

FACING ALL THE FACTS

Δημιουργώντας συνδέσεις
για την καταγραφή των
εγκλημάτων μίσους και
τη συλλογή στοιχείων
στην Ευρώπη

Joanna Perry

Η έκθεση αυτή καταρτίστηκε στα πλαίσια του προγράμματος «Facing all the Facts» το οποίο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης (JUST/2015/RRAC/ AG/TRAI/8997) με μία κοινοπραξία 3 οργανώσεων επιβολής του νόμου και 6 οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε 8 χώρες.

Βασικός εταίρος

Εταίροι

Σχετικά με την Συντάκτρια Η Joanna Perry είναι ανεξάρτητη σύμβουλος με πολυετή εμπειρία στον τομέα της βελτίωσης της κατανόησης του εγκλήματος μίσους και της ανταπόκρισής μας σε αυτό. Έχει συνεργαστεί με διάφορες δημόσιες αρχές, ΜΚΟ και διεθνείς οργανισμούς, και διδάσκει στο Birkbeck College, University of London.

Σχετικά με τον Σχεδιαστή Ο Jonathan Brennan είναι εικαστικός καλλιτέχνης και ως ελεύθερος επαγγελματίας εργάζεται ως γραφίστας, σχεδιαστής ιστοτόπων και μεταφραστής. Μπορείτε να δείτε τη δουλειά του στις σελίδες: www.aptalops.com και www.jonathanbrennanart.com

Πολλές ευχαριστίες στη Ντίνα Βαρδαράματου και την ομάδα της για τη διοργάνωση των εθνικών εργαστηρίων και των συνεντεύξεων. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συμμετείχαν στα εργαστήρια και στις συνεντεύξεις μας για την πολύτιμη συνεισφορά τους. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα την Τίνα Σταυρινάκη, Συντονίστρια του Δικτύου Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας η οποία συνέχισε ακούραστα να παρέχει τη θερμή της υποστήριξη και βοήθεια καθώς βασιστήκαμε στην βαθιά της εμπειρία και γνώση καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

www.facingfacts.eu

Πίνακας Περιεχομένων

I. Ευχαριστίες

II. Εισαγωγή

III. Συνοπτική Παρουσίαση και συστάσεις

IV. Ευρήματα

- Χρονολόγιο/ διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για την καταγγελία και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους
- Τι συμβαίνει στα στοιχεία για το έγκλημα μίσους;: το ταξίδι μιας υπόθεσης εγκλήματος μίσους
- Το «σύστημα» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους
- Ένα πλαίσιο που εστιάζει στο θύμα και στο αποτέλεσμα για την αύξηση των καταγγελιών και τη βελτίωση της καταγραφής
- Αρχές και μηχανισμοί σύνδεσης
- Υποστήριξη φορέων αλλαγής
- Κατανοώντας και κάνοντας ορατό το εθνικό «αφήγημα» για το έγκλημα μίσους

V. Συμπεράσματα και συστάσεις (συνοπτική παρουσίαση)

VI. Γλωσσάρι

Μεθοδολογία: Πίνακας Περιεχομένων

I. Εισαγωγή και επισκόπηση

II. 1ο Μέρος: ερευνητικά ερωτήματα, μέθοδοι και χρονολόγιο

III. Κατανόηση των εθνικών χαρτών συστημάτων

IV. Το πλαίσιο αυτοαξιολόγησης

V. Κριτική αξιολόγηση των μεθόδων του Ταξιδιού και των Συστημάτων

VI. Μέρος III: Οδηγός συντονιστή για τα εθνικά εργαστήρια και τις συνεντεύξεις με τους φορείς αλλαγής

VII. Παράρτημα 1: Πίνακας αξιολόγησης των εθνικών στοιχείων για το έγκλημα μίσους

VIII. Παράρτημα 2: Οδηγός συνεντεύξεων με φορείς αλλαγής

IX. Παράρτημα 3: Παράρτημα τρία: Διεθνή πρότυπα για την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους

Εισαγωγή: Γιατί να συνδεθούμε για το έγκλημα μίσους;

Εάν θέλουμε να κατανοήσουμε το έγκλημα μίσους, να υποστηρίξουμε τα θύματα και να αποτρέψουμε το πρόβλημα, θα πρέπει να απαντήσουμε σε ορισμένα βασικά ερωτήματα:

Πόσα εγκλήματα μίσους διαπράττονται; Ποιοι επηρεάζονται περισσότερο; Ποιος είναι ο αντίκτυπος; Πόσο καλή είναι η ανταπόκριση της αστυνομίας; Γίνεται διερεύνηση και δίωξη των υποθέσεων; Εφαρμόζουν τα δικαστήρια τη νομοθεσία για τα εγκλήματα μίσους; Έχουν τα θύματα πρόσβαση στην ασφάλεια, στην δικαιοσύνη και στην υποστήριξη που χρειάζονται;

Ενώ τα «επίσημα» στοιχεία για το έγκλημα μίσους, τα οποία συνήθως περιέχονται στις εκθέσεις της αστυνομίας, αποτελούν τη βασική πηγή απαντήσεων σε αυτές τις ερωτήσεις, μας λένε μόνο ένα μικρό μέρος αυτής της σύνθετης ιστορίας. Για να κατανοήσουμε τι συμβαίνει στις υποθέσεις κατά τη διερεύνηση, τη δίωξη και την καταδίκη απαιτείται μια κοινή προσέγγιση με τη συνεργασία όλων των κυβερνητικών φορέων και των υπουργείων που έχουν αρμοδιότητες σε αυτόν τον τομέα, ωστόσο, συχνά δεν υπάρχουν οι απαραίτητοι μηχανισμοί και συμπράξεις. Οι καταγγελίες και οι πληροφορίες που καταγράφονται από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) μπορούν να συμπληρώσουν σημαντικά κομμάτια του παζλ, αλλά η σύνδεση ανάμεσα στις δημόσιες αρχές και την κοινωνία των πολιτών είναι ακόμα πιο περιορισμένη.

Υπάρχουν σαφείς λόγοι για την έλλειψη σύνδεσης και συνεργασίας ανάμεσα σε ΟΚΠ και δημόσιες αρχές, πολλοί από τους οποίους αποτελούν αντανάκλαση των λόγων για τους οποίους τα θύματα δεν καταγγέλλουν τι τους συνέβη. Έλλειμμα εμπιστοσύνης και από τις δύο «πλευρές» σε συνδυασμό με έλλειμμα ευαισθητοποίησης αλλά και καινοτομίας σχετικά με το τι μπορεί να επιτευχθεί μέσα από συνεργασία χαρακτηρίζουν πολλές σχέσεις δημοσίων αρχών και ΟΚΠ στην Ευρώπη. Η έλλειψη πόρων και υποδομών που να υποστηρίζουν την αποτελεσματική και μακροπρόθεσμη συνεργασία συνιστούν επίσης μεγάλα εμπόδια. Συχνά δεν δίνονται στις ΟΚΠ ουσιαστικές, στρατηγικές ευκαιρίες ώστε να συμβάλουν στον σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στην παρακολούθηση των προσπάθειών των χωρών να μετρήσουν το έγκλημα μίσους και να αντιδράσουν σε αυτό. Τα δεδομένα παρακολούθησης των ΟΚΠ μπορεί να απορριφθούν ως μη έγκυρα ή ως αναξιόπιστα χωρίς σαφείς εξηγήσεις. Τα δεδομένα της αστυνομίας για συγκεκριμένα περιστατικά και τάσεις μπορεί να μην κοινοποιούνται.

Υπάρχουν αναντιστοιχίες στον τρόπο με τον οποίον η αστυνομία και οι ΟΚΠ αντιλαμβάνονται την έκταση της σοβαρότητας με την οποία αντιμετωπίζεται το έγκλημα μίσους. Για παράδειγμα, το 2016 έκθεση του ΟΘΔ (FRA) επεσήμανε ότι ενώ οι περισσότεροι αστυνομικοί, εισαγγελείς και δικαστές εξέφρασαν τη άποψη ότι η αστυνομία θεωρεί πως η διερεύνηση κινήτρων προκατάληψης είναι πολύ ή αρκετά σημαντική, ο αριθμός εργαζομένων σε ΟΚΠ που δραστηριοποιούνται στον χώρο προσφοράς υπηρεσιών υποστήριξης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων οι οποίοι εξέφρασαν την ίδια άποψη ήταν πολύ χαμηλότερος.¹

Οι σχέσεις αυτές δεν υπάρχουν εν κενώ. Ιστορικές και σύγχρονες κοινωνικές και πολιτικές καταστάσεις επηρεάζουν τη στάση και την κατανόηση της κοινής γνώμης για το έγκλημα μίσους ως πρόβλημα εθνικού ενδιαφέροντος. Ενώ αυτοί που βρίσκονται στο κέντρο των προσπαθειών αντιμετώπισης του εγκλήματος μίσους θεωρούν ότι τα διεθνή πλαίσια, τα δίκτυα και η οικοδόμηση ικανοτήτων προσφέρουν τεράστια υποστήριξη, δείχνουμε ότι πρέπει να γίνουν περισσότερα για να μεταφραστούν (ορισμένες φορές κυριολεκτικά) και να μεταφερθούν στο εθνικό πλαίσιο οι βασικές έννοιες και τα χαρακτηριστικά του εγκλήματος μίσους ώστε να προωθηθεί μία θετική αλλαγή στη χώρα. Η συνεργασία αποτελεί «πρακτική» που απαιτεί πειθαρχία, χρόνο και εμπιστοσύνη. Στην έρευνα αυτή, προσπαθήσαμε να περάσουμε κάτω από την επιφάνεια αυτών των σχέσεων και να εντοπίσουμε όσα υποστηρίζουν την ανάπτυξη της εποικοδομητικής συνεργασίας μεταξύ ΜΚΟ και αρχών καθώς και όσα την υποσκάπτουν.

Σε διάφορες περιπτώσεις σε αυτήν την έρευνα, οι ΜΚΟ άσκησαν πιέσεις για να γίνει ορατό το έγκλημα μίσους σε εθνικό επίπεδο, ανοίγοντας το δρόμο στην αστυνομία και σε άλλες δημόσιες αρχές. Ταυτόχρονα, οι μέθοδοι καταγραφής και παρακολούθησης πολλών ΟΚΠ εμφανίζουν έλλειμμα σε επίπεδο ισχύος, αξιοπιστίας και διαφάνειας που αφήνει τις δημόσιες αρχές χωρίς εταίρο με τον οποίον να μπορούν να συνεργαστούν. Είναι αναγκαία η οικοδόμηση ικανοτήτων στις ΟΚΠ στην Ευρώπη, πράγμα που αποτελούσε και τον αρχικό στόχο του προγράμματος Facing Facts όταν ξεκίνησε το 2011. Καθώς εξελισσόταν η δουλειά μας, η συστημική φύση παραμέτρων που συνέβαλλαν στις ικανότητες των ΟΚΠ, οδήγησαν σε αυτήν την έρευνα και στην ανάπτυξη της διαδικτυακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας του Facing Facts για ΟΚΠ και αρχές επιβολής του νόμου. (www.facingfactsonline.eu)

Τα ευρήματά μας αναδεικνύουν τα κοινά χαρακτηριστικά των πιο επιτυχών μοντέλων για την καταγραφή, την καταγγελία και την υποστήριξη. Αυτά περιλαμβάνουν δικτυωμένες υπηρεσίες υψηλής ειδίκευσης που έχουν κοινή μεθοδολογία καταγραφής και «κρίσιμες φιλίες» με τις αρχές, ενώ επιτρέπουν και ευελιξία όσον αφορά την αντιμετώπιση αναγκών και την εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των κοινοτήτων. Οι επιτυχείς προσεγγίσεις χαρακτηρίζονται επίσης και από κοινή δέσμευση στην καταδίκη όλων των μορφών βίας και μίσους. Τα

¹ FRA (2016), Ensuring Justice for Hate Crime Victims: Professional Perspectives, Luxembourg, Publications Office

ευρήματα αναδεικνύουν σημαντικά κενά στην καταγραφή και στην υποστήριξη για άτομα με αναπηρία και κοινότητες Ρομά. Επίσης και προκλήσεις αντιμετώπισαν και ΟΚΠ που εργάζονται με το ρατσιστικό έγκλημα, όπου τα θέματα της μετανάστευσης είναι ιδιαίτερα πολιτικοποιημένα.

Η προσέγγιση του Facing all the Facts

Το πρόγραμμα Facing all the Facts χρησιμοποίησε μεθόδους διαδραστικών εργαστηρίων, συνεντεύξεις εις βάθος, τεχνικές σχεδιασμού και έρευνα γραφείου για να κατανοήσει και να αποτιμήσει τις πολύπλευρες σχέσεις, πλαίσια και έννοιες που συναπαρτίζουν ένα «σύστημα καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους».² Βρέθηκαν μαζί άνθρωποι με νέους τρόπους και εκλήθησαν να (επαν)εμπλακούν ο ένας με τον άλλον και να συναντηθούν στο ίδιο μήκος κύματος σχετικά με το τι είναι το έγκλημα μίσους, πώς γίνεται (α)ορατό και τι πρέπει να γίνει για αυτό, με σκοπό το όφελος των θυμάτων και των κοινοτήτων.

Είμαστε ευγνώμονες για την υπομονή και την καλή διάθεση όσων συμμετείχαν στα εργαστήριά μας, καθώς οικοδόμησαν εικόνες εθνικών «συστημάτων» χρησιμοποιώντας σπάγκο και κόλλα!

Ένα ακόμα κεντρικό θέμα όλων των προσπαθειών μας ήταν να βρούμε τρόπους να υποστηριχτούν τα ενδιαφερόμενα μέρη ώστε να κατανοήσουν τους εαυτούς τους ως ισότιμα και ουσιαστικά κομμάτια της διαδικασίας και του συστήματος καταγγελιών και καταγραφής. Αυτό το κάναμε:

- Διασφαλίζοντας, στο μέτρο του δυνατού, εκπροσώπηση των οπτικών όλων των δημοσίων αρχών και των ΟΚΠ στα εργαστήρια και στις συνεντεύξεις
- Αναπτύσσοντας συμμετοχικές μεθόδους που έφεραν κοντά εμπλεκόμενα μέρη μέσα από τις δραστηριότητες των εργαστηρίων
- Αναπτύσσοντας γραφικά όλων των εμπλεκόμενων μερών στην ίδια «σελίδα», που απεικονίζουν το ταξίδι της υπόθεσης ενός εγκλήματος μίσους και τα εθνικά «συστήματα» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους.
- Δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο μοντέλο που εστιάζει στο θύμα και στο αποτέλεσμα για την αύξηση των καταγγελιών και τη βελτίωση της καταγραφής.

2 Στην έρευνα συμμετείχαν οι ακόλουθες χώρες: Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία και Ουαλία).

Αυτή η προσέγγιση της έρευνας που είναι προσέγγιση συμμετοχική και τροφοδοτείται κατά τον σχεδιασμό διευκόλυνε την ανάδυση αυτού που τώρα κατανοούμε ως την «έννοια του ταξιδιού και των συστημάτων», η οποία αντανακλά δύο βασικές αρχές. Πρώτον, την εμπειρία του εγκλήματος μίσους για τα θύματα και την κοινότητα, όχι ως σημειακά συμβάντα, αλλά ως διαχρονική εμπειρία, δυνητικά δια μέσου του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης εάν υπάρξει καταγγελία, και μέσω του αντίκτυπου που έχει στην καθημερινή τους ζωή, ανεξάρτητα από το εάν υπάρξει καταγγελία. Δεύτερον, υπάρχουν διάφοροι θεσμοί και οργανώσεις που θα μπορούσαν ή θα έπρεπε να εμπλέκονται αμέσως ή εμμέσως στο ταξίδι του θύματος (αστυνομία, εισαγγελείς, δικαστικοί λειτουργοί, οργανώσεις υποστήριξης θυμάτων, διεθνείς οργανισμοί, κλπ.). Όταν αυτά τα «εμπλεκόμενα μέρη» αναγνωρίζουν και παίζουν το ρόλο τους εντός ενός συστήματος συνδεδεμένων δρώντων, τα θύματα έχουν περισσότερες πιθανότητες να δουν ικανοποιητικά αποτελέσματα στο ταξίδι τους.

Η κάθε χώρα παρουσιάζει διαφορετική εικόνα, και καμμία δεν είναι πλήρης ή ισορροπημένη. Ελπίζουμε να μπορέσουν τα ενδιαφερόμενα μέρη σε επίπεδο χώρας να αξιοποιήσουν τα ευρήματα και τις συστάσεις ώστε να κατανοηθεί καλύτερα και να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικότερα το επώδυνο και επίμονο πρόβλημα του εγκλήματος μίσους σε κάθε χώρα.

Το διεθνές περιβάλλον

Κατά τη διάρκεια της έρευνας, οι δημόσιες αρχές, οι φορείς χάραξης πολιτικής και οι ΟΚΠ αναφέρονταν σταθερά στο διεθνές πλαίσιο κανόνων και προτύπων, στις κατευθυντήριες γραμμές των ΔΚΟ για την ανάπτυξη ικανοτήτων καθώς και στα επαγγελματικά δίκτυα ως κεντρικές πηγές στρατηγικής επιρροής και υποστήριξης των προσπαθειών βελτίωσης της καταγγελίας, της καταγραφής και της συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους.

Σε συμφωνία με τη μεθοδολογία του προγράμματος, που ήταν συμμετοχική και βασισμένη στο σχεδιασμό, αποφασίστηκε να βασιστούν τα αποτελέσματα σε ένα σαφές διεθνές κανονιστικό πλαίσιο που θα έχει πρακτική αξία.

Έτσι, η έκθεση παρουσιάζει αυτό το πλαίσιο από διαφορετικές γωνίες:

- Ως δυναμικό χρονολόγιο που επισημαίνει τα βασικά ορόσημα της εξέλιξής του, που επισημαίνει τον αποσπασματικό και σύνθετο χαρακτήρα του καθώς και την πρόσφατη έντονη και ενεργητική εστίαση σε κομβικούς διεθνείς οργανισμούς και φορείς,
- Ως έγγραφο αναφοράς, το οποίο καταγράφει απλά τους βασικούς κανόνες και πρότυπα στον χώρο,

- Ως βάση για μια διαγνωστική αξιολόγηση, η οποία θα χρησιμοποιηθεί από τις εθνικές αρχές, τις ΟΚΠ και τις ΔΚΟ για να περιγραφούν από κοινού, να διαγνωσθούν από κοινού και να τεθούν από κοινού προτεραιότητες για δράσεις βελτίωσης. Αυτή η διαγνωστική αξιολόγηση βασίζεται σε δύο μέτρα: την ισχύ των πλαισίων πολιτικής και των τεχνικών πλαισίων που υποστηρίζουν την καταγγελία, την καταγραφή και την ανταλλαγή πληροφοριών, και την παρουσία και την αποτελεσματικότητα της δράσης,
- Ως βάση περαιτέρω ανάπτυξης, ειδικά σε σχέση με την εμπάθυνση της συνεργασίας μεταξύ δημοσίων αρχών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Η έκθεση αυτή τεκμηριώνει το αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών και καταλήγει ότι θα πρέπει στους υφιστάμενους κανόνες, πρότυπα, πολιτικές και πρακτικές που συνδέονται με την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων σε διεθνές και εθνικό επίπεδο να ενσωματωθεί ένα στρατηγικό «μοντέλο που εστιάζει στο θύμα και στο αποτέλεσμα». Μολονότι η βελτίωση των εθνικών και διεθνών βάσεων δεδομένων για τις καταγγελίες, τις καταγραφές, τις διώξεις και τις καταδίκες εγκλημάτων μίσους είναι σημαντική, δεν αποτελεί τον τελικό στόχο. Οι συλλογικές μας προσπάθειες να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή και η συλλογή στοιχείων θα πρέπει να στοχεύουν ψηλότερα, στο να διασφαλιστεί υποστήριξη, προστασία και δικαιοσύνη για τα θύματα και τις κοινότητες.

Συρρικνούμενοι χώροι

Στο Σχέδιο Δράσης της για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία την περίοδο 2015-2019, η ΕΕ αναγνώριζε ότι ο «χώρος της κοινωνίας των πολιτών συρρικνούνται παγκοσμίως»³ και υποσχέθηκε να βαθύνει τη συνεργασία της με την κοινωνία των πολιτών και να την υποστηρίξει, ενώ δήλωσε ότι την «ανησυχούν ιδιαίτερα οι προσπάθειες περιορισμού της ανεξαρτησίας της κοινωνίας των πολιτών σε ορισμένες χώρες».⁴ Δεσμεύτηκε επίσης να υποστηρίξει «δομημένες ανταλλαγές» μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων αρχών και να «αντιμετωπίσει απειλές στον χώρο των ΜΚΟ».⁵ Οι «κρίσιμες φιλίες» μεταξύ αρχών επιβολής νόμου και ΟΚΠ, που εντοπίσαμε ως αποφασιστικής σημασίας για την αυθεντική και αποτελεσματική συνεργασία, υπάρχουν εντός αυτών των «συρρικνούμενων χώρων» και υπάρχει ανάγκη να τις υποστηρίξουμε και να τις προστατέψουμε.

Οι διεθνείς κανόνες και πρότυπα καθώς και οι εθνικές πολιτικές και νόμοι παρέχουν ένα πλαίσιο συνεργασίας. Ωστόσο, θα χρειαστεί πολύ περισσότερη δουλειά για να πυροδοτηθεί και να διατηρηθεί αποτελεσματική δράση. Οι μέθοδοι της σύνδεσης

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) σ. 5

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) σ. 12

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012) σ. 19

και της συνεργασίας τις οποίες διερεύνησε, με τις οποίες πειραματίστηκε και τις οποίες διατύπωσε το πρόγραμμα Facing all the Facts μπορούν να οδηγήσουν σε μία πιο συνδεδεμένη θέση για το τι χρειάζεται να παρακολουθείται, για τις προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν και για τους τρόπους με τους οποίους θα γίνουν όλα αυτά.

Υποστηρίζοντας την «κοινότητα κατά του εγκλήματος μίσους»

Δεν υποεκτιμούμε τις προκλήσεις που παρουσιάζουν τα εχθρικά πολιτικά περιβάλλοντα και η χρόνια έλλειψη πόρων σε όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, μας εμπνέουν οι άνθρωποι με τους οποίους μιλήσαμε, οι ζωές των οποίων έχουν αλλάξει για πάντα από το μίσος, και που όμως δουλεύουν για να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και για να σταματήσει να συμβαίνει κάτι αντίστοιχο σε άλλους. Μας εμπνέει επίσης η πεισματική αποφασιστικότητα των «φορέων της αλλαγής», τους οποίους ωθούν προσωπικοί και επαγγελματικοί λόγοι να βρούνε λύσεις και να προωθήσουν την ατζέντα. Μέσα από τις δικές τους φωνές, οι οποίες παρουσιάζονται σε αυτήν την έκθεση, βλέπουμε την ανάπτυξη αυτού που ένας ερωτώμενος αποκάλεσε, «κοινότητα κατά του εγκλήματος μίσους», την οποία αποτελούν επαγγελματίες από ΟΚΠ, από αρχές επιβολής του νόμου και από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης οι οποίοι είναι αποφασισμένοι να κάνουν το πρόβλημα του εγκλήματος μίσους ορατό και αχώσιμο βρίσκοντας τρόπους να γίνει πρόοδος.⁶ Ελπίζουμε ότι οι ιδέες, τα εργαλεία και οι συστάσεις που προσφέρει η έρευνα θα βοηθήσουν αυτές τις προσπάθειες.

Συνοπτική παρουσίαση και συστάσεις⁷

Το *Facing All the Facts* βασίστηκε στη δουλειά του προγράμματος Facing Facts, το οποίο δημιουργήθηκε το 2011, για να κάνει ορατό το έγκλημα μίσους στην Ευρώπη. Εκ παραλλήλου με την ανάπτυξη και την πραγματοποίηση των διαδικτυακών μαθημάτων για την αστυνομία και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών⁸, το πρόγραμμα *Facing All the Facts* χρησιμοποίησε συμμετοχική μεθοδολογία έρευνας-δράσης και στις 6 Χώρες Μέλη της ΕΕ η οποία:

- Δοκίμασε τρόπους βελτίωσης της κατανόησης για την καταγγελία και την καταγραφή του εγκλήματος μίσους,
- Υποστήριξε συζητήσεις ανάμεσα σε ΟΚΠ και σε δρώντες από δημόσιες αρχές που βρίσκονται στην καρδιά των εθνικών «συστημάτων» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους,
- Δημιούργησε νέες σχέσεις και συνεργασίες ανάμεσα σε αυτούς τους δρώντες, και
- Επεχείρησε να στρέψει αυτά τα συστήματα προς μία προσέγγιση που έχει ως κέντρο της τα θύματα και είναι προσανατολισμένη στη δράση.

Η ενότητα αυτή επισημαίνει τα βασικά ευρήματα της έρευνας του προγράμματος, και προχωρεί σε συστάσεις βάσει των εργαλείων, των μηχανισμών και των εννοιών που εντοπίστηκαν, συγκεντρώθηκαν και αναπτύχθηκαν κατά την διάρκεια τριών ετών (2016-2019).

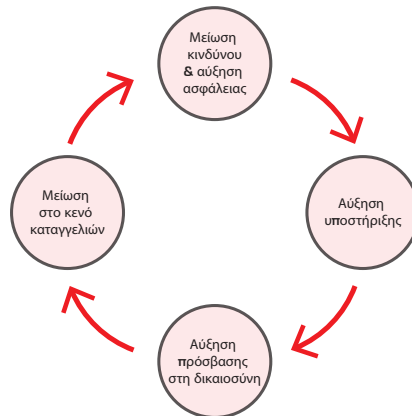
Ένα πλαίσιο που εστιάζει στο θύμα και στο αποτέλεσμα για την αύξηση των καταγγελιών και τη βελτίωση της καταγραφής.

Το να αυξηθούν απλά οι αριθμοί των εγκλημάτων μίσους που καταγγέλλονται και καταγράφονται δεν διασφαλίζει κατ' ανάγκη ότι τα θύματα και οι κοινότητες παίρνουν αυτό που πραγματικά χρειάζονται. Σε όλη τη διάρκεια της έρευνας προέκυψαν επείγοντα ερωτήματα σχετικά με το τι ωθεί τους ανθρώπους να προχωρήσουν σε καταγγελία και τι θα έπρεπε να ωθεί τους επαγγελματίες και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να βελτιώσουν την καταγραφή. Ως εκ τούτου, το πρόγραμμα προσπάθησε να διατυπώσει ένα ευρύτερο πλαίσιο εστιασμένο στα θύματα και στα αποτελέσματα για να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή:

⁷ Συστάσεις για τα εμπλεκόμενα μέρη σε κάθε χώρα παρουσιάζονται στις εθνικές εκθέσεις.

⁸ www.facingfactsonline.eu

Πλαίσιο για την αύξηση των καταγγελιών και την βελτίωση της καταγραφής εστιασμένο στο θύμα και στο αποτέλεσμα

Ο απώτερος στόχος όλων των προσπαθειών να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή θα πρέπει να είναι να μειωθεί ο κίνδυνος, και να αυξηθεί η πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης και στη δικαιοσύνη για τα θύματα και τις κοινότητες.

Το πλαίσιο αυτό είναι εύλογο και γίνεται εύκολα αντιληπτό. Είναι όμως δύσκολο να υλοποιηθεί λόγω επαρκώς τεκμηριωμένων εμποδίων που εμφανίζονται σε όλη την Ευρώπη: στάσεις και δράσεις που συνιστούν διακριτική μεταχείριση και αποθαρρύνουν τα θύματα από το να προχωρήσουν σε καταγγελία, φόβος πλαίσια τεχνολογίας και πολιτικής ασύνδετα μεταξύ τους που εμποδίζουν την αποτελεσματική καταγραφή και ανταλλαγή πληροφοριών, και έλλειψη γνώσεων, δεξιοτήτων και πόρων ώστε να αναγνωρίζονται και να καταγράφονται αποτελεσματικά τα εγκλήματα μίσους αλλά και να υπάρχουν δράσεις αντιμετώπισης.

Ουσιαστικά, για να εξασφαλιστεί αυτή η επικεντρωμένη στο θύμα προσέγγιση, θα πρέπει να υπάρξει αλλαγή παραδείγματος όσον αφορά το πώς βλέπουν οι θεσμοί τον εαυτό τους, τους εταίρους τους και τον ρόλο τους στην πρόληψη και στην ανταπόκριση στο έγκλημα μίσους. Τα ευρήματα της έρευνάς μας υποδεικνύουν πώς θα μπορούσε να υποστηριχθεί καλύτερα αυτή η αλλαγή.

Η μεθοδολογία μας σχεδιάστηκε για να δίνει στα εμπλεκόμενα μέρη τη δυνατότητα να πειραματίζονται συστηματικά προκειμένου να εντοπίζουν προβλήματα και να δοκιμάζουν πιθανές λύσεις. Οι συστάσεις μας στοχεύουν να είναι ρεαλιστικές καθώς και να συμπληρώνουν και να αναπτύσσουν υφιστάμενες προσπάθειες, όπου είναι δυνατό.

Οι συστάσεις μας αφορούν τέσσερις περιοχές:

1. Να γίνουν ορατά τα εθνικά συστήματα καταγγελίας, καταγραφής και συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους
2. Την κατανόηση και χρήση των δεδομένων που έχουμε
3. Την οικοδόμηση ικανοτήτων των διαφόρων εμπλεκόμενων μερών στα πλαίσια εθνικών συστημάτων
4. Την συνέχιση του πειραματισμού και της μάθησης

Κάνοντας ορατά τα «συστήματα» καταγγελίας, καταγραφής και συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους

Κανένας φορέας ή οργάνωση δεν έχει την αποκλειστική ευθύνη να προκύψουν τα αποτελέσματα που αναφέρονται στο *πλαίσιο που εστιάζει στα θύματα και στα αποτελέσματα* παραπάνω. Αντίθετα, κάθε ένας από τους πολλούς και διαφορετικούς εμπλεκόμενους πρέπει να θεωρεί ότι είναι εταίρος στην προσπάθεια να γίνει ορατό το έγκλημα μίσους, και ότι πρέπει να εργαστούν όλοι μαζί για το καλό των θυμάτων.

Η ενότητα αυτή συνοψίζει τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίσαμε και δουλέψαμε σε δύο αρχικές περιοχές δράσης για να υποστηρίξουμε την ανάπτυξη συνδέσεων που πρέπει να βρίσκονται στη βάση τέτοιων συλλογικών δράσεων: πρώτον, συγκεντρώσαμε, αναλύσαμε κριτικά και ενσωματώσαμε όλα τα σχετικά διεθνή πρότυπα και κανόνες για την καταγραφή, καταγγελία και συλλογή στοιχείων που αφορούν το έγκλημα μίσους. κατόπιν χρησιμοποιήσαμε αυτό το πλαίσιο για να αναπτύξουμε μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα σχετικά εμπλεκόμενα μέρη προκειμένου να κατανοηθούν καλύτερα και να βελτιωθούν τα εθνικά συστήματα καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους. Οι συστάσεις μας για τα επόμενα βήματα βρίσκονται στο τέλος αυτής της ενότητας.

Αναπτύσσοντας το διεθνές πλαίσιο

Πρώτον, δείχνουμε την ανάπτυξη ενός σύνθετου αλλά αποσπασματικού διεθνούς πλαισίου το οποίο αυτή τη στιγμή καθοδηγεί δημόσιες αρχές και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) προκειμένου να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή και η συλλογή στοιχείων.⁹ Δεύτερον, συγκεντρώνουμε αυτούς τους νόμους, τις συστάσεις πολιτικής, τις πολιτικές δεσμεύσεις και τις οδηγίες για να δημιουργήσουμε το πρώτο ολοκληρωμένο Σημείο Αναφοράς με

9 Η «αύξηση των καταγγελιών» αναφέρεται στα πρότυπα, στα πλαίσια και στις δράσεις που έχουν ως στόχο να ενθαρρύνουν τα θύματα και άλλους να αναφέρουν το έγκλημα μίσους στις αρχές επιβολής του νόμου ή σε κάποιον τρίτο, όπως μία αρμόδια οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών. Η «βελτίωση της καταγραφής» αναφέρεται στις δράσεις που έχουν ως στόχο να βελτιωθεί η ικανότητα των δημοσίων αρχών και των σχετικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών να καταγράφουν το έγκλημα μίσους με ακρίβεια και να διαβιβάζουν αυτά τα στοιχεία καταλλήλως σε άλλα σώματα, φορείς. Η «βελτίωση της συλλογής στοιχείων» αναφέρεται στη διαδικασία της αντίληψης, της συγκέντρωσης και της ερμηνείας πληροφοριών που παράγονται από την καταγραφή εγκλημάτων μίσους.

τους Διεθνείς Κανόνες και τα Πρότυπα για την Καταγγελία, την Καταγραφή και τη Συλλογή Στοιχείων για το Έγκλημα Μίσους. Τρίτον, αξιοποιούμε αυτά τα «πρότυπα» για να αναπτύξουμε ένα λεπτομερές Πλαίσιο Αυτοαξιολόγησης για την Καταγγελία, την Καταγραφή και τη Συλλογή Στοιχείων για το Έγκλημα Μίσους. Τέταρτον, χρησιμοποιήσαμε την αυτοαξιολόγηση για να κάνουμε ορατά τα ισχυρά σημεία και τις αδυναμίες στην καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους σε εθνικό επίπεδο μέσα από έξι εθνικούς «χάρτες συστημάτων».

Η ανάλυσή μας αποκαλύπτει ένα ισχυρό πλαίσιο κανόνων και προτύπων που καθοδηγούν τις δημόσιες αρχές στη συλλογή στοιχείων σχετικά με τη διερεύνηση, τη δίωξη και τις καταδίκες εγκλημάτων μίσους αλλά και στη διενέργεια δημοσκοπήσεων με τα θύματα. 42Συγκεκριμένα πρότυπα συνδέονται με τη σημασία της υποστήριξης των θυμάτων, τη πρόσβαση που έχουν στη δικαιοσύνη και στην αυξημένη ασφάλεια.¹⁰ Πιο πρόσφατα παρατηρείται αυξανόμενη ενδιαφέρον για τη σημασία της διυπηρεσιακής συνεργασίας.¹¹ Συνολικά, ο ρόλος των δεδομένων και των δράσεων των ΟΚΠ είναι υποτιμημένος, ενώ δεν έχει συγκεκριμενοποιηθεί το πώς θα έπρεπε να είναι η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων αρχών. Τέλος, δεν υπάρχει κανονιστικό πρότυπο που να συνδυάζει τις υποχρεώσεις βελτίωσης της καταγραφής και των καταγγελιών με τους στόχους της ασφάλειας και της προστασίας των θυμάτων καθώς και της δικαιοσύνης για αυτά.

Η ανάλυση αυτή οδηγεί σε μία σύσταση με διάφορα μέρη.

Σύσταση 1 Οι διεθνείς οργανισμοί, οι θεσμοί και οι ΟΚΠ θα πρέπει να επιδιώξουν να αναπτύξουν περαιτέρω το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους

Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει ότι θα ανοίξει ένας διάλογος σε διεθνές επίπεδο για το τρέχον διεθνές πλαίσιο με σκοπό να αναπτυχθούν περαιτέρω πρότυπα τα οποία:

¹⁰ Η Οδηγία για τα Θύματα, η οποία εισήχθη το 2012, ήταν κομβική για την αναγνώριση της εμπειρίας των θυμάτων εγκλημάτων μίσους και του δικαιώματός τους να έχουν συγκεκριμένη υποστήριξη. Τα ευρήματα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επιβάλλουν στις δημόσιες αρχές το καθήκον να «ξεσκεπάζουν» τα κίνητρα προκατάληψης, και αποτελούν το θεμέλιο του στρατηγικού στόχου της καταγγελίας και της καταγραφής προκειμένου να υπάρξει πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Τέλος, η αξιολόγηση και η αντιμετώπιση του ατομικού κινδύνου που αντιμετωπίζουν τα θύματα καθώς κινούνται στη διαδικασία της ποινικής δικαιοσύνης αναγνωρίζεται σαφώς στην Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων. Ωστόσο, η αξιολόγηση και η αντιμετώπιση του κινδύνου στη συνοχή της κοινότητας δεν αντιμετωπίζονται στο υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο και αποτελεί σημαντική περιοχή για περαιτέρω διερεύνηση. Το σημείο αυτό συζητείται παρακάτω.

¹¹ Ενώ δεν υπάρχουν συστάσεις πολιτικής ή πολιτικές δεσμεύσεις που να συνδέονται με τη συνεργασία μεταξύ φορέων, μία πρόσφατη συνεργασία του ΟΘΔ (FRA) και του ΓΔΘΔΑ (ODIHR) δημιούργησε το πρόγραμμα του ΓΔΘΔΑ, INFANCT που ξεκίνησε πρόσφατα και εστιάζει στα τεχνικά πλαίσια και στα πλαίσια πολιτικής που απαιτούνται για την αποτελεσματική ανταλλαγή στοιχείων σε εθνικό επίπεδο. Το πρόγραμμα του ΓΔΘΔΑ Οικοδομώντας μία Ολοκληρωμένη Ανταπόκριση της Ποινικής Δικαιοσύνης στο Έγκλημα Μίσους, που ολοκληρώθηκε πρόσφατα, υποστήριξε την Ελλάδα στην υλοποίηση των απαραίτητων στρατηγικών τεχνικών πλαισίων και πλαισίων πολιτικής σε αυτόν τον τομέα.

- Υποστηρίζουν τη συνεργασία πέρα από θεσμικά «χάσματα»
- Αναγνωρίζουν ειδικά την αξία των στοιχείων των ΟΚΠ
- Συμπεριλαμβάνουν υποχρεώσεις, από τη μία να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή και η συλλογή στοιχείων, και από την άλλη να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες των θυμάτων για ασφάλεια, υποστήριξη και δικαιοσύνη.

Υιοθετώντας μία συστημική μεθοδολογία και προσέγγιση

Η επιτυχής πρακτική καταγγελιών και καταγραφής που εστιάζει στα θύματα και στα αποτελέσματα απαιτεί τα σχετικά εμπλεκόμενα μέρη να θεωρούν ότι αποτελούν μέλη ενός «συστήματος» που πρέπει να συνεργαστεί για το όφελος των θυμάτων και των κοινοτήτων. Το πρόγραμμα είχε ως στόχο να εξερευνήσει και να δοκιμάσει τρόπους που θα υποστήριζαν πρακτικά την ανάπτυξη αυτής της κοινής έννοιας σε εθνικό επίπεδο. Το έκανε φροντίζοντας να συμμετάσχουν ενεργά τα εμπλεκόμενα μέρη στη διαδικασία έρευνας, έτσι ώστε να γίνουν και οι δύο πηγές, αλλά και στόχοι, των μεθόδων και των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Συγκεκριμένα, εκπρόσωποι φορέων επιβολής του νόμου και της ποινικής δικαιοσύνης, υπουργείων και ΟΚΠ συναντήθηκαν —συχνά για πρώτη φορά— σε εργαστήρια και σε συνεντεύξεις του προγράμματος.

Κατά την ανάπτυξη των συμμετοχικών διαστάσεων της μεθόδου της έρευνας, αξιοποιήσαμε μεθόδους κοινωνικής έρευνας σχεδιασμού, ιδιαίτερα την βασισμένη στον σχεδιασμό στρατηγική του να «κάνουμε τα πράγματα (στην περίπτωση μας τα συστήματα καταγραφής καταγγελίας εγκλημάτων μίσους) ορατά και απτά». ¹² Συγκεκριμένα, διευκολύναμε τους συμμετέχοντες στα εργαστήρια για τα εμπλεκόμενα μέρη να δημιουργήσουν από κοινού απεικονίσεις (με κέντρο το θύμα) των:

- Δεδομένων που καταγράφονται μεν αλλά χάνονται καθώς η υπόθεση εγκλήματος μίσους «ταξιδεύει» (ή όχι) μέσα στη διαδικασία ποινικής δικαιοσύνης, και
- Θεσμών, εμπλεκόμενων μερών και σχέσεων που απαρτίζουν τα «συστήματα» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους.

Κατά τη διαδικασία, οι συμμετέχοντες μπόρεσαν να ανταλλάξουν τις σημαντικές σκέψεις τους για το «εδώ και τώρα» της καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους σε εθνικό επίπεδο, ενώ παράλληλα εντόπισαν «δυνατότητες» για αλλαγή και βελτίωση. ¹³

Ελήφθησαν συγκεκριμένα μέτρα για να δημιουργηθεί ένας ασφαλής χώρος για τους συμμετέχοντες ώστε να εργαστούν πέρα από θεσμικά όρια προκειμένου να:

¹² Manzini 2015; Perry-Kessaris 2017b, 2019 και υπό έκδοση 2020.

¹³ Julier and Kimbell 2016, σσ. 39 - 40.

- Διαπραγματευτούν τρόπους να παρουσιάσουν την «πραγματική» κατάσταση, για παράδειγμα, τα υφιστάμενα ισχυρά σημεία και τις αδυναμίες στις διαδικασίες καταγγελίας και καταγραφής καθώς και στις θεσμικές σχέσεις. Για παράδειγμα, οι συμμετέχοντες είχαν υποστήριξη για να «συμπεριγράψουν» τα υφιστάμενα συστήματα καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους και να «συν-διαγνώσουν» τα ισχυρά σημεία και τις αδυναμίες τους.
- Επιδιώξουν συμφωνία για τις «δυνατότητες» που υπάρχουν. Για παράδειγμα, δόθηκε ενθάρρυνση στους συμμετέχοντες για να «θέσουν από κοινού προτεραιότητες» όσον αφορά ρεαλιστικές, εθνικές συστάσεις

Τα σχόλια και τα αποτελέσματα που παρήχθησαν μέσα από συνεργασία στα εργαστήρια επιβεβαίωσαν ότι οι εμπλεκόμενοι σε εθνικό επίπεδο εξετίμησαν πολλές πτυχές της μεθοδολογίας.

Υπήρχαν στοιχεία που έδειξαν ότι τα εργαστήρια παρήγαγαν:

- Μετρήσιμες βελτιώσεις στο τρόπο που κατανοούν οι συμμετέχοντες την εθνική «εικόνα» του εγκλήματος μίσους,
- Σημαντικές μετατοπίσεις στον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονταν τον δικό τους ρόλο και τον ρόλο των άλλων στην αύξηση των καταγγελιών και στην βελτίωση της καταγραφής προς όφελος των θυμάτων και των κοινοτήτων,
- Προθυμία από πλευράς των συμμετεχόντων να δουν τους εαυτούς τους ως μέρη του «συστήματος» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους το οποίο πρέπει να είναι συνδεδεμένο και ολοκληρωμένο για να αντιμετωπίζει τις ανάγκες των θυμάτων,
- Ρεαλιστικές αποφάσεις για να βελτιθούν οι διαδικασίες της καταγγελίας και της καταγραφής σε εθνικό επίπεδο, όπως με τη δημοσίευση των διαθέσιμων στοιχείων, τον προγραμματισμό συναντήσεων παρακολούθησης μεταξύ υπουργείων προκειμένου να βελτιθούν τα τεχνικά πλαίσια και τα πλαίσια πολιτικής, και
- Δεσμεύσεις να αναζητηθούν τρόποι προκειμένου να υπάρξει σταθερή ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ ΟΚΠ και αρχών επιβολής του νόμου, και
- Στάση εκτίμησης για τη «δομημένη ελευθερία» που δημιουργήθηκε στον ασφαλή χώρο εμπιστοσύνης και για τη συμμετοχική μεθοδολογία που τροφοδοτείται κατά τον σχεδιασμό.¹⁴

Μέσα από συνεντεύξεις και έρευνα γραφείου έγινε περαιτέρω επεξεργασία των ακόλουθων αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τη διαδικασία δημιουργίας των απεικονίσεων σε συνεργασία με γραφίστα.

- Μία οπτική απεικόνιση για *Το ταξίδι ενός εγκλήματος μίσους*

¹⁴ Perry-Kessaris 2017b, 2019 και το υπό έκδοση 2020.

- Το πρωτότυπο του χάρτη συστημάτων που απεικονίζει τις υφιστάμενες και τις δυνητικές σχέσεις μεταξύ των βασικών εμπλεκόμενων μερών
- Ένα αναλυτικό πλαίσιο αυτοαξιολόγησης, βασισμένο σε διεθνή πρότυπα για εφαρμογή σε κάθε χώρα.
- Έξι εθνικοί χάρτες συστημάτων που απεικονίζουν τις υφιστάμενες και τις δυνητικές σχέσεις βάσει των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν με τη χρήση του πλαισίου αυτοαξιολόγησης.

Η ακόλουθη σύσταση έχει ως στόχο να αυξήσει την πιθανότητα να υιοθετηθεί μία συστημική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο.

Σύσταση 2 *Οργανώσεις και θεσμοί που ασχολούνται με εθνικές δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων για τις καταγγελίες και την καταγραφή θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις δοκιμασμένες μεθόδους του Facing Facts¹⁵*

Οι μέθοδοι και τα εργαλεία που δημιούργησε το πρόγραμμα μπορούν να χρησιμοποιηθούν με μεγάλη ευελιξία σε δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων τις οποίες διοργανώνουν οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή/και διεθνείς και εθνικοί οργανισμοί και φορείς. Ενώ ενδέχεται πολλοί φορείς να μην είναι συνηθισμένοι στα στοιχεία του Facing all the Facts που έχουν πολλά διαδραστικά και συνεργατικά χαρακτηριστικά, συνιστούμε ιδιαίτερα τις παρακάτω αρχές για να παραχθεί μία προσέγγιση που είναι επικεντρωμένη στο θύμα και στο σύστημα.

- Να περιληφθούν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη
- Να δημιουργηθούν επί τούτου μη ιεραρχικά, ασφαλή περιβάλλοντα εμπιστοσύνης, και
- Να χρησιμοποιηθούν οι μέθοδοι δημιουργίας πρωτοτύπων απεικονίσεων για να γίνουν ορατά τα εθνικά συστήματα
- Να αξιοποιηθούν οι διαδικτυακοί εκπαιδευτικοί πόροι του Facing Facts

Κατανόηση και χρήση των δεδομένων που διαθέτουμε

Τα περιστατικά εγκλημάτων μίσους που έχουν αφαιρεθεί ζωές και έχουν καταστρέψει ζωές μπορεί να είναι απολύτως αόρατα για το ευρύ κοινό σε εθνικό επίπεδο. Οι υποθέσεις που έχουν διερευνηθεί και στις οποίες έχει ασκηθεί δίωξη επιτυχώς καθώς και πρωτοβουλίες όπως νόμοι, εθνικές στρατηγικές και προγράμματα κατάρτισης μπορεί επίσης να παραμείνουν άγνωστα. Αποδείξεις θεσμικών διακρίσεων, βασικό εμπόδιο στην υποβολή καταγγελιών

15 Για παράδειγμα: εθνικά εργαστήρια τα οποία διοργανώνει η καινούργια μονάδα του ΟΘΔ (Technical and Capacity-Building Unit) κοινά εργαστήρια που διοργανώνουν ο ΟΘΔ και το ΓΔΘΔΑ, οι δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων του ΓΔΘΔΑ TAHCLE, όλες οι δραστηριότητες που ακολούθησαν το Facing Facts, καθώς και άλλες σχετικές δραστηριότητες.

και στην αντιμετώπιση του εγκλήματος μίσους μπορεί να αγνοούνται ή να μην αντιμετωπίζονται.¹⁶ Οι τεχνικές και οι προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται σε αυτό το πρόγραμμα είχαν ως στόχο να συμβάλλουν σε μία κοινή κατανόηση του εγκλήματος μίσους έχοντας ως αφετηρία την ανίχνευση και την παρουσίαση του εθνικού αφηγήματος των εγκλημάτων μίσους και βασικά ορόσημα στην πορεία της καταγγελίας και της καταγραφής.

Το πρόγραμμα διαπίστωσε ότι η ροή των πληροφοριών για τα δεδομένα και τις δράσεις σχετικά με το έγκλημα μίσους από τις εθνικές αρχές προς το ευρύ κοινό ήταν σχετικά αδύναμη ήταν όμως σχετικά ισχυρή από τις ΟΚΠ. Διαπίστωσε επίσης ότι και οι εθνικές αρχές και οι ΟΚΠ τείνουν να έχουν ισχυρές σχέσεις και ροές πληροφοριών με ΔΚΟ. Αυτό δείχνει μία τάση να θεωρούν οι εθνικές αρχές την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων ως θέμα που επαφίεται τον διεθνή «χώρο», ενώ οι ΟΚΠ κατανοούν τα στοιχεία για το έγκλημα μίσους ως εργαλείο για την αύξηση της εθνικής ευαισθητοποίησης. Οι ισχυρές σχετικά σχέσεις μεταξύ ΔΚΟ και εθνικών εμπλεκόμενων μερών αποτελεί θετική ένδειξη ότι το διεθνές πλαίσιο κανόνων, προτύπων δραστηριοτήτων οικοδόμησης ικανοτήτων και πόρων, οικονομικών και πρακτικών, επηρεάζει και διαμορφώνει τις εθνικές ατζέντες. Ταυτόχρονα, τα άφθονα δεδομένα που έχουν συγκεντρωθεί από ΔΚΟ δεν είναι επαρκώς ορατά και υποχρησιμοποιούνται από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη ως προς την κατανόηση και την αντιμετώπιση του εγκλήματος μίσους.¹⁷

Οι παρακάτω συστάσεις εστιάζονται στα βήματα που μπορούν να γίνουν, κυρίως από ΔΚΟ, για να αναπτυχθεί η διαφάνεια, η συνοχή και η δράση για το έγκλημα μίσους σε εθνικό επίπεδο.

Σύσταση 3 Οι ΔΚΟ θα πρέπει να συνεχίζουν να ευθυγραμμίζουν τις έννοιες με τις οποίες δουλεύουμε, τους ορισμούς και τις δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων για το έγκλημα και τη ρητορική μίσους σε όλους τους ΔΚΟ.

Για παράδειγμα, οι προσπάθειες θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν το πρόσφατο Καθοδηγητικό Σημείωμα για την Πρακτική Εφαρμογή της Απόφασης Πλαίσιο για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία το οποίο εξέδωσε η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το οποίο διευκρίνισε περαιτέρω τις έννοιες έγκλημα μίσους και ρητορική μίσους, και υποστηρίζει εθνικές προσπάθειες να συγκεντρωθούν ξεχωριστά δεδομένα για το έγκλημα μίσους και τη ρητορική μίσους.¹⁸

16 Βλ. ENAR Shadow Report (2019), <https://www.enar-eu.org/Justice-gap-racism-pervasive-in-criminal-justice-systems-across-Europe>, βλ. επίσης εθνική έκθεση για την Αγγλία και την Ουαλία

17 Βλ. EU MIDIS, https://ec.europa.eu/knowledge4policy/dataset/ds00141_en; and OSCE-ODIHR Annual Hate Crime Reporting, hatecrime.osce.org, for example.

18 Βλ. EC 2018

Σύσταση 4 : Οι ΔΚΟ θα πρέπει να αυξήσουν την ορατότητα των ετήσιων και των *ad hoc* εκθέσεών τους σε εθνικό επίπεδο

Συγκεκριμένα όπου οι διεθνείς εκθέσεις περιλαμβάνουν εθνικά στοιχεία, οι ΔΚΟ και οι διεθνείς φορείς θα πρέπει να προσφέρουν κάποιες ιδέες για το πώς θα μπορούσαν να ερμηνευτούν τα διαθέσιμα εθνικά στοιχεία και να χρησιμοποιηθούν από τους υπεύθυνους διαμόρφωσης πολιτικής σε επίπεδο χώρας.¹⁹

Σύσταση 5 Οι ΔΚΟ θα πρέπει τακτικά και ειδικά να ασχοληθούν με Χώρες Μέλη που υποβάλλουν εκθέσεις σε διεθνείς φορείς αλλά δεν προσφέρουν διαφανή πληροφόρηση στα μέρη που εμπλέκονται εντός της χώρας και στους φορολογούμενους

Εάν τα στοιχεία που υποβάλλουν οι ΔΚΟ δεν είναι δημοσιοποιημένα, οι ΔΚΟ θα πρέπει να παροτρύνουν σθεναρά τα Κράτη Μέλη να τα δημοσιοποιήσουν στην γλώσσα της χώρας.²⁰

Σύσταση 6 Οι ΔΚΟ θα πρέπει να αυξήσουν τη διαφάνεια για το πώς αξιολογούνται οι εθνικές προσπάθειες καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους

Για παράδειγμα:

- Ο ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ θα έπρεπε να εξετάσει την πιθανότητα να δημοσιεύεται το ερωτηματολόγιο που αποστέλλει στις Χώρες που Συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ ως βάση για την προετοιμασία της ετήσιας έκθεσής του για το έγκλημα μίσους, και να δημοσιεύει πληροφορίες για τις μεθόδους καταγραφής των ΟΚΠ.²¹
- Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) θα μπορούσαν να εξετάσουν την πιθανότητα να δημοσιεύουν τις μεθόδους που χρησιμοποιούν για να λάβουν υπόψη τους επίσημα στοιχεία και στοιχεία από ΟΚΠ και να τα αξιολογήσουν κατά την σύνταξη των εκθέσεών τους.
- Όλες οι ΔΚΟ και οι φορείς θα μπορούσαν να εξετάσουν την πιθανότητα να εξηγήσουν τις μεθόδους που χρησιμοποιούν για να αξιολογήσουν την ακρίβεια των ισχυρισμών των Χωρών Μελών για εκείνες τις δράσεις τους που έχουν ως στόχο να βελτιωθεί η καταγραφή και να αυξηθεί η υποβολή στοιχείων, περιλαμβανομένης της διαπίστωσης ότι υφίστανται οδηγίες και προγράμματα κατάρτισης.

19 Βλ. EU MIDIS, https://ec.europa.eu/knowledge4policy/dataset/ds00141_en; and OSCE-ODIHR Annual Hate Crime Reporting, hatecrime.osce.org, για παράδειγμα.

20 Η σύσταση αυτή έγινε δεκτή σε διάφορες συναντήσεις διαβουλεύσεων.

21 Με τον ίδιο τρόπο που ο ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ δημοσιεύει μία σύνοψη των μεθόδων καταγραφής και υποβολής στοιχείων που χρησιμοποιούν οι ΟΚΠ που υποβάλλουν στοιχεία στο ΓΔΘΔΑ. Έτσι θα μπορούσε να αυξηθεί η γνώση καθώς και η ανταλλαγή στοιχείων για τις μεθόδους υποβολής στοιχείων και να προκύψουν πιο εναρμονισμένες διαδικασίες καταγραφής και υποβολής στοιχείων για όλες τις δημόσιες αρχές και ΟΚΠ.

- Όλες οι ΔΚΟ θα μπορούσαν να τονίσουν την ανάγκη να χρησιμοποιηθούν εξειδικευμένες ΟΚΠ στον τομέα των δραστηριοτήτων οικοδόμησης ικανοτήτων ως ισότιμος εταίρος, περιλαμβανομένης της βελτίωσης της καταγραφής εγκλημάτων μίσους, και όχι μόνο σε πρωτοβουλίες ενθάρρυνσης θυμάτων να προχωρήσουν σε καταγγελία ή παροχής υποστήριξης στα θύματα.
- Όλες οι ΔΚΟ θα μπορούσαν να εξετάσουν την πιθανότητα να αναπτύξουν μία μέθοδο για να αξιολογούν την αξιοπιστία των στοιχείων των ΟΚΠ, και να ενσωματώνουν στοιχεία ΟΚΠ που έχουν κριθεί ως αξιόπιστα στις εκθέσεις και στις αξιολογήσεις που πραγματοποιούν για τις χώρες.

Σύσταση 7 Η Eurostat θα πρέπει να συμπεριλάβει την απαίτηση οι Χώρες Μέλη να συλλέγουν και να υποβάλλουν στοιχεία για το έγκλημα μίσους.²²

Για παράδειγμα, η Eurostat και το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος θα μπορούσαν να συνεργαστούν προκειμένου να αναπτύξουν κριτήρια για τη συλλογή στοιχείων στην ήδη υπάρχουσα κατηγορία «έγκλημα μίσους» στο Διεθνές Σύστημα Ταξινόμησης των Εγκλημάτων για Στατιστικούς Λόγους (ICCS)²³.

Οικοδομώντας ικανότητες

Φυσικά, η ενίσχυση του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου και της ορατότητας των εθνικών συστημάτων και των στοιχείων δεν θα οδηγήσει αυτομάτως σε θετικά αποτελέσματα για τα θύματα και τις κοινότητες. Πράγματι, το πρόγραμμα διαπίστωσε ότι τα επί μακρόν υφιστάμενα πλαίσια για την υποβολή καταγγελιών, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων, όπως εκείνα στην Αγγλία και την Ουαλία, δεν οδηγούν κατ' ανάγκη σε ανταπόκριση που είναι σταθερά αποτελεσματική για τα θύματα και τις επηρεαζόμενες κοινότητες. Μάλιστα, τα ισχυρότερα επιχειρήματα για να ενσωματωθεί η στρατηγική της υποβολής καταγγελιών και της καταγραφής σε ενέργειες που έχουν ως στόχο να αυξηθεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη, στην ασφάλεια και στην προστασία προήλθαν από «φορείς αλλαγής» στην Αγγλία και την Ουαλία.

Οι συστάσεις στην ενότητα αυτή αφορούν τα πρακτικά βήματα που θα πρέπει να γίνουν για να πραγματοποιηθεί αυτή η αλλαγή παραδείγματος, μεταξύ άλλων: αλλαγές σε επίπεδο τεχνικών και πολιτικής που να επιτρέπουν πιο άμεση ροή πληροφοριών και συνεργασία μεταξύ τομέων, δράσεις που θα ενισχύσουν την αναπτυσσόμενη κοινότητα κατά του εγκλήματος μίσους στην Ευρώπη, και το να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή σε στρατηγικά ερωτήματα που αντιμετωπίζουν εκείνες οι ΟΚΠ που θέλουν να προσφέρουν υψηλής ποιότητας δραστηριότητες

²² Βλ. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Crime_statistics

²³ Βλ. <https://unstats.un.org/unsd/statcom/doc15/BG-ICCS-UNODC.pdf> σελ.100

παρακολούθησης, καταγραφής και υποστήριξης των θυμάτων.

Ανταλλαγή δεδομένων και συνεργασία σε όλο το εύρος του συστήματος: υλοποίηση και ανάπτυξη τεχνικών μηχανισμών και μηχανισμών πολιτικής

Το πρόγραμμα Facing all the Facts διαπίστωσε ότι υπάρχουν ορισμένοι μηχανισμοί και προσεγγίσεις που μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά τις συνδέσεις για τα στοιχεία του εγκλήματος μίσους τόσο μεταξύ δημοσίων αρχών και ΟΚΠ όσο και μεταξύ δημοσίων αρχών, για παράδειγμα μεταξύ αρχών επιβολής του νόμου και την εισαγγελική υπηρεσία.

Τα διυπηρεσιακά πλαίσια πολιτικής και τα προγράμματα οικοδόμησης τεχνικών ικανοτήτων και κατάρτισης είναι δύο τέτοιοι μηχανισμοί που διευκολύνουν τη διαβίβαση πληροφοριών για: περιστατικά μίσους και εγκλήματα μίσους, τεκμήρια προκατάληψης, και ανάγκες υποστήριξης και ασφάλειας θυμάτων. Διαπιστώσαμε επίσης ότι οι περισσότερες χώρες είχαν «έναν κινητήρα αλλαγής» που πυροδότησε και προώθησε την ανάπτυξη αυτών των πλαισίων, καθώς και ότι εκείνες οι χώρες που έχουν υιοθετήσει μία στρατηγική προσέγγιση, όπως διυπηρεσιακές συμφωνίες και σχέδια δράσης, έχουν περισσότερες πιθανότητες να έχουν ισχυρότερα «συστήματα».

Έχοντας υπόψη την τρέχουσα και σχετικά σημαντική εστίαση στη συνεργασία όλων των δημοσίων αρχών στις δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων των ΔΚΟ, οι παρακάτω συστάσεις εστιάζουν στη διεπαφή δημοσίων αρχών και ΟΚΠ. Προτείνουμε αυτές οι «διασυννοριακές» σχέσεις να αποτελέσουν το υφάδι της σύνδεσης ανάμεσα στην καταγραφή και στην υποβολή στοιχείων και στα σωστά αποτελέσματα για τα θύματα και τις κοινότητες.

Σε τεχνικό επίπεδο, οι μηχανισμοί που ενθαρρύνουν και επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων για τις ανάγκες των θυμάτων και τις ενδείξεις προκατάληψης αποτέλεσαν ένα συγκεκριμένο σημείο εστίασης. Η ανασκόπηση του διεθνούς πλαισίου την οποία πραγματοποιήσαμε διαπίστωσε ότι υπάρχει σημαντική υποστήριξη στο να συμβάλουν τα δεδομένα των ΟΚΠ στη κατανόηση του εγκλήματος μίσους σε εθνικό επίπεδο. Για παράδειγμα, στην υπόθεση Identoba κατά Γεωργίας, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι οι δημόσιες αρχές θα έπρεπε να είχαν λάβει υπόψη τους τα στοιχεία των ΟΚΠ όταν αξιολογούσαν τον κίνδυνο που αντιμετώπιζαν οι κοινότητες ΛΟΑΤ.²⁴ Η Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων προτρέπει τις δημόσιες αρχές να λαμβάνουν υπόψη τους τα δεδομένα των ΟΚΠ όταν αξιολογούν την υλοποίηση της οδηγίας σε εθνικό επίπεδο.²⁵ Στην πράξη, υπάρχει πλήρης αποσύνδεση ανάμεσα στα δεδομένα των ΟΚΠ και σε αυτά των δημοσίων αρχών. Οι δύο τύποι φορέων χρησιμοποιούν διαφορετικούς ορισμούς, έχουν διαφορετικούς σκοπούς καταγραφής, και κατά

²⁴ Identoba vs Georgia - βιβλ. αναφ.

²⁵ Victims Directive - βιβλ. αναφ.

κανόνα οι αρχές επιβολής του νόμου δεν διαθέτουν τα τεχνικά μέσα ή τα πολιτικά κίνητρα για να λάβουν άμεσα υπόψη τους τα δεδομένα των ΟΚΠ με τρόπους που μπορούν να τροφοδοτήσουν επιχειρησιακές αποφάσεις.²⁶ Εξαίρεση σε αυτό αποτελούν οι συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ εξειδικευμένων ΟΚΠ και αστυνομίας στην Αγγλία και την Ουαλία, καθώς και μία επίσημη δέσμευση να διερευνηθεί αυτή η προσέγγιση στην Ισπανία. Θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και τα δύο πλαίσια ως έμπνευση σε αυτόν τον τομέα.

Σε μία προσπάθεια να προχωρήσει το θέμα της συνεργασίας ΟΚΠ - δημοσίων αρχών, η σύσταση που ακολουθεί προτείνει να εστιάσουμε στον δυνητικά ισχυρότατο τεχνικό μηχανισμό σύνδεσης που προσφέρει η υιοθέτηση μίας πολιτικής για την καταγραφή που βασίζεται στην αντίληψη, και η οποία επιτρέπει να λαμβάνονται άμεσα υπόψη τα δεδομένα των ΟΚΠ και να περιλαμβάνονται στην «επίσημη» εικόνα για το έγκλημα μίσους.²⁷

Σύσταση 8 Να υλοποιηθεί πλήρως η ΓΣΠ Αρ. 11 της ΕΕΡΜ (ECRI) σε όλα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ

Η υλοποίηση αυτής της σύστασης θα υποστηριχθεί από τις παρακάτω δράσεις:

- Οι εθνικές αρχές επιβολής του νόμου θα πρέπει να υιοθετήσουν μία πολιτική που να επιτρέπει τις ανώνυμες καταγγελίες.²⁸
- Οι διεθνείς οργανισμοί και φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα θα πρέπει να επανεξετάσουν και να αναθεωρήσουν τα υφιστάμενα πρότυπα και οδηγίες, τα πλαίσια οικοδόμησης ικανοτήτων και χρηματοδότησης και να υιοθετήσουν μία πιο τεχνική εστίαση που να βασίζεται σε σαφή κριτήρια για την εφαρμογή της ΓΣΠ Αρ. 11 σε εθνικό επίπεδο.

Για παράδειγμα:

- Το ΓΔΘΔΑ (ODIHR) θα μπορούσε να εξετάσει την πιθανότητα να συμπεριληφθούν πληροφορίες, στα πλαίσια της ετήσιας σύνταξης εκθέσεων για το έγκλημα μίσους, σχετικά με το εάν μία χώρα στο πλαίσιο της πολιτικής της:
 - Επιτρέπει τις ανώνυμες καταγγελίες
 - Αποδέχεται καταγγελίες από τρίτους
 - Υιοθετεί ως προς την καταγραφή μία προσέγγιση που βασίζεται στην αντίληψη

26 Για παράδειγμα, ο ΟΘΔ (2018) διαπίστωσε ότι μόνο 10 χώρες μέλη συνεργάστηκαν με κάποιον τρόπο με ΟΚΠ για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους. Η Αγγλία και η Ουαλία ήταν η μόνη χώρα όπου έχουν συναφθεί συμφωνίες ανάμεσα στην αστυνομία και σε ΟΚΠ για την ανταλλαγή πληροφοριών.

27 Βλ. ECRI GPR 11 -βιβλ. αναφ. - για πλήρη εξήγηση του πώς τα δεδομένα της ΕΕΡΜ μπορούν να υλοποιηθούν πλήρως και πώς προσεγγίζεται το θέμα σε κάθε χώρα, βλ. ενότητα [mechanisms of connection].

28 Ο λόγος είναι ότι ο όρος «οποιοδήποτε άτομο» ή τρίτο μέρος θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνει μία ΟΚΠ που κάνει την καταγγελία εκ μέρους ενός θύματος που επιθυμεί να παραμείνει ανώνυμο. Η έρευνά μας διαπίστωσε ότι η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Αγγλία και η Ουαλία και η Ισπανία επιτρέπουν τις ανώνυμες καταγγελίες. Η Ιρλανδία και η Ιταλία απαιτούν να εντοπιστεί το θύμα πριν γίνει αποδεκτή από την αστυνομία μία καταγγελία και καταγραφεί.

- Ο ΟΘΔ (FRA) θα μπορούσε να αξιοποιήσει την έκθεσή του για το 2018 προκειμένου να καθοδηγήσει περαιτέρω τις χώρες για το πώς να υιοθετήσουν την προσέγγιση της ΓΣΠ Αρ. 11 της ΕΕΡΜ (ECRI) σε εθνικό επίπεδο²⁹
- Οι εκθέσεις της ΕΕΡΜ για τις επιμέρους χώρες θα μπορούσαν να εξετάσουν αν οι χώρες υιοθέτησαν την ΓΣΠ Αρ. 11 καθ' ολοκληρίαν ή εν μέρει, σύμφωνα με σαφή και μετρήσιμα κριτήρια.
- Να γίνουν ενέργειες προκειμένου να κατανοηθούν καλύτερα οι φραγμοί που τίθενται από τις χώρες στην υλοποίηση της ΓΣΠ Αρ. 11 της ΕΕΡΜ και να επιλυθεί το σχετικό ζήτημα, Απαιτείται έρευνα για να διερευνήσουμε:
 - Τis υφιστάμενες εθνικές προσεγγίσεις στην υλοποίηση της ΓΣΠ Αρ. 11 της ΕΕΡΜ καθ' ολοκληρίαν ή εν μέρει, συμπεριλαμβανομένων εναλλακτικών καινοτομιών και υλοποιήσιμων μοντέλων
 - Λεπτομερείς οπτικές της αστυνομίας και ΟΚΠ για λύσεις όσον αφορά την καθ' ολοκληρίαν ή την εν μέρει υλοποίηση της ΓΣΠ Αρ. 11 της ΕΕΡΜ
 - Μεταβιβάσιμα στοιχεία προσεγγίσεων που έχουν υλοποιήσει πλήρως την πρακτική της καταγγελίας από τρίτους³⁰

Υποστηρίζοντας και συνδέοντας εκείνους που βρίσκονται στο κέντρο της αλλαγής

Διαπιστώσαμε ότι εκτός από τα ισχυρά θεσμικά πλαίσια συνεργασίας, και άτομα που μπορούν να εμπνεύσουν ή «φορείς αλλαγής» και οι «κρίσιμες φιλίες» που υπερβαίνουν τους «διαχωρισμούς» είναι επίσης ουσιαστικές για να διασφαλιστεί πρόοδος προς μία προσέγγιση που εστιάζει στο θύμα και προφυλλάσσει από παλινδρομήσεις. Οι συνεντεύξεις μας αποκάλυψαν ότι κάθε χώρα έχει αφοσιωμένους επαγγελματίες και στις ΟΚΠ και στις δημόσιες αρχές οι οποίοι συνεργάζονται για να επιταχυνθεί και να διασφαλιστεί η πρόοδος σε δύσκολες συνθήκες. Υπάρχουν διάφορα βήματα που μπορούν να γίνουν για να υποστηριχθούν εκείνοι που βρίσκονται στο κέντρο αυτών των προσπαθειών, και αναφέρονται στην επόμενη σύσταση.

Σύσταση 9 Ανάπτυξη και υλοποίηση επαγγελματικών προτύπων και δικτύων υποστήριξης για την καταγγελία και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους

Οι βασικοί διακυβερνητικοί οργανισμοί, φορείς και ΟΚΠ που δραστηριοποιούνται στον τομέα θα πρέπει να εξερευνήσουν:

- Πανευρωπαϊκά επαγγελματικά πρότυπα και πλαίσια πιστοποίησης για το έγκλημα μίσους ως μέρος μίας στρατηγικής για την κατάρτιση. Τα διαδικτυακά μαθήματα

²⁹ Βλ. FRA (2018) σελ. 16-17

³⁰ Κατά την εξέταση αυτού του θέματος, θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη οι τρέχουσες προσεγγίσεις στην Αγγλία και την Ουαλία. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να ορίσουμε και να περιορίσουμε τις πηγές «καταγγελιών από τρίτους» σε «επαγγελματίες», «μέλη της οικογένειας» και άλλες εξουσιοδοτημένες πηγές. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μία χρήσιμη «μέση οδό» για χώρες που δεν επιθυμούν απλά να αποδεχτούν κάποια ανώνυμη καταγγελία. Βλ. Home Office (2019) 'Home office crime counting rule and anonymous reports' - https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/822471/count-general-jul-2019.pdf

του Facing Facts θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως πόρος που μπορεί να υποστηρίξει αυτή τη διαδικασία.

- Η δημιουργία περισσότερων χώρων για ισότιμη εμπλοκή και δικτύωση που περιλαμβάνει «φορείς αλλαγής», καθώς και μαθήματα που μπορεί να προέλθουν από την επίσημη αξιολόγηση των υφιστάμενων διεθνών δομών, περιλαμβανομένης μίας αξιολόγησης του πόσο καλά υποστηρίζουν τους φορείς αλλαγής.
- Πρωτοβουλίες αύξησης της ευαισθητοποίησης και της αναγνώρισης που θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα βραβείων για το έγκλημα μίσους και ένα διεθνές δίκτυο επαγγελματιών που εργάζονται στον τομέα του εγκλήματος μίσους.
- Περαιτέρω έρευνα των παραγόντων οι οποίοι βοήθησαν να αναπτυχθούν και να διατηρηθούν «κρίσιμες φιλίες» μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων αρχών σε διάφορα πολιτικά πλαίσια και πλαίσια διαμόρφωσης πολιτικής.
- Δημιουργία μίας ομάδας εργασίας για τη συνεργασία Δημοσίων Αρχών - ΟΚΠ στην καταγγελία, καταγραφή και συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.³¹

Όλες οι διεθνείς εκθέσεις ανέφεραν την πρόκληση που αποτελούν οι πόροι, η οποία συνδέεται με χρόνιες οικονομικές και δημοσιονομικές δυσκολίες στις χώρες που συμμετέχουν στη μελέτη, καθώς και αυτό που έχει ονομαστεί «συρρικνούμενος χώρος» για την κοινωνία των πολιτών. Οι ΔΚΟ θα πρέπει να ανακαλέσουν τις συστάσεις της Επιτροπής και του ΟΘΔ που αφορούν δράσεις προκειμένου να υποστηριχθούν καλύτερα οι υποδομές της κοινωνίας των πολιτών σε αυτό το πλαίσιο.³²

Υπάρχουν συγκεκριμένες δεξιότητες που πρέπει να προσδιοριστούν και να αναπτυχθούν εάν πρόκειται τα θύματα να γίνουν αποδέκτες της σωστής ανταπόκρισης κατά τη στιγμή της καταγγελίας, στις οποίες θα αναφερθούμε στην επόμενη σύσταση.

Σύσταση 10 Ανάπτυξη ειδικής εκπαίδευσης και προτύπων για την παροχή μίας προσέγγισης εστιασμένης στο θύμα για την παραλαβή και την καταγραφή καταγγελιών για το έγκλημα μίσους

Τα άτομα από τα οποία πήραμε συνέντευξη επανέλαβαν ουσιαστικά τα αποτελέσματα της έρευνας, ότι δηλαδή τα εγκλήματα και τα περιστατικά μίσους αποτελούν τμήμα «μίας διαδικασίας θυματοποίησης»³³, μέρος μόνο της οποίας, ή και τίποτα, θα μπορούσε να καταγγελθεί. Ενώ έχει υπάρξει σημαντική εστίαση

³¹ Η ομάδα θα μπορούσε να εξετάσει την πιθανότητα ανάπτυξης οδηγιών για τρόπους επιτυχούς υλοποίησης των καλών πρακτικών που αναφέρει ο ΟΘΔ σε ένα εύρος πλαισίων, αξιοποιώντας τις αρχές, τους μηχανισμούς, τις μεθόδους και τα πλαίσια που έχουν προτείνει οι εκθέσεις του Facing all the Facts, άλλες έρευνες και διεθνή πρότυπα (βλ. FRA 2018)

³² Βλ. Επιτροπή (2012), FRA (2017)

³³ Walters (2016), see also Chakraborti, N., Garland, J. and Hardy, S. (2014) The Leicester Hate Crime Project Findings and Conclusions: Full Report, Leicester: University of Leicester.

στο εάν η αστυνομία έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει και να καταγράψει τους δείκτες προκατάληψης που θα μπορούσαν αργότερα να αποδείξουν ένα έγκλημα μίσους, το άτομο που παραλαμβάνει την καταγγελία, είτε τηλεφωνικά είτε προσωπικά στην αστυνομία, είτε εργαζόμενος σε ΟΚΠ ή άλλος, θα πρέπει να έχει την ικανότητα και τις δυνατότητες να κάνει μία «συζήτηση» η οποία επιτελεί τα παρακάτω:

- Υποστηρίζει το άτομο να πει την ιστορία του, η οποία μπορεί να είναι ασαφής, σύνθετη ή συγκεχυμένη, ή σε γλώσσα ξένη,
- Αξιολογεί τις άμεσες ανάγκες, περιλαμβανομένων των κινδύνων,
- Ακούει,
- Παρέχει άμεσα υποστήριξη ή παραπέμπει σε υπηρεσίες υποστήριξης,
- Λειτουργεί συμβουλευτικά όσον αφορά την πιθανή νομική έκβαση, και
- Εντοπίζει και καταγράφει πιθανούς δείκτες προκατάληψης που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία.

Οι υπεύθυνοι για την λήψη αποφάσεων θα πρέπει επίσης να διαθέτουν τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τους πόρους που θα τους επιτρέψουν να κατανοήσουν τι τους λένε τα δεδομένα και να ζητήσουν να γίνει περαιτέρω δουλειά για να συμπληρωθούν τα κενά.³⁴

Για να επιτευχθούν όσα αναφέρει αυτή η σύσταση, μπορεί να χρησιμοποιηθούν τα διαδικτυακά μαθήματα του Facing Facts μαζί με άλλα εργαλεία οικοδόμησης ικανοτήτων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.³⁵

Εστίαση στην καταγραφή και παρακολούθηση από ΟΚΠ

Υπάρχει, και ορθώς, σημαντική εστίαση στο ρόλο και στις αρμοδιότητες των δημοσίων αρχών για την αύξηση των καταγγελιών και την βελτίωση της καταγραφής και συλλογής στοιχείων. Μέχρι σήμερα, ωστόσο, η εστίαση στο πώς μπορεί να βελτιωθούν οι ικανότητες των ΟΚΠ σε αυτόν τον τομέα καθώς και τα στρατηγικά ερωτήματα και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν ήταν μικρότερη.³⁶

Τα ευρήματά μας υποδεικνύουν ότι μία προσέγγιση που εστιάζει στα θύματα και στα αποτελέσματα απαιτεί να αναπτύξουν οι ΟΚΠ έναν συγκεκριμένο οργανωτικό προσανατολισμό που να τους επιτρέπει να συνεργάζονται με τα θύματα και να εξασφαλίζουν την εμπιστοσύνη των επηρεαζόμενων κοινοτήτων από τη μία, ενώ ταυτόχρονα να συνεργάζονται αποτελεσματικά και επαγγελματικά και με τις αρχές. Επίσης ζητά από τις ΟΚΠ να δουλέψουν ως δίκτυο, με διαφορετικές ομάδες για να έρθουν αντιμέτωπες σε όλες τις μορφές μίσους και να ανταποκριθούν στις

³⁴ Τα θέματα αυτά καλύπτονται πιο αναλυτικά στο ODIHR (2014)

³⁵ Για παράδειγμα, ο εταίρος του Facing all the Facts στην Αγγλία και την Ουαλία ανέπτυξε διαδικτυακά μαθήματα τα οποία εστιάζουν σε αυτές τις δεξιότητες για υπαλλήλους της αστυνομίας που δέχονται τηλεφωνικές κλήσεις.

³⁶ Με τις σημαντικές εξαιρέσεις της καθοδήγησης και της οικοδόμησης ικανοτήτων σε αυτόν το τομέα από την ILGA και το Facing Facts. Βλ. ILGA (2008) <https://ilga-europe.org/resources/ilga-europe-reports-and-other-materials/handbook-monitoring-and-reporting-homophobic-and>, και Facing Facts (2012) <https://www.facingfacts.eu/facing-facts-hate-crime-monitoring-guidelines/>

διατομεακές ανάγκες των θυμάτων. Τα θέματα αυτά εξετάζονται στην επόμενη σύσταση.

Σύσταση 11 Τα ευρωπαϊκά δίκτυα και φόρα ΟΚΠ θα πρέπει να συναντηθούν για να αναπτύξουν οδηγίες για τις βασικές στρατηγικές ερωτήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΟΚΠ που επιθυμούν να ενισχύσουν τις δραστηριότητες καταγγελίας και καταγραφής που εστιάζουν στα θύματα και στα αποτελέσματα

Αυτού του τύπου οι οδηγίες θα πρέπει να εξετάσουν τρόπους:

- Να διασφαλιστούν, να γίνουν ορατές και να υλοποιηθούν υψηλής ποιότητας μεθοδολογίες καταγραφής που προστατεύουν το θύμα σε επίπεδο εμπιστευτικότητας, που εξασφαλίζουν την εμπιστοσύνη των κοινοτήτων τις οποίες εκπροσωπούν και που παρέχουν ή διασφαλίζουν υποστήριξη.³⁷
- Να ξεκινήσουν και να διασφαλιστούν πρακτικές όπως οι «κρίσιμες φιλίες» μεταξύ των δημοσίων αρχών και των ΟΚΠ.
- Να γίνεται η πλοήγηση σε εχθρικά πολιτικά πλαίσια ενώ παραμένεις ανοικτός «σε συνεργασία κάτω από το ραντάρ», και να είναι ταυτόχρονα να αναγνωρίζεται τότε δεν είναι δυνατή η συνεργασία λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος από τις αρχές.
- Να υπάρχει συνεργασία με άλλες ΟΚΠ για να υιοθετηθεί μία «ενιαία φωνή», που περιλαμβάνει:
 - Την καταδίκη όλων των μορφών μίσους,
 - Τη δημιουργία συμβατών μεταξύ τους μεθοδολογιών,
 - Την αναζήτηση κοινών θέσεων σε θέματα που θα προωθηθούν από κοινού,
 - Την εξισορρόπηση του κινδύνου συναγωνισμού για τους ίδιους πόρους με την ανάγκη να ληφθεί μία προσέγγιση δικτύου προς όφελος των θυμάτων και των κοινοτήτων, και
 - Την τεκμηρίωση του προβλήματος του εγκλήματος μίσους ακόμα και όταν δεν υπάρχει ενδιαφέρον από τις αρχές. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να παρουσιαστούν σε άλλα φόρα, όπως διεθνείς εκθέσεις, και να γίνουν ορατά σε εθνικό επίπεδο εάν αλλάξει το πολιτικό κλίμα.
- Να αναπτυχθούν εθνικά δίκτυα με την υποστήριξη ανεξάρτητων φορέων που έχουν όμως δύναμη επιρροής, όπως φορείς ισότητας ή εθνικά γραφεία ΔΚΟ.³⁸

³⁷ Για παράδειγμα, το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας (RVRN) χρησιμοποιεί την ίδια μεθοδολογία με 32 διαφορετικές οργανώσεις. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να υποστηριχθεί από έναν ισχυρό κεντρικό μηχανισμό με επαρκείς δεξιότητες ώστε να μπορεί να αναθεωρεί δεδομένα, να συντάσσει εκθέσεις, να επιδιώκει συνεργασία με την αστυνομία, κλπ. Μία άλλη προσέγγιση, την οποία ακολουθεί η Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους (GYEM) είναι να δημιουργηθεί μια μικρότερη, πιο εστιασμένη ομάδα που θα αναλάβει να πραγματοποιεί υψηλής ποιότητας καταγραφή, και μαζί να προσεγγίσουν την αστυνομία και άλλες οργανώσεις για συνεργασία.

³⁸ Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, η εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες υποστηρίζουν το έργο του Δικτύου.

Συνεχίζουμε να πειραματιζόμαστε και να μαθαίνουμε

Η έρευνα αυτή και τα αποτελέσματά της βασίστηκαν σε προϋπάρχουσα βαθιά γνώση και σε πρακτικές που μπορούν και εμπνέουν. Ταυτόχρονα, υπάρχουν πρέπει να γίνουν οπωσδήποτε πολύ περισσότερα για να φτάσουμε σε μία προσέγγιση που εστιάζει στο θύμα και στα αποτελέσματα ώστε να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή. Η μάθηση ήταν βασικό θέμα σε όλο το πρόγραμμα Facing all the Facts, και σκοπεύουμε να συνεχίσουμε να μαθαίνουμε μετά το τέλος αυτής της φάσης. Οι ακόλουθες συστάσεις εστιάζουν σε κομβικές περιοχές για περαιτέρω πειραματισμό και μάθηση, που συμπεριλαμβάνουν: την κατανόηση και την αντιμετώπιση κινδύνου, τη συγκέντρωση και την κοινοποίηση όσων μάθαμε από την εθνική υλοποίηση της διαδικτυακής μάθησης για τους φορείς επιβολής νόμου, τη συνέχιση της ανάπτυξης και της βελτίωσης των ερευνητικών και συνεργατικών μεθόδων του Facing all the Facts, τη μετακίνηση πέρα από την εστίαση στην ποινική δικαιοσύνη και την εξασφάλιση μεγαλύτερης εστίασης σε υποεξυπηρετούμενες κοινότητες.

Κατανόηση και αντιμετώπιση κινδύνου

Τα υφιστάμενα πρότυπα και οι εθνικές προσπάθειες τείνουν να εστιάζουν κυρίως στην αξιολόγηση και στην αντιμετώπιση κινδύνων κατά τη διαδικασία της ποινικής δικαιοσύνης, και όχι στον κίνδυνο της κλιμάκωσης και των εκφυλιζόμενων κοινωνικών σχέσεων που προκύπτουν από τα εγκλήματα, τη ρητορική και τα περιστατικά μίσους. Μία από τις δυνητικές αρετές της συγκέντρωσης αυτών των δεδομένων είναι ότι παρέχουν ένα «βαρόμετρο» των κλιμακούμενων εντάσεων, πράγμα στο οποίο εστιάζει η επόμενη σύσταση.

Σύσταση 12 Ερευνητές και ΔΚΟ θα πρέπει να οικοδομήσουν την αποδεικτική και την εννοιολογική βάση επί της οποίας θα αντιμετωπίσουν καλύτερα τους κινδύνους στις κοινωνικές σχέσεις που δημιουργούνται από τη ρητορική μίσους, τα περιστατικά μίσους, τα εγκλήματα μίσους και άλλα συναφή φαινόμενα.

Οι δράσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Την εξερεύνηση και την ανταλλαγή απόψεων για το πώς οι χώρες μέλη χρησιμοποιούν δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με εγκλήματα μίσους, περιστατικά μίσους και ρητορική μίσους προκειμένου να κατανοηθούν και να αντιμετωπιστούν κίνδυνοι για τη συνοχή της κοινότητας,

- Τον προσδιορισμό εννοιών, κανόνων και πρότυπων που βοηθούν να συνδεθούν τα δεδομένα για τα εγκλήματα μίσους, τα περιστατικά μίσους και τη ρητορική μίσους με δράσεις που μειώνουν τους κινδύνους για την κοινωνική συνοχή, και την συμφωνία επ' αυτών.

Το διαδικτυακό «σύνορο» της μάθησης

Το Facing all the Facts ανέπτυξε διαδικτυακά μαθήματα για την αστυνομία, νέες πρωτοποριακές μεθόδους και παρουσιάζοντας πολλές προκλήσεις στους εθνικούς εταίρους. Η ανάπτυξη υλικού με ενδιαφέρον για το θέμα, η υπέρβαση τεχνολογικών εμποδίων και η διασφάλιση της συμφωνίας της ηγεσίας, όλα αποτέλεσαν σημαντικές προκλήσεις. Η ακόλουθη σύσταση έχει ως στόχο να συνδράμει νέα διαδικτυακά εκπαιδευτικά προγράμματα σε άλλες Χώρες Μέλη και να βελτιώσει υφιστάμενα διαδικτυακά προγράμματα εκπαίδευσης στον τομέα.

Σύσταση 13 *Οι εταίροι του Facing all the Facts θα πρέπει να μοιραστούν τις εντυπώσεις τους μετά την υλοποίηση του διαδικτυακού εκπαιδευτικού προγράμματος για την αστυνομία στην Αγγλία και την Ουαλία, στην Ουγγαρία και στην Ιταλία.*³⁹

Αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Τεχνικά ζητήματα όπως η χρήση της πλατφόρμας Moodle για την ανάπτυξη και την παρουσίαση της κατάρτισης
- Τρόπους εξάπλωσης της διαδικτυακής μάθησης σε εκατοντάδες/χιλιάδες άτομα μέσα από αποκεντρωμένα συστήματα
- Αντιστάθμιση των αρνητικών εμπειριών μέσω της «διαδικτυακής μάθησης» και των αντιλήψεων σχετικά με αυτήν.

Αναπτύσσοντας την «συστημική» προσέγγιση

Η έκθεση της μεθοδολογίας αναφέρει τους περιορισμούς της προσέγγισης του Facing all the Facts. Για παράδειγμα, αυτή τη στιγμή οι εθνικοί χάρτες συστημάτων δεν αντικατοπτρίζουν πλήρως την πολυπλοκότητα των οργανωτικών δομών, των συστημάτων συλλογής στοιχείων σε κάθε χώρα, και ούτε αντικατοπτρίζουν τη συχνά πρωτοποριακή δουλειά που γίνεται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η ακόλουθη σύσταση έχει ως στόχο να υποστηρίξει περαιτέρω βελτιώσεις και εφαρμογές.

39 Τα διαδικτυακά αυτά προγράμματα αναπτύχθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος Facing all the Facts. Τα μαθήματα βασίζονται σε διεθνή πρότυπα και κανόνες και έχουν προσαρμοστεί στην εθνική νομοθεσία, την πολιτική και την πρακτική. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τις μεθόδους και τη δομή του διαδικτυακού εκπαιδευτικού προγράμματος του Facing Facts στη διεύθυνση facingfactsonline.eu.

Σύσταση 14 *To Facing all the Facts θα πρέπει να συνεχίσει να εργάζεται με την κοινότητα με την οποία έχει εργαστεί του προκειμένου να συνεχίσει να βελτιώνει τις μεθόδους του και να μαθαίνει μέσα από την πράξη*

Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- Συνεργασία με εθνικούς εταίρους προκειμένου να ενημερώνονται οι εθνικοί χάρτες συστημάτων ώστε να αντικατοπτρίζουν τις αλλαγές και να εντοπίζονται νέες περιοχές δράσης.
- Προσπάθεια περαιτέρω τεκμηρίωσης των δράσεων, των προτύπων, των πολιτικών και των μηχανισμών που συνδέουν συστήματα καταγγελίας και καταγραφής με αποτελέσματα που εστιάζουν στα θύματα. Κατανόηση και τεκμηρίωση σχέσεων πέρα από εθνικά σύνορα, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για κρίσιμες φιλίες ανάμεσα σε ΟΚΠ και την αστυνομία.

Κινούμενοι πέρα από τις αρχές επιβολής του νόμου και την ποινική δικαιοσύνη

Οι διεθνείς και εθνικοί κανόνες και πρότυπα έχουν κατά συντριπτική πλειοψηφία ως στόχο τους την ανταπόκριση της αστυνομίας και της ποινικής δικαιοσύνης, ωστόσο τα θύματα και οι κοινότητες θέλουν επίσης και χρειάζονται επανορθωτικά μέτρα τα οποία μπορούν να βρεθούν μόνο εκτός της διαδικασίας της ποινικής δικαιοσύνης. Χρειάζεται περισσότερος πειραματισμός για να συνδεθούν τα εμπλεκόμενα μέρη που είναι εκτός του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης ώστε να υπάρξει μία προσέγγιση στην καταγγελία και στην καταγραφή που να εστιάζει πραγματικά στα θύματα. Σημαντικοί επίσης στόχοι σε μία στρατηγική που εστιάζει στα θύματα είναι η εκπαίδευση για την διαφορετικότητα που θα επηρεάσει και θα μεταβάλει τις στάσεις των παιδιών καθώς και οι πολιτικές μηδενικής ανοχής στο χώρο εργασίας.

Σύσταση 15 *Οι δημόσιες αρχές και τα δίκτυα κατά του εγκλήματος μίσους θα πρέπει να εξετάσουν μεθόδους ώστε να εμπλέξουν και δρώντες που δεν συνδέονται με την ποινική δικαιοσύνη στις προσπάθειες να διασφαλιστεί ότι οι καταγγελίες, η καταγραφή, η συλλογή στοιχείων και η υποστήριξη έχουν ως κέντρο το θύμα.*

Αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Επιδίωξη συνδέσεων με τους εθνικούς εταίρους σε θέματα υγείας, στέγης, απασχόλησης και εκπαίδευσης για να εντοπιστούν οι υφιστάμενες καλές πρακτικές στην:

- Καταγραφή εγκλημάτων και περιστατικών μίσους, και
- Υποστήριξη θυμάτων προκειμένου να έχουν πρόσβαση σε ιατρική φροντίδα, λύσεις στέγασης και άλλες τοπικές υπηρεσίες.
- Δοκιμή τρόπων, βάσει των μεθόδων του Facing all the Facts, που θα μπορούσαν να φέρουν αυτούς τους εταίρους σε εθνικά «συστήματα» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους και να γίνει η δική τους (δυνητική) συμβολή και οι ευθύνες ορατές και εφαρμόσιμες.

Κάνοντας ορατό το έγκλημα μίσους κατά των Ρομά και κατά ατόμων με αναπηρία

Η χρόνια έλλειψη στοιχείων για το έγκλημα μίσους κατά των Ρομά και κατά ατόμων με αναπηρία υπογράμμισε την ανάγκη να ληφθεί επείγοντως δράση σε αυτήν την περιοχή και αποτελεί και το θέμα της τελευταίας σύστασης.

Σύσταση 16 Να ληφθούν μέτρα ώστε να κατανοηθεί καλύτερα και να βελτιωθεί η καταγγελία και η καταγραφή εγκλημάτων μίσους κατά Ρομά και κατά ατόμων με αναπηρία.

Για να ακολουθήσουν αυτή τη σύσταση, τα εμπλεκόμενα μέρη μπορούν να αξιοποιήσουν:

- Τη διαδικτυακή ενότητα με τον δείκτη προκατάληψης για το έγκλημα μίσους κατά ατόμων με αναπηρία, που περιλαμβάνει τη εκμάθηση των συχνότερων δεικτών προκατάληψης, τις ανάγκες των ανθρώπων με αναπηρία και τον αγώνα τους για ανθρώπινα δικαιώματα.
- Η ενότητα για το έγκλημα μίσους κατά Ρομά, που περιλαμβάνει τη εκμάθηση των συχνότερων δεικτών προκατάληψης, τις ανάγκες των κοινοτήτων Ρομά και την ιστορία των διακρίσεων εναντίον τους.

Κατανοώντας και αντιμετωπίζοντας νέες πολύπλοκες καταστάσεις

Αν και δεν αποτελούν το θέμα συγκεκριμένων συστάσεων, ειδικοί με μακρόχρονη εμπειρία στο κέντρο των εθνικών προσπαθειών κατανόησης και αντιμετώπισης του εγκλήματος μίσους έχουν εντοπίσει διάφορες τρέχουσες προκλήσεις που απαιτούν περισσότερη έρευνα και εξερεύνηση σε όλες τις επηρεαζόμενες κοινότητες. Αυτές περιλαμβάνουν:

- Τις αντιδράσεις των κρατών στην μεταναστευτική και προσφυγική κρίση που συσκοτίζουν τη φύση και τον αντίκτυπο των εγκλημάτων μίσους κατά μειονοτικών κοινοτήτων με μακρά ιστορία,

- Τον εντοπισμό και την ανταπόκριση στις ανάγκες των θυμάτων όπως αυτές προκύπτουν όταν τέμνονται πολλές ταυτότητες και συνυπάρχουν πολλαπλές διακρίσεις,
- Τους περιορισμούς του πλαισίου εγκλήματος μίσους ως τρόπο κατανόησης και αντιμετώπισης περιπτώσεων στοχευμένης βίας μεταξύ μειονοτικών κοινοτήτων.

Ένα διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για την καταγγελία, καταγραφή και συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους: πρόοδος, κενά και ευκαιρίες

Η ενότητα αυτή περιγράφει την ανάπτυξη ενός συνόλου προτύπων και κανόνων για την καταγγελία, καταγραφή και συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους σε όλη την Ευρώπη και πέρα από αυτήν. Το πρώτο μέρος παρουσιάζει ένα χρονολόγιο των βασικών εξελίξεων με παραπομπές και συνδέσμους. Το δεύτερο μέρος αναλύει κριτικά το σημείο στο οποίο βρισκόμαστε τώρα, εστιάζοντας ιδιαίτερα σε κανόνες και πρότυπα που αφορούν τη συνεργασία σε όλο το εύρος των θεσμών αλλά και μεταξύ οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των δημοσίων αρχών ιδιαίτερα.⁴⁰

Δεκέμβριος 1965 Τα Ηνωμένα Έθνη θεσπίζουν τη [Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των τύπων Φυλετικών Διακρίσεων \(ICERD\)](#) που ορίζει ότι θα πρέπει να θεωρείται αδίκημα «η διασπορά ιδεών που βασίζονται στη φυλετική ανωτερότητα ή στο μίσος, η υποκίνηση φυλετικών διακρίσεων, καθώς και κάθε πράξη βίας ή υποκίνηση τέτοιων πράξεων κατά οποιασδήποτε φυλής ή ομάδας ανθρώπων άλλου χρώματος ή εθνοτικής προέλευσης».⁴¹ Η παρακολούθηση που διενεργεί η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων που επιβλέπει την υλοποίηση της Σύμβασης βασίζεται σε στοιχεία που παράγονται από κρατικούς φορείς και ΟΚΠ.

Ιανουάριος 1970 Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων πραγματοποιεί την πρώτη της συνεδρία. Η [Επιτροπή](#) επιβλέπει την υλοποίηση της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων.⁴² Όπως εξηγείται στην Έκθεση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ για την [Πρακτική της Καταγραφής Εγκλημάτων Μίσους και Συλλογής Στοιχείων στην ΕΕ](#) «Τα Κράτη Μέλη της ΔΣΕΦΔ (ICERD) υποχρεούνται να υποβάλλουν στην Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD) τακτικές εκθέσεις αναφορικά με την υλοποίηση της Σύμβασης. Η επιτροπή εξετάζει τις εκθέσεις και διατυπώνει τις ανησυχίες και συστάσεις της [συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων] στο Κράτος Μέρος με τη μορφή «συμπερασματικών παρατηρήσεων».⁴³

1996 Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) δημοσιεύει την [Γενική Σύσταση Πολιτικής Αρ. 1 για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας](#) προτρέποντας τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης να «Διασφαλίσουν

⁴⁰ Για τη διαδραστική έκδοση του χρονολογίου στα Αγγλικά, βλ. Perry, J. (2019).

⁴¹ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (1965).

⁴² Υπάτη Αρμοστεία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR) (2019).

⁴³ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b) σ. 101.

ότι συλλέγονται και δημοσιοποιούνται ακριβή στοιχεία και στατιστικές για τον αριθμό ρατσιστικών και ξενοφοβικών αδικημάτων που καταγγέλλονται στην αστυνομία, για τον αριθμό των υποθέσεων που παραπέμπονται στη δικαιοσύνη, για τους λόγους της μη παραπομπής και για την έκβαση υποθέσεων που έχουν παραπεμφθεί.»⁴⁴

1998 η ΕΕΡΜ δημοσιεύει τη Γενική Σύσταση Πολιτικής Αρ. 4: Εθνικές δημοσκοπήσεις για την εμπειρία και την αντίληψη του ρατσισμού και των διακρίσεων από την σκοπιά δυνητικών θυμάτων, η οποία «Συνιστά στις κυβερνήσεις των κρατών μελών να λαμβάνουν μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι διενεργούνται εθνικές δημοσκοπήσεις για την εμπειρία και την αντίληψη του ρατσισμού και των διακρίσεων από την σκοπιά δυνητικών θυμάτων...».⁴⁵

2002 Ψηφίζεται από τα Ηνωμένα Έθνη η «Διακήρυξη του Ντέρμπαν». Ανάμεσα σε πολλές άλλες πράξεις για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, η Διακήρυξη (παράγραφος 74) προτρέπει σε ανάληψη δράσης «Για την βελτίωση της συλλογής στοιχείων σχετικά με τη βία που έχει ως κίνητρο τον ρατσισμό, τις φυλετικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και αντίστοιχες μορφές μισαλλοδοξίας»⁴⁶

2002 Η ΕΕΡΜ (ECRI) ξεκινά τους πρώτους κύκλους παρακολούθησης χωρών,⁴⁷ οι οποίοι περιλαμβάνουν εξέταση του εάν και πώς καταγράφουν οι χώρες στοιχεία και πληροφορίες για το ρατσιστικό έγκλημα.

Δεκέμβριος 2004 Ο ΟΑΣΕ ψηφίζει την Απόφαση ΣΥ αρ. 12/04, την πρώτη Απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών που αναφέρει το έγκλημα μίσους. Η απόφαση επικεντρώνεται στις Υποχρεώσεις των Χωρών που Συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ να «συλλέγουν και να τηρούν αξιόπιστες πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για τα αντισημιτικά εγκλήματα και **άλλα εγκλήματα μίσους** που διαπράττονται στην επικράτειά τους και να υποβάλλουν αυτές τις πληροφορίες περιοδικά στο Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ (ΓΔΘΔΑ - ODIHR) αλλά και να τις δημοσιοποιούν ευρύτερα»⁴⁸

2005 το ΓΔΘΔΑ δημοσιεύει το κείμενο Καταπολέμηση Εγκλημάτων Μίσους στην Περιοχή του ΟΑΣΕ: Επισκόπηση Στατιστικών, Νομοθεσίας και Εθνικών Πρωτοβουλιών, πρόδρομος των ετησίων εκθέσεων του.⁴⁹ Μαζί με «επίσημα στοιχεία», οι ετήσιες εκθέσεις του ΓΔΘΔΑ περιλαμβάνουν πληροφορίες που υποβάλλονται από ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε όλη την περιοχή του ΟΑΣΕ.

44 Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) (1996).

45 Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) (1998).

46 Ηνωμένα Έθνη, (2002) παρα. 74.

47 Δικτυακή Πύλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (2019).

48 Υπουργικό Συμβούλιο ΟΑΣΕ (2004, 7 Δεκεμβρίου) σ. 4.

49 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) (2005, 15 Σεπτεμβρίου).

Δεκέμβριος 2005 Ο ΟΑΣΕ ψηφίζει την Απόφαση Αρ. 10/05 για τη συλλογή πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων για το έγκλημα μίσους. [Η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου](#) δεσμεύει τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ να «εντείνουν τις προσπάθειές τους να συλλέγουν και να τηρούν αξιόπιστες πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για τα εγκλήματα μίσους και τη νομοθεσία, να υποβάλλουν περιοδικά τέτοιες πληροφορίες στο ΓΔΘΔΑ και να τις δημοσιοποιούν ευρύτερα, και να εξετάσουν την περίπτωση να αξιοποιήσουν τη βοήθεια του ΓΔΘΔΑ σε αυτόν το τομέα, και σχετικά να εξετάσουν την περίπτωση να διορίσουν εθνικά σημεία επαφής για το έγκλημα μίσους στο ΓΔΘΔΑ». ⁵⁰

Μάρτιος 2006 Καθιερώνεται από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η διαδικασία Παγκόσμιας Περιοδικής Ανασκόπησης (ΠΠΑ-UPR) ⁵¹. Όπως εξηγείται στην Έκθεση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ για την [Πρακτική της Καταγραφής Εγκλημάτων Μίσους και Συλλογής Στοιχείων στην ΕΕ](#) (σ. 101), η ΠΠΑ «είναι διαδικασία που ελέγχεται από τα κράτη, υπό την αιγίδα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το οποίο παρέχει σε κάθε κράτος τη ευκαιρία να υποβάλλει πληροφορίες σχετικά με τις ενέργειες που έχει λάβει για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα [περιλαμβανομένης της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συλλογής στοιχείων]. Οι ανασκοπήσεις που διενεργεί βασίζονται στον αριθμό των εγγράφων, όπως εκθέσεις που έχουν υποβάλει κυβερνήσεις και όργανα των συμβάσεων, καθώς και εκθέσεις από εθνικούς φορείς για τα ανθρώπινα δικαιώματα και μη κυβερνητικές οργανώσεις.» ⁵²

Δεκέμβριος 2006 Ο ΟΑΣΕ ψηφίζει την Απόφαση Αρ. 13/06 του Υπουργικού Συμβουλίου. [Οι χώρες που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ επαναλαμβάνουν τη δέσμευσή τους](#) να «συλλέγουν και να τηρούν αξιόπιστα στοιχεία και στατιστικές για τα εγκλήματα μίσους». Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά τη «συμβολή της στην παρακολούθηση και στην καταγγελία των εγκλημάτων μίσους» αναφέρεται επίσης, ενώ οι χώρες ενθαρρύνονται να «διευκολύνουν την ανάπτυξη των ικανοτήτων [τους]». ⁵³

Μάιος 2007 Στην υπόθεση [Šeđić κατά Κροατίας](#), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαπίστωσε ότι, όταν διερευνούν βίαια αδικήματα, οι αρχές έχουν το καθήκον να «λαμβάνουν όλα τα εύλογα μέτρα προκειμένου να αποκαλύψουν τυχόν ρατσιστικό κίνητρο και να διαπιστώσουν εάν στα γεγονότα έχουν παίξει κάποιο ρόλο το εθνικό μίσος ή η προκατάληψη. Το να μην γίνεται αυτό και να αντιμετωπίζονται η ρατσιστική βία και η σκληρότητα όπως υποθέσεις που έχουν μη ρατσιστικές αποχρώσεις θα σήμαινε ότι παραβλέπουμε την ειδική φύση πράξεων που είναι ιδιαίτερα καταστροφικές σε επίπεδο θεμελιωδών δικαιωμάτων.» ⁵⁴

⁵⁰ ΟΑΣΕ, Υπουργικό Συμβούλιο, Απόφαση Αρ. 10/05 (2005).

⁵¹ Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (2019c).

⁵² Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b, Ιούνιος) σ. 101.

⁵³ ΟΑΣΕ, Υπουργικό Συμβούλιο (2006).

⁵⁴ ΕΔΔΑ (2007, 31 Μαΐου) παρα. 66.-67

Ιούνιος 2007 Η ΕΕΡΜ δημοσιεύει τη Γενική Σύσταση Πολιτικής Αρ. 11 για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων κατά την αστυνόμευση καθοδηγώντας τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης να υιοθετήσουν έναν κοινό ορισμό των ρατσιστικών περιστατικών ως «οποιοδήποτε περιστατικό το οποίο γίνεται αντιληπτό από το θύμα ή από οποιοδήποτε άλλο άτομο ως ρατσιστικό» και να χρησιμοποιούν αυτήν την προσέγγιση προκειμένου να «διασφαλίσουν ότι η αστυνομία διερευνά σε βάθος όλα τα ρατσιστικά αδικήματα και δεν παραβλέπει τα ρατσιστικά κίνητρα κοινών αδικημάτων». ⁵⁵

Ιούλιος 2007 Στην υπόθεση Angelova και Iliev κατά Βουλγαρίας, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζει, να αναγνωρίζει και να τιμωρεί ανάλογα εγκλήματα που έχουν ρατσιστικό κίνητρο και ότι η αστυνομία θα πρέπει άμεσα και αποτελεσματικά να διερευνά στοιχεία που αποδεικνύουν το κίνητρο προκατάληψης. ⁵⁶

Δεκέμβριος 2007 Εκδίδεται η Απόφαση Αρ. 10/07 του Υπουργικού Συμβουλίου του ΟΑΣΕ που περιλαμβάνει δεσμεύσεις για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων. Οι συμμετέχουσες χώρες επαναλαμβάνουν και πάλι τη δέσμευσή τους να «συλλέγουν και να τηρούν αξιόπιστα στοιχεία και στατιστικές για τα εγκλήματα και περιστατικά μίσους». ⁵⁷

2008 Η Διεθνής Ένωση Λεσβιών και Ομοφυλοφίλων (ILGA) δημοσιεύει το Εγχειρίδιο για την Παρακολούθηση και την Καταγγελία Ομοφοβικών και Τρανσφοβικών Περιστατικών. ⁵⁸ Είναι η πρώτη φορά που οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών εξηγεί διεξοδικά πώς να καταγράφονται τα εγκλήματα και τα περιστατικά μίσους με τρόπο που να υποστηρίζει τη σύνδεση ΟΚΠ και δημοσίων αρχών καθώς και την αποτελεσματική προώθηση θέσεων για αλλαγή της κατάστασης.

Νοέμβριος 2008 Εκδίδεται η Απόφαση Πλαίσιο 2008/913/JHA του Συμβουλίου για την Καταπολέμηση ορισμένων μορφών ρατσισμού και ξενοφοβίας δια της ποινικής νομοθεσίας. ⁵⁹ Τα Κράτη Μέλη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι η εθνική νομοθεσία αναγνωρίζει τα ρατσιστικά ή ξενοφοβικά κίνητρα ως επιβαρυντικό παράγοντα σε διαπιστωμένα εγκλήματα.

Απρίλιος 2009 Ο ΟΘΔ (FRA) δημοσιεύει το EU-MIDIS I, προϊόν προσωπικών συνεντεύξεων με 23.500 ανθρώπους που ήταν μετανάστες ή ανήκαν σε μειονοτικές ομάδες σε όλες τις Χώρες Μέλη της ΕΕ και πραγματοποιήθηκαν το 2008. ⁶⁰ Περιλαμβάνει πληροφορίες για τις εμπειρίες θυμάτων ρατσιστικών

⁵⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) (2007).

⁵⁶ ΕΔΔΑ (2007, 26 Ιουλίου)

⁵⁷ ΟΑΣΕ, Υπουργικό Συμβούλιο (2007).

⁵⁸ Διεθνής Ένωση Λεσβιών και Ομοφυλοφίλων (ILGA) (2008)

⁵⁹ Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2008).

⁶⁰ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA)(2009).

εγκλημάτων. Τα ευρήματα αυτά παρέχουν άμεσες αποδείξεις, σε εθνικό επίπεδο, ότι η στοχευμένη βία αποτελεί πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Μάιος 2009 Το ΓΔΘΔΑ (ODIHR) δημοσιεύει το κείμενο [Νομοθεσία περί Εγκλημάτων Μίσους, Πρακτικός Οδηγός](#) που παραθέτει τις βασικές νομοθετικές προσεγγίσεις για την αναγνώριση κινήτρου προκατάληψης σε εγκλήματα μίσους και έτσι λειτουργεί ως βάση για ένα πλαίσιο παρακολούθησης και συλλογής στοιχείων που αξιολογεί την πρόοδο της εθνικής υλοποίησης.⁶¹

Οκτώβριος 2009 Το ΓΔΘΔΑ του ΟΑΣΕ δημοσιεύει το [Πρόληψη και ανταπόκριση στα εγκλήματα μίσους: Οδηγός πηγών για ΜΚΟ στον χώρο του ΟΑΣΕ](#) που περιλαμβάνει σύντομη καθοδήγηση για τους τρόπους παρακολούθησης του εγκλήματος μίσους.⁶²

Δεκέμβριος 2009 Στη Συνάντηση Υπουργών του ΟΑΣΕ στην Αθήνα εκδίδεται η [Υπουργική Απόφαση 9/09](#) και αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο διεθνές πρότυπο για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων.⁶³ Δεσμεύει τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ «να συλλέγουν, να τηρούν και να δημοσιοποιούν αξιόπιστα στοιχεία και στατιστικές που περιλαμβάνουν επαρκείς λεπτομέρειες για εγκλήματα μίσους και βίαιες εκδηλώσεις μισαλλοδοξίας καθώς και τον αριθμό των υποθέσεων για τις οποίες έχει γίνει καταγγελία στις αρχές επιβολής νόμου, τον αριθμό των διώξεων και τις ποινές που επεβλήθησαν». Περιγράφει το έγκλημα μίσους ως «*αξιόποινη πράξης που έχει ως κίνητρο προκατάληψη*». Ο ορισμός αποτέλεσε τη βάση για την καταγγελία εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων του ΓΔΘΔΑ.

Οκτώβριος 2012 Δημοσιεύεται η [Οδηγία 2012/29/EU του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου για τη θέσπιση ελάχιστων προδιαγραφών σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων αξιόποινων πράξεων](#) που περιλαμβάνει ρητά δικαιώματα για τα θύματα εγκλημάτων μίσους και επιβάλλει υποχρεώσεις στα Κράτη Μέλη να κοινοποιούν στατιστικά δεδομένα που θα περιλαμβάνουν «κατ' ελάχιστον τον αριθμό και των τύπο των καταγγεληθέντων αξιόποινων πράξεων και, στο μέτρο που είναι διαθέσιμα τέτοια στοιχεία, τον αριθμό, την ηλικία και το φύλο των θυμάτων».⁶⁴

2012 Το ΓΔΘΔΑ εγκαινιάζει το πρόγραμμα [Κατάρτιση Φορέων Επιβολής Νόμου για την Καταπολέμηση του Εγκλήματος Μίσους \(TAHCLE\)](#) που έχει ως στόχο την κατάρτιση της αστυνομίας ώστε να βελτιωθεί η δυνατότητα αναγνώρισης και κατανόησης των εγκλημάτων μίσους καθώς και η ικανότητα διερεύνησής τους.⁶⁵ Τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ ζητούν τη βοήθεια του ΓΔΘΔΑ και είναι υπεύθυνα για την υλοποίηση του προγράμματος στη χώρα.

61 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ) (2009a).

62 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ) (2009b).

63 ΟΑΣΕ, Υπουργικό Συμβούλιο (2009).

64 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2012, 25 Οκτωβρίου).

65 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) (2012, 4 Οκτωβρίου).

2012 Το ΓΔΘΔΑ δημιουργεί την [Ιστοσελίδα για την Καταγγελία Εγκλημάτων μίσους](#) μετατρέποντας την υπηρεσία καταγγελιών του σε έναν διαδραστικό, διαδικτυακό χώρο.⁶⁶ Το ΓΔΘΔΑ ξεκινά επίσης δράσεις Κατάρτισης για την Καταπολέμηση του Εγκλήματος μίσους για τους Φορείς Επιβολής του Νόμου. Το [TANCLE](#) εκπαιδεύει την αστυνομία ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα αναγνώρισης και κατανόησης των εγκλημάτων μίσους καθώς και η ικανότητα διερεύνησής τους. Τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ ζητούν τη βοήθεια του ΓΔΘΔΑ και είναι υπεύθυνα για την υλοποίηση του προγράμματος στη χώρα.

Νοέμβριος 2012 Το χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόγραμμα Facing Facts⁶⁷ δημοσιεύει τις [Οδηγίες για την Παρακολούθηση του Εγκλήματος Μίσους](#)⁶⁸ για ΜΚΟ που έχουν ως σκοπό την παρακολούθηση των εγκλημάτων μίσους στο πλαίσιο τους, ενώ αρχίζει να εκπαιδεύει ένα πυρήνα 50 εκπαιδευτών από ΜΚΟ που καλύπτουν διάφορα κίνητρα προκατάληψης.

Δεκέμβριος 2013 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δημοσιεύει τα συμπεράσματά του για την καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους, «Τονίζοντας την ανάγκη για αποτελεσματική και συστηματική συλλογή αξιόπιστων και συγκρίσιμων στοιχείων για τα εγκλήματα μίσους, που περιλαμβάνουν, κατά το δυνατόν, τον αριθμό τέτοιων περιστατικών που καταγγέλλονται από το κοινό και καταγράφονται από τις αρχές, τον αριθμών των καταδικαστικών αποφάσεων, τα κίνητρα προκατάληψης πίσω από αυτές τις πράξεις, και τις τιμωρίες που δόθηκαν στους δράστες».⁶⁹ Η γλώσσα είναι αντίστοιχη με εκείνη άλλων διεθνών κανόνων. όπως η Απόφαση Αρ. 9/09 του Συμβουλίου Υπουργών του ΟΑΣΕ.

Ιανουάριος 2014 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει [έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την Απόφαση Πλαίσιο 2008/09.913 του Συμβουλίου για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας δια του ποινικού δικαίου](#) που περιλαμβάνει παρατηρήσεις για τη σημασία «αξιόπιστων και συγκρίσιμων στοιχείων [για το έγκλημα μίσους] που έχουν συλλεγεί συστηματικά».⁷⁰

Σεπτέμβριος 2014 Το ΓΔΘΔΑ δημοσιεύει το κείμενο [Συλλογή και Παρακολούθηση Στοιχείων για το Έγκλημα Μίσους, πρακτικός οδηγός](#).⁷¹ Το ΓΔΘΔΑ ξεκινάει επίσης το πρόγραμμα κατάρτισης Εισαγγελείς και Εγκλήματα μίσους (ΡΑΗCT).

Το ΡΑΗCT εκπαιδεύει [εισαγγελείς](#) προκειμένου να βελτιωθεί η ανταπόκρισή τους σε εγκλήματα μίσους. Τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ ζητούν τη βοήθεια του ΓΔΘΔΑ και είναι υπεύθυνα για την υλοποίηση του προγράμματος στη χώρα.⁷²

66 ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019a)

67 Το Πρόγραμμα Facing Facts (2011 – 2013) χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή JUST/2010/FAC/AG/1075. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. Facing Facts Online! (2019).

68 CEJL (2012).

69 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2013, 5-6 Δεκεμβρίου)

70 Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014).

71 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) (2014a, 29 Σεπτεμβρίου).

72 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) (2014b, 29 Σεπτεμβρίου).

Οκτώβριος 2014 Ο ΟΘΔ (FRA) δημοσιεύει τα κύρια αποτελέσματα της δημοσκοπήσής του για τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους και τα διεμφυλικά άτομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.⁷³ Τα ευρήματα της δημοσκοπήσης «δείχνουν ότι πολλοί κρύβουν την ταυτότητά τους και αποφεύγουν να πηγαίνουν σε κάποια μέρος λόγω φόβου. Άλλοι βιώνουν διακρίσεις και ακόμα και βία επειδή είναι ΛΟΑΤ. Οι περισσότεροι ωστόσο δεν καταγγέλλουν τέτοια περιστατικά στην αστυνομία ή σε κάποια άλλη αρμόδια αρχή.» Η έκθεση είναι σαφώς χρήσιμη στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και συμπληρώνει υφιστάμενα στοιχεία και δεδομένα για τη βία κατά ατόμων ΛΟΑΤ σε εθνικό επίπεδο.

Μάρτιος 2015 Το συνέδριο Facing Facts Forward συγκεντρώνει μία μεικτή ομάδα ΟΚΠ, εθνικών αρχών και διεθνών φορέων και ιδρυμάτων. Οι αναδυόμενες συστάσεις αρχίζουν να διατυπώνουν τα στοιχεία μίας συνεργατικής προσέγγισης για τη βελτίωση των διαθέσιμων στοιχείων και πληροφοριών για το έγκλημα μίσους.⁷⁴

Αύγουστος 2015 Στην υπόθεση Identoba και άλλοι κατά Γεωργίας το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αναφέρει ότι το ίδιο καθήκον «της αποκάλυψης του κινήτρου προκατάληψης» ισχύει και για επιθέσεις κατά κοινοτήτων ΛΟΑΤ. Επίσης χρησιμοποίησε στοιχεία που είχαν συλλέξει οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η αστυνομία θα έπρεπε να γνωρίζει το περιβάλλον εχθρότητας και τους αυξημένους κινδύνους επιθέσεων που αντιμετωπίζει τη κοινότητα ΛΟΑΤ.⁷⁵

Απρίλιος 2016 Ο ΟΘΔ δημοσιεύει την έκθεση Διασφαλίζοντας δικαιοσύνη για θύματα εγκλημάτων μίσους: επαγγελματικές προοπτικές, την πρώτη έκθεση που εξετάζει τις στάσεις και τις αντιλήψεις των επαγγελματιών της ποινικής δικαιοσύνης, δίνοντας μια εικόνα των θεσμικών φραγμών που αντιμετωπίζουν τα θύματα εγκλημάτων μίσους αλλά και των σημείων που τα διευκολύνουν.⁷⁶ Ένα ενδιαφέρον εύρημα αφορά τις σημαντικές διαφορές των αντιλήψεων αστυνομίας και ΟΚΠ σχετικά με την αποτελεσματικότητα της ανταπόκρισης της αστυνομίας στο έγκλημα μίσους.

2016 Ο ΟΘΔ (FRA) δημοσιεύει μία Επιτομή Πρακτικών που περιλαμβάνουν παραδείγματα των προσπαθειών βελτίωσης της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συλλογής στοιχείων.⁷⁷

Ιούνιος 2016 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ δημιουργεί την Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και Άλλων Μορφών Μισαλλοδοξίας.⁷⁸ Σκοπός της είναι να λειτουργήσει «ως

73 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2014).

74 CEJI (2012).

75 ΕΔΔΑ (2015, 12 Μαΐου) παρα. 77.

76 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA)(2016).

77 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2019c). Επιτομή Πρακτικών

78 Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019, 18 Μαρτίου).

πλατφόρμα υποστήριξης ευρωπαϊκών και εθνικών προσπαθειών να διασφαλιστεί η αποτελεσματική υλοποίηση σχετικών κανόνων και να θεσπιστούν αποτελεσματικές πολιτικές για την αποτροπή και την καταπολέμηση εγκλημάτων και ρητορικής μίσους... με την προώθηση θεματικών συζητήσεων γύρω από τα κενά, τις προκλήσεις, τους τρόπους ανταπόκρισης, την προώθηση της ανταλλαγής καλών πρακτικών, την ανάπτυξη καθοδήγησης και την ενίσχυση της συνεργασίας και των συνεργειών μεταξύ των βασικών εμπλεκόμενων μερών.» Εντοπίζονται δύο περιοχές προτεραιότητας: η αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο και η βελτίωση των μεθοδολογιών καταγραφής και συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους.

Δεκέμβριος 2016 Η οργάνωση Εβραϊκή Συνεισφορά για μια Ευρώπη χωρίς Αποκλεισμούς (CEJI) δημιουργεί το [Facing Facts Online](#),⁷⁹ την πρώτη διαδικτυακή εκπαιδευτική πλατφόρμα για ΜΚΟ και άλλες οργανώσεις που θέλουν να βελτιώσουν τις δραστηριότητές τους στην καταγραφή, παρακολούθηση και αντίδραση σε περιπτώσεις εγκλημάτων και ρητορικής μίσους.⁸⁰

Δεκέμβριος 2017 Η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία συμφωνεί με τις [Βασικές Κατευθυντήριες Αρχές για την Καταγραφή Εγκλημάτων Μίσους](#) που συνέταξε η Υποομάδα η οποία είναι υπεύθυνη για μεθοδολογίες καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής σχετικών στοιχείων με την υποστήριξη του ΟΘΔ.⁸¹

Δεκέμβριος 2017 Το ΓΔΘΔΑ και ο ΟΘΔ ξεκινούν ένα [κοινό πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας](#) για να βελτιώσουν τα Κράτη Μέλη τα συστήματα καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων.⁸²

Δεκέμβριος 2017 Ο ΟΘΔ [δημοσιεύει το EU MIDIS II](#)⁸³

Ιανουάριος 2018 Ο ΟΘΔ δημοσιεύει τις [Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ΕΕ](#) επισημαίνοντας το θέμα των μειωμένων πόρων και χώρων για διάλογο που έχουν στη διάθεσή τους οι ΟΚΠ για να πραγματοποιήσουν το έργο παρακολούθησης, μεταξύ άλλων και, του εγκλήματος μίσους, αλλά και ενός όλο και πιο εχθρικού περιβάλλοντος σε ορισμένα Κράτη Μέλη και προτρέπει να φροντίσουν για την καταγραφή των εγκλημάτων μίσους κατά των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.⁸⁴

79 Facing Facts Online (2019).

80 Τον Δεκέμβριο 2016 ξεκινάει επίσης και το χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόγραμμα «Facing all the Facts» (JUST/2015/RRAC/AG/TRAI/8997) μέσω του οποίου πραγματοποιείται η παρούσα μελέτη.

81 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2017a, 08 Δεκεμβρίου).

82 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2019e).

83 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2017b).

84 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018a, Ιανουάριος).

Ιούνιος 2018 Ο ΟΘΔ δημοσιεύει το [Καταγραφή εγκλημάτων μίσους και Πρακτικές Συλλογής στοιχείων στην ΕΕ](#), που περιλαμβάνει αναλυτικές πληροφορίες για τα συστήματα καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων στην ΕΕ, περιλαμβανομένης και όποιας συστημικής συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών. Εκδίδει την ακόλουθη γνωμοδότηση: «Τα Κράτη Μέλη της ΕΕ θα πρέπει να δημιουργήσουν πλαίσια συστηματικής συνεργασίας ανάμεσα στις αρχές επιβολής του νόμου και τις σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.⁸⁵ Αυτό μπορεί να γίνει στον χώρο της ανταλλαγής δεδομένων και πληροφοριών, με έγκαιρη διαβούλευση των σχετικών ΟΚΠ, με την αξιοποίηση της εμπειρίας τους, τη συνεργασία για την ανάπτυξη οδηγιών, την καθοδήγηση ή την κατάρτιση για την καταγραφή των εγκλημάτων μίσους, περιλαμβανομένης της ανταλλαγής τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη, τον λεπτομερέστερο καθορισμό και την αναθεώρηση των δεικτών προκατάληψης, καθώς και εντάσσοντας τις ΟΚΠ σε ομάδες εργασίας για τους τρόπους βελτίωσης της καταγραφής των εγκλημάτων μίσους.»

Αύγουστος 2018 Το ΓΔΘΔΑ εγκαινιάζει το πρόγραμμα [Εργαλειοθήκη Πληροφοριών κατά Εγκλημάτων μίσους \(INFAHCT\)](#).⁸⁶ Το πρόγραμμα βοηθάει τις χώρες να προσδιορίσουν περιοχές προς βελτίωση στα συστήματα τους για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων και να λάβουν σχετικά μέτρα. Οι ΟΚΠ αναγνωρίζονται ως σημαντικός εταίρος στη διαδικασία.

Νοέμβριος 2018 Επί τη ευκαιρία της δέκατης επετείου της Απόφασης Πλαίσιο για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας, [Η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία και άλλες μορφές μισαλλοδοξίας](#) υιοθέτησε ένα [καθοδηγητικό σημείωμα «για την πρακτική εφαρμογή της Απόφασης Πλαίσιο της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας...](#) προκειμένου να βοηθήσει τις εθνικές αρχές να ανταποκριθούν στα συχνά ζητήματα που προκύπτουν κατά την πρακτική εφαρμογή αυτών των κανόνων και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική διερεύνηση, δίωξη και καταδίκη των εγκλημάτων και της ρητορικής μίσους στο πεδίο.»⁸⁷ Η καθοδήγηση για τη διάκριση ανάμεσα στις έννοιες έγκλημα μίσους και ρητορική μίσους παρέχει μία βάση για τον πιο αποτελεσματικό διαχωρισμό αυτών των φαινομένων στην πρακτική της καταγραφής.

Νοέμβριος 2018 Το ΓΔΘΔΑ του ΟΑΣΕ δημοσιοποιεί τα αποτελέσματα του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ προγράμματος [«Οικοδομώντας μία Ολοκληρωμένη Ανταπόκριση της Ποινικής Δικαιοσύνης στο Έγκλημα Μίσους»](#),⁸⁸ συμπεριλαμβανομένης μίας [πρότυπης διυπηρεσιακής συμφωνίας](#)⁸⁹ που περιλαμβάνει υποχρεώσεις για την ανταλλαγή πληροφοριών για το έγκλημα μίσους που υλοποιήθηκε στην Ελλάδα.

⁸⁵ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b, Ιούνιος) σ. 12.

⁸⁶ ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) (2018a, 29 Αυγούστου).

⁸⁷ Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και Άλλων Μορφών Μισαλλοδοξίας (2018, Νοέμβριος).

⁸⁸ ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ) (2019a).

⁸⁹ ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ) (2019b).

Δεκέμβριος 2018 Ο ΟΘΔ δημοσιεύει τη δεύτερη δημοσκόπησή του για τις [εμπειρίες εγκλημάτων μίσους, διακρίσεων και αντισημιτισμού των Εβραίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση](#).⁹⁰ Τα ευρήματα της δημοσκόπησης «υπογραμμίζουν ότι ο αντισημιτισμός παραμένει διάχυτος σε όλη την ΕΕ – και αποτελεί, ποικιλοτρόπως ανησυχητική κανονικότητα». Η έκθεση είναι χρήσιμη στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και συμπληρώνει υφιστάμενα στοιχεία και δεδομένα για τον αντισημιτισμό σε εθνικό επίπεδο.

Μάιος 2019 Η [Επιτροπή των ΗΕ για την Πρόληψη του Εγκλήματος και την Ποινική Δικαιοσύνη](#) διαπιστώνει «Την ευθύνη αποτελεσματικών, δίκαιων και ανθρώπινων συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης, που υπόκεινται σε λογοδοσία, για την πρόληψη και την καταπολέμηση εγκληματικών πράξεων που έχουν ως κίνητρο την μισαλλοδοξία ή τις διακρίσεις οποιουδήποτε τύπου».⁹¹

Το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για την καταγγελία, καταγραφή και συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους: πρόοδος, κενά και ευκαιρίες

Ενώ η «ρατσιστική και η ξενοφοβική» βία και η σημασία της καταγραφής και της καταπολέμησης του προβλήματος είχαν αναγνωριστεί ήδη από το 1965, η υιοθέτηση του όρου «έγκλημα μίσους», ο οποίος επιτρέπει την ένταξη άλλων κεντρικών χαρακτηριστικών σε ειδικές κατηγορίες προστασίας και υποχρεώσεων, υιοθετήθηκε από τη διεθνή κοινότητα πολύ αργότερα.⁹² Το παραπάνω χρονολόγιο αποτυπώνει την αυξητική ανάπτυξη ενός όλο και ευρύτερου --αν και κυρίως μη δεσμευτικού νομικά-- πλαισίου κανόνων, προτύπων, οδηγιών και δραστηριοτήτων για την καταγγελία, καταγραφή και συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους στην Ευρώπη και πέρα από αυτήν. Σταδιακά, η καλύτερη κατανόηση του προβλήματος και η μεγαλύτερη εννοιολογική και πρακτική ευθυγράμμιση των σημαντικών διεθνών οργανισμών και οργανώσεων (ΔΚΟ) που δραστηριοποιούνται στο χώρο οδήγησαν σε πρακτικές δράσεις και αποτελέσματα, σε διεθνώς εφαρμόσιμες οδηγίες και προγράμματα κατάρτισης καθώς και σε οικοδόμηση ικανοτήτων σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, η πρόοδος είναι ανομοιογενής και ατελής ενώ ο ρόλος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στο να καταστεί ορατό το έγκλημα μίσους μέσα από την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων δεν αναγνωρίζεται επαρκώς. Αυτό το μπλογκ υπογραμμίζει τα βασικά γεγονότα σε αυτό το ταξίδι και εντοπίζει ορισμένα από τα κενά που παραμένουν και που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν.

90 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018c, Δεκέμβριος).

91 Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και του Εγκλήματος (2019, 17 Μαΐου).

92 Μετά την υιοθέτηση της Σύμβασης για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD)

Καταγραφή και καταγγελία εγκλημάτων μίσους: Υποχρεώσεις των κρατών

Με την Γενική Σύσταση Πολιτικής Αρ. 1 (ΓΣΠ), η οποία αποτελεί πραγματική τομή και διευκρινίζει τι είδους στοιχεία για το ρατσιστικό έγκλημα θα πρέπει να καταγράφονται, να συλλέγονται και να δημοσιεύονται, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (EEDM - ECRI) έδωσε το έναυσμα για μία πρακτική προσέγγιση στην ανάληψη δράσης.⁹³ Ακολούθησε σύντομα η ΓΣΠ Αρ. 4 για την ανάγκη πραγματοποίησης δημοσκοπήσεων θυματοποίησης⁹⁴, και το 2002 η EEDM ξεκίνησε τον πρώτο κύκλο επισκέψεών της σε χώρες για να παρακολουθήσει την πρόοδο τους ως προς αυτά τα συμπεφωνημένα πρότυπα.⁹⁵

Ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) δεν καθυστέρησε. Το 2004, το Υπουργικό Συμβούλιο του ΟΑΣΕ εξέδωσε την πρώτη του απόφαση στην οποία αναφέρεται το έγκλημα μίσους, και ακολούθησαν τρεις αποφάσεις του που δέσμευαν τις συμμετέχουσες χώρες να «συλλέγουν και να τηρούν αξιόπιστες πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για τα εγκλήματα μίσους».⁹⁶ Το 2005, το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΔΘΔΑ - ODIHR), στο πλαίσιο της εντολής του, άρχισε να εκδίδει εκθέσεις και να παρακολουθεί το έγκλημα μίσους στον χώρο του, δημοσιεύοντας την πρώτη ετήσια έκθεσή του.⁹⁷ Η Απόφαση σταθμός του Υπουργικού Συμβουλίου 9/09 συγκέντρωσε δεσμεύσεις για την καταγραφή και τη συλλογή στατιστικών στοιχείων καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ποινικής δικαιοσύνης, και έδωσε στο ΓΔΘΔΑ μία γενική εντολή για την καταγγελία, την καθοδήγηση και την οικοδόμηση ικανοτήτων σχετικά με την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων, την υποστήριξη των θυμάτων, τη νομοθεσία και άλλους τομείς. Η Απόφαση «αναγνώρισε» επίσης ότι τα «εγκλήματα μίσους» είναι «ποινικό αδίκημα που διαπράττεται με την προκατάληψη ως κίνητρο».⁹⁸ Αυτός ο ευρύς, αν και οριοθετημένος, «ορισμός» είχε τεράστια επίδραση στον προσδιορισμό των παραμέτρων των εννοιών και των μεθόδων καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων που χρησιμοποιούν πολλές ΟΚΠ και δημόσιες αρχές. Επί σειρά ετών ήταν η μόνη σαφής περιγραφή του τύπου των περιστατικών που θα πρέπει να καταγράφονται ως «εγκλήματα μίσους».

Σημαντικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) ακολούθησαν και συμπλήρωσαν το έργο της EEDM και του ΓΔΘΔΑ, επισημαίνοντας τη ζωτική σημασία των συγκεκριμένων μέτρων που πρέπει να ληφθούν προκειμένου όντως να καταγράφονται τα στοιχεία και οι πληροφορίες, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην υποχρέωση να εφαρμοστεί όσον αφορά τη διερεύνηση μία πρακτική η οποία «ξεσκεπάζει» τα κίνητρα προκατάληψης. Αναπτύχθηκε

93 Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (EEDM - ECRI) (1996).

94 Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (EEDM - ECRI) και Συμβούλιο της Ευρώπης (2018, Μάρτιος).

95 Δικτυακή Πύλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (2019).

96 Απόφαση Αρ. 12/04 του Υπουργικού Συμβουλίου του ΟΑΣΕ (2004, 7 Δεκεμβρίου) σ. 4, Υπουργικό Συμβούλιο του ΟΑΣΕ *Απόφαση Αρ. 10/05* (2005) σ. 3, Απόφαση 13/06 του Υπουργικού Συμβουλίου του ΟΑΣΕ (2006) σ. 3; Απόφαση 10/07 του Υπουργικού Συμβουλίου του ΟΑΣΕ (2007) σ. 3.

97 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΔΘΔΑ-ODIHR) (2005, 15 Σεπτεμβρίου).

98 ΟΑΣΕ, *Υπουργικό Συμβούλιο (2009) σ.1.*

νομολογία και έθεσε την ίδια υποχρέωση για αξιόποινες πράξεις που έχουν ως κίνητρο τον ρατσισμό και την ξενοφοβία,⁹⁹ την ομοφοβία,¹⁰⁰ το θρήσκευμα¹⁰¹ και, σε κάποιο βαθμό, την αναπηρία.¹⁰² Σε σχέση με την καταγραφή εγκλημάτων μίσους, η ΓΣΠ Αρ. 11 της ΕΕΡΜ «ενεργοποίησε», εν μέρει, τις αποφάσεις αυτές συνιστώντας να υιοθετηθεί για την καταγραφή των ρατσιστικών περιστατικών μία προσέγγιση που βασίζεται στην αντίληψη περί του περιστατικού διασφαλίζοντας έτσι ότι η αστυνομία θα έχει το μέλημα να ξεσκεπάσει το κίνητρο το ταχύτερο δυνατό. Στα πλαίσια της καταγραφής και της συλλογής στοιχείων, η υιοθέτηση αυτής της τεχνικής έχει τη δυνατότητα να αυξήσει κάθετα την ποιότητα - και την ποσότητα - των επίσημων στοιχείων, σημείο που θα διερευνηθεί στην τελική έκθεση του προγράμματος.

Σε επίπεδο ΕΕ, η Απόφαση Πλαίσιο (ΑΠ) του 2008 υποχρέωνε τα Κράτη Μέλη να διασφαλίσουν ότι η εθνική νομοθεσία θα μπορούσε να τιμωρήσει αποτελεσματικά αξιόποινες πράξεις με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό κίνητρο, και παρουσίαζε την ανάγκη της συγκέντρωσης στοιχείων υποδεικνύοντας τον βαθμό υλοποίησης της σχετικής εθνικής νομοθεσίας. Αντίστοιχα, η ΑΠ παρείχε και ένα σημείο αναφοράς για τους θεσμούς της ΕΕ για να χρησιμοποιηθούν τα αποδεικτικά στοιχεία καθώς και για να υποστηρίξουν τα κράτη αλλά και να τα καθιστούν υπόλογα για την εφαρμογή της. Αργότερα, αυτό διατυπώθηκε ρητά στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή της ΑΠ στην οποία η Επιτροπή ανέφερε ότι είχε «ζητήσει από όλα τα Κράτη Μέλη να της διαβιβάσουν στοιχεία για τη συχνότητα των κρουσμάτων και την ανταπόκριση της ποινικής δικαιοσύνης στη ρητορική και στο έγκλημα μίσους».¹⁰³

Οι χώρες συμφώνησαν επίσης να αναφέρουν τακτικά συγκεκριμένες πληροφορίες σε διάφορες ΟΚΠ. Υπεύθυνα για την ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων σύμφωνα με τον ορισμό του ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ είναι Εθνικά Σημεία Επαφής για το Έγκλημα Μίσους που συμπληρώνουν το διαδικτυακό ερωτηματολόγιο, το οποίο δεν είναι δημοσιοποιημένο.¹⁰⁴ Τα στοιχεία δημοσιεύονται σε ετήσια βάση στον ιστότοπο Καταγγελιών για το Έγκλημα Μίσους του ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ. Βάσει της Οδηγίας για τα Θύματα, τα Κράτη Μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να υποβάλλουν αναλυτικά διαθέσιμα στοιχεία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή «σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών διαδικασιών στα θύματα αξιόποινων πράξεων», μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και το έγκλημα μίσους.¹⁰⁵ Ο ΟΘΔ ζητεί τακτικά πληροφορίες για τις μεθοδολογίες που ακολουθούν οι χώρες για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων. Η πιο πρόσφατη έκθεσή του παρουσιάζει λεπτομερή συγκριτική επισκόπηση των προσεγγίσεων των χωρών.¹⁰⁶ Οι επισκέψεις της ΕΕΡΜ στις χώρες βασίζονται στην συλλογή και

99 βλ. ΕΔΔΑ (2007, 31 Μαΐου). βλ. επίσης ΕΔΔΑ (2007, 26 Ιουλίου).

100 ΕΔΔΑ (2015, 12 Μαΐου).

101 ΕΔΔΑ (2010, 14 Δεκεμβρίου).

102 ΕΔΔΑ (2012, 24 Ιουλίου). Βλ. επίσης Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018d, Δεκέμβριος).

103 Στην έκθεση της Επιτροπής είχαν παρουσία μόνο 17 Κράτη Μέλη. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014).

104 ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019b)

105 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2012, 25 Οκτωβρίου) παράγραφος. 64.

106 Βλ. Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2019a).

αναθεώρηση εθνικών στοιχείων για το έγκλημα μίσους σε συνεργασία με εθνικές αρχές. Η ακριβής μεθοδολογία δεν έχει δημοσιοποιηθεί.¹⁰⁷ Οι χώρες θα πρέπει να αναφέρουν τακτικά στοιχεία στην Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων στα πλαίσια της υλοποίησης της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (iCERD). Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν στοιχεία και πληροφορίες για το έγκλημα μίσους.¹⁰⁸ Η Παγκόσμια Περιοδική Ανασκόπηση (Universal Periodic Review - UPR), υπό την αιγίδα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ, επιτρέπει στις χώρες να παρέχουν πληροφορίες για τις κινήσεις που έχουν κάνει προκειμένου να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, περιλαμβανομένης της κατανόησης και της αντιμετώπισης της ρατσιστικής βίας. Οι χώρες είναι υπεύθυνες για την υλοποίηση των συστάσεων της ΠΠΑ (UPR), συμπεριλαμβανομένης και της τελικής έκθεσης αποτελεσμάτων.¹⁰⁹

Εν τω μεταξύ, διαδοχικές εκθέσεις των ΟΑΣΕ,¹¹⁰ Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ,¹¹¹ ΕΕΡΜ,¹¹² Συμπερασματικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων,¹¹³ Συστάσεις της Παγκόσμιας Περιοδικής Ανασκόπησης¹¹⁴ και οι Συμπερασματικές Παρατηρήσεις του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹¹⁵ εντοπίζουν το ίδιο αιώνιο πρόβλημα: τα στοιχεία και οι πληροφορίες για τη συχνότητα του εγκλήματος μίσους και η ανταπόκριση της ποινικής δικαιοσύνης, που συμπεριλαμβάνουν το αριθμό διερευνήσεων, διώξεων και ποινών, είναι ανεπαρκή.¹¹⁶ Υπάρχουν διάφοροι καλά τεκμηριωμένοι και βασικοί λόγοι για αυτό, μεταξύ των οποίων είναι και σημαντικές διαφορές για το πώς εννοιολογείται το «έγκλημα μίσους», πώς θεσπίζεται η νομοθεσία για την καταπολέμησή του και πώς μετράται, ο χαμηλός αναλογικά αριθμός καταγγελιών από θύματα και μάρτυρες, και ο χαμηλός αναλογικά αριθμός καταγραφών από την αστυνομία.^{117,118} Αυτή η επίμονη τάση αποτελεί ενδεχομένως τη βασική αιτία των πρόσφατων, πολύ εστιασμένων προσπαθειών ΟΚΠ να αναπτύξουν οδηγίες, εργαλεία και δραστηριότητες στο εσωτερικό της χώρας που βοηθούν να δοθεί απάντηση στις συχνές, πρακτικές ερωτήσεις που θέτουν όσοι έχουν ως έργο τους να βελτιώσουν την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων σε εθνικό επίπεδο:

107 Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΕΡΜ) και Συμβούλιο της Ευρώπης (χ.η.).

108 Ύπατη Αρμοστεία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR) (2019).

109 Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (2019α).

110 ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019α).

111 Βλ. Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2019α) και ιδιαίτερα Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b, Ιούνιος).

112 Δικτυακή Πύλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (2019).

113 Ηνωμένα Έθνη, Γραφείο του Υπατού Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (2019). Βλ. επίσης ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019α) σελίδες επιμέρους χωρών, οι οποίες περιλαμβάνουν σχετικά σημεία για τα στοιχεία που αφορούν το έγκλημα μίσους από τις συμπερασματικές παρατηρήσεις της ΕΕΦΔ (CERD).

114 Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (2019b). Βλ. επίσης ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019α) σελίδες επιμέρους χωρών, οι οποίες περιλαμβάνουν σχετικά σημεία για τα στοιχεία που αφορούν το έγκλημα μίσους από τις συμπερασματικές παρατηρήσεις της ΕΕΦΔ (CERD).

115 Ηνωμένα Έθνη, Γραφείο του Υπατού Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (2019). Βλ. επίσης ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019α) σελίδες επιμέρους χωρών, οι οποίες περιλαμβάνουν σχετικά σημεία για τα στοιχεία που αφορούν το έγκλημα μίσους από τις συμπερασματικές παρατηρήσεις του Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (HRC).

116 Βλ. επίσης Perry (2015).

117 Τα ζητήματα αυτά θα διερευνηθούν πιο αναλυτικά σε άλλα σημεία των τελικών εκθέσεων του Facing all the Facts.

118 Για μία επισκόπηση των επιπτώσεων των φραγμών στην επιτυχή εφαρμογή της έννοιας του εγκλήματος μίσους σε εθνικό επίπεδο, μεταξύ άλλων και διαφορών για την έννοια που αποδίδεται στο έγκλημα μίσους, βλ.: ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019α), Schwerpe, Haynes and Walters (2018); Perry (2015); Whine (2016) σσ.213-223, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2019α) και ιδιαίτερα Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b, Ιούνιος).

- Πώς θα πρέπει να ορίζεται και να εννοιολογείται το έγκλημα μίσους για τους σκοπούς της παρακολούθησης;
- Πώς μπορούν και θα έπρεπε να συλλέγονται τα στοιχεία και τα στατιστικά δεδομένα;
- Πώς μπορεί η αστυνομία και οι εισαγγελείς να βελτιώσουν την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν και να καταγράφουν το έγκλημα μίσους;
- Ποιες τεχνικές δομές και ποιες δομές σε επίπεδο πολιτικής διευκολύνουν την επίτευξη αυτών των στόχων; να χρησιμοποιηθούν σε όλο το εύρος του συστήματος;

Από το 2009, οι ΟΚΠ άρχισαν να επικεντρώνονται σοβαρά στην ανάπτυξη και στη διάδοση γνώσεων καθώς και πρακτικών εργαλείων και δραστηριοτήτων για την οικοδόμηση ικανοτήτων με στόχο την υποστήριξη της εφαρμογής της έννοιας έγκλημα μίσους και την αντίστοιχη ανταπόκριση σε εθνικό επίπεδο. Αυτό συμπεριλαμβάνει οδηγούς για την ανάπτυξη νομικών πλαισίων¹¹⁹ και τη δημιουργία συστημάτων παρακολούθησης και συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους.¹²⁰ Η συνεχιζόμενη ετήσια, περιφερειακή και εθνική διαδικασία καταγγελιών, που αναφέρθηκε παραπάνω, συμπληρώθηκε με τεχνικές εκθέσεις που υπεισέρχονται στις λεπτομέρειες του τρόπου με τον οποίον τα Κράτη Μέλη επιτελούν το καθήκον τους να καταγράφουν την φύση και τη συχνότητα των εγκλημάτων μίσους και να παρακολουθούν τις αντιδράσεις σε αυτό.¹²¹ Προγράμματα οικοδόμησης ικανοτήτων¹²² και η ανάπτυξη ενός σημαντικού δικτύου στην Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία υποστηρίζουν μία αναδυόμενη «κοινότητα πρακτικής» που περιλαμβάνει ένα μεγάλο εύρος ανθρώπων που εργάζονται στο χώρο και υπευθύνων χάραξης πολιτικής.¹²³ Ένα σημαντικό πρόγραμμα χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹²⁴ έχει οδηγήσει σε διεπιστημονικές συμπράξεις που εστιάζονται σημαντικά στην βελτίωση των καταγγελιών, της καταγραφής και της συλλογής στοιχείων, όπως είναι το πρόσφατο πρόγραμμα του ΓΔΘΔΑ, Οικοδομώντας μία **Ολοκληρωμένη Ανταπόκριση της Ποινικής Δικαιοσύνης στο Έγκλημα Μίσους**¹²⁵ και το πρόγραμμα *Facing All the Facts!*.

Συν τω χρόνω, οι διαφορές εντός του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου συνέβαλαν στην εμφάνιση προκλήσεων στην καταγγελία, την καταγραφή και την παρακολούθηση σε εθνικό επίπεδο. Για παράδειγμα, ενώ ο ορισμός του ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ για το έγκλημα μίσους παρέχει μία σαφή βάση για να συμπεριληφθούν –και να αποκλειστούν– τα περιστατικά εκείνα που θα έπρεπε να καταγράφονται, να παρακολουθούνται και να γίνονται αντικείμενο ανταπόκρισης εντός του «πλαισίου του εγκλήματος μίσους», υπάρχουν ασυνέπειες εντός του διεθνούς κανονιστικού

119 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (OSCE/ODIHR) (2009a).

120 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) (2014a, 29 Σεπτεμβρίου).

121 Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2019c).

122 Βλ. για παράδειγμα, το πρόγραμμα για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων που έχει αναπτυχθεί και υλοποιείται από τον ΟΘΔ και το ΓΔΘΔΑ (Βλ. OSCE/ODIHR, 2018a, 29 Αυγούστου).

123 Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019, 18 Μαρτίου).

124 Ευρωπαϊκή Επιτροπή (χ.η.).

125 ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (OSCE/ODIHR) (2019a).

πλαίσιου για το έγκλημα μίσους που θα πρέπει να εννοιολογηθούν και να οριστούν. Υπάρχουν συγκεκριμένες δυσκολίες στον τομέα της υποκίνησης αδικημάτων μίσους και διακρίσεων, τα οποία πολλές ευρωπαϊκές χώρες ποινικοποιούν και αντιλαμβάνονται ως τμήμα του πλαισίου τους για το «έγκλημα μίσους», μολονότι δεν εμπίπτουν στον «ορισμό» του ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ. Σε μία κομβική και ευπρόσδεκτη εξέλιξη, τα πράγματα ξεκαθάρισε ένα κείμενο που εκδόθηκε υπό την αιγίδα της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία, κατά την επέτειο της Απόφασης Πλαίσιο του 2008, και ορίζει σαφώς τις έννοιες του εγκλήματος μίσους και της ρητορικής μίσους τις οποίες και διαχωρίζει.¹²⁶

Υπάρχουν συναφείς προκλήσεις στον τρόπο με τον οποίο ΔΚΟ ζητούν στοιχεία και πληροφορίες από τις δημόσιες αρχές. Για παράδειγμα, ενώ το ΓΔΘΔΑ δεν συμπεριλαμβάνει στις εκθέσεις του πληροφορίες που δεν εμπίπτουν στον ορισμό του, ο ΟΘΔ συμπεριλαμβάνει στις εκθέσεις του όλες τις πληροφορίες που του έχουν δοθεί από δημόσιες αρχές.¹²⁷ Υπάρχουν δύο προβλήματα με αυτήν την προσέγγιση. Πρώτον, είναι δύσκολο να επιτύχουμε τον κοινό στόχο να έχουμε διεθνώς συγκρίσιμα στοιχεία, εάν οι μέθοδοι των ΔΚΟ δεν είναι οι ίδιες συγκρίσιμες. Δεύτερον, αυτές οι μεθοδολογικές διαφορές σε διεθνές επίπεδο δημιουργούν σύγχυση στις εθνικές αρχές που σηκώνουν το βάρος της υποβολής εκθέσεων σε διαφορετικά σώματα ενώ ταυτόχρονα πρέπει να ανταποκριθούν και στις εθνικές τους υποχρεώσεις να εντοπίζουν, να καταγράφουν, να συλλέγουν στοιχεία και να ανταποκρίνονται σε περιστατικά τα οποία αναγνωρίζει η δική τους νομοθεσία και για τα οποία θα πρέπει να ενημερωθεί το ευρύ κοινό και οι επηρεαζόμενες κοινότητες μέσα από δημοσιευμένα στοιχεία.

Η Οδηγία για τα Θύματα παρουσιάζει τέσσερις σημαντικές εξελίξεις στην ανάπτυξη του διεθνούς πλαισίου για το έγκλημα μίσους. Πρώτον, εισάγει τον όρο «έγκλημα μίσους» στη νομοθεσία της ΕΕ, και, μολονότι, το «έγκλημα μίσους» δεν ορίζεται ρητά, παρουσιάζεται ένας αναλυτικός κατάλογος των «προστατευόμενων χαρακτηριστικών». Δεύτερον, η Οδηγία θέτει προϋποθέσεις που αφορούν την αξιολόγηση των αναγκών των θυμάτων για υποστήριξη και ασφάλεια στις Χώρες Μέλη, δημιουργώντας ένα άμεσο σημείο επαφής ανάμεσα στην αστυνομία και σε φορείς ποινικής δικαιοσύνης και θύματα. Τρίτον, υποχρεώνει ρητά τις Χώρες Μέλη να διαβιβάσουν στην Επιτροπή διαθέσιμες πληροφορίες για την έκταση κατά την οποία τα προσδιοριζόμενα θύματα εγκλημάτων μίσους έχουν πρόσβαση σε αυτά τα δικαιώματα βάσει της Οδηγίας. Τέταρτον, εισάγει την υποχρέωση να συνεργασθούν οι Χώρες Μέλη με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται στον τομέα της υποστήριξης θυμάτων εγκληματικών πράξεων, συμπεριλαμβανομένων εγκλημάτων μίσους, εισάγοντας έτσι μία περαιτέρω βάση για κάλυψη της «απόστασης» που συχνά χωρίζει τις δημόσιες αρχές από την κοινωνία των πολιτών.¹²⁸

¹²⁶ Schweppe, Haynes and Walters (2018) για περαιτέρω συζήτηση του θέματος και για μία πρόταση για ένα πανευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο που αντιμετωπίζει συνολικά το έγκλημα μίσους.

¹²⁷ Η ΕΕΡΜ επίσης δεν παρέχει έναν συγκεκριμένο ορισμό για το «έγκλημα μίσους» σε σχέση με το δικό της έργο, την υποβολή εκθέσεων για τη ρατσιστική βία, και πιο πρόσφατα τη βία και τη ρητορική μίσους κατά μειονοτικών ομάδων.

¹²⁸ Βλ. επ. Whine (2019) σσ. 6-7.

Όντας ο πρώτος ΔΚΟ που εισήγαγε την υποχρέωση αναγνώρισης του ρατσιστικού και του ξενοφοβικού εγκλήματος στην εθνική νομοθεσία μέσω της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, η απόφαση της Επιτροπής των ΗΕ για την Πρόληψη του Εγκλήματος και την Ποινική Δικαιοσύνη να λαμβάνεται υπόψη η «ευθύνη» των συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης των κρατών στην «πρόληψη και την καταπολέμηση εγκλημάτων που έχουν ως κίνητρο τη μισαλλοδοξία και τις διακρίσεις οποιουδήποτε τύπου» στην επερχόμενη διάσκεψή της σηματοδοτεί μία ακόμα «διεύρυνση» της διεθνούς εστίασης στο έγκλημα μίσους.¹²⁹

Έχουμε ακόμα πολύ δρόμο. Τα νούμερα της αστυνομίας, και ιδιαίτερα νούμερα που αφορούν διώξεις και ποινές, παραμένουν πεισματικά χαμηλά σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Τα στοιχεία και οι πληροφορίες χάνονται κυριολεκτικά στα κενά από τα πρώτα ήδη στάδια, αφήνοντας τα θύματα λιγότερο ασφαλή και μειώνοντας την πιθανότητα να έχει εφαρμογή η νομοθεσία για το έγκλημα μίσους. Για παράδειγμα, οι διωκτικές αρχές και τα αρμόδια υπουργεία σε πολλές χώρες απλά δεν έχουν τα εργαλεία που απαιτούνται για να επισημαίνουν κατάλληλα τις υποθέσεις εγκλημάτων μίσους ή να συλλέγουν πληροφορίες που ήδη έχει εντοπίσει η αστυνομία, αφήνοντας έτσι ουσιαστικές πληροφορίες να παραμένουν «κολλημένες» στο στάδιο της διερεύνησης.

Ένα «σύστημα» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους;

Μέχρι σήμερα, οι διεθνείς υποχρεώσεις και οι εντολές των ΔΚΟ - και άρα και η δυνατότητά τους όσον αφορά τις δραστηριότητες τους στην υποβολή εκθέσεων και στην οικοδόμηση ικανοτήτων - έχουν εστιάσει στην υποστήριξη της συλλογής στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών για τα διακριτά στάδια της διερεύνησης, της δίωξης και της επιβολής ποινών για εγκλήματα μίσους σε εθνικό επίπεδο. Οι πρόσφατες κινήσεις καθώς και η δουλειά σε τεχνικό επίπεδο έχουν οδηγήσει σε βαθύτερη κατανόηση της σημασίας να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ομοιογένεια, καλύτερη **ολοκλήρωση**, στη δραστηριότητα καταγραφής και παρακολούθησης σε όλους τους φορείς και θεσμούς της ποινικής δικαιοσύνης, αλλά και τη σημασία των στρατηγικών συμφωνιών και των διοργανικών ομάδων καθώς και των οδηγιών για την υποστήριξη της παρακολούθησης της πορείας υποθέσεων κατά την διάρκεια της ποινικής **διαδικασίας**. Οι οδηγίες και οι δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων που έχουν αναπτυχθεί υποδεικνύουν πρακτικές ενέργειες για να βελτιωθούν οι αδυναμίες στα **συστήματα** καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων και να προσδιοριστούν μοντέλα διοργανικής συνεργασίας στον τομέα αυτό. Συνολικά, αυτό το σύνθετο δίκτυο κανόνων, προτύπων και δραστηριοτήτων έχει πραγματική και δυνητική χρησιμότητα ως βάση για την αποτελεσματική, αν και ανομοιογενή, **σύνδεση και σχέσεις** ανάμεσα σε εθνικές αρχές και διακυβερνητικούς οργανισμούς και φορείς, τη φύση των οποίων

¹²⁹ Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών και του Εγκλήματος (2019, 17 Μαΐου).

εξετάζεται κατά τη διάρκεια της έρευνας του το Facing all the Facts! στην οποία θα αναφερθεί στην επερχόμενη τελική του έκθεση.

Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών: υποχρεώσεις και δραστηριότητες

Οι χώρες έχουν αναγνωρίσει τη σημασία των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) στην υποστήριξη των θυμάτων εγκλημάτων μίσους και στην βελτίωση των εκθέσεων.¹³⁰ Η ετήσια έκθεση του ΓΔΘΔΑ για το έγκλημα μίσους έχει συμπεριλάβει στοιχεία και πληροφορίες από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών από την αρχή της λειτουργίας του και παρέχει σαφείς οδηγίες που πρέπει να ακολουθούν οι ΟΚΠ όταν υποβάλλουν πληροφορίες.¹³¹ Η δουλειά παρακολούθησης της ΕΕPM βασίζεται σε στοιχεία της κοινωνίας των πολιτών ως πηγή πληροφόρησης για τη συχνότητα και τον αντίκτυπο των εγκλημάτων μίσους σε εθνικό επίπεδο, δεν υπάρχουν ωστόσο δημοσιοποιημένες πληροφορίες για τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται.¹³² Η Επιτροπή των ΗΕ για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων χρησιμοποιεί στο έργο παρακολούθησής της ένα σύστημα για να εξετάζει «σκιώδεις εκθέσεις» που υποβάλλουν οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.¹³³ Η Πλατφόρμα Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ παρέχει ένα μηχανισμό για σύνδεση και συνεργασία σε διάφορους τομείς συμπεριλαμβανομένου και του εγκλήματος μίσους.¹³⁴ Οι γενικές και ειδικές δημοσκοπήσεις θυματοποίησης του ΟΘΔ για το έγκλημα μίσους χρησιμοποιούνται για να τροφοδοτήσουν ενέργειες προάσπισης δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο.¹³⁵ Στα μόνιμα μέλη της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και άλλων Μορφών Μισαλλοδοξίας περιλαμβάνονται ΟΚΠ με δίκτυο σε επίπεδο ΕΕ, ενώ συμμετέχουν ad hoc και εθνικές ΟΚΠ.¹³⁶

Έχουν γίνει παράλληλες προσπάθειες να αναπτυχθούν οι ικανότητες των ΟΚΠ όσον αφορά την καταγραφή και την παρακολούθηση. Το 2008, η ILGA δημοσίευσε οδηγίες που αποτέλεσαν σημείο τομής για την αναγνώριση και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους κατά ΛΟΑΤ+, γεγονός το οποίο οδήγησε σε προγράμματα και εκθέσεις στο εσωτερικό της χώρας.¹³⁷ Το 2009, το ΓΔΘΔΑ παρήγαγε μία σειρά οδηγιών για την κοινωνία των πολιτών όσον αφορά την αναγνώριση και την παρακολούθηση του εγκλήματος μίσους.¹³⁸ Το 2012, το πρόγραμμα Facing Facts! παρήγαγε λεπτομερείς οδηγίες για όλες τις στοχευόμενες κοινότητες και επικεντρώθηκε στη δημιουργία ευκαιριών προκειμένου να συνδεθούν τα

¹³⁰ Για παράδειγμα, οι ΟΚΠ εμφανίζονται ως σημαντικές για την αντιμετώπιση του χαμηλού αναλογικά αριθμού καταγγελιών, «να ληφθούν κατάλληλα μέτρα ώστε να ενθαρρύνονται τα θύματα να καταγγέλλουν εγκλήματα μίσους, αναγνωρίζοντας ότι ο χαμηλός αριθμός καταγγελιών δεν επιτρέπει στις χώρες να διαμορφώσουν αποτελεσματικές πολιτικές. Υπό αυτή την έννοια, να διερευνήσουν, ως συμπληρωματικά μέτρα, μεθόδους που διευκολύνουν τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών στην καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους» (Απόφαση ΣΥ ΟΑΣΕ, 2009, σ. 2)

¹³¹ ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019b)

¹³² Δικτυακή Πύλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (2019).

¹³³ Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (2019a).

¹³⁴ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2019b).

¹³⁵ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2019d).

¹³⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019, 18 Μαρτίου).

¹³⁷ Διεθνής Ένωση Λεσβίων και Ομοφυλοφίλων (ILGA) (2008)

¹³⁸ Οκτώβριος 2009, Το ΓΔΘΔΑ του ΟΑΣΕ δημοσιεύει το «Πρόληψη και ανταπόκριση στα εγκλήματα μίσους: Οδηγός πηγών για ΜΚΟ στον χώρο του ΟΑΣΕ» που περιλαμβάνει σύντομη καθοδήγηση για τους τρόπους παρακολούθησης του εγκλήματος μίσους.

δεδομένα ΟΚΠ και αστυνομίας.¹³⁹ Το 2016, το Facing Facts εγκαινίασε το πρώτο διαδικτυακό πρόγραμμα εκμάθησης για ΟΚΠ που επιθυμούν να δημιουργήσουν ή να βελτιώσουν υφιστάμενα συστήματα καταγραφής εγκλημάτων μίσους.¹⁴⁰

Αναμφίβολα, οι διεθνείς κανόνες και πρότυπα για το έγκλημα μίσους και τη συλλογή στοιχείων δεν υποχρεώνουν ούτε δεσμεύουν ειδικά τις εθνικές αρχές να λάβουν υπόψη τους τα στοιχεία της κοινωνίας των πολιτών όταν αξιολογούν την έκταση του εγκλήματος μίσους, τον αντίκτυπό του, ή την ποιότητα των αντιδράσεων σε αυτό. Όντως, σε σχέση με τα στοιχεία και τις πληροφορίες των ΟΚΠ για το έγκλημα μίσους αναφέρεται συνήθως ότι «συμβάλλουν», «πλαισιώνουν» με τρόπο ουσιαστικό και βοηθούν να γίνει «σύγκριση» με την εικόνα που παρουσιάζουν οι επίσημες στατιστικές. Ως εκ τούτου, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το υφιστάμενο πλαίσιο είναι «στρεβλό» και τείνει να πριμοδοτεί τα επίσημα στοιχεία έναντι άλλων πηγών.

Δύο πρόσφατες εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο δείχνουν ότι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που προσφέρουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες παρακολούθησης και υποστήριξης θυμάτων αποτελούν ουσιαστικά **αναπόσπαστο μέρος** των εθνικών προσπαθειών βελτίωσης της κατανόησης του εγκλήματος μίσους και της ανταπόκρισης σε αυτό. Στην υπόθεση *Identoba κατά Γεωργίας*, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αναφέρθηκε στα στοιχεία οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να εκδώσει την απόφαση του σχετικά με το αν οι γεωργιανές αρχές είχαν παραβιάσει το Άρθρο 3 της Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Προκειμένου να διαπιστώσει αν οι αρχές είχαν παραβιάσει το άρθρο, το δικαστήριο υποστήριξε ότι η αστυνομία της Γεωργίας θα έπρεπε να είχε προετοιμαστεί πολύ πιο αποτελεσματικά ώστε να αποτρέψει επιθέσεις κατά ανθρώπων που συμμετείχαν σε πορεία τη Διεθνή Ημέρα κατά της Ομοφοβίας το 2012 δεδομένου ότι οι ΟΚΠ είχαν ήδη δώσει σαφή στοιχεία για την απειλή βίας που αντιμετώπιζαν τα άτομα ΛΟΑΤ+. Παραπέμποντας συγκεκριμένα σε εκθέσεις της εθνικής ΟΚΠ ΛΟΑΤ+Identoba, του ILGA-Europe και του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, το δικαστήριο παρατήρησε ότι «... δεδομένης της ιστορίας δημόσιας εχθρότητας προς της κοινότητα ΛΟΑΤ στη Γεωργία, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι εθνικές αρχές **γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν** τους κινδύνους που ενέχονται σε οποιαδήποτε δημόσια εκδήλωση που αφορά αυτή την ευάλωτη κοινότητα, και άρα είχαν την υποχρέωση να παράσχουν ενισχυμένη κρατική προστασία.¹⁴¹ Η απόφαση δείχνει ότι τα στοιχεία της αστυνομίας δεν μπορεί να είναι η μόνη πηγή πληροφόρησης για το τι συμβαίνει σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, και ότι εν τη απουσία, ή επιπλέον, των «επισήμων» στοιχείων, υπάρχει το καθήκον να ληφθούν υπόψη και άλλες πηγές, μεταξύ των οποίων και στοιχεία των ΟΚΠ που μπορούν και θα έπρεπε επίσης να αποτελούν βάση για τον σχεδιασμό και τις δράσεις

139 CEJL (2012).

140 Facing Facts Online (2019).

141 ΕΔΔΑ (2015, 12 Μαΐου) παρα. 72.

της αστυνομίας. Έτσι, παρέχει ένα σημαντικό σκεπτικό για να επιδιωχθεί πιο συστηματική σύνδεση στον τομέα της καταγραφής εγκλημάτων μίσους ανάμεσα στις αρχές επιβολής νόμου και ΟΚΠ που παρέχουν υπηρεσίες παρακολούθησης, υποστηριζόμενο από τον στρατηγικό στόχο της πρόληψης και της προστασίας, θέμα που η τελική έκθεση του προγράμματος θα εξερευνήσει αναλυτικά.¹⁴²

Η σημασία της συνεργασίας δημοσίων αρχών και κοινωνίας των πολιτών σε διάφορες πτυχές του έργου που αφορά στο έγκλημα μίσους, όπως η επιμόρφωση, η υποστήριξη των θυμάτων και η αύξηση του αριθμού των καταγγελιών υπογραμμίζεται όλο και περισσότερο στα πρόσφατα ευρωπαϊκά κείμενα οδηγιών και πολιτικών.¹⁴³ Η σημασία της **στρατηγικής συνεργασίας** αστυνομίας και ΟΚΠ για την **καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων** διατυπώθηκε για πρώτη φορά από διεθνή φορέα στην έκθεση του ΟΘΔ το 2018, που περιελάμβανε τα ακόλουθα ειδικά παραδείγματα: ¹⁴⁴

1. Ανταλλαγή στοιχείων και πληροφοριών.
2. Συνεργασία για να ξεσκεπαστεί το «σκοτεινό πρόσωπο» του εγκλήματος μίσους.
3. Συνεργασία για την ανάπτυξη οδηγιών, κατευθύνσεων ή κατάρτισης για την καταγραφή των εγκλημάτων μίσους, περιλαμβανομένης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη, τον λεπτομερέστερο καθορισμό και την αναθεώρηση των δεικτών προκατάληψης.
4. Δημιουργία ομάδων εργασίας για τους τρόπους βελτίωσης της καταγραφής εγκλημάτων μίσους.

Όπως εξηγεί ο ΟΘΔ, «Τελικά, η επένδυση στη συνεργασία για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων μπορεί να δημιουργήσει έναν χώρο, μία κοινή βάση, μέσα από κριτικό, αλλά εποικοδομητικό, διάλογο, μπορεί να βελτιώσει την συγκρισιμότητα, τη συμβατότητα και την καταγραφή μεθοδολογιών και τελικά, να οδηγήσει σε απτές βελτιώσεις για τα θύματα και τις κοινότητες.»¹⁴⁵ Ωστόσο, μόνο δέκα παραδείγματα αυτού του τύπου συνεργασίας συμπεριελήφθησαν στην έκθεση. Αυτό δείχνει ότι μολονότι υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες, και ανάγκη, συνεργασίας, οι εθνικές αρχές των περισσότερων χωρών δεν θεωρούν ακόμα τις ΟΚΠ ως βασικούς εταίρους σε αυτόν τον τομέα.

¹⁴² Το ΕΔΔΑ έχει επανειλημμένως αναγνωρίσει τη σημασία αποδείξεων σχετικά με την ύπαρξη διακρίσεων, όταν εξετάζει υποθέσεις που θα μπορούσαν να συνιστούν εγκλήματα μίσους. Βλ. Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018d, Δεκέμβριος).

¹⁴³ Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και Άλλων Μορφών Μισαλλοδοξίας της ΕΕ (2017, Νοέμβριος), βλ. *ΟΑΣΕ, Υπουργικό Συμβούλιο (2009), σ.2*

¹⁴⁴ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b, Ιούνιος).

¹⁴⁵ Ibid.

Κείμενο για το Ταξίδι

Χρησιμοποιώντας μεθοδολογία εργαστηρίου, περίπου 100 άτομα από 6 χώρες που έλαβαν μέρος στην έρευνα συνέβαλαν στη δημιουργία μίας εικόνας που εστιάζει στο θύμα, περιλαμβάνει πολλούς φορείς και προσδιορίζει τι αποτελεί πληροφορία και τι θα πρέπει να συλλεγεί ως πληροφορία καθώς μία υπόθεση εγκλήματος μίσους ταξιδεύει μέσα στο σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης, από τη στιγμή της διερεύνησης μέχρι τη δίωξη και την καταδίκη, καθώς και ποια είναι τα βασικά εμπλεκόμενα μέρη.¹⁴⁶

Η γραφιστική αναπαράσταση για το **Ταξίδι** αποδίδει τις γνώσεις και την εμπειρία που προέκυψε για όλους από αυτήν την πρακτική. Από νομικής απόψεως, επιβεβαιώνει το βασικό πρόβλημα που εντόπισαν οι Scheweppe, Haynes και Walters ότι «αντί να γνωστοποιείται το στοιχείο του μίσους και να επηρεάζει την έρευνα, τη δίωξη και την καταδίκη της υπόθεσης, συχνά «εξαφανίζεται» ή «φιλτράρεται» ώστε να απουσιάζει από τη διαδικασία»¹⁴⁷¹⁴⁸ Επίσης μας δίνει μια εικόνα για το σύνθετο σύνολο εμπειριών, καθηκόντων, παραγόντων και ενδιαφερομένων μερών που εμπλέκονται στις προσπάθειες τεκμηρίωσης και χαρτογράφησης της εμπειρίας του θύματος μέσα από τα βασικά στάδια της καταγγελίας, της καταγραφής και της συλλογής στοιχείων. Γίνεται εμφανές ότι ο αστυνομικός, ο εισαγγελέας, ο δικαστής και ο εργαζόμενος σε ΟΚΠ που προσφέρει υποστήριξη έχουν σημαντικό ρόλο τόσο στη συλλογή βασικών πληροφοριών σχετικά με αν το θύμα του εγκλήματος μίσους αντιμετώπισε εχθρότητα ή προκατάληψη, αλλά και με τις ανάγκες του σε επίπεδο ασφάλειας και υποστήριξης. Οι διεθνείς κανόνες και πρότυπα¹⁴⁹ αποτελούν τη βάση για κομβικές ερωτήσεις σχετικά με το τι αποτελεί πληροφορία και στοιχείο και τι θα πρέπει να συλλεγεί ως τέτοιο.

Αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους τα θύματα δεν απευθύνονται στην αστυνομία και στις διαδικασίες της ποινικής δικαιοσύνης καθώς και η δυνητική μοναξιά και σύγχυση όσων το κάνουν. Παρουσιάζεται η επαγγελματική οπτική και η στάση των επαγγελματιών του χώρου της ποινικής δικαιοσύνης που είναι απαραίτητοι για ένα επιτυχές ταξίδι.¹⁵⁰ Οι ΜΚΟ εμφανίζονται ως ζωτικό, αν και εύθραυστο, «δίχτυ ασφαλείας» το οποίο αποτελεί πηγή πληροφόρησης και υποστήριξης των θυμάτων σε όλο το εύρος του συστήματος, και παίζει σημαντικό ρόλο στο να φέρνει υπόψη της αστυνομίας και των εισαγγελικών αρχών αποδεικτικά στοιχεία για το κίνητρο προκατάληψης.

Το **Ταξίδι** επικοινωνεί την **κανονιστική ιδέα** ότι η καταγραφή εγκλημάτων μίσους και η συλλογή σχετικών στοιχείων ξεκινά τη στιγμή που ένα θύμα καταγγέλλει ένα περιστατικό, γεγονός που θα πρέπει να ακολουθηθεί από μία υπόθεση η οποία

¹⁴⁶ Βλ. Έκθεση Μεθοδολογίας για περισσότερες λεπτομέρειες.

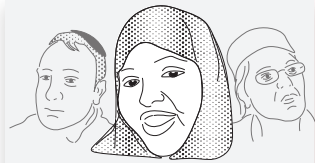
¹⁴⁷ Scheweppe, J. Haynes, A. and Walters M (2018) *Lifecycle of a Hate Crime: Comparative Report*. Δουβλίνο: ICCL p. 67.

¹⁴⁸ Η έκταση αυτής της «εξαφάνισης» ποικίλλει μεταξύ των εθνικών πλαισίων και αναφέρεται αναλυτικά στις εθνικές εκθέσεις.

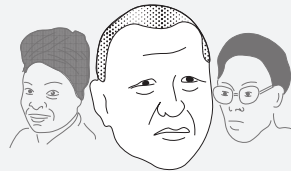
¹⁴⁹ Βλ. παράρτημα XX

¹⁵⁰ Βάσει συνεντεύξεων με άτομα που λειτουργούν ως «φορείς αλλαγής» από όλες τις διαφορετικές οπτικές κατά τη διάρκεια της έρευνας.

διέρχεται ένα καθορισμένο σύνολο σταδίων διερεύνησης, δίωξης και καταδίκες, τα οποία καθορίζονται από μία εθνική **διαδικασία** ποινικής δικαιοσύνης, κατά την οποία βασικά στοιχεία που αφορούν την προκατάληψη, την ασφάλεια και την προστασία θα πρέπει να συλλεγούν, να χρησιμοποιηθούν και να δημοσιευτούν από τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη. Η γραφιστική αναπαράσταση απεικονίζει την **πραγματικότητα** την οποία τα θύματα δεν θέλουν να καταγγείλουν, βασικές πληροφορίες σχετικά με τους δείκτες προκατάληψης και τα αποδεικτικά στοιχεία, καθώς και τις ανάγκες ασφάλειας και υποστήριξης των θυμάτων που παραβλέπονται ή χάνονται ανάμεσα στα κενά που δημιουργούνται από τους τεχνικούς περιορισμούς, τα θεσμικά όρια και τις ασυμβατότητες. Είναι επίσης σαφές ότι οι ΟΚΠ παίζουν κεντρικό, αν και υποεκτιμημένο, ρόλο με πόρους που υπολείπονται των αναγκών τους.

“Είναι η πέμπτη φορά που συμβαίνει. Πρέπει να το δηλώσω... αλλά θα με πιστέψουν;”

“Θα ανακαλύψουν ότι δεν είναι εντάξει τα χαρτιά μου... Δεν μπορώ να ρισκάρω να με απελάσουν.”

“Την τελευταία φορά η αστυνομία δεν έγραψε ότι δέχτηκα επίθεση επειδή είμαι ομοφυλόφιλος. Πώς ξέρω ότι θα είμαι ασφαλής και δεν θα ξανασυμβεί;”

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

«Είναι καθήκον μας να φροντίζουμε για την ασφάλεια των ανθρώπων και να διερευνούμε πλήρως όλες τις πτυχές ενός περιστατικού.»

Καταγράφει η αστυνομία:

- Τον τύπο δυνητικού εγκλήματος μίσους;
 - Δείκτες προκατάληψης και αίσθηση του θύματος;
 - Ανάγκες υποστήριξης και ασφάλειας θύματος;
- Η πληροφορία αυτή διαβιβάζεται στην εισαγγελία;

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ

«Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι το κίνητρο είναι προκατάληψη, είναι καθήκον μας να θέσουμε την υπόθεση υπόψη των δικαστηρίων.»

Καταγράφουν οι εισαγγελείς:

- Τον τύπο εγκλήματος μίσους;
 - Αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με προκατάληψη και την αντίληψη του θύματος;
 - Ανάγκες υποστήριξης και ασφάλειας του θύματος στο δικαστήριο (και πέρα από αυτό);
- Η πληροφορία αυτή παρουσιάζεται στο δικαστήριο;

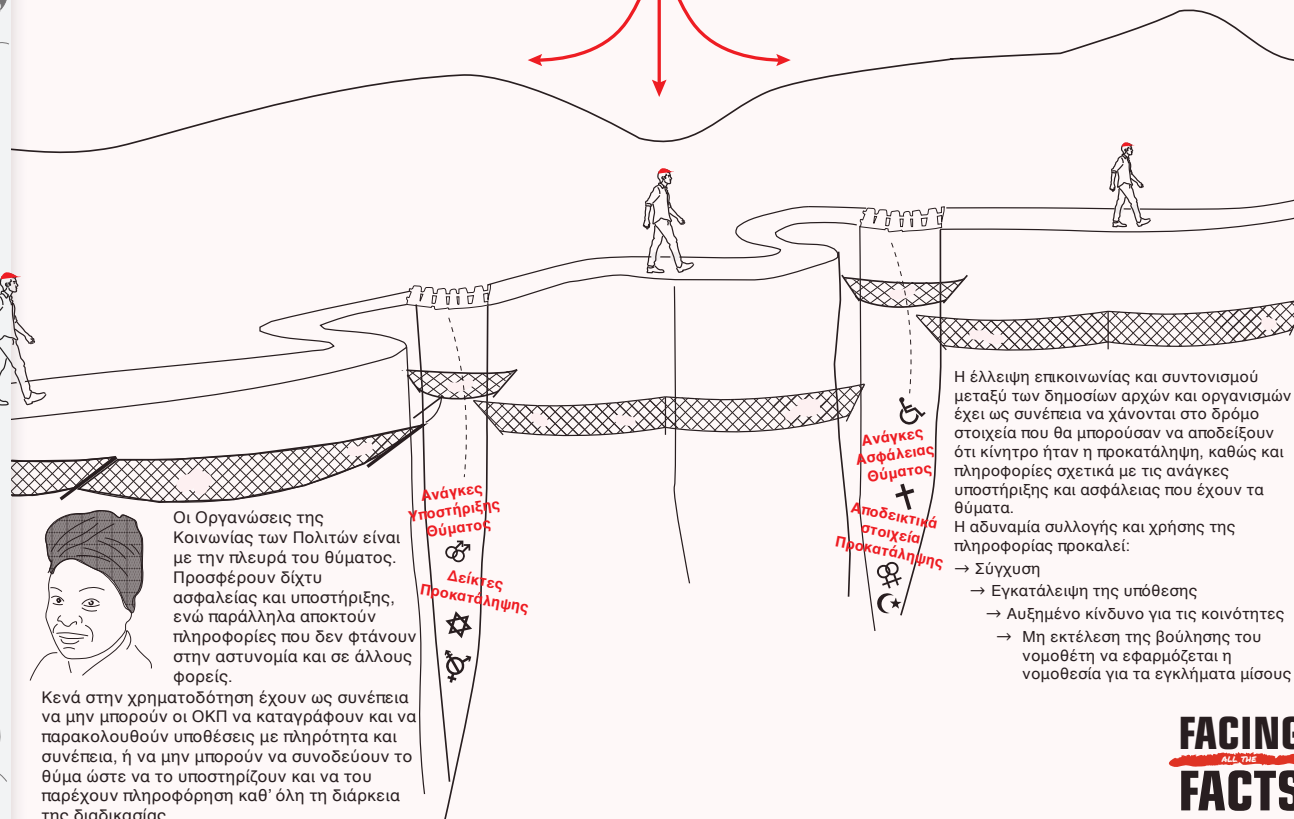
ΚΑΤΑΔΙΚΗ

«Η Βουλή έχει ψηφίσει νόμους κατά των εγκληματιών μίσους. Όταν έχουμε αποδείξεις για μία υπόθεση, πρέπει να τους εφαρμόσουμε.»

Καταγράφει το δικαστήριο:

- Εάν έγινε εφαρμογή της νομοθεσίας περί εγκλημάτων μίσους;
 - Ανάγκες υποστήριξης και ασφάλειας του θύματος στο δικαστήριο (και πέρα από αυτό);
- Η πληροφορία αυτή γνωστοποιείται στο ευρύ κοινό;

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Οι Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών είναι με την πλευρά του θύματος. Προσφέρουν δίχτυ ασφαλείας και υποστήριξης, ενώ παράλληλα αποκτούν πληροφορίες που δεν φτάνουν στην αστυνομία και σε άλλους φορείς.

Κενά στην χρηματοδότηση έχουν ως συνέπεια να μην μπορούν οι ΟΚΠ να καταγράφουν και να παρακολουθούν υποθέσεις με πληρότητα και συνέπεια, ή να μην μπορούν να συνοδεύουν το θύμα ώστε να το υποστηρίζουν και να του παρέχουν πληροφόρηση καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

ΔΚΟ

ΑΡΧΕΣ
ΕΠΙΒΟΛΗΣ
ΝΟΜΟΥ

ΔΙΚΤΥΟ

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

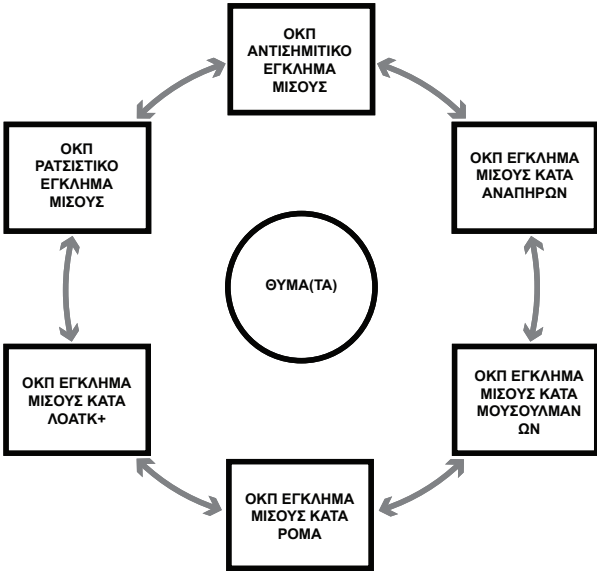
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΣΩΜΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ
ΣΩΜΑ

ΑΛΛΟ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ

Το «σύστημα καταγραφής και κοινοποίησης στοιχείων για το έγκλημα μίσους»

Η «γραμμική» ποινική διαδικασία που παρουσιάζεται στη γραφιστική αναπαράσταση του Ταξιδιού διαμορφώνεται από ένα ευρύτερο σύστημα συνδέσεων και σχέσεων.¹⁵¹ Μετά από εκτεταμένη δουλειά και συνεχείς διαβουλεύσεις δημιουργήθηκε ένα πλαίσιο αυτοαξιολόγησης, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για να περιγραφούν οι βασικές σχέσεις από τις οποίες αποτελείται αυτό το σύστημα. Η Συστημική προσέγγιση που προέκυψε δοκιμάστηκε ως εργαλείο υποστήριξης όλων των ενδιαφερομένων μερών σε εργαστήρια ή άλλα πλαίσια αλληλεπίδρασης για την από κοινού περιγραφή των υφιστάμενων συστημάτων καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων, για την από κοινού διάγνωση των ισχυρών και των αδυναμιών τους σημείων, και για την από κοινού ιεράρχηση των δράσεων για βελτίωση.¹⁵²

Κατά την προετοιμασία των δημοσιευμένων «χαρτών των συστημάτων», εξετάστηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

- Η ισχύς των εθνικών πολιτικών και των τεχνικών πλαισίων, και η αποτελεσματικότητα των σχετικών δράσεων
- Ο βαθμός συνεργασίας ανάμεσα σε όλους τους φορείς του «συστήματος» καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων
- Η ποιότητα των προσπαθειών των ΟΚΠ να καταγράφουν απ' ευθείας και να παρακολουθούν εγκλήματα μίσους κατά των κοινοτήτων τις οποίες υποστηρίζουν και εκπροσωπούν.¹⁵³

Η Μέθοδος του Facing all the Facts έχει ως στόχο να προχωρήσει πέρα από υφιστάμενες προσεγγίσεις, όπως το πλαίσιο Βασικών Παρατηρήσεων του ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ και το πρόγραμμα του INFANCT (Information Against Hate Crimes Toolkit – Εργαλειοθήκη Πληροφοριών κατά των Εγκλημάτων Μίσους), αλλά και να τις συμπληρώσει.¹⁵⁴ Υπό αυτήν την έννοια, η προσέγγιση ήταν ως ένα βαθμό πειραματική, και οι εθνικοί «χάρτες» παραμένουν έργο σε εξέλιξη το οποίο ελπίζουμε ότι θα συνεχίσουν οι ενδιαφερόμενοι φορείς σε εθνικό επίπεδο. Οι τελικές συστάσεις εξετάζουν συγκεκριμένα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν ώστε να ενταχθεί καλύτερα αυτή η «συστημική» προσέγγιση σε συνεχιζόμενες δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων στην καταγγελία και στην καταγραφή. Η ενότητα αυτή εξετάζει θέματα που αναδεικνύονται από την ανάλυση των έξι εθνικών χαρτών που αναπτύχθηκαν κατά την έρευνά μας.

151 Βλ. την Έκθεση Μεθοδολογίας για σχόλια ανθρώπων που συμμετείχαν στα εργαστήρια για «το ταξίδι της υπόθεσης ενός εγκλήματος μίσους» και για την «χαρτογράφηση των συστημάτων».

152 Για πλήρη εξέταση των ισχυρών σημείων, των κινδύνων και των αδυναμιών αυτού του πλαισίου, βλ. την Έκθεση Μεθοδολογίας. Βλ. επίσης την Έκθεση Μεθοδολογίας για μία πλήρη περιγραφή των εργαστηρίων.

153 Για πλήρη περιγραφή των βασικών ενδιαφερομένων μερών που περιλαμβάνονται στις εθνικές εκτιμήσεις, και του πώς σχετίζεται το πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης με τον «χάρτη συστημάτων», βλ. την Έκθεση Μεθοδολογίας.

154 ΟΑΣΕ Βασικές Παρατηρήσεις, ΟΑΣΕ Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (OSCE/ODIHR) (2018a, 29 Αυγούστου).

«Κινητήρες» αλλαγής

Πολλές χώρες διέθεταν αυτό που θα μπορούσε να αποκαλεστεί «κινητήρας» που παράγει με συνέπεια -μετρήσιμα- θετικά αποτελέσματα στις καταγγελίες και στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους σε εθνικό επίπεδο. Όπως φαίνεται στον πίνακα, ο αντίκτυπος αυτών των «κινητήρων» τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι είχαν τον υψηλότερο συνολικό αριθμό σχέσεων, και, εντός αυτού, τον υψηλότερο αριθμό πράσινων σχέσεων σε όλο το «σύστημα». Οι «κινητήρες» αυτοί λειτουργούν με διαφορετικούς τρόπους και μπορεί να «έχουν στο τιμόνι» δημόσια αρχή, ΟΚΠ ή υβρίδιο και των δύο. Τείνουν να είναι προορατικοί, να υπερβαίνουν τα θεσμικά όρια, να διοργανώνουν προγράμματα κατάρτισης, να πιέζουν για οδηγίες για την καταγραφή, τη διερεύνηση και τη δίωξη, για παράδειγμα, και να συνεργάζονται με ΔΚΟ για δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων. Οι κινητήρες αυτοί εντοπίστηκαν σε τρεις χώρες: Ελλάδα, Ουγγαρία και Ιταλία.

Πίνακας σχέσεων «κινητήρων»:

Χώρα	«Κινητήρας»	Αριθμός σχέσεων ¹⁵⁵	Επισκόπηση σχέσεων	Θεσμός που έχει τον δεύτερο υψηλότερο αριθμό σχέσεων.
Ελλάδα	Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας	8	4 πράσινο, 3 κίτρινο, 1 κόκκινο	Αρχές επιβολής νόμου (6): 1 πράσινο, 4 κίτρινο, 1 κόκκινο
Ουγγαρία	Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους	9	3 πράσινο, 3 κίτρινο, 3 κόκκινο	Αρχές επιβολής νόμου (6): 4 κίτρινο, 2 κόκκινο, Εισαγγελία (6): 1 κίτρινο, 5 κόκκινο
Ιταλία	OSCAD	9.	2 πράσινο, 5 κίτρινο, 2 κόκκινο	Αρχές επιβολής νόμου (6): 4 κίτρινο, 2 κόκκινο

Το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας, Ελλάδα¹⁵⁶

Το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας (το Δίκτυο) δημιουργήθηκε το 2011 και αποκάλυψε πρώτο τη φύση της σύγχρονης στοχευμένης βίας στην Ελλάδα.¹⁵⁷ Τα πάνω από 40 μέλη του Δικτύου ακολουθούν κοινή μεθοδολογία καταγραφής, η οποία βασίζεται στην άμεση μαρτυρία των θυμάτων. Με αυτό τον τρόπο, το Δίκτυο διεύρυνε την εμβέλεια του και φρόντισε να βρίσκονται τα μέλη του «στην ίδια

¹⁵⁵ Ο αριθμός των σχέσεων δείχνει την προσπάθεια που έχει καταβληθεί για τη σύνδεση μεταξύ θεσμών. Ορισμένες σχέσεις θα είναι κόκκινες επειδή δεν υπάρχει «πλαίσιο» ή «δράση» από την άλλη «πλευρά». Ωστόσο, οι «κινητήρες» έχουν περισσότερες πιθανότητες από άλλους φορείς να έχουν «πράσινες» σχέσεις.

¹⁵⁶ Βλ. την έκθεση «Δημιουργώντας συνδέσεις για τα στοιχεία εγκλημάτων μίσους στην Ελλάδα».

¹⁵⁷ Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας (2019)

σελίδα» όταν καταγράφουν περιστατικά, αλλά να είναι ταυτόχρονα και ελεύθερα να εκπληρώνουν τις δικές τους ποικίλες αποστολές για να ανταποκριθούν στις ιατρικές, νομικές, στεγαστικές και ακόμα και διατροφικές ανάγκες των χρηστών τους, οι οποίοι προέρχονται από διάφορες κοινότητες.

Συν τω χρόνω, το Δίκτυο αναγνωρίστηκε από τις δημόσιες αρχές, τις ΔΚΟ, τα μέσα και τους πολιτικούς ως η κύρια πηγή πληροφόρησης για τις ρατσιστικές, ομοφοβικές και τρανσφοβικές επιθέσεις στην Ελλάδα. Η θεσμική στήριξη που έλαβε από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και την Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ήταν ζωτικής σημασίας για την διασφάλιση της νομιμότητας των στοιχείων του.¹⁵⁸ Τα στοιχεία και οι πληροφορίες του συνέβαλαν στην απόφαση να συσταθούν ειδικές μονάδες στην αστυνομία, να πραγματοποιηθούν εξειδικευμένα σεμινάρια κατάρτισης και να γίνει αναθεώρηση της εθνικής νομοθεσίας για το έγκλημα μίσους. Η συντονίστρια του Δικτύου συμμετέχει σε έναν φορέα που έχει συσταθεί πρόσφατα για να επιβλέπει την υλοποίηση της «Συμφωνίας διυπηρεσιακής συνεργασίας για την αντιμετώπιση των ρατσιστικών εγκλημάτων στην Ελλάδα», η οποία περιλαμβάνει συγκεκριμένες δεσμεύσεις για να βελτιωθεί η καταγγελία των εγκλημάτων μίσους, καθώς και η καταγραφή και η συλλογή δεδομένων σε όλο το εύρος του συστήματος¹⁵⁹

Η επιρροή του Δικτύου στην εθνική πρακτική της καταγγελίας, καταγραφής και συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους τεκμηριώνεται εν μέρει από τη σημαντική αύξηση στον αριθμό των εγκλημάτων μίσους που καταγράφονται από το κράτος μετά τη δημοσίευση της πρώτης ετήσιας έκθεσης του Δικτύου. Το 2012, υπήρχε μία καταγγελία από τις ελληνικές αρχές προς το ΓΔΘΔΑ για να συμπεριληφθεί στην ετήσια έκθεσή του για το έγκλημα μίσους. Το 2013, ένα χρόνο μετά την πρώτη πλήρη έκθεση του Δικτύου, ο αριθμός είχε ανέλθει στα 109 εγκλήματα μίσους.¹⁶⁰ Ένας ερωτώμενος επεσήμανε το θέμα του ευρύτερου πλαισίου, *“Δεν μπορείς να πεις ότι ήταν το Δίκτυο που τα άλλαξε όλα. Γιατί αν ήταν τόσο εύκολο, δεν θα χρειαζόσουν δίκτυο, γιατί ταυτόχρονα δεν πρέπει να είμαστε απαισιόδοξοι, γιατί είναι όλα μαζί που έφεραν την αλλαγή, όχι το ένα ή το άλλο»*.¹⁶¹

Οι τακτικές δημοσιεύσεις από το Δίκτυο στοιχείων για το έγκλημα μίσους, στις ετήσιες εκθέσεις του και σε δελτία τύπου για συγκεκριμένες υποθέσεις, έχει ενισχύσει τη σχέση του με το ευρύ κοινό. Η καλή πρακτική που έχει ακολουθήσει μακροπρόθεσμα και η εθνική επιρροή του έχουν φέρει αιτήματα για να αξιοποιηθεί αυτή η πρακτική σε διεθνές επίπεδο.

¹⁵⁸ Η εννοολόγηση της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα ως θέμα προστασίας προσφύγων επέτρεψε στην Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες να αναλάβει ηγετικό ρόλο και να δεσμεύσει πόρους σε μία υπηρεσία που δεν κάνει διακρίσεις βάσει του μεταναστευτικού ή νομικού καθεστώτος. Πρόκειται για ένα μοντέλο που θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη και από άλλα γραφεία της Ύπατης Αρμοστείας των ΗΕ.

¹⁵⁹ Συμφωνία διυπηρεσιακής συνεργασίας για την αντιμετώπιση των ρατσιστικών εγκλημάτων στην Ελλάδα (2018, 6 Ιουνίου).

¹⁶⁰ Βλ. ΟΑΣΕ/ΓΔΘΔΑ Τμήμα Ανοχής και Μη Διακριτικής Μεταχείρισης (2019).

¹⁶¹ Ερωτώμενος δύο, Ελλάδα.

Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους, Ουγγαρία¹⁶²

Η Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους στην Ουγγαρία δημιουργήθηκε από έναν μικρό αριθμό ΟΚΠ τον Ιανουάριο του 2012.¹⁶³ Το έργο της περιλαμβάνει γνωμοδοτήσεις για νομοσχέδια και τρόπους για να βελτιωθεί η ανταπόκριση του κράτους, ενώ αναπτύσσει και υλοποιεί προγράμματα σπουδών και σεμινάρια κατάρτισης για την αστυνομία και άλλες δημόσιες αρχές. Τα μέλη της προσφέρουν νομική εκπροσώπηση και συνολικά, η ομάδα εργασίας κάνει προσπάθειες να «καλλιεργήσει καλές επαγγελματικές σχέσεις με ΜΚΟ, με την αστυνομία, την εισαγγελία, άλλες αρχές και με το δικαστικό σώμα». Τα μέλη της ομάδας εργασίας καταγράφουν υποθέσεις χρησιμοποιώντας το δικό τους σύστημα διαχείρισης, με ειδική επισήμανση συνήθως για τα εγκλήματα μίσους. Μέλη της ομάδας χρησιμοποιούν και μία κοινή βάση δεδομένων στην οποία μεταφορτώνουν υποθέσεις.¹⁶⁴

Η Ομάδα Εργασίας βασίζεται σε αυτά τα στοιχεία καθώς και σε αναλυτικές αναφορές για να τεκμηριώσει το πρόβλημα του εγκλήματος μίσους και τις αδυναμίες των κρατικών προσπαθειών αντιμετώπισής του. Για παράδειγμα, η έκθεσή της «24 Υποθέσεις» παρέχει πολλές λεπτομέρειες για τα προβλήματα που προκύπτουν κατά τη φάση της αναγνώρισης και της διερεύνησης σε συγκεκριμένες υποθέσεις.¹⁶⁵ Αυτή και άλλες εργασίες παρακολούθησης αποτέλεσαν τη βάση συνεργασίας με την αστυνομία σε διάφορους τομείς. Το 2015, μετά τη δημοσίευση της έκθεσης «24 Υποθέσεις» της Ομάδας Εργασίας κατά Εγκλημάτων Μίσους, η αστυνομία και ο εισαγγελέας συμφώνησαν ότι ένας συνοπτικός κατάλογος δεικτών που θα βοηθήσουν στον εντοπισμό εγκλημάτων μίσους θα ήταν χρήσιμο εργαλείο για να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις που εντόπισε η έκθεση. Η Ομάδα Εργασίας ανέλαβε να συντάξει έναν κατάλογο δεικτών μετά από προσεκτική εξέταση διαφόρων παραδειγμάτων από τη διεθνή εμπειρία. Τον Ιανουάριο 2016, ο κατάλογος κυκλοφόρησε για σχόλια στην αστυνομία, στην εισαγγελική υπηρεσία, στο δικαστικό σώμα, στις υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων, σε δικηγόρους και σε πανεπιστημιακά ιδρύματα.¹⁶⁶ Το σχέδιο του καταλόγου αναθεωρήθηκε και δόθηκε στην αστυνομία το 2016. Συμφωνήθηκε να δημιουργηθεί μία συντομότερη, δύο σελίδων, έκδοσή του καταλόγου¹⁶⁷ και μία τεσσάρων σελίδων¹⁶⁸ με μία τρίτη στήλη με παραδείγματα των δεικτών.¹⁶⁹ Οι κατάλογοι οριστικοποιήθηκαν, διανεμήθηκαν στα ενδιαφερόμενα μέρη και δημοσιεύτηκαν το Νοέμβριο 2016 στον ιστότοπο της Ομάδας Εργασίας. Η αστυνομία συμφώνησε να χρησιμοποιήσει το υλικό σε προγράμματα κατάρτισης και να το αναρτήσει στο ενδοδίκτυο της αστυνομίας τον Μάρτιο του 2018.

¹⁶² Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους (GYEM) (2019a).

¹⁶³ Διεθνής Αμνηστία Ουγγαρίας, (2019), Háltér Társaság (2019) Ουγγρική Επιτροπή Ελσίνκι (2019), Ουγγρική Ένωση Πολιτικών Ελευθεριών (TASZ) (2019).

¹⁶⁴ Περιγραφές υποθέσεων τις οποίες χειρίζονται οι οργανώσεις δημοσιοποιούνται στην Ομάδα Εργασίας κατά Εγκλημάτων Μίσους (GYEM) (2019b).

¹⁶⁵ Βλ. Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους (GYEM) (2014a, 2014b).

¹⁶⁶ Το σχέδιο εστάλη σε 174 άτομα/φορείς. Σχόλια έστειλαν 59 οργανώσεις/άτομα, ενώ η συνεισφορά 36 από αυτές ήταν ουσιαστική. Για έναν κατάλογο όλων εκείνων που σχολίασαν, βλ. Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους (GYEM) (2016, 18 Νοεμβρίου), όπου συνοψίζεται η πορεία ανάπτυξης του καταλόγου.

¹⁶⁷ Βλ. Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους (GYEM) (2016, 18 Νοεμβρίου).

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ Ο κατάλογος με τις τρεις στήλες έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως σε σεμινάρια κατάρτισης ΟΚΠ-αστυνομίας και σε εσωτερικά σεμινάρια κατάρτισης για αστυνομικούς του δικτύου για το έγκλημα μίσους.

Και πάλι, η Ομάδα Εργασίας πήρε την πρωτοβουλία να συντάξει ένα εγχειρίδιο που να εναρμονίζει τις ερευνητικές ανάγκες με την προστασία των δεδομένων, και έναν κατάλογο προτεινόμενων ερωτήσεων για να χρησιμοποιούνται σε συνεντεύξεις για τέτοια ευαίσθητα ζητήματα. Το εγχειρίδιο ενεκρίθη από την Εθνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων και Ελευθερίας των Πληροφοριών και συζητήθηκε σε μία διάσκεψη η οποία συνδιοργανώθηκε από την Ομάδα Εργασίας, το Εθνικό Πανεπιστήμιο Δημοσίων Υπηρεσιών και το δίκτυο εγκλημάτων μίσους το Νοέμβριο 2017. Το εγχειρίδιο θα δημοσιευτεί μετά από τις αναγκαίες αναθεωρήσεις.

Το Δίκτυο στην Ελλάδα και η Ομάδα Εργασίας στην Ουγγαρία είχαν διαφορετικές προσεγγίσεις στην τεκμηρίωση του εγκλήματος μίσους και στην δουλειά που απαιτείται σε όλο το εύρος του «συστήματος» για να αντιμετωπιστεί, αλλά και οι δύο στάθηκαν αποτελεσματικά απέναντι στις πολιτικές συνθήκες.

Το Παρατηρητήριο για την Ασφάλεια κατά Πράξεων Διακρίσεων (OSCAD), Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας, Υπουργείο Εσωτερικών, Ιταλία.

«Κινητήρες» αλλαγής μπορεί να στεγάζονται και σε υπουργεία. Ο OSCAD είναι ένα σώμα που αποτελείται από πολλούς φορείς, δημιουργήθηκε από την Ιταλική Εθνική Αστυνομία και τους Καραμπινιέρι, και στεγάζεται στο Υπουργείο Εσωτερικών. Ο OSCAD έχει υλοποιήσει ένα πρόγραμμα κατάρτισης της αστυνομίας, βασισμένο στη μεθοδολογία του προγράμματος του ΓΔΘΔΑ Κατάρτιση για την Καταπολέμηση του Εγκλήματος Μίσους για τους Φορείς Επιβολής του Νόμου (TAHCLE), με συστηματική ανατροφοδότηση από ΟΚΠ, έχει διαμορφώσει ένα σύστημα για την παραπομπή υποθέσεων εγκλημάτων μίσους στο αρμόδιο προσωπικό των αρχών επιβολής νόμου, έχει καθιερώσει έναν συγκεκριμένο τρόπο να την παραλαβή εκθέσεων και την καταγραφή περιστατικών εγκλημάτων μίσους κατά κοινοτήτων ΛΟΑΤ+, οι οποίες επί του παρόντος δεν καλύπτονται από την ιταλική νομοθεσία, έχει συνάψει ένα μνημόνιο κατανόησης με το σώμα ισότητας της Ιταλίας (UNAR) για να διασφαλίσει ότι οι καταγγελίες για εγκλήματα μίσους που δέχεται η UNAR παραπέμπονται στον OSCAD. Επίσης, ο OSCAD συνεργάζεται πλήρως με ΔΚΟ σε θέματα ανταλλαγής πληροφοριών και οικοδόμησης ικανοτήτων. Υπάρχουν σημάδια που δείχνουν ότι η σκληρή αυτή δουλειά είχε αποτέλεσμα: ο αριθμός των καταγεγραμμένων εγκλημάτων μίσους διπλασιάστηκε ανάμεσα στο 2015 και το 2017.

Εκεί που ο δρόμος τελειώνει

Οι χάρτες συστημάτων δείχνουν επίσης ότι χωρίς στρατηγικό πλαίσιο το οποίο να ενεργοποιείται και να υποστηρίζεται από την πολιτική βούληση, οι κινητήρες αυτοί δεν μπορούν να μας «οδηγήσουν» πολύ μακριά. Για παράδειγμα, ο χάρτης συστημάτων και η έκθεση χώρας για την Ιταλία δείχνουν την ωμή πραγματικότητα, ότι δηλαδή χωρίς πλαίσιο οι ισχυρότερες σχέσεις αρχίζουν

και, κυρίως, τελειώνουν με τον OSCAD.¹⁷⁰ Διαφορετικοί φορείς χρησιμοποιούν διαφορετικές και ασύμβατες μεθόδους καταγραφής και συλλογής στοιχείων, παράγοντας μη συγκρίσιμα δεδομένα που δεν είναι δυνατόν να ιχνηλατηθούν μέσα στο σύστημα και στη διαδικασία της ποινικής δικαιοσύνης. Δεν υπάρχουν διακυβερνητικές ή διοργανικές συμφωνίες για το έγκλημα μίσους στην Ουγγαρία που να παραγάγουν το ίδιο πρόβλημα, της ασυμβατότητας των δεδομένων. Η θετική συνεργασία που έχει αναπτυχθεί επί σειράν ετών ανάμεσα στην αστυνομία και στην Ομάδα Εργασίας κατά του Εγκλήματος Μίσους ιδιαίτερα θα μπορούσε να λήξει ανά πάσα στιγμή και χωρίς συγκεκριμένο λόγο ή εξήγηση. Η Ιρλανδία δεν έχει εθνικό νομικό πλαίσιο ή πλαίσιο πολιτικής για το έγκλημα μίσους και, ενώ έχει γίνει εξαιρετική δουλειά από ερευνητές και ΟΚΠ για να τεκμηριωθεί το πρόβλημα του εγκλήματος μίσους και ο πρόσφατος ηγετικός ρόλος της αστυνομίας ήταν θετικός, δεν υπάρχει κάποιος εμφανής «κινητήρας αλλαγής».

Η επόμενη ενότητα εξετάζει την Ισπανία, την Αγγλία και την Ουαλία όπου «κινητήρες αλλαγής» έπαιξαν ρόλο στην ανάπτυξη μίας διακυβερνητικής, διοργανικής και στρατηγικής προσέγγισης για τη βελτίωση της καταγραφής και την αύξηση της δημοσιοποίησης.

Οικοδομώντας υποδομές για την καταγγελία και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους: μία στρατηγική προσέγγιση

Η πρόοδος της Ισπανίας στις προσπάθειες κατανόησης και αντιμετώπισης του εγκλήματος μίσους έχει «κάνει άλμα» τα τελευταία 4-5 χρόνια.¹⁷¹ Ένα στοιχείο που το αποδεικνύει αυτό είναι ότι ο αριθμός των καταγεγραμμένων εγκλημάτων μίσους έχει υπερπενταπλασιαστεί από το 2013. Την πρόοδο πυροδότησε η υλοποίηση της *Εθνικής Στρατηγικής κατά του Ρατσισμού, των Φυλετικών Διακρίσεων, της Ξενοφοβίας και άλλων μορφών Μισαλλοδοξίας*, η οποία εποπτεύεται από μία δυναμική διοργανική συντονιστική επιτροπή και στηρίζεται σε ένα διακυβερνητικό μνημόνιο. Η Επιτροπή, ή διυπουργικός «κινητήρας», περιλαμβάνει εκπροσώπους διαφόρων φορέων του δημοσίου και της ποινικής δικαιοσύνης καθώς και ΟΚΠ που δραστηριοποιούνται στην παρακολούθηση υποθέσεων και στην υποστήριξη θυμάτων εγκλημάτων μίσους. Τα βασικά υπουργεία προσφέρουν καθοδήγηση και πόρους για διαφορετικά στοιχεία της στρατηγικής. Για παράδειγμα, το Υπουργείο Υγείας έχει καθοδηγητικό ρόλο στο έγκλημα μίσους κατά ΛΟΑΤ, ενώ το Υπουργείο Δικαιοσύνης στο έγκλημα μίσους που έχει ως βάση του εχθρότητα κατά θρησκευτικής ταυτότητας. Την προεδρία της ομάδας αναλαμβάνουν εκ περιτροπής μέλη της, και υπάρχουν υποομάδες που παρακολουθούν την πρόοδο. Γραμματειακή υποστήριξη παρέχει το Παρατηρητήριο κατά του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (OBERAXE),¹⁷² το οποίο διοργανώνει συναντήσεις, συντονίζει τα θέματα που θα συζητηθούν και

170 Βλ. την έκθεση χώρας για την Ιταλία για συστάσεις για την αντιμετώπιση του ζητήματος.

171 Φράση που χρησιμοποιείται για να περιγράψει την πρόοδο της Ισπανίας στο Εργαστήριο Διαβούλευσης.

172 Το Εργαστήριο βρίσκεται στη Γενική Γραμματεία μετανάστευσης που συνεστήθη με τη νομική υποχρέωση να παρακολουθεί περιστατικά ρατσισμού ή ξενοφοβίας.

αναλαμβάνει την παρακολούθηση των δράσεων που έχουν συμφωνηθεί.

Η ομάδα εστιάζει σε τέσσερις τομείς, για τους οποίους είναι αρμόδιες τέσσερις υποομάδες εργασίας, οι οποίες και τους παρακολουθούν.

- Ρητορική μίσους,
- Ανάλυση των ποινών που επέβαλε το δικαστήριο,
- Στατιστικά που περιλαμβάνουν το «σύστημα» καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων, και
- Κατάρτιση.

Όσον αφορά το ρόλο της υποομάδας της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων, ένας από τους ερωτώμενους περιέγραψε έναν απώτερο σκοπό της ως εξής: «Η προσπάθεια γίνεται για να έχουμε μια περιγραφή της κατάστασης στην Ισπανία...Οπότε [πρέπει] πρώτα να μάθουμε ποια είναι η κατάσταση και πώς μπορούμε να την βελτιώσουμε και μετά θα μπορέσουμε να αξιολογήσουμε εάν έχουμε κάνει πρόοδο.»¹⁷³

Επιπλέον της συνολικής στρατηγικής προσέγγισης στην Ισπανία, εστιασμένες δράσεις πραγματοποιούνται και από επιμέρους φορείς και υπουργεία. Για παράδειγμα, το Εθνικό Γραφείο για το Έγκλημα Μίσους εντός του Υπουργείου Εσωτερικών έχει συντάξει το πρώτο του Πρωτόκολλο Δράσεων και βρίσκεται στα αρχικά στάδια της υλοποίησης του Σχεδίου Δράσεως της Αστυνομίας για την Καταπολέμηση Εγκλημάτων Μίσους που έχει το ίδιο εκπονήσει και περιλαμβάνει συγκεκριμένες, πλήρως κοστολογημένες δεσμεύσεις και σαφή δομή λογοδοσίας.

Τα ευρήματα από την Αγγλία και την Ουαλία δείχνουν ότι μια μακροπρόθεσμη στρατηγική εστίαση στην αύξηση των καταγγελιών και στη βελτίωση της καταγραφής παράγει αποτελέσματα επαρκούς ποιότητας που επιτρέπουν να διακρίνουμε κυρίαρχες τάσεις στην καταγγελία και την καταγραφή καθώς και πού βρίσκονται οι παγιωμένες προκλήσεις και τα εμπόδια. Το πρώτο σχέδιο δράσης για το έγκλημα μίσους δημοσιεύτηκε στην Αγγλία και στην Ουαλία το 2009 και επικαιροποιήθηκε το 2012, το 2016 και το 2018. Την υλοποίηση του σχεδίου δράσης επιβλέπει μία διυπουργική ομάδα, η οποία αναθέτει δράσεις σε μία επιχειρησιακή σύμπραξη της αστυνομίας, της εισαγγελίας και άλλων εκπροσώπων της ποινικής δικαιοσύνης. Μία ανεξάρτητη συμβουλευτική ομάδα, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους ΟΚΠ από όλες τις κοινότητες στόχος, ελέγχει εξονυχιστικά τις ομάδες διακυβέρνησης και υλοποίησης και τους παρέχει πληροφόρηση. Η αστυνομία καταγράφει περιστατικά ρατσιστικού εγκλήματος από το 1986. Η εισαγγελική υπηρεσία καταγράφει τον αριθμό και την έκβαση διώξεων εγκλημάτων μίσους που έχουν φυλετικά και θρησκευτικά αίτια από το 2001. Επίσης, η αστυνομία και η εισαγγελική υπηρεσία κατέληξαν σε έναν

¹⁷³ Ερωτώμενος 2, Ισπανία.

κοινό ορισμό του εγκλήματος μίσους και για τις πέντε εκφάνσεις του που παρακολουθούνται το 2008. Ερωτήσεις για τις εμπειρίες ρατσιστικού εγκλήματος έχουν συμπεριληφθεί σε εθνικές μελέτες θυματοποίησης από το 1988. Στοιχεία για τη θυματοποίηση δια εγκλημάτων μίσους, και για τις πέντε εκφάνσεις του, δημοσιεύονται από το 2013. Τα εγκλήματα μίσους που έχουν καταγραφεί από την αστυνομία έχουν αυξηθεί κατά 123% από το 2012/13, πράγμα που δείχνει ότι έχουν αυξηθεί οι καταγγελίες και έχει βελτιωθεί η καταγραφή. Τα στοιχεία έχουν χρησιμοποιηθεί για να καταδείξουν το «κενό δικαιοσύνης» που αντιμετωπίζουν τα θύματα εγκλημάτων μίσους και ιδιαίτερα κάποιες ομάδες.¹⁷⁴

Επιπλέον, η Αγγλία και η Ουαλία είναι η μόνη χώρα της μελέτης στην οποία έχουν συναφθεί συμφωνίες ανάμεσα στην αστυνομία και σε ΟΚΠ για την ανταλλαγή πληροφοριών, ενισχύοντας συγκεκριμένες σχέσεις στο σύστημα και φέρνοντας τη συνεργασία σε άλλο επίπεδο, παρέχοντας την ευκαιρία για θεσμική αλλαγή, πυροδοτημένη από τον «κινητήρα» αυτού του «υβριδικού» δικτύου.¹⁷⁵

Η Ελλάδα έχει μόλις υπογράψει μία διοργανική συμφωνία, την οποία επιβλέπει συντονιστική επιτροπή μέλος της οποίας είναι και το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας. Αν υλοποιηθεί σωστά, θα συμβάλει στη βελτίωση της καταγγελίας, της καταγραφής και της συλλογής στοιχείων.¹⁷⁶

Επισκόπηση του αριθμού και του ποσοστού πράσινων, κίτρινων και κόκκινων σχέσεων.

Χώρα	Αρ. και % πράσινων σχέσεων	Αρ. και % κίτρινων σχέσεων	Αρ. και % κόκκινων σχέσεων	Συνολικός αρ. σχέσεων που έχουν εντοπιστεί
Αγγλία και η Ουαλία	17 (48%)	9 (26%)	9 (26%)	35
Ελλάδα	8 (33%)	10 (42%)	6 (25%)	24
Ισπανία	5 (22%)	13 (57%)	5 (22%)	23
Ουγγαρία	5 (18%)	8 (30%)	14 (51%)	27
Ιταλία	4 (17%)	13 (56%)	6 (26%)	23
Ιρλανδία	2 (9%)	9 (42%)	10 (44%)	21

Εκείνες οι χώρες που διαθέτουν στρατηγικά πλαίσια έχουν υψηλότερο ποσοστό πράσινων σχέσεων σε όλο το σύστημα (Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο). Η Ελλάδα έχει επίσης σχετικά υψηλό ποσοστό πράσινων σχέσεων. Αυτό ενδέχεται να οφείλεται εν μέρει στις μακρές προσπάθειες του Δικτύου Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας και πιθανόν επίσης στο γεγονός ότι η κυβέρνηση βρίσκεται στα πρώτα στάδια ανάπτυξης ενός στρατηγικού πλαισίου. Οι χώρες εκείνες που

174 Walters, M.A., Wiedlitzka, S., Owusu-Bempah, A. and Goodall, K. (2017) σσ. 67-70.

175 Τα πλεονεκτήματα και οι προκλήσεις που παρουσιάζει αυτή η προσέγγιση εξετάζονται στην ενότητα X

176 Συμφωνία διηρησιακής συνεργασίας για την αντιμετώπιση των ρατσιστικών εγκλημάτων στην Ελλάδα (2018, 6 Ιουνίου).

δεν διαθέτουν στρατηγική προσέγγιση έχουν το χαμηλότερο ποσοστό πράσινων σχέσεων (Ουγγαρία, Ιταλία και Ιρλανδία).

Η σύντομη αυτή ανάλυση δείχνει ότι τα εθνικά συστήματα έχουν ενισχυθεί από κινητήρες αλλαγής και από την ενσωμάτωση στρατηγικών πλαισίων. Αυτό υποδεικνύει ότι θα πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω τρόποι υποστήριξης κινητήρων αλλαγές σε ποικίλα και απαιτητικά πλαίσια, αλλά και ότι τα στρατηγικά πλαίσια που έχουν ως στόχο την αύξηση των καταγγελιών και τη βελτίωση της καταγραφής θα πρέπει να ενθαρρυνθούν ρητά. Και πάλι, οι ΟΚΠ παίζουν κεντρικό ρόλο στις εθνικές προσπάθειες, ο οποίος θα μπορούσε να είχε μεγαλύτερη αναγνώριση στους διεθνείς κανόνες, πρότυπα και δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων.

Ο ρόλος των αρχών επιβολής του νόμου

Εκτός από τους «κινητήρες αλλαγής», ως εθνικός εμπλεκόμενος φορέας, η αστυνομία είχε συχνότερα τις ισχυρότερες σχέσεις στο σύστημα, και το δικαστικό σώμα, τις πιο αδύναμες. Αυτό αντιστακτά εν μέρει το γεγονός ότι η αστυνομία βρίσκεται στην «πρώτη γραμμή» υπό την άποψη ότι είναι αποδέκτης καταγγελιών από τα θύματα σε αντιδιαστολή με την «ανεξάρτητη» και πιο απομακρυσμένη θέση των δικαστικών, καθώς και το γεγονός ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό αξιόποινων πράξεων, συμπεριλαμβανομένων εγκλημάτων μίσους, φτάνει μέχρι το στάδιο της καταδίκης. Ωστόσο, αυτό αντιστακτά επίσης το γεγονός ότι οι περισσότερες δικαστικές αρχές ή συστήματα δικαστηρίων δεν έχουν τη δυνατότητα να καταγράφουν πληροφορίες σχετικά με το εάν η νομοθεσία για το έγκλημα μίσους λαμβάνεται υπόψη ή εφαρμόζεται κατά το στάδιο της καταδίκης. Ούτε έχουν συστηματική κατάρτιση για τον εντοπισμό και την κατανόηση των εγκλημάτων μίσους στις τρέχουσες συνθήκες. Άλλες εργασίες έχουν δείξει πώς εάν δεν εφαρμοστεί η νομοθεσία για το έγκλημα μίσους ή εάν δεν καταγραφεί η εφαρμογή της υποσκάπτεται η υλοποίηση της Απόφασης Πλαίσιο για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας.¹⁷⁷

Οι αρχές επιβολής νόμου είναι επίσης πιθανό να έχουν καλύτερες τεχνικές δυνατότητες και δεξιότητες να καταγράφουν στοιχεία και πληροφορίες για το έγκλημα μίσους από ότι οι βασικοί τους εταίροι. Η έλλειψη ικανοτήτων από την άλλη «πλευρά» αποδυναμώνει τις σχέσεις των αρχών επιβολής του νόμου σε όλο το σύστημα. Για παράδειγμα, εάν οι αρχές επιβολής του νόμου στην Ιρλανδία και την Ισπανία είναι σε θέση να καταγράφουν ένα ποσοστό πληροφοριών και στοιχείων για τα εγκλήματα μίσους υπάρχουν λίγα πράγματα για να δημιουργηθεί «σύνδεση με» την πλευρά της σχέσης που αφορά την εισαγγελία και τα δικαστήρια, πράγμα που σημαίνει ότι κάποια στοιχεία μένουν «κολλημένα» στα πρώιμα στάδια της διαδικασίας. Στην περίπτωση της Ιρλανδίας, η κατάσταση

¹⁷⁷ Βλ. Schweppe, Haynes and Walters (2018).

αυτή περιελάμβανε σχέσεις και εντός θεσμών, όπου η «επισημάνση» έγκλημα μίσους δεν μπορεί να φτάσει στο στάδιο της δίωξης, ακόμα και όταν τη δίωξη διενεργεί η ίδια η αστυνομία. Στην Ουγγαρία, ενώ η εισαγγελική υπηρεσία έχει κοινό σύστημα καταγραφής με την αστυνομία κατά το στάδιο της διερεύνησης, εάν η υπόθεση φτάσει το δικαστήριο χρησιμοποιείται ένα διαφορετικό, πολύ πιο περιορισμένο σύστημα χωρίς συνδέσεις. Η αστυνομία επίσης είχε συνήθως τις καλύτερες σχέσεις με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ωστόσο μόνο η Αγγλία και η Ουαλία είχαν ένα συστηματικό πλαίσιο για την ανταλλαγή στοιχείων.

Από την οπτική των ΟΚΠ, φαίνεται ότι η «προσέγγιση δικτύου» που έχουν οι ΟΚΠ έχει βοηθήσει να δημιουργηθούν πιο γερές σχέσεις σε όλο το σύστημα. Η Ουγγαρία και η Ελλάδα έχουν ενεργά δίκτυα καταγραφής εγκλημάτων μίσους που εργάζονται σε όλο των εύρος των επηρεαζόμενων ομάδων για να συνδέονται με την αστυνομία και άλλους φορείς προκειμένου να βελτιωθεί η καταγραφή και η ανταπόκριση. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμα προκλήσεις, όπως ασύμβατες μεθοδολογίες καταγραφής, έλλειψη πόρων και προβληματικά πολιτικά πλαίσια, τα οποία επηρεάζουν την ικανότητα των ΟΚΠ να σχηματίζουν και να ενισχύουν σχέσεις. Τα δίκτυα ΟΚΠ εξετάζονται πιο λεπτομερειακά αργότερα σε αυτήν την έκθεση.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, εκθέσεις της αστυνομίας και φορέων ελέγχου της εισαγγελίας αποτελούν βασική πηγή πληροφοριών για τα κενά στην καταγραφή που πραγματοποιείται από την αστυνομία και για τη σύνδεσή της με την εισαγγελική υπηρεσία αλλά και για την κατανόησή τους. Οι φορείς αυτοί ελέγχουν υπηρεσίες της αστυνομίας και της εισαγγελίας βάσει δικών τους προτύπων και πολιτικών και έτσι παρέχουν πολύ χρήσιμη αξιολόγηση των ισχυρών σημείων και των κενών στο σύστημα.

Άνιση προστασία;

Σε όλα τα πλαίσια, υπάρχουν κοινότητες που σχετικά υποεξυπηρετούνται στις προσπάθειες καταγραφής και ανταπόκρισης. Για παράδειγμα, καμία χώρα δεν παρακολουθεί αποτελεσματικά το έγκλημα μίσους κατά αναπήρων είτε από την επίσημη πλευρά είτε από την πλευρά των ΟΚΠ.

Αυτό συμβαίνει, εν μέρει, διότι δεν υπάρχει διεθνές νομικό πλαίσιο που να υποδεικνύει στα Κράτη Μέλη να αναγνωρίζουν κίνητρα μίσους άλλα από τον ρατσισμό και την ξενοφοβία. Ωστόσο, αποτελεί και συνάρτηση του επιπέδου της επένδυσης, των δεξιοτήτων και της γνώσης των ΟΚΠ στον τομέα. Για παράδειγμα, σε καμία χώρα δεν υπήρχαν ΟΚΠ που να καταγράφουν και να παρακολουθούν ενεργά το έγκλημα μίσους κατά αναπήρων σε εθνικό επίπεδο. Με την εξαίρεση της Ισπανίας, υπήρχε επίσης και πολύ χαμηλή δραστηριότητα καταγραφής και παρακολούθησης του αντιαθιγγανικού εγκλήματος μίσους σε όλο το σύστημα.

Όπως επεσήμανε ο Whine (2019), η έρευνα του ΟΘΔ έχει αποκαλύψει μία ιεραρχία όσον αφορά πόσο σοβαρά οι επαγγελματίες της ποινικής δικαιοσύνης αντιμετωπίζουν συγκεκριμένους τύπους εγκλημάτων μίσους. Ενώ το 68% θεωρούσαν τον ρατσισμό και την ξενοφοβία ως πολύ ή αρκετά σοβαρό πρόβλημα, μόνο 23% των επαγγελματιών θεωρούσαν το έγκλημα μίσους κατά ατόμων με αναπηρίες πολύ ή αρκετά σοβαρό, «τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι υπάρχουν αδυναμίες στην αντίληψη και στην κατανόηση, λόγω εμπειρίας ή της έλλειψής της. Εάν οι άνθρωποι που εργάζονται στον χώρο δεν αντιλαμβάνονται ως σοβαρό το έγκλημα μίσους κατά ατόμων με αναπηρία, ίσως ο λόγος να είναι ότι έχει δοθεί στα εγκλήματα μίσους κατά ατόμων με αναπηρία λιγότερη προσοχή από ό,τι στα εγκλήματα μίσους κατά άλλων κατηγοριών».¹⁷⁸

Αυτή η αποσπασματική κάλυψη έκανε έναν ερωτώμενο από δημόσιο φορέα να αναρωτηθεί αν η λογική «ίδια προσέγγιση για όλους» στην οικοδόμηση ικανοτήτων και σχέσεων είναι η πιο αποτελεσματική. Εξηγώντας γιατί δόθηκε ειδική χρηματοδότηση για την βελτίωση της καταγραφής, της υποβολής εκθέσεων και της υποστήριξης σε θύματα αντιμωσοφυλικών εγκλημάτων μίσους, ανέφερε: «η ισότητα δεν έχει να κάνει με το να κάνουμε τα ίδια πράγματα... έχει να κάνει με την ίδια έκβαση σε επίπεδο δικαιοσύνης και ασφάλειας».¹⁷⁹

Η αξιοπιστία των επίσημων στοιχείων

Οι προσπάθειες βελτίωσης της καταγγελίας και της καταγραφής των εγκλημάτων μίσους προκύπτουν όταν υπάρχουν προβλήματα στην καταγραφή αξιόπινων πράξεων εν γένει και στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους ιδιαίτερα. Για παράδειγμα, το 2014 η επιθεώρηση αστυνομίας για την Αγγλία και την Ουαλία διαπίστωσε ότι ο αριθμός καταγραφών του συνολικού εγκλήματος υπελείπετο του πραγματικού κατά 19%.¹⁸⁰ Μία άλλη επιθεώρηση διαπίστωσε ότι η αστυνομία έχανε την ευκαιρία να καταγράψει ένα περιστατικό ως έγκλημα μίσους στις 11 από τις 40 περιπτώσεις που εξέταζε.¹⁸¹ Η Αρχή Κεντρικών Στατιστικών στην Ιρλανδία δημοσιεύει στοιχεία της αστυνομίας για το έγκλημα «με επιφυλάξεις», καθώς παραμένουν ανησυχίες σχετικά με την αξιοπιστία τους.¹⁸² Ανεπίσημα στοιχεία σε άλλα πλαίσια αναφέρουν αντίστοιχα προβλήματα με τα εγκλήματα που καταγράφει η αστυνομία. Όπως παρατήρησε ένας ερωτώμενος, «έχει ενδιαφέρον ότι [στη χώρα μας] τα στατιστικά για το έγκλημα είναι πολύ κακής ποιότητας αλλά τα παίρνουν πολύ σοβαρά».¹⁸³ Οι ισχυρισμοί ότι τα στοιχεία της αστυνομίας και της εισαγγελίας είναι οι μόνες «επίσημες» πληροφορίες για το έγκλημα μίσους θα πρέπει να γίνουν κατανοητοί στο πλαίσιο τεκμηριωμένων προβλημάτων σχετικά με την αξιοπιστία των στατιστικών για το έγκλημα γενικότερα. Ο ρόλος των σωμάτων επιθεώρησης και άλλων φορέων θα πρέπει

¹⁷⁸ Whine (2019) σσ. 3-4.

¹⁷⁹ Ερωτώμενος 28.

¹⁸⁰ HMICFRS (2014).

¹⁸¹ HMICFRS (2018) σ. 51.

¹⁸² Βλ. την έκθεση «Δημιουργώντας συνδέσεις για τα στοιχεία εγκλημάτων μίσους στην Ιρλανδία».

¹⁸³ Ερωτώμενος 7.

να διερευνηθεί ως εποικοδομητική προσέγγιση που επιθεωρεί τις δημόσιες αρχές σε σχέση με τα δικά τους πρότυπα καταγραφής για να αποκαλύψει προβλήματα και να υποδείξει εφικτές λύσεις σε αυτήν την περιοχή.

Περαιτέρω, όπως τόνισαν οι βασικοί ΔΚΟ που εργάζονται στον τομέα, θα πρέπει να είναι εμφανές ότι η εθνική ηγεσία στέκει θετικά απέναντι στη σημαντική αύξηση των καταγεγραμμένων εγκλημάτων, που αποτελεί και την καλύτερη πηγή τεκμηρίωσης του ότι η πολιτική της καταγγελίας, καταγραφής και συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους όντως λειτουργεί.¹⁸⁴ Επιπλέον, βασική πηγή πληροφόρησης για την πραγματική συχνότητα των εγκλημάτων μίσους είναι εθνικές δημοσκοπήσεις για το έγκλημα που περιλαμβάνουν σημεία και για το έγκλημα μίσους. Ωστόσο, από τις 6 χώρες που συμμετείχαν σε αυτήν την έρευνα, μόνο η Αγγλία και η Ουαλία πραγματοποιούν τέτοια δημοσκόπηση.¹⁸⁵

Η επίδραση των ΔΚΟ στα εθνικά συστήματα εγκλήματος μίσους

Ένα από τα πιο προφανή ευρήματα της ανάλυσής μας είναι οι σχετικές γερές σχέσεις ανάμεσα σε δημόσιες αρχές και σε ΔΚΟ. Για παράδειγμα, υπηρεσία ή φορείς, όπως οι αρχές επιβολής του νόμου, ανταλλάσσουν τακτικά πληροφορίες με ΔΚΟ στα πλαίσια τακτικών ή ad hoc αιτημάτων. Οι ΔΚΟ καλούν τακτικά εκπροσώπους υπηρεσιών σε τακτικές και ad hoc συναντήσεις για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων. Τα υπηρεσία των χωρών ζητάνε τη βοήθεια των ΔΚΟ σε σχέση με δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων για την κατάρτιση που απευθύνεται στην αστυνομία ή σε άλλους. Όπως είδαμε στην Ενότητα Ένα, το σχετικά ολοκληρωμένο πλαίσιο κανόνων και προτύπων υποστηρίζει αυτό το εύρος συνεργασιών και συνδέσεων.¹⁸⁶

Οι ερωτώμενοι θεώρησαν την επιρροή των ΔΚΟ ως κυρίως θετική και εποικοδομητική, καθώς διατηρούν το θέμα στην ημερησία διάταξη, παρέχουν χώρους για σύνδεση σε ευρωπαϊκό επίπεδο και χρηματοδοτούν ουσιαστικό έργο. Ωστόσο, υπάρχουν στοιχεία ότι το κίνητρο για τη συγκέντρωση και την ανταλλαγή στοιχείων για το έγκλημα μίσους προέρχεται από την επιθυμία διαχείρισης της διεθνούς φήμης και όχι από την επιθυμία κατανόησης και αντιμετώπισης του εγκλήματος μίσους ως πρόβλημα εθνικού ενδιαφέροντος. Για παράδειγμα, ενώ ανταλλάσσονται συχνά στοιχεία μετά από διάφορα αιτήματα ΔΚΟ, τα ίδια στοιχεία συχνά δεν είναι προσβάσιμα στο κοινό. Σε ένα εργαστήριο, μία από τους συμμετέχοντες εξήγησε ότι αναζητά ιστότοπους για να μάθει τι συμβαίνει στη χώρα της όσον αφορά το έγκλημα μίσους επειδή δεν υπάρχει εύκολα προσβάσιμο σημείο πληροφόρησης σε εθνικό επίπεδο.

184 Βλ. ειδικά Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b, Ιούνιος) και ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (OSCE/ODIHR) (2014a, 29 Σεπτεμβρίου).

185 Η Ισπανία πραγματοποίησε την πρώτη της διαδίκτυα δημοσκόπηση Θυμάτων Εγκλημάτων Μίσους, που περιελάμβανε ερωτήσεις για την εμπειρία των ανθρώπων σχετικά με το έγκλημα μίσους, ανάμεσα στο Μάρτιο και τον Δεκέμβριο 2017. Η τελική έκθεση θα δημοσιευτεί αργότερα το 2018. Ωστόσο, μόνο περίπου 200 άτομα συμμετείχαν στη δημοσκόπηση, οπότε σε αυτό το στάδιο δεν μπορεί να θεωρηθεί εθνική δημοσκόπηση θυματοποίησης. Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018a, Ιανουάριος) διαπίστωσε ότι μόνο 9 Χώρες Μέλη της ΕΕ είχαν διενεργήσει ολοκληρωμένες δημοσκοπήσεις θυματοποίησης με ερωτήσεις για την εμπειρία των θυμάτων από το έγκλημα μίσους.

186 Βλ. επίσης το πλαίσιο «Πρότυπα», το οποίο καταγράφει τους κανόνες και τα πρότυπα που αφορούν τη συνεργασία ΔΚΟ-εθνικών αρχών στον τομέα αυτό.

Ο αντίκτυπος των διεθνών προτύπων, προσπάθειών και δραστηριοτήτων σε εθνικό επίπεδο ήταν σαφής στις συνεντεύξεις. Ένας ερωτώμενος υπογράμμισε δύο βασικά οφέλη του διεθνούς ενδιαφέροντος. Αρχικά, στοιχεία της κοινωνικής προόδου της χώρας μπορεί να ανιχνευτούν στις διεθνείς υποχρεώσεις της, όπως στην καθιέρωση ευρωπαϊκών πλαισίων κατά των διακρίσεων. Δεύτερον, παρέχουν επίσης σημαντική υποστήριξη για φορείς αλλαγής που εργάζονται στις χώρες, αναφέροντας ότι η ύπαρξη των διεθνών προτύπων και τα αποτελέσματα που έχουν όσον αφορά το έγκλημα μίσους και άλλα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σημαίνει ότι «σε κάποιο επίπεδο, δεν είσαι μόνος».¹⁸⁷

Δεδομένης της γενικής διεθνούς υποχρέωσης να δημοσιεύονται στοιχεία για το έγκλημα μίσους, ενδιαφερόμενοι από την Ιταλία, την Ελλάδα και την Ιρλανδία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα Facing all the Facts υποστήριξαν την πρόταση να δημοσιεύονται κατ' ελάχιστον στοιχεία και πληροφορίες που έχουν ήδη δημοσιευτεί σε πλατφόρμες ΔΚΟ.¹⁸⁸ Ένας ευπρόσδεκτος αντίκτυπος είναι ότι στοιχεία που προηγουμένως δεν ήταν δημοσιοποιημένα τώρα είναι (ή θα είναι στο μέλλον).

Ένας άλλος ερωτώμενος σχολίασε, «ένα από τα πράγματα που είναι συνήθως πολύ χρήσιμα για μας είναι η ΕΕ και οι διεθνείς οργανισμοί... Η νομοθεσία της ΕΕ βοηθάει πολύ να κάνουμε πρόοδο στη χώρα μας, οπότε πρέπει να την προσαρμόσουμε στις δικές μας συνθήκες, αλλά αυτό συνήθως είναι πολύ χρήσιμο.»¹⁸⁹ Ένας ερωτώμενος αναγνώρισε ότι η παρακολούθηση διεθνών συναντήσεων έχει μεγάλη στρατηγική σημασία για τον φορέα τους, «Το μεγάλο βήμα που κάναμε για να πάμε μπροστά ήταν όταν ανοιχτήκαμε στο διεθνές περιβάλλον.»

Ένας άλλος ερωτώμενος αναγνώρισε την επίδραση των διεθνών κανόνων, προτύπων και δραστηριοτήτων οικοδόμησης εμπιστοσύνης στο διεθνές περιβάλλον, ενώ επίσης τόνισε ότι καθώς εμπλέκονται πιο στενά σε επίπεδο χώρας, οι ίδιοι οι ΔΚΟ έμαθαν για τις εθνικές «πραγματικότητες».

«Οι διεθνείς οργανώσεις έχουν καθορίσει το ύψος του πήχη για τις Χώρες Μέλη, ασκούν πιέσεις και έχουν εποπτικό ρόλο. Παρέχουν επίσης τεχνική βοήθεια, διοργανώνουν σεμινάρια, διευκολύνουν την ανταλλαγή απόψεων με τις αστυνομίες άλλων χωρών. Ο ρόλος τους είναι αποφασιστικός. Ασκούν πίεση στα Κράτη Μέλη ώστε αυτά να λάβουν τα αναγκαία μέτρα. Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει μεγαλύτερη κατανόηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε. Καθώς είναι σε επαφή με την πραγματικότητα [της χώρας], [οι ΔΚΟ] μπορούν να δουν τις δυνατότητές μας».¹⁹⁰

187 Ερωτώμενος 11.

188 Την προσέγγιση αυτή έχουν ήδη υιοθετήσει η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

189 Ερωτώμενος 21.

190 Ερωτώμενος 5.

Η δουλειά των ΔΚΟ θεωρείται επίσης σημαντική από τις ΟΚΠ, ειδικά τα χρηματοδοτικά προγράμματα της Επιτροπής και οι εθνικές δημοσκοπήσεις του ΟΘΔ. Ωστόσο, εκφράστηκε η άποψη ότι οι ΔΚΟ θα πρέπει να προσφέρουν περισσότερη κριτική ανάλυση των στοιχείων που παρέχουν οι δημόσιες αρχές και να δίνουν μεγαλύτερη αξία στα δεδομένα ΟΚΠ. Όπως εξήγησε ένας από τους ερωτώμενους, «οι ΔΚΟ πρέπει να δώσουν αξία στην κοινωνία των πολιτών και σε στοιχεία και έρευνες για το έγκλημα μίσους που δεν προέρχονται από το δημόσιο. Πρέπει να βλέπουν με πιο κριτική ματιά τα στοιχεία που έρχονται από το κράτος. Πρέπει να καταδείξουν τα κενά ανάμεσα στα δεδομένα του κράτους και στα δεδομένα που δεν προέρχονται από αυτό πιο καθαρά.»¹⁹¹

Διάφοροι ερωτώμενοι ανέφεραν τα όρια της επιρροής του διεθνούς ελέγχου. Για παράδειγμα, όταν μιλούσαν για την Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD), δύο ερωτώμενοι τόνισαν την ανάγκη να έχει η Επιτροπή μεγαλύτερη «δύναμη» και να μπορεί να κάνει περισσότερα από να διασφαλίζει απλά ότι οι χώρες «λαμβάνουν το θέμα υπόψη τους». Ένας ερωτώμενος σχολίασε την προσέγγιση της CERD και το σκιώδες σύστημα υποβολής αναφορών της, προτείνοντας οι θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εξετάσουν την πιθανότητα χρήσης μιας αντίστοιχης διαδικασίας.¹⁹²

Δεν είναι σαφές πώς επιβεβαιώνουν οι ΔΚΟ την εγκυρότητα των εκθέσεων των εθνικών αρχών. Για παράδειγμα, όταν οι δημόσιες αρχές διατυπώνουν ισχυρισμούς για την κατάρτιση ή την καθοδήγηση της αστυνομίας, οι ΔΚΟ θα πρέπει να εξετάσουν την πιθανότητα να ζητήσουν από τα Κράτη Μέλη να τεκμηριώσουν τους ισχυρισμούς τους, μεταξύ άλλων με αντίγραφα των οδηγιών προς την αστυνομία ή την εισαγγελία, με στοιχεία που να αποδεικνύουν την κατάρτιση, κλπ. Οι ΔΚΟ θα πρέπει τακτικά και ειδικά να ασχοληθούν με την τάση των Κρατών Μελών να υποβάλλουν εκθέσεις σε διεθνείς φορείς αλλά να μην καταρτίζουν διαφανή πληροφόρηση για τα ενδιαφερόμενα μέρη εντός της χώρας και για τους φορολογούμενους. Εάν τα στοιχεία που υποβάλλουν οι ΔΚΟ δεν είναι δημοσιοποιημένα, οι ΔΚΟ θα πρέπει να παροτρύνουν σθεναρά τα Κράτη Μέλη να τα δημοσιοποιήσουν στην γλώσσα της χώρας.¹⁹³ Αυτά τα βήματα θα μπορούσαν να συμβάλουν ώστε να είναι πιο σαφής στο ευρύ κοινό ο τρόπος με τον οποίον οι εθνικές αρχές κατανοούν το πρόβλημα του εγκλήματος μίσους καθώς και το τι κάνουν για αυτό.

Υπήρχε κάποια απογοήτευση από το γεγονός ότι οι ΔΚΟ ζητούν τακτικά να τους δώσουν παραδείγματα «καλής πρακτικής» αντί να υποστηρίζουν την καλή πρακτική που υπάρχει ήδη, μεταξύ άλλων και μέσω πιο στοχευμένης χρηματοδότησης και βάσει διαβούλευσης με υφιστάμενες ΟΚΠ που έχουν εμπειρία στο πεδίο. Όπως εξήγησε ένας από τους ερωτώμενους,

¹⁹¹ Ερωτώμενος 15.

¹⁹² Ερωτώμενος 13.

¹⁹³ Η σύσταση αυτή έγινε δεκτή στη συνάντηση διαβούλευσης στην Ιταλία.

«Λες και ήταν η [καλή] πρακτική αυτό που μας έλειπε, χρειαζόμαστε χώρο για να κάνουμε το σωστό... Όχι, μη χρηματοδοτήσετε ένα ακόμα παρατηρητήριο για τη ρητορική μίσους. Όχι ότι δεν είναι σημαντικό... Έχω άλλες δουλειές να κάνω πρώτα. Παλεύουμε να βρούμε έναν τρόπο να χρηματοδοτήσουμε υπηρεσίες συνοδείας και υποστήριξης για τα θύματα εγκλημάτων μίσους».¹⁹⁴

Ένας ερωτώμενος έκανε μία σύγκριση ανάμεσα στη συνήθη προσέγγιση της ανταλλαγής καλών πρακτικών και στην ιδέα της «ανταλλαγής σημείων στα οποία αποτύχαμε, και μετά ξέρεις τι πρέπει να αποφύγεις».¹⁹⁵

Οι ΔΚΟ έχουν κεντρικό ρόλο στην «μετανάστευση» της έννοιας του εγκλήματος μίσους από το διεθνές στο εθνικό πλαίσιο και στην υποστήριξη και την εποικοδομητική εργασία με τοπικούς φορείς που είναι υπεύθυνοι για την «ενεργοποίηση» κανόνων και προτύπων για την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων.¹⁹⁶ Οι ΔΚΟ μπορούν επίσης να μάθουν καινοτομικές εθνικές και τοπικές πρακτικές, οι οποίες μεταφράζουν (ορισμένες φορές κυριολεκτικά) την έννοια του εγκλήματος μίσους σε αποτελεσματικές προσεγγίσεις που άπτονται του εθνικού πλαισίου και με τη σειρά τους μπορούν να επηρεάσουν θετικά διεθνείς κανόνες και πρότυπα.

Είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι η ανάλυσή μας για τα πλαίσια και τις δράσεις καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους είχε εστιάσει ιδιαίτερα στον ρόλο της αστυνομίας και των φορέων ποινικής δικαιοσύνης και στη διαδικασία διερεύνησης, δίωξης και καταδίκης. Χρειάζεται περισσότερη δουλειά για να αξιολογηθεί τι γίνεται για να συλλεγούν στοιχεία για το έγκλημα μίσους και να γίνουν δράσεις σε άλλες σφαίρες όπως η στέγη και η εκπαίδευση.

Βελτιώνοντας τη γνώση των δεδομένων και χρησιμοποιώντας τα δεδομένα που έχουμε

Έχει πραγματοποιηθεί μια ανεπαίσθητη και ευπρόσδεκτη αλλαγή στην εστίαση των ΔΚΟ, από το να τίθεται η προτεραιότητα στην παραγωγή συγκρίσιμων δεδομένων σε όλη την ΕΕ στην βελτίωση της συγκρισιμότητας και της πληρότητας των δεδομένων για το έγκλημα μίσους σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά συγκρίσεις μέσα στο χρόνο αλλά και σε σχέση με διάφορους τύπους εγκλημάτων μίσους.¹⁹⁷ Προσπάθειες να υπάρξει καλύτερη ευθυγράμμιση των διεθνών εννοιών του εγκλήματος μίσους και της ρητορικής μίσους έχουν επίσης υποστηρίξει την

¹⁹⁴ Ερωτώμενος 1.

¹⁹⁵ Ερωτώμενος 7.

¹⁹⁶ Perry (2015).

¹⁹⁷ Ήταν μία ευπρόσδεκτη εστίαση των κοινών εργαστηρίων δεδομένων του ΟΘΔ και του ΓΔΘΔΑ καθώς και του πρόσφατου προγράμματος του ΓΔΘΔΑ INFANCT, βλ. ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (OSCE/ODIHR) (2018a, 29 Αυγούστου).

ανάπτυξη σαφέστερων και πιο περιεκτικών ορισμών που διακρίνουν το έγκλημα μίσους από την ρητορική μίσους.¹⁹⁸

Ακόμα θα φαινόταν πολύ αισιόδοξο να στοχεύουμε να έχουμε πλήρως συγκρίσιμα δεδομένα σε όλες της Χώρες Μέλη της ΕΕ, μεταξύ άλλων και διότι, όπως δείχνουν διαδοχικές εκθέσεις του ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ, διαφορετικές νομικές έννοιες καθώς και διαφορετικές μέθοδοι καταγραφής και συλλογής στοιχείων κάνουν τις συγκρίσεις σε όλο το εύρος της Ευρώπης σχεδόν αδύνατες. Αντί για αυτό, οι ΔΚΟ θα μπορούσαν να διερευνήσουν ποιοι συνδυασμοί τύπων εγκλημάτων και κινήτρων προκατάληψης θα μπορούσαν να αποδώσουν διαφωτιστικά συγκριτικά στοιχεία. Για παράδειγμα, δεδομένα εθνικών δημοσκοπήσεων για το έγκλημα καθώς και επίσημα δεδομένα για ανθρωποκτονίες με ρατσιστικό κίνητρο ή σοβαρές ρατσιστικές επιθέσεις θα μπορούσαν να αποτελέσουν τον πιο συγκρίσιμο συνδυασμό και να δώσουν μία ενδιαφέρουσα ένδειξη της συχνότητας αυτών των τύπων περιστατικών, ενώ θα υποστηρίζουν και ευρύτερες προσπάθειες να ευθυγραμμιστούν έννοιες και προσεγγίσεις σε όλη την Ευρώπη.

Μολονότι αληθεύει ότι δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για να δούμε την πραγματική συχνότητα του εγκλήματος μίσους στην Ευρώπη, είναι επίσης αλήθεια ότι μετά από 10 χρόνια εστιασμένων προσπαθειών, υπάρχουν πολλές νέες πληροφορίες και δεδομένα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο που μπορούν να μας δείξουν τον αντίκτυπο του εγκλήματος μίσους, την ποιότητα της κρατικής αντίδρασης και τις εμπειρίες συγκεκριμένων ομάδων για το πρόβλημα. Για παράδειγμα, τα πλούσια στοιχεία που προσφέρουν το EU MIDIS, οι Εκθέσεις του ΟΑΣΕ και οι ειδικές εκθέσεις του ΟΘΔ είναι σε πολλούς άγνωστα σε εθνικό επίπεδο. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για να δημοσιοποιηθεί αυτή η γνώση με τρόπους που υποστηρίζουν τους εμπλεκόμενους φορείς σε επίπεδο χώρας να τα ερμηνεύσουν – και σε σχέση με τα εθνικά δεδομένα – με σκοπό να ληφθεί ουσιαστική και αποτελεσματική δράση. Οι εμπλεκόμενοι φορείς σε επίπεδο χώρας χρειάζονται επίσης υποστήριξη προκειμένου να χρησιμοποιούν υφιστάμενα στοιχεία που τεκμηριώνουν το έγκλημα μίσους ως εθνικό πρόβλημα και να αντιμετωπίζουν με ουδετερότητα, αλλά και αποτελεσματικότητα, τις επιφυλάξεις των πολιτών για την αξία τους ως προτεραιότητα σε επίπεδο πολιτικής.

¹⁹⁸ Βλ. Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και Άλλων Μορφών Μισαλλοδοξίας (2018, Νοέμβριος).

Μία στρατηγική που εστιάζει στο θύμα και στο αποτέλεσμα για την αύξηση των καταγγελιών και τη βελτίωση της καταγραφής.

Τις προσπάθειες να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή θα πρέπει να καθοδηγεί μία στρατηγική προσέγγιση που συνδέει εθνικά συστήματα με ουσιαστικές δράσεις. Χωρίς αυτήν, τα «στοιχεία» που παράγονται ίσως δε θα είχαν νόημα. Όπως το έθεσε ένας ερωτώμενος, «ποιος είναι ο αριθμός που σου λέει ότι υπάρχει πρόβλημα;»¹⁹⁹ Ένας άλλος ρώτησε,

«...ποιος είναι ο στόχος, τι προσπαθούμε να πετύχουμε; Μία αύξηση [των καταγγελιών] κατά 10% πετυχαίνει αυτό που θέλουμε; Αλλά μία αύξηση του 10% δεν είναι μακροπρόθεσμη στρατηγική. Δεν φτάνουμε έτσι στους ανθρώπους...Πώς θα χειριστούμε τον όγκο αν είμαστε επιτυχείς, και πώς θα έχουμε τη **σωστή ανταπόκριση**; Ποια είναι τα θεμέλιά [μας] για να το χειριστούμε και πώς [μπορούμε] να είμαστε σίγουροι ότι οι άνθρωποι θα έχουν μια **καλή πρώτη συζήτηση**; (η έμφαση δική μας).²⁰⁰

Η έρευνα εντόπισε τέσσερα αποτελέσματα εστιασμένα στο θύμα και στις δράσεις που τα εθνικά συστήματα καταγγελίας και καταγραφής θα όφειλαν να διασφαλίσουν.

Αυτά είναι:

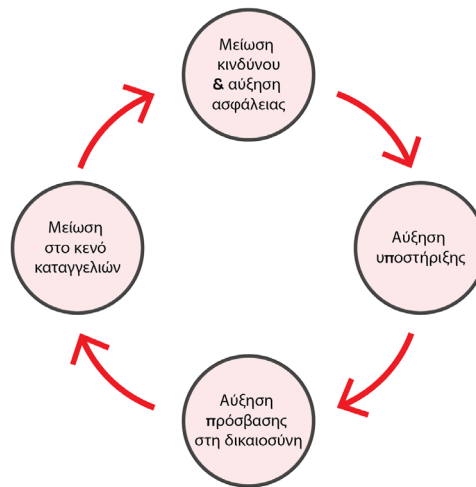
- Να αυξηθούν τα διαθέσιμα στοιχεία,
- Να αυξηθεί η πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης,
- Να αυξηθεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη, και
- Να μειωθεί ο κίνδυνος και να αυξηθεί η προστασία.

Το γραφικό που ακολουθεί απεικονίζει αυτά τα στοιχεία ως ίσα, αλληλοεξαρτώμενα και συνδεδεμένα.

¹⁹⁹ Ερωτώμενος 20.

²⁰⁰ Ερωτώμενος 27.

Πλαίσιο για την αύξηση των καταγγελιών και την βελτίωση της καταγραφής εστιασμένο στο θύμα και στο αποτέλεσμα

Μπορεί να είναι δελεαστικό να δούμε τα εγκλήματα και τα περιστατικά μίσους ως μεμονωμένα καταγράψιμα συμβάντα που τα θύματα απλά να πρέπει να έχουν τη εμπιστοσύνη που χρειάζεται για να τα καταγγείλουν ενώ οι ΟΚΠ και οι δημόσιες αρχές την υποδομή και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να τα εντοπίσουν και να τα καταγράψουν. Ενώ πολλά θύματα μπορεί να γνωρίζουν ότι έχουν στοχοποιηθεί τα ίδια ή κάποιος που γνωρίζουν έχουν στοχοποιηθεί λόγω εχθρότητας ή προκατάληψης προς την ταυτότητά τους, πιθανότατα δε γνωρίζουν ότι αυτό αποτελεί έγκλημα μίσους ή ότι έχουν δικαίωμα σε ένα συγκεκριμένο είδος αντίδρασης βάσει της Οδηγίας για τα Δικαιώματα των Θυμάτων και τη σχετική εθνική νομοθεσία. Επιπλέον, τα εγκλήματα και τα περιστατικά μίσους κατά θυμάτων και κοινοτήτων είναι πιθανό να αποτελούν τμήμα μιας «διαδικασίας θυματοποίησης».²⁰¹ Τα περιστατικά μπορεί να συμβαίνουν διαχρονικά, με διαφορετικές μορφές και σε διαφορετικούς χώρους, να επηρεάζουν διαφορετικούς ανθρώπους με διαφορετικούς τρόπους, να περιλαμβάνουν αξιόποινες ή μη πράξεις και να είναι τμήμα ευρύτερων διακρίσεων που διαμορφώνουν την αίσθηση ασφάλειας και ανήκουν των επηρεαζόμενων κοινοτήτων. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι παρόντα σε διάφορους συνδυασμούς κατά τη στιγμή της «καταγγελίας». Ο αποδέκτης της καταγγελίας, είτε πρόκειται για αστυνομικό είτε για άτομο που δέχεται καταγγελίες τηλεφωνικά, εκπρόσωπο ΟΚΠ ή άλλο άτομο, πρέπει να διαθέτει δεξιότητες και χώρο για να μπορεί να κάνει τη «συζήτηση» που θα επιτρέψει στην «ιστορία» να έλθει στην επιφάνεια και να καταγραφεί καθώς και να προκύψουν πληροφορίες επί των οποίων μπορεί να ληφθεί δράση.

Το υπόλοιπο της ενότητας αυτής εξετάζει κάθε στρατηγικό αποτέλεσμα αναλυτικότερα, κάνει μία επισκόπηση των προτύπων που τα στηρίζουν, εξετάζει παραδείγματα από την έρευνα και αρχίζει να αναγνωρίζει τι πρέπει να γίνει ώστε να εφαρμοστεί αυτό το μοντέλο με επιτυχία.

²⁰¹ Walters et al (2016)

Αποτέλεσμα ένα: να αυξηθούν τα διαθέσιμα στοιχεία.

Λίγο πάνω από το 50% όλων των προτύπων που έχουν εντοπιστεί (21 από τα 40) συνδέονται με την επίτευξη του πρώτου αποτελέσματος.²⁰² Τα πρότυπα αυτά εστιάζουν ιδιαίτερα στη σημασία της συλλογής σωστών πληροφοριών σχετικά με τον αριθμό των υποθέσεων εγκλήματος μίσους για τις οποίες υπάρχει διερεύνηση, δίωξη και καταδίκη. Η σημασία της συλλογής και της δημοσίευσης «συγκρίσιμων στοιχείων» υπογραμμίζεται επίσης. Οι λόγοι που δίνονται για αυτές τις πράξεις τείνουν να έχουν ως στόχο να αποκτήσουν οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής «εποπτεία της κατάστασης» και να «συμβάλουν» στην αποτελεσματική υλοποίηση και αξιολόγηση της εθνικής και της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Ορισμένα πρότυπα δε συνδέουν την ανάγκη απόκτησης στοιχείων με κάποιο συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Διάφορα πρότυπα εστιάζουν στη σημασία της διενέργειας δημοσκοπήσεων θυματοποίησης που περιλαμβάνουν ερωτήσεις για τα εγκλήματα μίσους, προκειμένου να αποκαλυφθεί η «σκοτεινή μορφή» του εγκλήματος μίσους σε εθνικό επίπεδο. Ορισμένα πρότυπα εστιάζουν στη διασύνδεση ΔΚΟ και εθνικών κυβερνήσεων, με τους πρώτους να λειτουργούν ως σημεία συγκέντρωσης πληροφοριών και τις τελευταίες να έχουν την υποχρέωση να τις προμηθεύσουν. Τρία πρότυπα, που προέκυψαν μετά από υλικό καθοδήγησης που δημιούργησαν οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών αφορούν τον ρόλο των ΟΚΠ στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους και στη σύνδεση με δημόσιες αρχές και με στοχευόμενες κοινότητες.

Οι προσπάθειες αύξησης των καταγγελιών και της βελτίωσης της καταγραφής προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα η φύση, η συχνότητα και ο αντίκτυπος εγκλημάτων μίσους αλλά και η έκταση κατά την οποία εφαρμόζεται η σχετική εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία αποτελούν σημαντικούς στόχους, ιδιαίτερα για τους υπευθύνους λήψης αποφάσεων. Ωστόσο, εάν αυτό το αποτέλεσμα δε βασιστεί στην εστίαση στο θύμα, η σύνδεση ανάμεσα στη συλλογή στοιχείων και στην αποτελεσματική δράση θα είναι πιθανότατα ασθενής. Στην συνέχεια, θα στραφούμε στην εξέταση των στόχων εκείνων που εστιάζουν στη βελτίωση της ασφάλειας των θυμάτων και της πρόσβασης τους σε υπηρεσίες υποστήριξης και στη δικαιοσύνη.

Αποτέλεσμα δύο: Καταγγελία και καταγραφή με σκοπό την υποστήριξη

Η καταγγελία και η καταγραφή **με σκοπό** την υποστήριξη θα έπρεπε να είναι ο βασικός στρατηγικός στόχος όλων των εθνικών συστημάτων, ωστόσο τα διεθνή πρότυπα δεν παρείχαν επαρκή βάση για τη δημιουργία αυτής της σύνδεσης μέχρι την ψήφιση της Οδηγίας για τα Θύματα, η οποία προσδιορίζει τα δικαιώματα του θύματος, συμπεριλαμβανομένων της πληροφόρησης, της υποστήριξης και της

202 Βλ. πρότυπα 2, 4, 6, 7, 17, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40

προστασίας.²⁰³ Είναι σαφές ότι τα δικαιώματα αυτά δεν μπορούν να αποκτήσουν πραγματική υπόσταση χωρίς ένα σύστημα που ενθαρρύνει τα θύματα να προχωρούν σε καταγγελία, που αναγνωρίζει τα θύματα εγκλημάτων μίσους και τις ανάγκες τους και που χρησιμοποιεί τις πληροφορίες για να διασφαλίσει ότι οι ανάγκες αυτές καλύπτονται. Όπως εξηγήθηκε στο Πρώτο Μέρος αυτής της έκθεσης, η Οδηγία προβλέπει επίσης να διαβιβάζονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με το εάν τα θύματα άσκησαν τα δικαιώματά τους, καθώς και πληροφορίες από ΟΚΠ. Υπάρχει ένα ακόμα πρότυπο, που έχει προέλθει από οδηγίες που κατήρτισαν ΟΚΠ και αφορά τον ρόλο των ΟΚΠ στην παραπομπή θυμάτων σε υπηρεσίες υποστήριξης.²⁰⁴

Η σημασία της σύνδεσης των συστημάτων καταγγελίας και καταγραφής με την υποστήριξη, την αξιολόγηση και την παραπομπή μελετήθηκε σε βάθος στην έκθεση της Αγγλίας και της Ουαλίας, η οποία εξέτασε τον αντίκτυπο που είχε στα ποσοστά καταγγελιών η σχετικά μακροχρόνια κυβερνητική πολιτική να δημιουργούνται «κέντρα καταγγελίας σε τρίτους». Επικεφαλής αυτών των κέντρων μπορεί να είναι διαφορετικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων ειδικές οργανώσεις και τοπικές αρχές, και να έχουν διαφορετικές μορφές, όπως τοποθεσίες στις οποίες συχνάζουν μέλη της κοινότητας, π.χ. βιβλιοθήκες, λέσχες, τζαμιά και κέντρα ημέρας, αλλά και διαδικτυακά, μέσω τηλεφώνου ή διαδικτυακών εφαρμογών (apps).

Υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι οι χώροι δεν χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά. Έρευνα που πραγματοποιήθηκε στη Σκωτία έδειξε ότι το 89,3% όσων απάντησαν και εργάζονται σε κέντρα καταγγελίας σε τρίτους ανέφερε ότι τον προηγούμενο χρόνο το κέντρο ήταν είτε ανενεργό είτε είχε πολύ λίγη δραστηριότητα. Μία έκθεση του 2014, στην οποία παραπέμπει μία πρόσφατη έκθεση του σώματος επιθεώρησης της αστυνομίας, διαπίστωσε ότι τα κέντρα αυτά, σε συγκεκριμένο δηλ. χώρο, «δεν έχουν αποδώσει απτά αποτελέσματα». Βάσει των ευρημάτων της, η επιθεώρηση κατέληξε, «Φαίνεται ότι λίγα έχουν αλλάξει από τότε που έγινε αυτός ο έλεγχος...»²⁰⁵

Η έρευνα δείχνει ότι χαμηλά επίπεδα καταγγελιών σε τρίτους δείχνουν και απουσία γνώσης για την ύπαρξη αυτών των εναλλακτικών οδών αλλά και ανάγκη να συνδεθεί ρητώς η καταγγελία με την ειδική υποστήριξη.²⁰⁶ Όπως είπε ένας ερωτώμενος, «Τι είναι επιτυχία; Το να φτάνουν όσο γίνεται περισσότερες καταγγελίες στην αστυνομία ή να γίνονται όσο το δυνατόν περισσότερες διώξεις, ή επιτυχία είναι να το φτάνει όσο γίνεται περισσότερη υποστήριξη στα θύματα, ανάλογα με το τι χρειάζονται;»²⁰⁷

203 Βλ. πρότυπα, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 29,

204 Πρότυπο 38

205 HMICFRS (2018) σ. 63

206 Chakraborti and Hardy (2016)

207 Ερωτώμενος 35.

Έρευνα που πραγματοποιήθηκε στη Νορθάμπρια, στην Αγγλία, διαπίστωσε ότι καθώς μειώθηκε και μετά σταμάτησε η παροχή υποστήριξης από ένα περιφερειακό δίκτυο καταγγελιών προς τρίτους, και ο αριθμός καταγγελιών που το δίκτυο κατέγραφε μειώθηκε δραστικά από 800 το 2012 σε 54 το 2015.²⁰⁸ Στοιχεία από την Ιρλανδία δείχνουν ότι η αδυναμία μιας οργάνωσης να παρέχει βοήθεια λόγω έλλειψης πόρων επηρέασε αρνητικά τον αριθμό καταγγελιών που δεχόταν.²⁰⁹ Ένας ερωτώμενος από οργάνωση που εργάζεται με κοινότητες ΛΟΑΤ+ στην Ιταλία είχε την αίσθηση ότι δεν είναι δυνατόν να ενθαρρύνουμε ανθρώπους να προχωρούν σε καταγγελία εάν αυτή δε συνδέεται με άμεση παροχή υποστήριξης, και εξήγησε,

«Σταματήσαμε να καταγράφουμε [εγκλήματα μίσους]. Αλλά όχι επειδή δεν είναι σημαντικό, αλλά το πρόβλημα ήταν ότι υπήρχαν τόσοι πολλοί ώστε δεν είχαμε πλέον τα μέσα να περάσουμε τη διαδικασία της καταγραφής και να προσφέρουμε βοήθεια».²¹⁰

Αντίθετα, ειδικές οργανώσεις κοινοτήτων, όπως το Community Security Trust και το Tell MAMA στην Αγγλία και την Ουαλία, που διαθέτουν τους πόρους που απαιτούνται για να παρέχουν υποστήριξη στα θύματα, και συνεργάζονται στενά με την αστυνομία, καταγράφουν σχετικά υψηλούς αριθμούς περιστατικών μίσους.^{211,212} Άλλες έρευνες έχουν διαπιστώσει ότι τοπικές, εξειδικευμένες οργανώσεις βάσης είναι πιο γνωστές στα θύματα και αποτελούν σημαντικές πηγές υποστήριξης, ακόμα και αν δεν υπάρχουν δομημένες υπηρεσίες υποβολής καταγγελιών.²¹³

Ενώ υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που επηρεάζουν τα επίπεδα της καταγραφής και των καταγγελιών εγκλημάτων μίσους, η γρήγορη αυτή ανασκόπηση δείχνει ότι μία εθνική πολιτική η οποία έχει απλά ως στόχο να αυξήσει τον αριθμό των καταγγελλόμενων εγκλημάτων μίσους, είτε άμεσα στην αστυνομία είτε μέσω καταγγελιών σε τρίτους, θα πρέπει να συνοδεύεται από την εξίσου σημαντική ανάγκη να βελτιωθούν οι διαδρομές που οδηγούν στην υποστήριξη και άρα να βελτιωθούν τα αποτελέσματα για τα θύματα. Η σημασία της εξασφάλισης σύνδεσης ανάμεσα σε όλους τους στρατηγικούς στόχους του προτεινόμενου πλαισίου αρχίζει να διαφαίνεται.

208 Clayton, J.; Donovan, C., Macdonald, B., 2016

209 Βλ. έκθεση χώρας για την Ιρλανδία. Για παράδειγμα, μία οργάνωση που παρακολουθεί εγκλήματα μίσους κατά διεμφυλικών ατόμων χωρίς να έχει τη δυνατότητα να παράσχει υποστήριξη κατέγραψε μείωση, με 20 καταγγελίες το 2015 και 15 το 2016. Ενώ ενδεχομένως να υπήρχαν διάφοροι λόγοι για τους χαμηλούς αριθμούς καταγγελιών, η έλλειψη πόρων για παροχή υποστήριξης είναι πιθανότητα μία από τις παραμέτρους.

210 Ερωτώμενος 19.

211 Το Community Security Trust εργάζεται με εβραϊκές κοινότητες, ενώ το Tell MAMA εργάζεται με μουσουλμανικές κοινότητες.

212 Βλ. Community Security Trust (2018), Tell MAMA (2017)

213 Chakraborti, Garland and Hardy (2014)

Αποτέλεσμα τρία: Καταγγελία και καταγραφή με σκοπό τη δικαιοσύνη

Η ενθάρρυνση των θυμάτων να προχωρήσουν σε καταγγελία, η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, μεταξύ των οποίων είναι και η αντίληψή τους περί του εάν στο αδίκημα είχε παίξει ρόλο μίσος ή προκατάληψη, και η υποστήριξή τους ώστε να μην εγκαταλείψουν τη διαδικασία της ποινικής δικαιοσύνης είναι ουσιαστικές σε επίπεδο εφαρμογής της νομοθεσίας για το έγκλημα μίσους και την απονομή δικαιοσύνης. Η καταγγελία και καταγραφή με σκοπό τη δικαιοσύνη υποστηρίζεται επαρκώς από διεθνή πρότυπα, ειδικά αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οι οποίες υποχρεώνουν τις εθνικές αρχές να αποκτούν και να καταγράφουν αποδεικτικά στοιχεία ή να «ξεσκεπάζουν» στοιχεία που αποδεικνύουν τον χαρακτήρα εγκλήματος μίσους και να διασφαλίζουν ότι φτάνουν και σε άλλους φορείς μέσω της διαδικασίας της ποινικής δικαιοσύνης.²¹⁴

Η έρευνα έδειξε επίσης ότι αποτελέσματα άλλα από αυτά της ποινικής δικαιοσύνης μπορεί να αποτελούν ουσιαστική πτυχή της απονομής δικαιοσύνης στα θύματα εγκλημάτων μίσους. Ένας ερωτώμενος παρατήρησε, «η ανταπόκριση σε επίπεδο ποινικής δικαιοσύνης είναι ένας τρόπος να αντιμετωπίσουμε το έγκλημα μίσους, αλλά υπάρχουν και ένα σωρό άλλα ζητήματα - στέγη, υγεία, κλπ.». ²¹⁵ Ένας άλλος ερωτώμενος προσέθεσε, «Πολλοί δεν θέλουν αποτέλεσμα σε επίπεδο ποινικής δικαιοσύνης. Εάν πραγματικά προσπαθούμε να τους κάνουμε όλους να καταγγέλλουν όλα τα περιστατικά, σε πολλά από αυτά η αστυνομία δεν μπορεί να προσφέρει βοήθεια». ²¹⁶ Άλλη έρευνα δείχνει ότι τα θύματα είναι συχνά ανοικτά σε άλλες εναλλακτικές αντί για την τιμωρία, μεταξύ των οποίων είναι και η αποκαταστατική δικαιοσύνη. ²¹⁷

Η βιωμένη εμπειρία των θυμάτων και η διαδικασία της θυματοποίησης την οποία έχουν να αντιμετωπίσουν θα έχει ως συνέπεια μία σειρά από ανάγκες, όπως υγεία και στέγη, ωστόσο το υφιστάμενο διεθνές πλαίσιο εστιάζει σχεδόν αποκλειστικά στις υποχρεώσεις και στα δικαιώματα που συνδέονται με την ποινική διαδικασία, και στους φορείς ποινικής δικαιοσύνης και άλλα υπουργεία. Η εθνική πολιτική για την καταγγελία και την καταγραφή, εκτός της σφαίρας της αστυνόμευσης και της ποινικής δικαιοσύνης, είναι επίσης ανεπαρκής. Η ενότητα με τις συστάσεις εξετάζει πώς να διευρυνθεί το υφιστάμενο πλαίσιο ώστε να αντανakλά καλύτερα τη βιωμένη εμπειρία των θυμάτων.

²¹⁴ Πρότυπα 1,3 και 15

²¹⁵ Ερωτώμενος 29

²¹⁶ Ερωτώμενος 27

²¹⁷ Chakraborti, Garland, Hardy (2014). Walters (2014)

Αποτέλεσμα τέσσερα: Καταγγελία και καταγραφή με σκοπό την πρόληψη και την αξιολόγηση κινδύνου

Τα εγκλήματα μίσους παρουσιάζουν κινδύνους για άτομα θύματα λόγω του επαναλαμβανόμενου και κλιμακούμενου χαρακτήρα τους ενώ ενέχουν και τον κίνδυνο να διαρραγεί η σχέση με τις κοινότητες. Ενώ αυτοί οι κίνδυνοι αναφέρονται συχνά από ΟΚΠ σε δηλώσεις τους, έχει εντοπιστεί μόνο ένα πρότυπο που να υιοθετεί μία πρακτική και εστιασμένη στο θύμα προσέγγιση στην αξιολόγηση κινδύνου.²¹⁸ Η Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων υποδεικνύει στα Κράτη Μέλη να «διασφαλίζουν έγκαιρη και ατομική αξιολόγηση προκειμένου να εντοπίσουν τις ειδικές ανάγκες προστασίας... δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στα θύματα εγκλημάτων μίσους».²¹⁹ Μία πρόσφατη δημοσίευση του ΟΘΔ (FRA) αναφέρεται στη σημασία της χρήσης δεικτών προκατάληψης για τον προσδιορισμό του κινδύνου,

«πράγμα ζωτικής σημασίας, οι δείκτες προκατάληψης μπορεί να αποτελούν αδιάσπιστα στοιχεία για το ότι ένα θύμα ή μία κοινότητα αντιμετωπίζουν σοβαρό και πιθανώς άμεσο κίνδυνο κλιμακούμενης βλάβης ή ακόμα και θανάτου. Υπό αυτήν την έννοια, αποτελεί κεντρική ευθύνη των αρχών επιβολής του νόμου η καταγραφή και η συστηματική χρήση δεικτών προκατάληψης για να εκτιμήσουν τα επίπεδα κινδύνου και για να προχωρήσουν στις κατάλληλες αποτρεπτικές δράσεις ώστε να προστατευτεί το δικαίωμα [των απειλούμενων] στη ζωή».²²⁰

Το διαδικτυακό πρόγραμμα εκμάθησης που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του Facing all the Facts για την αστυνομία στην Αγγλία και την Ουαλία εστιάζει στη σημασία της αξιολόγησης του κινδύνου και των παραγόντων κινδύνου - οι οποίοι αποτελούν επίσης και συχνούς δείκτες προκατάληψης - όπως ο χαρακτηρισμός «παιδόφιλος» ή «τρομοκράτης». Η απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση *Identoba και άλλοι κατά Γεωργίας* κατέληγε:

«... δεδομένου του ιστορικού δημόσιας εχθρότητας προς την κοινότητα ΛΟΑΤ στη Γεωργία, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι εθνικές αρχές **γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν** τους κινδύνους που ενέχονται σε οποιαδήποτε δημόσια εκδήλωση που αφορά αυτή την ευάλωτη κοινότητα, και άρα είχαν την υποχρέωση να παράσχουν ενισχυμένη κρατική προστασία.»²²¹

Αυτή η διαδικασία της καταγγελίας και καταγραφής με σκοπό την προστασία και την ασφάλεια είναι ο τέταρτος στρατηγικός στόχος για τα εθνικά συστήματα καταγγελίας και καταγραφής.

²¹⁸ Πρότυπο 5

²¹⁹ Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 22

²²⁰ FRA (2018) σ. 30

²²¹ ΕΔΔΑ (ECtHR), *Identoba and Others v. Georgia*, No. 73235/12, 12 Μαΐου 2015, παράγραφος 72.

Ο προσδιορισμός της βελτιωμένης αξιολόγησης του κινδύνου ως στρατηγικού στόχου της πολιτικής καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους θέτει την προτεραιότητα στην σημαντικότερη ανάγκη να βελτιωθεί η εικόνα πληροφοριών ασφάλειας που αφορούν συγκεκριμένα περιστατικά και τάσεις και να μειωθούν οι κίνδυνοι τους οποίους αντιμετωπίζουν τα θύματα, οι κοινότητες και η κοινωνική συνοχή. Ωστόσο, η έρευνα διαπίστωσε ότι στοιχεία στην Αγγλία και στην Ουαλία δείχνουν ότι δεν υπάρχει συνεπής προσέγγιση στην αξιολόγηση κινδύνου για υποθέσεις εγκλημάτων μίσους. Το κείμενο [Επιχειρησιακές Κατευθυντήριες Γραμμές](#) για την βρετανική αστυνομία προσδιορίζει τις υποχρεώσεις καταγραφής και υποδεικνύει στην αστυνομία να διενεργεί αξιολογήσεις κινδύνου. Ωστόσο, η εθνική επιθεώρηση της αστυνομίας διαπίστωσε ότι, «μόνο σε 56 από 180 υποθέσεις ολοκληρώθηκε ενδελεχής αξιολόγηση κινδύνου. Αυτό είναι βαθιά απογοητευτικό.»²²²

Θεωρείται εν γένει ότι ο ρόλος της αστυνομίας θα έπρεπε να είναι η πρόληψη εγκληματικών πράξεων και η προστασία των θυμάτων, και όντως οι παράγοντες κινδύνου είναι ένα από τα βασικά σημεία στα οποία εστιάζει η αστυνόμευση σε θέματα οικογενειακής βίας. Ενδεχομένως απροσδόκητα, ο τρόπος με τον οποίον νοείται, αξιολογείται και αντιμετωπίζεται ο κίνδυνος στις εθνικές προσεγγίσεις αστυνόμευσης σχετικά με το μίσος είναι μία περιοχή που δεν έχει μελετηθεί αρκετά και που θα άξιζε να ερευνηθεί περαιτέρω.²²³

Όπως επισημάνθηκε στο πρώτο μέρος της έκθεσης, υπάρχει ένα γενικό κενό στα πρότυπα που αφορούν στη σημασία της συνεργασίας μεταξύ φορέων και στη σύνδεση μεταξύ εθνικών αρχών και πέρα από τους διαχωρισμούς ΟΚΠ - εθνικών αρχών. Αντίστοιχα, κανένα πρότυπο δεν προσδιορίζει ρητά τις συνδέσεις και τις αλληλεξαρτήσεις και στα τέσσερα στρατηγικά αποτελέσματα. Το κενό συζητείται περαιτέρω στην ενότητα συστάσεις.

Τι δεξιότητες απαιτούνται για να ενεργοποιηθεί αυτό το πλαίσιο;

Ανεξάρτητα από τα γνωστά εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα θύματα όταν πρόκειται για την καταγγελία εγκλημάτων μίσους²²⁴, για να επιτευχθούν τα αποτελέσματα δύο, τρία και τέσσερα, το άτομο που παραλαμβάνει την καταγγελία, είτε τηλεφωνικά είτε προσωπικά στην αστυνομία, είτε εργαζόμενος σε ΟΚΠ ή άλλος, θα πρέπει να έχει την ικανότητα και τις δυνατότητες να κάνει μία «συζήτηση» με τους ακόλουθους σκοπούς:

- Να υποστηρίζει το άτομο να πει την ιστορία του, η οποία μπορεί να είναι ασαφής, σύνθετη ή συγκεχυμένη, ή σε γλώσσα ξένη,
- Να αξιολογεί τις άμεσες ανάγκες, περιλαμβανομένων των κινδύνων;

²²² HMICFRS (2018) σ. 63

²²³ Βλ. για παράδειγμα, Trickett and Hamilton (2016)

²²⁴ See Journey graphic

- Να ακούει,
- Να παρέχει υποστήριξη ή παραπέμπει σε υπηρεσίες υποστήριξης,
- Να λειτουργεί συμβουλευτικά όσον αφορά την πιθανή νομική έκβαση, και
- Να εντοπίζει και να καταγράφει πιθανούς δείκτες προκατάληψης που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία.

Για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα ένα, οι υπεύθυνοι για την λήψη αποφάσεων θα πρέπει να διαθέτουν τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τους πόρους που θα τους επιτρέψουν να κατανοήσουν τι τους λένε τα δεδομένα και να ζητήσουν να πραγματοποιηθεί περαιτέρω δουλειά για να συμπληρωθούν τα κενά. Για παράδειγμα, μία αύξηση στο έγκλημα που καταγράφει η αστυνομία είναι πιθανό να υποδεικνύει μία αύξηση στις καταγγελίες και/ή βελτίωση στις καταγγελίες και όχι αύξηση στη συχνότητα εγκλημάτων μίσους. Χαμηλά ποσοστά συγκεκριμένων τύπων εγκλημάτων μίσους, όπως το έγκλημα μίσους κατά ατόμων με αναπηρία, είναι πιθανό να σημαίνουν χαμηλά ποσοστά καταγγελιών και άρα την ανάγκη να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση της αστυνομίας, που βρίσκεται στην πρώτη γραμμή, για τους τρόπους αναγνώρισης και καταγραφής τους, αλλά και η ευαισθητοποίηση της κοινότητας ως προς το ότι αυτές οι εγκληματικές πράξεις θα πρέπει να καταγγέλλονται.²²⁵

Διαδικασία σύνδεσης, σύστημα και αποτελέσματα

Υπάρχουν σαφείς συνδέσεις ανάμεσα σε όλα τα βασικά ευρήματα του προγράμματος οι οποίες συνοψίζονται στις έννοιες του **ταξιδιού** και του **συστήματος**. Το **ταξίδι** οπτικοποιεί τη γραμμική διαδικασία καταγγελιών και καταγραφής καθώς η υπόθεση κινείται μέσα στην διαδικασία της ποινικής δικαιοσύνης. Οι χάρτες συστημάτων αξιολογούν τις αναγκαίες σχέσεις που υποστηρίζουν αυτή τη διαδικασία. Το πλαίσιο αυτό εκφράζει τα βασικά αποτελέσματα που θα πρέπει να βρίσκονται στη βάση όλων των προσπαθειών να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή, υποδεικνύοντας τις ιδιαίτερες δεξιότητες, γνώσεις και συνεργασίες που θα πρέπει να έχουν δημιουργηθεί. Ωστόσο, το πλαίσιο δεν έχει ακόμα δοκιμαστεί απευθείας με τα εμπλεκόμενα μέρη, καθώς προέκυψε στα τελευταία στάδια της ανάλυσης. Επιπλέον, παρατηρήσεις για τις συνδέσεις ανάμεσα στην υποστήριξη, στην προστασία και στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη εστιάζονται μάλλον στην Αγγλία και την Ουαλία, επειδή η εξέταση των θετικών σημείων και των αδυναμιών της τρέχουσας πολιτικής καταγγελιών σε τρίτους προέκυψε ως σημαντική κατεύθυνση έρευνας σε εκείνο το πλαίσιο. Δουλειά που μπορεί να γίνει μελλοντικά είναι να κοινοποιηθεί το μοντέλο σε δημόσιες αρχές και ΟΚΠ που έχουν υποχρεώσεις και γνώση σε αυτόν τον τομέα, και να δοκιμαστεί η χρησιμότητα και η εφαρμοσιμότητά του στον σχετικό εθνικό σχεδιασμό. Επιπλέον, θα μπορούσε να είναι χρήσιμη η μεγαλύτερη επικέντρωση σε όσα ισχύουν αυτή τη στιγμή στις υπόλοιπες πέντε χώρες.²²⁶

²²⁵ Τα θέματα αυτά καλύπτονται πιο αναλυτικά στο ODIHR (2014)

²²⁶ Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Ιρλανδία και Ισπανία

Τέλος, όταν εξετάζουμε την πιθανότητα σύνδεσης των αποτελεσμάτων των καταγγελιών και των καταγραφών με την υποστήριξη, τη μείωση του κινδύνου και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, υπάρχουν κάποιες συνέπειες για το υφιστάμενο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο. Ενώ μπορούμε να βρούμε σχετικά και σημαντικά στοιχεία αυτού του πλαισίου στην Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που προβλέπει έχουν εφαρμογή μόνο σε ποινικά αδικήματα και εστιάζουν στη διαδικασία της ποινικής δικαιοσύνης. Περαιτέρω, οι υφιστάμενες δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους τα απαραίτητα τεχνικά πλαίσια και πλαίσια πολιτικής καθώς και τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για να επιτευχθούν αυτά τα αποτελέσματα.

Πίνακας αντιστοίχισης αποτελεσμάτων με διεθνή πρότυπα και κανόνες για την καταγγελία και την καταγραφή εγκλημάτων

Στόχος	Πρότυπα και σχόλιο
Να αυξηθούν τα διαθέσιμα στοιχεία για τη διερεύνηση, τη δίωξη, την καταδίκη και τη συχνότητα για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων	2, 4, 6, 7, 17, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40
Να διασφαλιστεί η ορθή πρώτη ανταπόκριση καθώς και η πρόσβαση σε υποστήριξη και πληροφόρηση	10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 29, 38 (Δεν υπάρχουν πρότυπα πριν από την Οδηγία για τα Θύματα)
Να εντοπίζεται και μειώνεται ο κίνδυνος	5 (υποδεικνύει ότι το θέμα αυτό λαμβάνεται λιγότερο υπόψη σε διεθνές επίπεδο)
Να επιτυγχάνεται θετική ποινική δικαιοσύνη καθώς και άλλα αποτελέσματα για θύματα και κοινότητες	1, 3, 15 (Δεν υπάρχει αναφορά σε αποτελέσματα άλλα από αυτά της ποινικής δικαιοσύνης)

Μηχανισμοί και αρχές σύνδεσης

Το πρόγραμμα αυτό ερεύνησε τη δουλειά που πρέπει να γίνει σε επίπεδο συστημάτων, διαδικασιών και εμπλεκόμενων μερών για να συμπληρωθούν τα κομμάτια του παζλ και να εμφανιστεί η εικόνα της συχνότητας και του αντίκτυπου που έχει το έγκλημα μίσους και να ληφθούν μέτρα. Το έργο των οργανώσεων κοινοτήτων μπορεί να πάρει πολλές μορφές, από την ευαισθητοποίηση και τις εκστρατείες μέχρι τη στενή συνεργασία με την αστυνομία για την υποστήριξη συγκεκριμένων θυμάτων και την ανταλλαγή πληροφοριών. Όλες αυτές οι προσεγγίσεις παίζουν έναν ρόλο στην κατανόηση και στην αντιμετώπιση του προβλήματος του εγκλήματος μίσους.

Οι ΟΚΠ και οι δημόσιες αρχές έχουν διαφορετικές, μερικές φορές αντιμαχόμενες απόψεις για το τι θα πρέπει να τεθεί ως προτεραιότητα όταν στόχος είναι να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή. Σκοπός αυτής της έρευνας, και των συνεντεύξεων με φορείς της αλλαγής συγκεκριμένα, ήταν να περάσουμε πίσω από αυτές τις οπτικές και να εντοπίσουμε τι υποστηρίζει και τι υποσκάπτει τη συνεργασία που είναι απαραίτητη για μία ολοκληρωμένη προσέγγιση. Ενώ η έρευνα δεν κατάφερε να δικαιώσει τα πολλά τοπικά και περιφερειακά παραδείγματα καλής συνεργασίας, μία επισκόπηση των εθνικών πρακτικών εντόπισε ένα σύνολο εννοιών, αρχών και μηχανισμών που βοηθούν να περάσουν αυτές οι σχέσεις «από το περιπτωσιακό στο θεσμικό», όπως το έθεσε ένα ερωτώμενος.²²⁷ Ας ελπίσουμε ότι οι έννοιες και οι αρχές που ακολουθούν θα αποτελέσουν τον οδηγό μελλοντικών ερευνών και τα οικοδομήσουν ένα αποθετήριο πρακτικών και τεκμηρίων που θα εμπνεύσει άλλους.

Όπως περιγράφηκε στην ανάλυση των διεθνών κανόνων και προτύπων, ενώ υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν ώστε να οικοδομηθεί ένα ισχυρό «σύστημα» «επίσημων» στοιχείων για το έγκλημα μίσους, υπάρχει μικρότερη ενασχόληση με:

- Την αξία των στοιχείων των ΟΚΠ όσον αφορά την ανάπτυξη της κατανόησης του εγκλήματος μίσους και των σχετικών δράσεων, και
- Τι πρέπει να υπάρχει ήδη ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική συνεργασία αρχών και ΟΚΠ πέρα από όσα τις «χωρίζουν».

Η ενότητα αυτή εστιάζει στους παράγοντες που μπορούν να υποστηρίξουν - αλλά και να υποσκάψουν - τη συνεργασία ανάμεσα στις δημόσιες αρχές και στις ΟΚΠ, και προχωρεί να εξετάσει τα ιδιαίτερα ερωτήματα που θα πρέπει να εξετάζουν οι ΟΚΠ όταν λαμβάνουν τη στρατηγική απόφαση να προσπαθήσουν, ως ισότιμοι εταίροι με τις δημόσιες αρχές, να αυξηθούν οι καταγγελίες και να βελτιωθεί η καταγραφή.

²²⁷ Ερωτώμενος 19.

Δημιουργώντας και διατηρώντας τη σύνδεση

Για να αναπτυχθεί αποτελεσματική σύνδεση και σχέσεις μπορεί να χρειαστούν πολλά χρόνια. Για παράδειγμα, η Galop, η βρετανική φιλανθρωπική οργάνωση κατά της βίας σε ΛΟΑΤ+ ξεκίνησε ως οργάνωση που υποστήριζε ομοφυλόφιλα και αμφιφυλόφιλα άτομα σε περιπτώσεις ανάρμοστης συμπεριφοράς από την αστυνομία. Τριάντα χρόνια μετά, η οργάνωση είναι βασικός εταίρος της αστυνομίας με την οποία έχει συνάψει συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών για τα δεδομένα του εγκλήματος μίσους. Η πρόοδος που γίνεται αυτή τη στιγμή σε πολλές χώρες μπορεί να περιγραφεί ως «ένα βήμα μπρος και δύο βήματα πίσω» και διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό από τις τρέχουσες πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις. Σε πρακτικό επίπεδο, οι εποικοδομητικές σχέσεις ξεκινούν συχνά από σχετικά μικρές πράξεις που απαιτούν χαμηλό βαθμό δέσμευσης εκ μέρους των δημοσίων αρχών, αλλά μπορούν να προκαλέσουν θετικά αποτελέσματα βραχυπρόθεσμα ενώ να οδηγήσουν ορισμένες φορές και σε πιο μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις.

Για παράδειγμα, σε μία από τις χώρες, η απόφαση ενός ανώτατου αστυνομικού να πάει ο ίδιος στους χώρους μίας ΟΚΠ για μία συνάντηση αντί να τους ζητήσει να έρθουν στο αρχηγείο της αστυνομίας λειτούργησε ως δείγμα σεβασμού και ενδιαφέροντος για τη δουλειά της οργάνωσης.²²⁸ Στην Ισπανία, η συνεργασία ΟΚΠ και ενός υπουργείου --συνεργάζονται ως εταίροι σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ-- αναφέρθηκε ως ένα ακόμα θετικό παράδειγμα. Παραδείγματα συνεργασίας στην επιμόρφωση της αστυνομίας εντοπίστηκαν σε κάθε χώρα στην οποία είχε παρουσία το Facing all the Facts, με θετικά αποτελέσματα. Όπως τόνισε ένας ερωτώμενος, αφού δημιούργησαν μία προσωπική σχέση κατά τη διάρκεια ενός σεμιναρίου που οργάνωσε η ΟΚΠ, είχαν μία θετική αντίδραση από την αστυνομία όταν συνόδευαν το θύμα στα αστυνομικό τμήμα για να υποβάλει καταγγελία, επειδή

«...έχεις δει έναν άνθρωπο σε ένα σεμινάριο και [μετά] τους συναντάς στους διαδρόμους του αστυνομικού τμήματος... πέρασες δυο μέρες μαζί τους, έφαγες μαζί τους, κλπ...»²²⁹

Από πλευράς αστυνομίας, ένας ερωτώμενος εξήγησε ότι μετά από τη συμμετοχή ΟΚΠ σε σεμινάρια επιμόρφωσης αστυνομικών για το έγκλημα μίσους,

«Αμέσως παρατηρήσαμε ότι η ποιότητα των προσπαθειών μας αυξήθηκε πάρα πολύ... πάνω από 85% [των συμμετεχόντων] έγραψαν ότι η ποιότητα του σεμιναρίου ήταν τουλάχιστον 4 στα 5 ή 5 στα 5. Ήταν πολύ καλό γιατί ήταν η πρώτη φορά [που συμμετείχαν ΟΚΠ σε εκπαίδευση της αστυνομίας]».²³⁰

²²⁸ Ερωτώμενος 18.

²²⁹ Ερωτώμενος 7.

²³⁰ Ερωτώμενος 17.

Σεμινάρια που έγιναν από δίκτυα αστυνομικών ΛΟΑΤ σε συνεργασία με ΟΚΠ μέσα στην αστυνομία καθώς και κοινή εκπαίδευση για ΟΚΠ που υποστηρίζουν κοινότητες μεταναστών και για αστυνομικούς είχαν επίσης θετική αποδοχή.

Η δέσμευση να δημιουργηθούν ειδικοί ρόλοι για το έγκλημα μίσους μέσα στην αστυνομία αποτελεί έναν θεσμικό «κόμβο» σύνδεσης για ΟΚΠ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της παρακολούθησης του εγκλήματος μίσους και της υποστήριξης. Όπως παρατήρησε ένας ερωτώμενος,

«Η δημιουργία της ειδικής μονάδας [της αστυνομίας] κατά της ρατσιστικής βίας έπαιξε ιδιαίτερο ρόλο. Μας ήταν εύκολο να καλέσουμε αυτή τη μονάδα και να δημιουργήσουμε μία επαφή, αλλιώς [δεν θα] ξέραμε που θα φτάσει η υπόθεση.»²³¹

Και ένα άλλος ερωτώμενος σχολίασε:

«το γεγονός ότι υπάρχει κάποιος που συντονίζει τη δουλειά [της αστυνομίας] για το έγκλημα μίσους βοηθάει πολύ. Εννοώ ότι αν δεν είχαμε κάποιον σαφώς υπεύθυνο για αυτό, δεν θα δούλευε. Το γράμμα θα χανόταν, θα έπρεπε να ξαναχτίζεις την εμπιστοσύνη κάθε φορά που τους πλησιάζεις, οπότε σκέφτομαι ότι μολονότι έχω πολλές ενστάσεις για το πώς δουλεύει τώρα, για πολλούς λόγους... το γεγονός ότι υπάρχει κάτι και υπάρχει τουλάχιστον κάποιος υπεύθυνος σε... κεντρικό επίπεδο καθώς και σε επίπεδο κάθε χώρας, αυτό δημιουργεί σαφή ευθύνη. Έχεις κάποιος στον οποίον μπορείς να στραφείς αν θέλεις να γίνει κάτι.»²³²

Η συνεργασία με σκοπό την εκπαίδευση ή πάνω σε συγκεκριμένες υποθέσεις είναι μάλλον πιθανό να συμβεί στα αρχικά στάδια της σχέσης ανάμεσα στις δημόσιες αρχές και στις ΟΚΠ. Οι δράσεις αυτές μπορούν να υποστηρίξουν τη διαδικασία ανάπτυξης μίας «κοινής γλώσσας» για το τι είναι το «έγκλημα μίσους» και να δημιουργήσουν ευκαιρίες να κατανοήσουμε ο ένας την οπτική του άλλου, την εμπειρία του, τις προτεραιότητές του. Η διατήρηση αυτής της διαδικασίας απαιτεί λεπτές ισορροπίες και είναι δύσκολη, αλλά είναι οπωσδήποτε ουσιαστική για να αρχίσουμε να εξασφαλίζουμε την «πρακτική» της συνεργασίας. Είναι επίσης σημαντικό να σημειώσουμε ότι αυτές οι προσεγγίσεις υποστηρίζονται και προτείνονται σε διεθνές επίπεδο, όπως από την Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία και άλλες μορφές Μισαλλοδοξίας,²³³ FRA²³⁴ και OSCE-ODIHR.²³⁵ Προτείνεται η συνεργασία με ΜΚΟ στην εκπαίδευση και σε υποθέσεις εγκλημάτων μίσους να αποτελέσει βασική συνιστώσα των προγραμμάτων οικοδόμησης ικανοτήτων των ΔΚΟ, όπως είναι το TACCLE, το

²³¹ Ερωτώμενος 4.

²³² Ερωτώμενος 7.

²³³ Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και Άλλων Μορφών Μισαλλοδοξίας (2017, Νοέμβριος).

²³⁴ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b, Ιούνιος).

²³⁵ ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) (2014a, 29 Σεπτεμβρίου).

ΠΑΗCT και άλλα, να χρησιμοποιηθεί το διαδικτυακό διδακτικό υλικό του Facing all the Facts που καλύπτει πολλές εκδηλώσεις του εγκλήματος μίσους, και να αξιοποιηθεί και να συστηματοποιηθεί η συμβολή των ΟΚΠ στην εκπαίδευση για το έγκλημα μίσους.

Οι σχέσεις μπορούν επίσης να κινητοποιηθούν μετά από ιδιαίτερα προβεβλημένες, ευαίσθητες υποθέσεις, όπου η αστυνομία μπορεί να δει ότι χρειάζεται συμβουλευτικές προτάσεις προκειμένου να βρεθεί ο καλύτερος τρόπος να καθησυχάσει τις κοινότητες και να έχει υποστήριξη κατά τη διερεύνηση. Ένας ερωτώμενος έφερε το παράδειγμα της βομβιστικής επίθεσης στο Admiral Duncan, ένα γκέι παμπ στο Λονδίνο στις 30 Απριλίου 1999, κατά την οποία σκοτώθηκαν 3 άνθρωποι και τραυματίστηκαν πολλοί περισσότεροι ενώ αποτέλεσε ένα ηχηρό κάλεσμα αφύπνισης για την αστυνομία, η οποία συνειδητοποίησε ότι οι συνδέσεις της με την κοινότητα ΛΟΑΤ ήταν πολύ περιορισμένες.²³⁶ Αυτό οδήγησε σε δομημένη συνεργασία μέσα από συναντήσεις με τις κοινότητες κατά τη διάρκεια των οποίων έγιναν «έντιμες» συζητήσεις για τα ζητήματα.

Αρχές για σύνδεση και συνεργασία: Κρίσιμες φιλίες

Οι ΟΚΠ που καταγράφουν περιστατικά μίσους και υποστηρίζουν θύματα αποτελούν μάρτυρες για την αντίδραση της αστυνομίας και της ποινικής δικαιοσύνης στο έγκλημα μίσους. Συχνά γίνονται μάρτυρες προβλημάτων που εμφανίζονται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της αστυνομίας και της εισαγγελικής υπηρεσίας σε συγκεκριμένες υποθέσεις και μαθαίνουν ποιοι δημόσιοι λειτουργοί ενδιαφέρονται πραγματικά να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν το έγκλημα μίσους, ποιοι είναι αδιάφοροι και ποιοι είναι ουσιαστικά εχθρικοί απέναντι στο ζήτημα. Ο αντίκτυπος των συχνών αλλαγών προσωπικού μπορεί να σημαίνει ότι πρέπει να αφιερωθεί πολύτιμος χρόνος για την επανεκκίνηση σχέσεων, με λίγο έλεγχο στη διάρκεια και την ποιότητά τους. Για να διατηρηθεί η αξιοπιστία τους ανάμεσα στις κοινότητες με τις οποίες εργάζονται και άρα να αυξηθεί η πιθανότητα να έχουν τα θύματα πρόσβαση στη δικαιοσύνη και στην προστασία, οι ΟΚΠ πρέπει να υποδείξουν προβλήματα και να καταστήσουν τις αρχές υπόλογες για τις πράξεις τους. Ωστόσο, οι ΟΚΠ πρέπει να εξισορροπήσουν αυτή την ευθύνη τους με τη γνώση ότι αν η αντίδραση είναι συχνά επικριτική μπορεί να αποξενώσει τις δημόσιες αρχές και να τις κάνει να «κλείσουν».

Στις συνεντεύξεις πολλοί άτομα παρατήρησαν ότι μία προσέγγιση «κρίσιμης φιλίας» μπορεί να βοηθήσει να ξεπεραστούν οι δυσκολίες, πλησιάζοντας τη σχέση ως ευκαιρία να «δώσουμε κάποια συμβουλή για πράγματα τα οποία δεν έχουν σκεφτεί (η αστυνομία) για... τρόπους διερεύνησης, για τρόπους να μιλάς στις κοινότητες». Και συνεχίζει ο ερωτώμενος,

236 Ερωτώμενος 3 Ηνωμένο Βασίλειο. Ο δράστης David Copeland είχε βάλει επίσης ως στόχο ένα σουπερμάρκετ στο Μπρίξτον, γειτονιά στην οποία παραδοσιακά κατοικούν άνθρωποι με καταγωγή από την Καραϊβική, και το Μπρικ Λέιν, μία ιστορική γειτονιά Μπαγκλαντεσιανών. Βλ. έκθεση χώρας για την Αγγλία και την Ουαλία.

«[μπορείς] να πείσεις όντας σύμμαχος, ένας καλός κρίσιμος φίλος. Ένας φίλος που έχει πράγματα να επικρίνει, αλλά τα θέτει... κάποιος τον οποίον μπορείς να εμπιστευτείς, που αποτελεί πηγή βοήθειας, και θα κάνει κάτι παραπάνω για να βοηθήσει όταν τα πράγματα δεν πηγαίνουν καλά, αντί να πει 'είστε σκουπίδια', να πει 'να πώς μπορούμε να βοηθήσουμε'».»²³⁷

Ένας άλλος ερωτώμενος συμφώνησε,

«Όταν υπάρχουν προβλήματα, δε θέλουμε απλά να παραπονιόμαστε για τα προβλήματα, θέλουμε να προσφέρουμε λύσεις. Πιστεύουμε πολύ ότι οι ΜΚΟ που βασίζονται στις κοινότητες μπορούν να προσφέρουν λύσεις στην αστυνομία και το κάνουν πιο εύκολο να πετύχουμε αυτό που θέλουμε, που είναι να λύσουμε υποθέσεις εγκλημάτων»²³⁸

Και ένα άλλος ερωτώμενος σχολίασε:

«... Βλέπω ότι υπάρχουν σαφέστατα ρόλοι που μπορούν να παίξουν οι ΜΚΟ: ο επικριτικός ρόλος και ο υποστηρικτικός ρόλος. Δεν είναι πάντα εύκολο να τους συνδυάσεις, επειδή αν είσαι πολύ επικριτικός τότε είναι πολύ φυσιολογικό, είναι φυσική αντίδραση το κλείσιμο, και μετά γίνεται «εσείς και εμείς»... αλλά αν δημιουργήσεις έναν υποστηρικτικό ρόλο τότε σε βλέπουν ως κάποιον που τους βοηθάει στη δουλειά τους.»²³⁹

Ένας εκπρόσωπος δημοσίου φορέα ανέφερε συγκεκριμένους και πρακτικούς τρόπους με τους οποίους ένα δίκτυο ΟΚΠ συνεργαζόταν με την αστυνομία για να εντοπίσουν προβλήματα και να βελτιώσουν την ανταπόκριση, σχολιάζοντας «στρέφουν την προσοχή μας στα θέματα που τους απασχολούν, πώς – από τη σκοπιά του θύματος – θα μπορούσαμε να είμαστε πιο επιτυχείς. Όλα αυτά είναι πολύ επικοινωνιακά, έχουν σκοπό να βοηθήσουν.»²⁴⁰ Δίνοντας ένα παράδειγμα του πώς μία ΟΚΠ κατάφερε να χρησιμοποιήσει το δίκτυό της και να βοηθήσει την αστυνομία να εντοπίσει έναν μάρτυρα που ζούσε στο εξωτερικό, ένας ερωτώμενος σημείωσε, «Μπορούμε να κάνουμε πράγματα που δεν μπορούν να κάνουν».²⁴¹

Ένας ερωτώμενος από μία βρετανική οργάνωση με πολύ καλή σχέση με την αστυνομία επεσήμανε τι χρειάζεται για να οικοδομηθεί και να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη και η νομιμότητα όταν δουλεύεις με τις αρχές ως εκπρόσωπος της κοινότητας,

237 Ερωτώμενος 29.

238 Ερωτώμενος 30.

239 Ερωτώμενος 7.

240 Ερωτώμενος 9.

241 Ερωτώμενος 7.

«Το θέμα είναι αν μπορείς να δείξεις στην αστυνομία ότι είσαι σοβαρή επαγγελματική οργάνωση και ότι δεν είναι οι γρήγοροι εντυπωσιακοί τίτλοι στα ΜΜΕ που σε ενδιαφέρουν, είσαι εκεί απλά για να κάνεις τη δουλειά που πρέπει να γίνει κάθε μέρα, να παρακολουθείς τους αριθμούς, να υποστηρίζεις τα θύματα, να υποστήριζεις την διερεύνηση - δεν είναι κάτι φαντασμαγορικό αλλά πρέπει να γίνει - τότε κερδίζεις την εμπιστοσύνη τους.»²⁴²

Από την σκοπιά των ΟΚΠ, μία θετική πορεία στην παροχή υπηρεσιών, στην ανεξαρτησία και την εμπιστοσύνη σε σχέση με μία κοινότητα και ταυτόχρονα μία εποικοδομητική κριτική προσέγγιση προς τις αρχές αναδείχθηκαν ως κεντρικά, και συνδεδεμένα, στοιχεία επιτυχίας. Όπως παρατήρησε ένας ερωτώμενος «η σχέση με αυτές τις αρχές είναι τόσο σημαντική όσο η υποστήριξη των θυμάτων εγκλημάτων μίσους».²⁴³

Οι ΟΚΠ έχουν να ισορροπήσουν το ρόλο του να φέρνουν την αστυνομία προ των ευθυνών της με συνεχή, ανοικτό διάλογο. Όπως εξήγησε ένας από τους ερωτώμενους,

«Είναι μία δύσκολη σχέση. Πρέπει να είναι δύσκολη, δεν πρέπει να είναι εύκολη. [Νομίζω ότι] την αξιοποιείς με τον καλύτερο τρόπο όταν προσπαθείς να δείξεις από την αρχή ότι, «είμαι εδώ για να κάνω τη ζωή σας πιο δύσκολη, είμαι εδώ για να κάνω τις ζωές **μας** πιο εύκολες»... Αλλά κρατάμε [την αστυνομία] στο επίκεντρο ως δράστες αλλά ταυτόχρονα προσπαθούμε επίσης να συνεργαστούμε μαζί τους.»²⁴⁴

Οι ΟΚΠ συχνά κινούνται σε χώρους όπου πρέπει σε ένα κομμάτι να συνεργάζονται ενώ σε άλλο να είναι πολύ επικριτικοί. Ένας ερωτώμενος από δημόσια αρχή έδωσε το παράδειγμα μίας ΟΚΠ που ήταν δημοσίως επικριτική προς την αστυνομία για το πώς είχαν χειριστεί ένα περιστατικό σε ένα άλλον αστυνομικό τομέα, και όμως ήταν σε θέση να συνεργάζονται για την εκπαίδευση στο έγκλημα μίσους. Τονίζοντας τη σημασία των ατομικών σχέσεων, σχολίασε, «Όταν υπάρχει θέληση, όλα γίνονται».²⁴⁵

Σκεπτόμενος τι υποστηρίζει την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ δημοσίων αρχών και ΟΚΠ, ένας ερωτώμενος εξήγησε,

«αυτό που πιθανώς βοηθάει τη συνεργασία είναι όταν και οι δύο, όταν η δημόσια διοίκηση και η κοινωνία των πολιτών, νιώθουν ότι είναι εταίροι στην ίδια ιστορία και ότι πρέπει να συνεργαστούμε, δεν είν' έτσι;» Και έχουμε καλές σχέσεις με μερικές από αυτές τις ΜΚΟ. ...Όταν είμαστε πολύ ο καθένας στη

242 Ερωτώμενος 5 Ηνωμένο Βασίλειο

243 Ερωτώμενος 31.

244 Ερωτώμενος 1.

245 Ερωτώμενος 16.

θέση του, εμείς στη διοίκηση και οι ΜΚΟ στην θέση αυτού που ζητάει, νομίζω ότι πρέπει να οικοδομήσουμε ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης για να δουλέψουμε. Νομίζω ότι θα πρέπει να ξέρουμε ότι πρέπει να οικοδομήσουμε αυτό το περιβάλλον εμπιστοσύνης και από τις δύο πλευρές.»²⁴⁶

Οι ΟΚΠ πρέπει και να εξασφαλίσουν την εμπιστοσύνη όλων των στοιχείων της κοινότητας αλλά και να χτίσουν εποικοδομητικές σχέσεις με τις δημόσιες αρχές. Υπάρχει εγγενής ένταση σε αυτήν την προσέγγιση που μπορεί να επιδεινωθεί από τις διαφορετικές προκλήσεις σε διάφορες επηρεαζόμενες ομάδες. Για παράδειγμα, σε κοινότητες όπου εμμένει η έλλειψη εμπιστοσύνης στις δημόσιες αρχές, εκείνες οι οργανώσεις που ρητά επιδιώκουν να διατηρήσουν θετικές σχέσεις με τις αρχές μπορεί να αντιμετωπίσουν δυσπιστία μέσα στις κοινότητές τους.

Αυτό εκφράζεται πολύ καλά στον αναλυτικό οδηγό της RAA Sachsen για την υποστήριξη των θυμάτων του εγκλήματος μίσους, «Η εμπειρία μας δείχνει ότι η ανάρμοστη αντιμετώπιση, ή μία κακής ποιότητας αντιμετώπιση, από την αστυνομία και άλλους επίσημους φορείς μπορεί να έχουν αρνητική επίπτωση στην εμπιστοσύνη του θύματος προς εκείνον που παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης. Για να το αποφύγουν αυτό, εκείνοι που δουλεύουν πάνω σε συγκεκριμένες υποθέσεις θα πρέπει να δείχνουν σαφώς ότι είναι πάντα με το μέρος του θύματος».²⁴⁷

Ένας ερωτώμενος από μία ΟΚΠ που εργάζεται με το αντιμουςουλμανικό έγκλημα μίσους εξήγησε, «μπορεί να υπάρχει η ψευδής αντίληψη στις μουσουλμανικές κοινότητες ότι, επειδή δουλεύουμε με την αστυνομία και την κυβέρνηση, είμαστε δημόσιος φορέας». Και συνέχισε λέγοντας, «συνεργαζόμαστε πάνω σε συγκεκριμένες επιμέρους υποθέσεις, ανάλογα με το τι θέλει το θύμα και δουλεύουμε μαζί τους για να πετύχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα για την υπόθεσή τους. Για μας το να μπορούμε να αλλάξουμε μία πολιτική, για να μπορούμε να φέρουμε το κράτος και την αστυνομία προ των ευθυνών τους... πρέπει να δουλέψουμε μαζί τους».²⁴⁸

Υπάρχουν επίσης μεταβαλλόμενοι παράγοντες που δεν μπορούν να ελέγξουν εκείνοι που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή αυτών των προσπαθειών από την σκοπιά των δημοσίων αρχών και των ΟΚΠ. Όπως εξήγησε ένας από τους ερωτώμενους,

«Οπότε, υπάρχουν όρια σε αυτή τη συνεργασία με τους δημόσιους φορείς και βλέπουμε ότι πολύ συχνά... σε επαγγελματικό επίπεδο μπορεί να έχεις πολύ καλή συνεργασία αλλά μόλις πάει παραπάνω και γίνει κάπως πολιτικό το θέμα τότε κλείνουν τις πόρτες και είναι κάπως, δε θέλουμε να μπλέκουμε

246 Ερωτώμενος 21.

247 Kees, S-J, Iganski, P. Kusche, R., Świider, M., Chahal, K. (2016).

248 Ερωτώμενος 31.

με ΜΚΟ...Και μετά χάνεις αυτή τη θέση να είσαι ειδικός σε ένα θέμα και για κάποιο ρόλο σε αντιμετωπίζουν μόνο ως πολιτικό παράγοντα.»²⁴⁹

Οι ΟΚΠ πρέπει να γνωρίζουν ότι μπορεί να υπάρχει μια λεπτή γραμμή ανάμεσα στο να είσαι ειδικός στο έγκλημα μίσους του οποίου τον ουδέτερο συμβουλευτικό ρόλο ζητούν η αστυνομία και άλλοι, και στο να είσαι ένας «πολιτικός παράγοντας» που θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με επιφύλαξη. Αυτό μπορεί να ισχύει ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου τα δικαιώματα των μειονοτήτων, για παράδειγμα στη μετανάστευση, έχουν πολιτικοποιηθεί και οι προσπάθειες να κατανοηθεί και να αντιμετωπιστεί το έγκλημα μίσους έρχονται αντιμέτωπες με σκεπτικισμό και ακόμα και εχθρότητα από κάποιους που βρίσκονται στο φως της δημοσιότητας.

Ερωτώμενοι από τις δημόσιες αρχές τόνισαν τη σημασία του να αναγνωρίσουμε ότι οι δημόσιοι θεσμοί μπορεί να είναι από τη φύση τους συντηρητικοί χώροι όπου οι αλλαγές μπορεί να είναι αργές. Ένας ερωτώμενος περιέγραψε την προσέγγιση του στην προώθηση της ατζέντας που αφορά το έγκλημα μίσους ως «το να τεντώνεις τα όρια... προσεκτικά».²⁵⁰ Αυτή η προσεκτική και συντηρητική προσέγγιση μπορεί να είναι αποθαρρυντική για τις ΟΚΠ που τείνουν να λειτουργούν σε μία πιο ευέλικτη κουλτούρα που εστιάζει περισσότερο στο θύμα.

Οι σχέσεις μπορεί να αλλάξουν με το χρόνο, και δεν κινούνται πάντα προς την ίδια κατεύθυνση. Για παράδειγμα, σε μία περίπτωση, πρόοδος που πήρε χρόνια για να πραγματοποιηθεί σε ένα δύσκολο περιβάλλον είναι καθηλωμένη και υπάρχει ο κίνδυνος να λήξει. Ένας ερωτώμενος τόνισε τη εγγενή ανισορροπία δυνάμεων στις σχέσεις ΟΚΠ-δημοσίων αρχών, «αν μία δημόσια αρχή δε θέλει να ασχοληθεί, δεν έχει σημασία τι κάνεις εσύ».²⁵¹

Είναι σαφές ότι το αν οι καθοριστικές φιλίες σε καθημερινό επίπεδο θα επιβιώσουν ή θα πεθάνουν εξαρτάται από την επένδυση, τις δεξιότητες και την εμπιστοσύνη των εμπλεκόμενων, και το πολιτικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν. Υπάρχει δουλειά που πρέπει να γίνει επειγόντως για να προσδιορίσουμε τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους με τους οποίους οι διακυβερνητικοί οργανισμοί και οι φορείς μπορούν να υποστηρίξουν αυτές τις σχέσεις. Ως γενική αρχή θα ήταν σημαντικό να διασφαλίσουμε ότι οι καλές σχέσεις θα αναγνωριστούν, θα διατηρηθούν αλλά και θα υποστηριχθούν σε επίπεδο χάραξης πολιτικής, χρηματοδότησης και οικοδόμησης ικανοτήτων.

249 Ερωτώμενος 7.
250 Ερωτώμενος 17.
251 Ερωτώμενος 30.

Συρρικνούμενοι χώροι

Η συνεργασία και τα εταιρικά σχήματα για το έγκλημα μίσους λειτουργούν μέσα σε αυτό που πολλοί έχουν αποκαλέσει «συρρικνούμενο χώρο για την κοινωνία των πολιτών». Στα πλαίσια αυτής της έκθεσης, πιο συναφείς είναι οι περιορισμοί στην χρηματοδότηση από το εξωτερικό και οι μειούμενοι πόροι εν γένει καθώς και ένα εχθρικό περιβάλλον για τις ΟΚΠ που δουλεύουν με το έγκλημα μίσους, περιλαμβανομένου του εκφοβισμού και της παρενόχλησης υπερασπιστών των ατομικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΕΕ και οι θεσμοί της έχουν ασχοληθεί με αυτά τα θέματα. Στο Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Δημοκρατία της ΕΕ για την περίοδο 2015-2019, η ΕΕ αναγνώρισε την «συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών παγκοσμίως»²⁵² και υποσχέθηκε να βαθύνει τη συνεργασία της και να υποστηρίξει την κοινωνία των πολιτών, ενώ δήλωσε ότι την «ανησυχούν ιδιαίτερα οι προσπάθειες ορισμένων χωρών να περιορίσουν την ανεξαρτησία της κοινωνίας των πολιτών».²⁵³ Δεσμεύτηκε επίσης να υποστηρίξει «δομημένες ανταλλαγές» μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων αρχών και να «αντιμετωπίσει απειλές στον χώρο των ΜΚΟ».²⁵⁴

Η πρόσφατη έκθεση του ΟΘΔ επεσήμανε τον ουσιαστικό ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενώ τόνισε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οργανώσεις της κοινωνίας, μεταξύ άλλων και την έλλειψη χρηματοδότησης καθώς και εγκλήματα μίσους κατά υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι Γνωμοδοτήσεις 3 και 6 της έκθεσης, όπου ο ΟΘΔ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να βελτιώσει περαιτέρω την διαθεσιμότητα των πληροφοριών που αφορούν υφιστάμενους μηχανισμούς χρηματοδότησης, να απλουστεύσει την διαδικασία εφαρμογής και παρακολούθησης και να εξετάσει την πιθανότητα πολυετούς και βασικής χρηματοδότησης (core funding) των ΟΚΠ.²⁵⁵

Μηχανισμοί για σύνδεση και συνεργασία: καταγραφή βάσει της αντίληψης

Η υιοθέτηση μίας προσέγγισης που βασίζεται στην αντίληψη για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους είναι το πιο σημαντικό τεχνικό βήμα που μπορεί να γίνει από την αστυνομία και από άλλους φορείς για να ανοίξει και να διευκολυνθεί η ουσιαστική συνεργασία με ΟΚΠ αυτού του τομέα.²⁵⁶ Η πλήρης εφαρμογή μπορεί να επιτρέψει τα στοιχεία των ΟΚΠ να εξεταστούν άμεσα από την αστυνομία και ακόμα και να περιληφθούν στα στατιστικά της. Αυτό έχει δυνητικά ευρύτερα οφέλη, από την οικοδόμηση σχέσεων μέχρι --και αυτό είναι το πιο σημαντικό-- να παραμένουν ασφαλή τα θύματα και οι κοινότητες.

²⁵² Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2015), σ. 5.

²⁵³ Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2015), σ. 12.

²⁵⁴ Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2015), σ. 19.

²⁵⁵ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018a, Ιανουάριος).

²⁵⁶ Βλ. πίνακα EEPM παρακάτω για την Γενική Σύσταση Πολιτικής Αρ. 11.

Το βήμα αυτό επίσης δημιουργεί έναν δυνάμει ισχυρότατο μηχανισμό για σύνδεση και συνεργασία με όλους τους βασικούς φορείς που έχουν αρμοδιότητες στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους, επιτρέποντας την ομαλότερη διαβίβαση στοιχείων από το στάδιο της διερεύνησης σε αυτό της δίωξης.

Όπως εξήγησε ο Dave Rich, επικεφαλής πολιτικής του Community Security Trust, το οποίο πρωτοστάτησε σε δεσμευτικές συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών με την αστυνομία στην Αγγλία και την Ουαλία.

«το σημαντικό με τον ορισμό [βάσει της αντίληψης] για την αστυνομία είναι ότι πολλοί άνθρωποι θεωρούσαν ότι κατήγγειλαν ένα έγκλημα μίσους αλλά η αστυνομία δεν τους έπαιρνε σοβαρά και αυτό είναι που άλλαξε ο ορισμός Macpherson²⁵⁷. Ανάγκασε την αστυνομία να αλλάξει νοοτροπία. Και τώρα, είμαστε στο σημείο όπου αν πεις ότι αν είσαι θύμα ρατσιστικού ή αντισημιτικού εγκλήματος έχεις περισσότερες πιθανότητες να σε πιστέψουν... προσθέτει στην πίεση προς την αστυνομία να πάρει τα θύματα σοβαρά και τις οργανώσεις των θυμάτων σοβαρά και να δουλέψει με ΜΚΟ και να εμπιστευτεί τις ΜΚΟ.. μπορεί να διαφωνείς βάσει των στοιχείων αλλά... η νοοτροπία προσανατολίζει την αστυνομία πιο πολύ προς τις κοινότητες, να ασχοληθεί μαζί τους.»

ΠΙΝΑΚΑΣ: Τι είναι η «καταγραφή βάσει της αντίληψης»

Η Γενική Σύσταση Πολιτικής Αρ. 11 της ΕΕΡΜ συστήνει να ορίζει και να καταγράφει η αστυνομία ως ρατσιστικό περιστατικό «οποιοδήποτε περιστατικό γίνεται αντιληπτό ως ρατσιστικό από το θύμα ή από οποιοδήποτε άλλο άτομο».

Η λογική αυτής της προσέγγισης είναι η εξής:

- «Να διασφαλιστεί ότι η αστυνομία διερευνά σε βάθος όλα τα ρατσιστικά αδικήματα και δεν παραβλέπει τα ρατσιστικά κίνητρα κοινών αδικημάτων,
- Να δημιουργηθεί και να λειτουργεί ένα αξιόπιστο σύστημα για την καταγραφή και την παρακολούθηση περιστατικών ρατσισμού καθώς και της έκτασης κατά την οποία τέτοια περιστατικά καταλήγουν στον εισαγγελέα και χαρακτηρίζονται τελικά ρατσιστικά αδικήματα,
- Να ενθαρρυνθούν τα θύματα και οι μάρτυρες ρατσιστικών περιστατικών να καταγγέλλουν τέτοια περιστατικά.»

Όπως εξηγεί ο ΟΘΔ, «Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει στην αστυνομία να επιτελέσει το νομικό της καθήκον βάσει της νομολογίας του ΕΔΔΑ να 'αποκαλύπτει τα κίνητρα προκατάληψης'.»

Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει στην αστυνομία να έχει πρόσβαση στις αντιλήψεις

257 Η Σύσταση Πολιτικής Αρ 11 της ΕΕΡΜ είναι ίδια με τον ορισμό Macpherson. Βλ. πλαίσιο παρακάτω για λεπτομερή εξήγηση

της κοινότητας για τον κίνδυνο και την πραγματικότητα της στοχευμένης βίας, να βρει την ευκαιρία να ανιχνεύει πιθανά κίνητρα προκατάληψης το νωρίτερο δυνατό, να διαβιβάζει με τρόπο διαφανή αυτήν την πληροφορία στο στάδιο της δίωξης και να παρέχει ένα σημείο σύνδεσης με ΟΚΠ που παρακολουθούν επίσης τα εγκλήματα μίσους.

Είναι σημαντικό να σημειωθούν τα ακόλουθα:

- Ο ορισμός αυτό ισχύει για εγκλήματα που καταγράφει η αστυνομία. Με άλλα λόγια, η ΕΕΡΜ προτείνει να συμπεριλαμβάνουν τα εθνικά συστήματα καταγραφής αξιόποινων πράξεων τα ρατσιστικά εγκλήματα ως ειδική κατηγορία, η οποία ορίζεται από την αντίληψη του θύματος ή άλλου.
- Δεδομένου ότι η νομολογία του ΕΔΔΑ και η εθνικές νομοθεσίες έχουν εξελιχτεί, υπάρχει μία βάση ώστε να προταθεί η επέκταση αυτού του ορισμού στην αστυνόμευση και την καταγραφή και άλλων τύπων εγκλημάτων μίσους. Για παράδειγμα, το Ηνωμένο Βασίλειο επέκτεινε τον «Ορισμό Macpherson», ο οποίος χρησιμοποιεί την ίδια διατύπωση με την ΓΣΠ Αρ. 11 της ΕΕΡΜ για να καλύπτει πέντε παρακολουθούμενους κλάδους του εγκλήματος μίσους:

Φυλή, Θρησκεία, Σεξουαλικό Προσανατολισμός, Αναπηρία και Διαφυλική Ταυτότητα²⁵⁸

- Η προσέγγιση αυτή στην καταγραφή αποκαλείται συχνά καταγραφή αντίληψης θύματος. Ενώ πρόκειται για προσέγγιση που εστιάζει στο θύμα, το να συμπεριληφθεί η αντίληψη «οποιοδήποτε άλλου» επιτρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη η αντίληψη κάποιου μάρτυρα ή αστυνομικού.

Μπορεί να υπάρχει ισχυρή αντίσταση στην πλήρη υιοθέτηση του ορισμού του εγκλήματος μίσους βάσει της αντίληψης σε εθνικό επίπεδο.

Για παράδειγμα:

- Η εθνική πολιτική καταγραφής αξιόποινων πράξεων ενδέχεται να επιτρέπει μόνο στην αστυνομία να ορίζει και να καταγράφει αξιόποινες πράξεις βάσει αντικειμενικών αποδείξεων, πράγμα το οποίο εξαιρεί την καταγραφή απλά βάσει της αντίληψης του θύματος ή άλλου.
- Νόμος ή πολιτική της αστυνομίας που απαγορεύει τις ανώνυμες καταγγελίες.²⁵⁹ Για παράδειγμα, η πολιτική αυτή θα εξαιρέσει περιστατικά που έχουν καταγραφεί ανώνυμα από ΟΚΠ ή ανώνυμες καταγγελίες που έχουν γίνει κατ' ευθείαν στην αστυνομία.
Σε αυτές τις περιπτώσεις, θα πρέπει να διερευνηθούν άλλες οδοί για

²⁵⁸ Βλ. True Vision (2019).

²⁵⁹ Αυτό ισχύει στην Ιρλανδία και στην Ιταλία.

να καταγραφούν αυτά τα περιστατικά. Για παράδειγμα, η αστυνομία θα μπορούσε να εξετάσει την περίπτωση να δημιουργήσει μία κατηγορία «δυσνητικού εγκλήματος μίσους», το οποίο βρίσκεται κάτω από τον ουδό του επιβεβαιωμένου εγκλήματος βάσει των εθνικών προτύπων καταγραφής εγκλημάτων, αλλά εξακολουθεί και συγκεντρώνει τις απαραίτητες πληροφορίες και να επιτυγχάνει τους στόχους που διατυπώθηκαν παραπάνω.²⁶⁰

Μία δεύτερη προσέγγιση είναι να ζητηθεί η καταγραφή της αντίληψης του θύματος ή μαρτύρων ως ειδικός δείκτης προκατάληψης και να διασφαλιστεί ότι αυτή η πληροφορία μπορεί να αντιμετωπιστεί ως ξεχωριστή κατηγορία κατά την ανάλυση των δεδομένων. Σύμφωνα με την ανάλυση του ΟΘΔ για το 2018, η οποία μελετά τα συστήματα καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων από την αστυνομία, εννέα χώρες περιλαμβάνουν την αντίληψη των θυμάτων ως δείκτη προκατάληψης στα συστήματα καταγραφής τους.²⁶¹ Αυτό μπορεί να αποτελεί σημείο αφετηρίας για να αποτυπωθούν στοιχεία για την αντίληψη του θύματος και της κοινότητας, και ανώνυμες καταγγελίες – δεδομένα που μπορούν να συγκεντρωθούν χωριστά, να αναθεωρηθούν και να γνωστοποιηθούν στις κοινότητες ώστε να ανοίξει η συζήτηση σχετικά με την αντίληψή τους και τη συχνότητα και τον αντίκτυπο του προβλήματος του εγκλήματος μίσους.

Προτείνεται ότι θα πρέπει να διερευνηθούν:

- Πώς αποτυπώνεται αυτή τη στιγμή η αντίληψη των θυμάτων, των μαρτύρων και της κοινότητας
- Οι υφιστάμενες εθνικές προσεγγίσεις στην υλοποίηση της ΓΣΠ της ΕΕΡΜ καθ' ολοκληρίαν ή εν μέρει
- Εμπόδια στην μερική ή συνολική εφαρμογή της ΓΣΠ Αρ. 11 της ΕΕΡΜ από τη σκοπιά της αστυνομίας και των ΟΚΠ.

Η γνώση που θα προκύψει από αυτή τη δουλειά θα μπορούσε να τροφοδοτήσει μία αναθεώρηση της ΓΣΠ 11 και τη δημιουργία οδηγιών για τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες μέλη μπορούν να εφαρμόσουν τη σύσταση μέσα στα πλαίσια των νομικών και των πρακτικών τους περιορισμών.

Μπορεί να υπάρχει ένα παράδοξο στην καρδιά κάποιων από τα πράγματα που λέγονται για την καταγγελία και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους. Ενώ αναγνωρίζεται ευρέως ότι τα θύματα νιώθουν συχνά πιο άνετα όταν κάνουν την καταγγελία σε κάποιον τρίτο και όχι στην αστυνομία, τα στοιχεία των ΟΚΠ ή «η καταγγελία σε τρίτους» συχνά δεν γίνονται αποδεκτά ως έγκυρα ή παραδεκτά από τις αρχές επιβολής του νόμου, ούτε λαμβάνονται υπόψη κατά την πρακτική,

260 Βλ. ΟΑΣΕ, Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) (2014a, 29 Σεπτεμβρίου).

261 Σε αυτές περιλαμβάνονται η Ουγγαρία, η Ιρλανδία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Βλ. Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2018b, Ιούνιος).

τις στρατηγικές και τον σχεδιασμό της αστυνομίας. Θα φαινόταν λογικό να υποστηρίξουμε ότι εάν συμφωνηθεί ότι τα θύματα αισθάνονται πιο άνετα με την καταγγελία σε τρίτους, τότε είναι καθήκον των δημοσίων αρχών να βρουν τρόπο να λάβουν υπόψη αυτά τα δεδομένα.

Συμφωνία και συμμόρφωση με τους «κανόνες εμπλοκής»

Καθώς οι δημόσιες αρχές έρχονται πιο κοντά στο να εξετάσουν συγκεκριμένου τύπου συνεργασία με τις ΟΚΠ για την ανταλλαγή στοιχείων και πληροφοριών, προσδιορίστηκαν διάφοροι βασικοί «κανόνες εμπλοκής» από τη δική τους οπτική.

Όταν υπάρχει ανταλλαγή δεδομένων και πληροφοριών, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να είναι σίγουρες ότι οι οργανώσεις με τις οποίες εμπλέκονται μπορούν να εγγυηθούν την ασφάλεια των στοιχείων του θύματος. Όπως τόνισε ένας αξιωματούχος, «Θα θέλαμε τα συστήματα δεδομένων μας να είναι ασφαλή από επιθέσεις... η εμπιστοσύνη και η αξιοπιστία είναι πραγματικά σημαντικές.»²⁶²

Για πολλές δημόσιες αρχές, οι ΟΚΠ που θα ήθελαν να έχουν πιο επίσημη δομή συνεργασίας θα πρέπει να αποδείξουν ότι έρχονται συστηματικά αντιμέτωπες με κάθε μορφή μίσους και προκατάληψης και έχουν προϋστορία στην παροχή υποστήριξης σε όλα τα θύματα από διάφορες κοινότητες χωρίς διακρίσεις. Όπως εξήγησε ένας εκπρόσωπος δημοσίου φορέα,

«Πρέπει να σκανάρεις το πεδίο και να δεις ποιος είναι αξιόπιστος. ...Ψάχνουμε ομάδες που θέλουν να δουλεύουν με άλλες ομάδες όχι μόνες τους. Κάποιοι είναι καλοί στο να μιλάνε για τα δικαιώματα που θα έπρεπε να έχουν εκείνοι αλλά δεν δίνουν και σε άλλες ομάδες αυτά τα ίδια δικαιώματα. Πρέπει να έχουμε αντίστοιχα ιδανικά και να αναζητούμε ομάδες που έχουν πορεία που μπορεί να αποδείξει ότι μπορούν να υποστηρίξουν θύματα. Πρέπει να αρχίσουμε να χτίζουμε την εμπιστοσύνη στην ανταλλαγή στοιχείων, να τακτοποιούμε τα πράγματα, συμφωνίες προστασίας δεδομένων, συμφωνίες εμπιστευτικότητας...ώστε... να νιώθεις ότι έχεις έλεγχο στις πληροφορίες που μπορεί να θέλουν ή να μη θέλουν να δώσουν. Πρέπει να είσαι σαφής για τις κόκκινες γραμμές. Για παράδειγμα, να πεις σε μια ΜΚΟ μπορείτε να μιλήσετε για αυτήν την υπόθεση θεωρητικά αλλά χωρίς να αναφέρετε επιμέρους στοιχεία, ή μπορείτε να κοινοποιήσετε αυτά τα μηνύματα, αλλά δε θέλουμε να κοινοποιήσετε το χ, ψ, ζ. Χρειάζεται χρόνος για να χτιστεί εμπιστοσύνη. Για αυτό το λόγο... πραγματικά θεωρούμε αυτές τις σχέσεις πολύ σημαντικές.»²⁶³

²⁶² Ερωτώμενος 28.

²⁶³ Ερωτώμενος 32.

Οι ΟΚΠ έχουν επίσης τους δικούς τους κανόνες εμπλοκής, που περιλαμβάνουν την ανάγκη να απεμπλακούν όταν μία κρίσιμη φιλία «τελειώνει», έχοντας πάντα ως προτεραιότητα τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των ανθρώπων που υποστηρίζουν, καθώς και την εμπιστοσύνη της ευρύτερης κοινότητας.

Η παραπάνω ανάλυση δείχνει πόσο κεντρικός είναι ο ρόλος των ΟΚΠ στη διαδικασία τεκμηρίωσης της εθνικής εικόνας της συχνότητας του εγκλήματος μίσους καθώς και τον αντίκτυπο και την αποτελεσματικότητα της ανταπόκρισης σε αυτό. Η δημιουργία ευκαιριών για σύνδεση μέσα από τη συνεργασία για εκπαιδευτικές δράσεις και για συγκεκριμένες υποθέσεις, η καλλιέργεια καθοριστικών φιλιών και η υλοποίηση της καταγραφής που βασίζεται στην αντίληψη μπορούν να αποτελέσουν το σκελετό που στηρίζει τα εθνικά «συστήματα» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους.

Τα υφιστάμενα πρότυπα και οδηγίες, τα πλαίσια οικοδόμησης ικανοτήτων και χρηματοδότησης θα πρέπει να αναθεωρηθούν και να επαναξιολογηθούν υπό αυτό το πρίσμα. Για παράδειγμα, οι εκθέσεις της EEPM (ECRI) για τις χώρες θα πρέπει να έχουν πιο τεχνική εστίαση που να βασίζεται σε σαφή κριτήρια για την εφαρμογή της ΓΣΠ Αρ. 11 σε εθνικό επίπεδο. Το ΓΔΘΔΑ (ODIHR) θα μπορούσε να εξετάσει την περίπτωση να συμπεριλάβει πληροφορίες σχετικά με το εάν μία συγκεκριμένη χώρα στην ετήσια έκθεσή της για το έγκλημα μίσους υιοθετεί ως προς την καταγραφή την προσέγγιση που βασίζεται στην αντίληψη. Ο ΟΘΔ (FRA) θα μπορούσε να αξιοποιήσει την έκθεσή του για το 2018 προκειμένου να καθοδηγήσει περαιτέρω τις χώρες για το πώς να υιοθετήσουν την προσέγγιση αυτή σε εθνικό επίπεδο. Τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ θα πρέπει να έχουν ως στόχο να υποστηρίζουν και τις δύο αυτές τεχνικές εξελίξεις καθώς και νέες ή καθιερωμένες σχέσεις που υπερβαίνουν τους θεσμικούς «διαχωρισμούς».

Μία εστίαση στην στρατηγική των ΟΚΠ

Η έρευνα αυτή βασίστηκε σε άλλες εργασίες για να αποδείξει ότι οι ΟΚΠ μπορούν να αποτελούν βασικό και ισότιμο παράγοντα του «συστήματος» που καταγράφει πληροφορίες για το έγκλημα μίσους και υποστηρίζει τα θύματα καθώς κινούνται μέσα στη διαδικασία της ποινικής δικαιοσύνης. Ωστόσο, οι ΟΚΠ αγωνίζονται με περιορισμένους πόρους και στον ανταγωνισμό για χρηματοδότηση διακυβεύουν πολύτιμες σχέσεις. Υπήρχαν λίγα παραδείγματα στρατηγικής συνεργασίας με διάρκεια σε εθνικό επίπεδο για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων τόσο μεταξύ ΟΚΠ όσο και μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων αρχών.

Μολονότι σε διεθνείς και εθνικές εκθέσεις και δηλώσεις οι ΟΚΠ εμφανίζονται να έχουν «κεντρικό ρόλο» στην υποστήριξη των θυμάτων και στην ενθάρρυνση των καταγγελιών, η πραγματικότητα είναι ότι τα δεδομένα που παράγουν θεωρούνται συχνά περιφερειακά σε σχέση με την επίσημη «εικόνα» και «ιστορία» του εγκλημάτων μίσους σε εθνικό επίπεδο. Η θέση αυτή έχει εν μέρει προκληθεί από

έλλειψη συντονισμού και στρατηγικής εστίασης από πλευράς ΟΚΠ. Η καταγραφή υψηλής ποιότητας, η παρακολούθηση και η υποστήριξη απαιτούν ικανότητες, γνώση και πόρους που μικρός μόνο αριθμός ΟΚΠ διαθέτει. Τα ευρήματά μας υποδεικνύουν τα ακόλουθα κοινά στοιχεία στις αποτελεσματικές προσεγγίσεις:

- Είτε ένα μικρό δίκτυο ΟΚΠ με υψηλό επίπεδο ικανοτήτων ή ένα μεγαλύτερο δίκτυο με συντονιστή που διαθέτει πόρους και δεξιότητες
- Διαφανή μεθοδολογία καταγραφής και συλλογής στοιχείων που είναι συμβατή με τις προσεγγίσεις της καταγραφής από την αστυνομία
- Ικανότητα καθώς και προϋστορία στην εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των κοινοτήτων τους καθώς και της αστυνομίας,
- Μεγάλη εμβέλεια επικοινωνίας με τις κοινότητές τους μέσα από ανοιχτές τηλεφωνικές γραμμές και μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Τώρα θα στραφούμε στην εξέταση εκείνων των στοιχείων που υποστηρίζουν ΟΚΠ οι οποίες επιδιώκουν να παίξουν κεντρικό ρόλο στα συστήματα καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων προς όφελος των θυμάτων.

Τα στοιχεία θα πρέπει να μιλάνε μόνα τους

Οι ΟΚΠ που έχουν την πιο αποτελεσματική συνεργασία με τις δημόσιες αρχές είναι μάλλον πιθανό ότι έχουν αξιόπιστη, διαφανή μεθοδολογία για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και ότι δημοσιεύουν τα στοιχεία τους σε τακτικές εκθέσεις. Αυτό παρέχει πλατφόρμα για σύνδεση αλλά και ατζέντα για συνεργασία. Για παράδειγμα, ένας ερωτώμενος εξήγησε τη σημασία της δουλειάς τους στην τεκμηρίωση του προβλήματος του εγκλήματος μίσους κατά ΛΟΑΤ.

«Είχαμε μία δημοσκόπηση θυμάτων πριν 2 χρόνια με την κοινότητα ΛΟΑΤ, οπότε θα μπορούσα να πω ότι Χ τοις εκατό των ομοφυλοφίλων ήταν θύματα ομοφοβικών εγκλημάτων, 25% των διαφυλικών ήταν θύματα. Έτσι... τότε οι άνθρωποι του υπουργείου άρχισαν να κουνάνε το κεφάλι τους και νομίζω ότι ήταν αποτελεσματική [η δημοσκόπηση] στο να τους πείσει ότι αυτό ήταν κάτι που θα έπρεπε να δούμε. Ένωσα τη μετακίνηση στη νοοτροπία τους όταν άκουσαν τα στοιχεία οπότε νομίζω ότι έχει πραγματική σημασία αν έχεις τέτοιου είδους στοιχεία, ειδικά σε αυτό το νομοθετικό πλαίσιο... Ήμουν πολύ σαφής για τη μεθοδολογία μας και για το ότι δεν έχω στοιχεία για τις επίσημες στατιστικές, οπότε δεν προσπάθησα να προσποιηθώ ότι ήταν τα πάντα, οπότε νομίζω ότι αναγνώρισαν εντάξει αν είμαι ειλικρινής με αυτά που έχω, είμαι ειλικρινής και με τα αποτελέσματά μου επίσης, οπότε νομίζω ότι ήταν και αυτό χρήσιμο. Να μην προσποιείστε ότι έχετε κάτι που δεν έχετε. Και μετά αναγνωρίζουν ότι όντως έχετε αυτό που έχετε.»²⁶⁴

²⁶⁴ Ερωτώμενος 7.

Ένας άλλος ερωτώμενος υπογράμμισε το γεγονός ότι τα στοιχεία μπορούν να έχουν επίδραση όταν το κλίμα της συζήτησης αλλάζει και είναι «πιο ανοικτό». Υποστήριξε ότι όταν το κλίμα ήταν πιο ανοικτό σε εθνικό επίπεδο,

«τότε δώσαμε έγκυρη και σοβαρή επεξεργασία των στοιχείων. Επειδή από τη μία έχεις μέρη του δημοσίου που δεν θέλουν να ακούσουν - κάποιοι θέλουν, άλλοι δεν θέλουν - και μετά από την άλλη έχεις ομάδες ανθρώπων που είναι αλληλέγγυοι. Όταν το κράτος λέει, εντάξει αρκετά με τη γκρίνια σας, δείξτε μου τα στοιχεία σας, τότε δίνεις στοιχεία για τα οποία κανείς δεν μπορεί να πει ότι είναι υπερβολικά, ότι αυτό ποτέ δεν συνέβη... Παρουσιάζεις στοιχεία με τρόπο που δεν μπορούν να τα αγνοήσουν. Δεν θέλεις να υποκαταστήσεις αυτό που γίνεται σε επίπεδο βάσης. Θέλεις να κάνεις τη σύνδεση ανάμεσα στη βάση και στο κράτος. Αν θέλεις αλλαγή στη συμπεριφορά των πολιτών και στους θεσμούς, τότε κάποια στιγμή αυτοί οι δύο «πόλοι» θα πρέπει να συνομιλήσουν.»²⁶⁵

Καταγγελία μέσω διαδικτύου ή αυτοπροσώπως

Διάφορες οργανώσεις είναι σε θέση να προσφέρουν μόνο μία διαδικτυακή πύλη καταγγελιών, χωρίς να παρέχουν υποστήριξη. Μολονότι είναι σημαντικό αυτά τα περιστατικά να μπου «στον χάρτη», όπως εξηγήσαμε στο προηγούμενο στάδιο θα πρέπει να υπάρχει στρατηγική εστίαση στην υποστήριξη που θα φέρει την καταγγελία. Υπάρχει σαφής κίνδυνος, όπως και με τις επίσημες διαδρομές, τα θύματα να μην βρίσκουν νόημα να υποβάλουν καταγγελία σε ΟΚΠ αν το αποτέλεσμα είναι μηδέν.

Η άλλη πλευρά του νομίσματος είναι ότι κάποιες οργανώσεις θέτουν ως προτεραιότητα την υποστήριξη και όχι το έργο της παρακολούθησης. Η ανασκόπηση στοιχείων, η σύνταξη εκθέσεων, η οικοδόμηση θέσεων πολιτικής βάσει των στοιχείων απαιτούν χρόνο, εμπειρία και ενέργεια. Οι ΟΚΠ πρέπει να κάνουν δύσκολες επιλογές για το πού θα χρησιμοποιήσουν τους πόρους τους και ορθώς δίνουν προτεραιότητα στις υπηρεσίες άμεσης υποστήριξης. Ωστόσο, εάν δεν προχωρούν σε ανασκόπηση, ανάλυση και μεγαλύτερη γνωστοποίηση των στοιχείων τους, η ικανότητα βελτίωσής τους, βελτίωσης της εικόνας τους, η αναζήτηση χρηματοδότησης και επιρροής στις δημόσιες αρχές ώστε να αναβαθμίσουν τον ρόλο τους μπορεί να περιορίζονται.

Στρατηγικά ερωτήματα: ποιος είναι ο σκοπός σας;

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η σχέση καθοριστικής φιλίας ανάμεσα σε ΜΚΟ και δημόσιες αρχές είναι κεντρική για τη διασφάλιση και τη συνέχιση της συνεργασίας για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και την συλλογή στοιχείων.

²⁶⁵ Ερωτώμενος 1.

Ωστόσο, η δέσμευση σε μία τέτοια εποικοδομητική συνεργασία μπορεί να έχει στρατηγικές συνέπειες για την αποστολή μιας ΜΚΟ. Όπως εξήγησε ένας από τους ερωτώμενους,

«Υπάρχει ένας διαχωρισμός ανάμεσα στον κρίσιμο φίλο και στον ακτιβιστή, μία διαίρεση ανάμεσα στους από μέσα και στους απ' έξω. Δε νομίζω ότι μπορείς να είσαι στους από μέσα και να μιλάς στους υπουργούς και μετά την άλλη μέρα απ' έξω και να κουνάς πανό - υπάρχουν κάποιοι που προσπαθούν να τα κάνουν και τα δύο αλλά δεν δουλεύει πραγματικά, νομίζω ότι πρέπει να διαλέξεις ένα δρόμο.»²⁶⁶

Και ένα άλλος ερωτώμενος σχολίασε:

«... και ίσως το μοντέλο θα έπρεπε απλά να είναι δύο τύποι ΜΚΟ. Μερικές ΜΚΟ είναι πιο επικριτικές και κάνουν πιο πολύ δουλειά με τα ΜΜΕ, κλπ. ενώ μερικές ΜΚΟ λένε κοιτάξτε, δέχστε όλη αυτή την κριτική, τώρα αφήστε μας να σας βοηθήσουμε να κάνετε τη δουλειά σας ώστε στο τέλος να μην έχετε όλες αυτές τις επικρίσεις.»²⁶⁷

Αυτό δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να αποφεύγεται η έντονη κριτική. Εάν την αποφύγουμε τη αξιοπιστία σε σχέση με την κοινότητα θα υποστεί βλάβη. Πράγματι, πολλοί ερωτώμενοι από ΜΚΟ τόνισαν το κομμάτι «κρίσιμο» στη φιλία, υπό την έννοια της κριτικής, και ένας ερωτώμενος περιέγραψε την σχέση τους ως «ιδιαίτερα κρίσιμη/επικριτική (super-critical) φιλία».²⁶⁸ Ωστόσο, από τη στιγμή που μία ΟΚΠ έχει αποφασίσει να δραστηριοποιηθεί στο χώρο της καταγγελίας και της καταγραφής, η αναζήτηση σχέσεων συνεργασίας με τις δημόσιες αρχές είναι ουσιαστική. Όπως τονίσαμε στην παραπάνω ενότητα, αυτό σημαίνει ότι υπάρχει συνεργασία με την αστυνομία για την ανεύρεση λύσεων, για τα θύματα, και ορισμένες φορές και σε συγκεκριμένες υποθέσεις καθώς και σε εκπαιδευτικές δράσεις. Με αυτό ως αφετηρία, οι ΟΚΠ μπορεί να χρειαστεί να κοιτάξουν τη δομή διακυβέρνησής τους ώστε να προσαρμόσουν την αποστολή και τη στρατηγική τους κατάλληλα.

Κατά την επιδίωξη συνεργατικών σχέσεων με τις δημόσιες αρχές για την επίλυση προβλημάτων, ανακύπτουν προβλήματα που αφορούν τη συνεργασία με άλλες ΟΚΠ. Για εκείνες τις ΟΚΠ που εμπλέκονται στην παρακολούθηση και στην καταγραφή, η συνεργασία στα πλαίσια συνασπισμών με άλλες οργανώσεις θεωρήθηκε σημαντική, ωστόσο υπάρχουν ζητήματα που πρέπει να έχουμε υπόψη μας.

²⁶⁶ Ερωτώμενος 30.

²⁶⁷ Ερωτώμενος 7.

²⁶⁸ Συνέντευξη 31.

Τα κοινά στοιχεία μίας επιτυχούς προσέγγισης

- Κοινή δέσμευση σε υψηλής ποιότητας μεθοδολογία καταγραφής. Για παράδειγμα, το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας (RVRN) έχει κοινή μεθοδολογία με διάφορες οργανώσεις. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να υποστηριχθεί από έναν ισχυρό κεντρικό μηχανισμό με επαρκείς δεξιότητες ώστε να μπορεί να αναθεωρεί δεδομένα, να συντάσσει εκθέσεις, να επιδιώκει συνεργασία με την αστυνομία, κλπ. Τη μέθοδο του Δικτύου χρησιμοποιούν πάνω από 32 ΜΚΟ. Μία άλλη προσέγγιση, είναι να δημιουργηθεί μια μικρότερη, πιο εστιασμένη ομάδα που θα αναλάβει να πραγματοποιεί υψηλής ποιότητας καταγραφή, και μαζί να προσεγγίζουν την αστυνομία και άλλες οργανώσεις για συνεργασία. Ένας ερωτώμενος παρατήρησε πως είναι «ευτυχής παρενέργεια» το ότι δημιουργείται ένα δίκτυο χωρίς αποκλεισμούς που εστιάζει στο έγκλημα μίσους, «[ήταν] η πρώτη φορά που κοινότητες μεταναστών και ΜΚΟ μεταναστών και κοινότητες και ΜΚΟ ΛΟΑΤ βρίσκονται μαζί σε κοινό έδαφος...» Ένας ερωτώμενος σε άλλο πλαίσιο ανέφερε ότι αναπτύσσεται μία «κοινότητα κατά του εγκλήματος μίσους».²⁶⁹
- Διασφάλιση ότι οι ΟΚΠ που καταγράφουν το έγκλημα μίσους και συλλέγουν στοιχεία έχουν τις ικανότητες και τη δυνατότητα να επιτελέσουν αυτό το έργο διασφαλίζοντας ότι προστατεύεται η εμπιστευτικότητα των στοιχείων του θύματος.
- Υιοθέτηση «ενιαίας φωνής» όταν δουλεύουμε με δημόσιες αρχές και φορείς. Όταν δουλεύουμε ως δίκτυο, είναι σημαντικό να βρίσκονται τα μέλη «στην ίδια σελίδα» για τα ζητήματα, τα στοιχεία και τις βασικές προτεραιότητες σε σχέση με τις δημόσιες αρχές. Είναι επίσης σημαντικό να μην καταμετρούμε τα ίδια περιστατικά δύο φορές και, όταν είναι δυνατόν, να αποφεύγουμε τον ανταγωνισμό για τη χρηματοδότηση που διατίθεται για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων.
- Αναζήτηση της υποστήριξης ανεξάρτητων φορέων που έχουν όμως επιρροή, όπως φορείς ισότητας ή εθνικά γραφεία ΔΚΟ. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, η εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες υποστηρίζουν τη δουλειά του Δικτύου.
- Τήρηση όσων υποστηρίζουν. Για παράδειγμα, ενώ οι ΟΚΠ ορθώς επισημαίνουν ότι οι μέθοδοι καταγραφής και κατάρτισης της αστυνομίας και άλλων δημοσίων αρχών θα πρέπει να είναι διαφανείς, το ίδιο θα πρέπει να ισχύει για τη δική τους δουλειά.
- Προσεκτικές κινήσεις στο πολιτικό περιβάλλον. Για παράδειγμα, όταν το περιβάλλον είναι εχθρικό και/ή δεν υπάρχει πολιτική υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων αρχών (συνήθως της αστυνομίας), η συνεργασία μπορεί να πρέπει να γίνει «κάτω από το ραντάρ». Μολονότι μπορεί να υπάρχουν θετικά ταξίδια από την ατομική συνεργασία και τη συνεργασία πίσω από κλειστές πόρτες μέχρι τη συστηματική και διαφανή συνεργασία, απαιτείται προσεκτική

²⁶⁹ Ερωτώμενοι 1 και 30.

κρίση.

- Συνεχίζεται η τεκμηρίωση του προβλήματος του εγκλήματος μίσους ακόμα και όταν δεν υπάρχει ενδιαφέρον από τις αρχές. Όταν το κλίμα αλλάζει, τα στοιχεία είναι εκεί για να αξιοποιηθούν. Όταν η κυβέρνηση κάνει τους «σωστούς θορύβους», τότε θα πρέπει να ασκηθεί πίεση για να περάσουμε από «διακοσμητικές κινήσεις» σε ουσιαστική ηγεσία, δέσμευση και αλλαγή.
- Εξισορρόπηση του κινδύνου συναγωνισμού για τους ίδιους πόρους με την ανάγκη να ληφθεί μία προσέγγιση δικτύου προς όφελος των θυμάτων και των κοινοτήτων, χρησιμοποιώντας κοινή μεθοδολογία καταγραφής, διασφαλίζοντας τακτικές παραπομπές και αναζητώντας κοινές θέσεις αναφορικά με τις θέσεις που επιθυμούν να προωθήσουν.

Από θύλακες γνώσης σε μία κοινότητα κατά του εγκλήματος μίσους: να υποστηριχτούν οι φορείς της αλλαγής;

Η κατανόηση του εγκλήματος μίσους και η εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων αντιμετώπισης του προβλήματος συνεπάγεται κοινωνική, νομική, θεσμική και ατομική αλλαγή και μετασχηματισμό. Η έκθεση αυτή και οι εθνικές εκθέσεις εξετάζουν σημεία που λειτουργούν καταλυτικά ως προς αυτή την αλλαγή, όπως τραγωδίες υψηλού προφίλ που έχουν αυξήσει την ευαισθητοποίηση, η ψήφιση ιστορικών νόμων για το έγκλημα μίσους και η υλοποίηση στρατηγικών και πολιτικών για την κατανομή αρμοδιοτήτων και την ανάληψη δεσμεύσεων για την μέτρηση και την υποστήριξη της προόδου μέσα από στοιχεία. Έχει αναπτυχθεί, έχει γίνει ορατή και έχει δοκιμαστεί μία εννοιολόγηση των «συστημάτων» καταγγελίας και καταγραφής εγκλημάτων μίσους - χώροι συνεχούς αλλαγής που αποτελούνται από σχέσεις ποικίλων βαθμών ισχύος και αποτελεσματικότητας. Έχουν συγκεντρωθεί κανόνες, πρότυπα και οδηγίες, που δηλώνουν την ύπαρξη ενός διεθνούς πλαισίου και βοηθούν στον προσδιορισμό και στην επικέντρωση προσπαθειών ώστε να έρθει στα υφιστάμενα συστήματα καταγγελίας και καταγραφής μια αλλαγή προς το καλύτερο. Στην καρδιά αυτής της δουλειάς βρίσκονται άτομα που εμπίπτουν σε αυτόν τον ορισμό: «φορέας αλλαγής είναι οποιοσδήποτε έχει τις δεξιότητες και τη δύναμη και καθοδηγήσει και να διευκολύνει την προσπάθεια αλλαγής».²⁷⁰

Η οπτική αυτών των φορέων αλλαγής συναντάται παντού στα ευρήματά μας. Τριάντα πέντε άτομα, σχεδόν ισομερώς διαμοιρασμένα μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων αρχών (16 και 13 αντίστοιχα) καθώς και 6 ερευνητές αντιπροσωπεύουν την «κοινότητα» του εγκλήματος μίσους, η οποία διαπερνά σύνορα και συνδέει επαγγελματίες που έχουν ως κίνητρο την κατανόηση και την αντιμετώπιση του εγκλήματος μίσους. Ο Lunenburg παρατηρεί ότι «οι φορείς της αλλαγής μπορεί να είναι εξωτερικοί ή εσωτερικοί».²⁷¹ Η έρευνά μας διαπίστωσε ότι οι δημόσιες

²⁷⁰ Lunenburg (2010) p. 1.

²⁷¹ Lunenburg (2010) p. 1.

αρχές αναγνώρισαν τους εξωτερικούς φορείς αλλαγής ως σημαντικότερους οδηγούς στην βελτίωση της αντιμετώπισης και στην πραγματοποίηση αλλαγής προς το καλύτερο.²⁷² Περαιτέρω, η διαδικασία της αλλαγής όσον αφορά την αύξηση των καταγγελιών και τη βελτίωση της καταγραφής δεν πραγματοποιείται εντός ή εκτός μίας οργάνωσης. Η έρευνα μας διερεύνησε την ιδέα ότι η αλλαγή πραγματοποιείται σε όλα τα συστήματα και υπερβαίνει πολλά όρια και επίπεδα. Ως εκ τούτου, είναι δυνατόν, και πρέπει, να βρεθούν σε όλο το σύστημα φορείς αλλαγής, οι οποίοι πυροδοτούν την πρόοδο, κινούν τα πράγματα προς τα εμπρός, ενώ παγιώνουν ότι έχει κατακτηθεί και το προστατεύουν.

Η ενότητα αυτή έχει ως στόχο να δώσει κάποιες απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα: τι κινητοποιεί τους φορείς αλλαγής; τι υποστηρίζει και τι υποσκάπτει τους φορείς αλλαγής στο ρόλο τους; Όπως σχολίασε ένας ερωτώμενος, «συχνά έχει να κάνει με τις προσωπικότητες, έχει να κάνει με τους ανθρώπους».²⁷³

Τι κινητοποιεί τους φορείς της αλλαγής

Κατά την ανάλυση των πρακτικών των συνεντεύξεων εντοπίσαμε τρία βασικά κίνητρα για τους φορείς της αλλαγής «επαγγελματισμός και επαγγελματικό ενδιαφέρον», «το να βλέπω άμεσα αποτελέσματα» και «υποστήριξη ηγεσίας».

Οι παράγοντες που συνδέονται με τον «επαγγελματισμό» και το «επαγγελματικό ενδιαφέρον» ως προσωπικά κίνητρα εκφράστηκαν συχνότερα από τις δημόσιες αρχές. Ένας ερωτώμενος που έχει εργαστεί με επαγγελματίες από πολλές οπτικές επί σειράν ετών σχολίασε,

«Τι κινητοποιεί [τους φορείς αλλαγής]; Νομίζω ότι είναι πολύ προσωπικό. Νομίζω ότι έχει να κάνει με το πώς αντιλαμβάνονται το καθήκον τους... Έχω δει αστυνομικούς που θέλουν να αλλάξουν την αστυνομία και τις αντιλήψεις της αστυνομίας. Έχω δει αστυνομικούς να κάνουν τη δουλειά τους επειδή πιστεύουν στη δημοκρατία και στην ισότητα. Βλέπω ανθρώπους που προσπαθούν να κάνουν ό,τι μπορούν και διαβάζουν βιβλία για να κατανοήσουν το φαινόμενο και βλέπω και ανθρώπους που είναι καλοί σε αυτό που κάνουν, και έτσι αυτή είναι η εικόνα του εαυτού τους.»²⁷⁴

Τα ίδια κίνητρα επανέλαβαν και διάφοροι άλλοι ερωτώμενοι. Ένας ανέφερε τη σημασία της «επαγγελματικής δέσμευσης να κάνεις τη δουλειά σου καλά, ανεξάρτητα από το πού προέρχεται το θύμα».²⁷⁵ Ένας άλλος ανέφερε, «για μένα είναι η δουλειά μου».²⁷⁶ Ένας ερωτώμενος παρατήρησε ότι κάποιιοι φορείς της αλλαγής στην αστυνομία και στην εισαγγελία «ξεχνάνε τις αυξήσεις στο μισθό

272 Βλ. ενότητα «μηχανισμοί και αρχές σύνδεσης».

273 Ερωτώμενος 1.

274 Ερωτώμενος 4.

275 Ερωτώμενος 16.

276 Ερωτώμενος 28.

τους για πολύ μεγάλο διάστημα γιατί θέλουν να καταπολεμήσουν το έγκλημα μίσους».²⁷⁷ Ένας ερωτώμενος εξήγησε ότι το να συμμετέχεις στην προσπάθεια παγίωσης αποτελεσματικών αντιδράσεων συνδέεται με το να «κάνεις τους ανθρώπους να αναγνωρίσουν και να κατανοήσουν ότι είμαστε όλοι άνθρωποι».²⁷⁸ Διάφοροι ερωτώμενοι είπαν ότι αυτό που τους κινητοποίησε ήταν ότι θεωρούσαν το έγκλημα μίσους ενδιαφέρον επαγγελματικά και προκλητικό διανοητικά.²⁷⁹

Ένας ερωτώμενος εξέφρασε τη σημασία του να φέρει στην προσωπική του ζωή και συμπεριφορά την προσωπική του δέσμευση στην ισότητα,

«Είμαι απολύτως βέβαιος ότι πρέπει να πολεμάμε ενάντια σε όλες αυτές τις προσπάθειες στοχοποίησης οποιασδήποτε μειονότητας...Όταν βλέπω σημάδια μίσους, πάντα προσπαθώ να τα σταματήσω. Ακόμα και αν είμαι ο μόνος που το κάνει... Δεν μπορούμε να κλείνουμε τα μάτια, μπορούμε να σταματήσουμε ένα μέσο μαζικής μεταφοράς, μπορούμε να του/τηςβάλουμε τις φωνές να σταματήσει αλλιώς θα φωνάξω την αστυνομία, τέτοια πράγματα. Μπορούμε όλοι να παίξουμε έναν σημαντικό ρόλο.»²⁸⁰

Πολλοί ερωτώμενοι, ειδικά από την κοινωνία των πολιτών, ανέφεραν ως κίνητρο το να φέρεις την αλλαγή και να δεις αποτελέσματα. Όπως εξήγησε ένας από τους ερωτώμενους,

«Είναι σημαντικό να δούμε κάποια πρόοδο, κάποια αποτελέσματα. Να νιώθουν τελικά τα θύματα πιο ασφαλή, ότι έχουν φροντίδα, ότι έχουν βοήθεια.»²⁸¹

«Το κίνητρο για μας είναι η επιτυχία... αν καταφέρεις να έχεις κάποια τουλάχιστον επιτυχία, τότε πραγματικά η δουλειά σου αποκτά νόημα έτσι... Νομίζω ότι είμαστε πολύ τυχεροί από αυτήν την άποψη. Κάθε λίγους μήνες έχουμε κάποια επιτυχία, ίσως σε μία συγκεκριμένη υπόθεση. Ίσως στο να πείσουμε την αστυνομία να κάνει κάτι διαφορετικά. Έτσι βρίσκουμε το κουράγιο να συνεχίσουμε ώστε να πετύχουμε τους στόχους που θέλουμε να πετύχουμε.»²⁸²

Ένας άλλος ερωτώμενος τόνισε το γεγονός ότι ένα βήμα μπροστά μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω βήματα όπου τα θύματα μπορεί να συναντήσουν και άλλα εμπόδια,

«Νομίζω ότι ένα από τα πράγματα που μας κάνουν να νιώθουμε καλά τελικά είναι το ότι μπορούμε και βλέπουμε τους ανθρώπους που

²⁷⁷ Ερωτώμενος 29.

²⁷⁸ Ερωτώμενος 32.

²⁷⁹ Π.χ. ερωτώμενοι 10, 30.

²⁸⁰ Ερωτώμενος 8.

²⁸¹ Ερωτώμενος 2.

²⁸² Ερωτώμενος 7.

υποστηρίζουμε. Γιατί δε μιλάμε για αριθμούς εδώ, μιλάμε για ζωές. Μία ζωή που υποστηρίζει αυτό είναι πραγματική ζωή. Οπότε αυτό μας δίνει δύναμη. Το βλέμμα των ανθρώπων που βοηθάς... μπορεί να είναι καλό κίνητρο για να συνεχίσεις... ενώ ταυτόχρονα είναι κάτι που εμποδίζει τη δουλειά μας, επειδή τον βοηθάμε αυτόν τον άνθρωπο, τον στέλνουμε στο σύστημα, και μετά πέφτει στις τρύπες και στα κενά του συστήματος.»²⁸³

Μία παράμετρος που φάνηκε να έχει ιδιαίτερη σημασία για τις δημόσιες αρχές είναι το να έχουν την υποστήριξη της διοίκησης. Όπως εξήγησε ένας από τους ερωτώμενους,

«Είναι σημαντικό για μένα το ότι [ο φορέας στον οποίο εργάζομαι] έχει επενδύσει χρόνο, προσωπικό και πόρους για να αντιμετωπίσει την ρατσιστική βία στη [χώρα μου]. Αλλιώς, δεν θα μπορούσα να το κάνω αυτό. Το ίδιο ισχύει και για άλλους οργανισμούς. Το ίδιο ισχύει και για τους δημόσιους θεσμούς. Οπότε ακόμα και αν δεν έχεις την πολιτική βούληση... τουλάχιστον έχεις την υποστήριξη του τμήματός σου, μίας μονάδας.»²⁸⁴

Ένας άλλος τόνισε πόσο σημαντική αλλά και πόσο τελικά εύθραυστη είναι η υποστήριξη της ηγεσίας,

«Πρέπει να δεις αν [οι φορείς της αλλαγής] ανταμείβονται για αυτό που κάνουν. Πρέπει να δεις αν οι πολιτικοί ηγέτες και οι ανώτεροί τους θα ανταμείψουν την επένδυσή τους στο έγκλημα μίσους. Οπότε, δεν είναι πολύ σταθερό, επειδή αν η κυβέρνηση αλλάξει και αλλάξουν οι προτεραιότητές της, τότε ο άνθρωπος αυτός μπορεί να πρέπει να αλλάξει δουλειά, και όχι μόνο να μην ανταμειφθεί αλλά και να στιγματιστεί για τις πράξεις του. Ποτέ δεν ξέρεις.»²⁸⁵

Άλλοι ερωτώμενοι τόνισαν τις προκλήσεις που έχει κανείς να αντιμετωπίσει στην προσπάθεια να πιέσει ή να πείσει να πραγματοποιηθεί αλλαγή στους δημόσιους θεσμούς χωρίς την υποστήριξη της ηγεσίας. Ένας άλλος περιέγραψε τον ρόλο τους ως «το να τεντώνεις τα όρια... προσεκτικά.»²⁸⁶ Ένας ερωτώμενος τόνισε το μείγμα επιφυλακτικότητας και φιλοδοξίας που μπορεί να χαρακτηρίζει τους φορείς της αλλαγής σε πλαίσια δημοσίων αρχών. «Να είσαι τολμηρός αλλά να μην είσαι ανόητος. Μην κάνεις κακό στον εαυτό σου. Αν μπορείς να πραγματοποιήσεις μικρές κρίσιμες αλλαγές, τότε τόλμα το... μπορεί να καταφέρεις μόνο μικρά πράγματα λίγο λίγο προς το παρόν, αλλά τα πράγματα αλλάζουν...»²⁸⁷ Μιλώντας για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει κάποιος όταν δουλεύει σε ένα περιβάλλον όπου η πολιτική κατάσταση μπορεί να είναι αρνητική στην ατζέντα του εγκλήματος

283 Ερωτώμενος 3.

284 Ερωτώμενος 2, το ίδιο σημείο ανέφεραν και οι ερωτώμενοι 17 και 18.

285 Ερωτώμενος 4.

286 Ερωτώμενος 17.

287 Ερωτώμενος 32.

μίσους, ένας ερωτώμενος είπε, «Συνεχίζεις. Δεν τα παρατάς. Προσπαθείς να βρεις άλλον τρόπο.»²⁸⁸ Ένας ερωτώμενος υπογράμμισε τα σημαντικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν ορισμένοι φορείς αλλαγής όταν δουλεύουν με τις δημόσιες αρχές, «Οι συνάδελφοι δεν θέλουν να δουλεύουν με ακτιβιστές και οι διευθυντές δεν θέλουν να έχουν προσωπικό ακτιβιστές... μερικές φορές πρέπει να περιμένεις να φύγει ένα ολόκληρο στρώμα της ιεραρχίας πριν έρθει η αλλαγή».²⁸⁹

Ανάλογα με το πλαίσιο στο οποίο δουλεύουν, οι φορείς αλλαγής μπορεί να είναι σε θέση να επιτύχουν «μεγάλες» αλλαγές, μικρές σταδιακές αλλαγές, ή απλά να καταφέρουν να επιβραδύνουν την υποχώρηση επιτυχιών που ήρθαν μετά από σκληρές προσπάθειες. Η αναγνώριση και η υποστήριξη φορέων αλλαγής σε αυτά τα ποικίλα πλαίσια δεν είναι πάντα εύκολη για διακυβερνητικούς οργανισμούς που πρέπει να δουλεύουν μέσω των εθνικών ιεραρχιών ενώ ταυτόχρονα αλλάζουν και οι ίδιοι.

Σύνδεση φορέων αλλαγής

Ένας ερωτώμενος παρομοίασε εκείνους που δουλεύουν με το έγκλημα μίσους τόσο στη δημόσια σφαίρα όσο και σε ΟΚΠ με «θύλακες γνώσεις και πρακτικών». Η ιδέα αυτή αποτελεί μια δυνητικά χρήσιμη έννοια στην οποία ενυπάρχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά: η δυνατότητα σύνδεσης «θυλάκων» που προέρχονται από διαφορετικούς επαγγελματικούς χώρους και έχουν παρόμοιες αξίες και δέσμευση, η βαθιά εμπειρία που χαρακτηρίζει πολλούς φορείς αλλαγής, και η αίσθηση της επαγγελματικής απομόνωσης όσων εργάζονται - ή βρίσκονται μετέωροι - σε χώρους που έχουν λίγη ευαισθητοποίηση και γνώση αλλά διακρίνονται από σκεπτικισμό. Φέραμε την έννοια των «θυλάκων» για συζήτηση κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων με άλλους φορείς αλλαγής για να διερευνήσουμε την εννοιολογική της δύναμη. Ένας ερωτώμενος επεσήμανε ότι οι διεθνείς συναντήσεις, όπως η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία, το Εθνικό Σημείο Επαφής του ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ για το έγκλημα μίσους και άλλες σχετικές συναντήσεις, μπορεί να είναι εξαιρετικά σημαντικοί χώροι στους οποίους εκείνοι που έχουν μπει πρόσφατα στο ταξίδι μαθαίνουν από αυτούς που έχουν προχωρήσει περισσότερο ή όπως κάποιος είπε «όπου οι μεγαλύτεροι θύλακες υποστηρίζουν τους μικρούς θύλακες».²⁹⁰ Κάτι αντίστοιχο είπε και ένας άλλος ερωτώμενος που προσέθεσε, «Τέτοια θεσμικά προγράμματα [όπως το Facing all the Facts] από την ΕΕ, τον ΟΑΣΕ, κλπ. αποτελούν πολύ καλή ευκαιρία να διατηρείται η σύνδεση μεταξύ των σωστών ανθρώπων.»²⁹¹

Ένας ερωτώμενος υπογράμμισε το βάρος που μπορεί να έχουν ορισμένοι φορείς αλλαγής. «Νομίζω ότι αυτοί οι «θύλακες» φέρουν δυσανάλογο φορτίο επειδή πρέπει να βρίσκονται παντού, πάντα, πρέπει να είναι διαθέσιμοι. Αυτό είναι το

²⁸⁸ Ερωτώμενος 6.

²⁸⁹ Ερωτώμενος 14.

²⁹⁰ Ερωτώμενος 18.

²⁹¹ Ερωτώμενος 17.

πρόβλημα, μπορεί να είναι εξαντλημένοι, με πολλά πράγματα να κάνουν, χωρίς να έχουν την ευκαιρία να μεταδώσουν την εμπειρία και τις γνώσεις τους σε συναδέλφους τους.»²⁹²

Ένας ερωτώμενος τόνισε τον ρόλο που παίζει ο παράγοντας «τύχη» για να έρθει η αλλαγή προς το καλύτερο. Αυτό που κάνει τη διαφορά είναι οι σωστοί άνθρωποι στο σωστό μέρος τη σωστή στιγμή.»²⁹³ Φυσικά, είναι σπάνιο να είναι όλα τα κομμάτια του παζλ στη θέση τους την ίδια στιγμή, τη σωστή στιγμή. Οι φορείς αλλαγής συνεχίζουν, οι πολιτικές συνθήκες εξελίσσονται, ορισμένες φορές δραματικά. Η ρευστότητα των συνθηκών και ο συνδυασμός φορέων αλλαγής σε εθνικό επίπεδο μπορεί να αυξήσει ή να μειώσει το κουράγιο, όπως και να ενισχύσει ή να εξασθενήσει τις συνδέσεις. Χρειάζονται περισσότερες έρευνες, πιθανώς που να αξιοποιούν την θεωρία και την πρακτική της διαχείρισης αλλαγών, για να κατανοήσουμε καλύτερα πώς μπορούμε να υποστηρίξουμε τους φορείς αλλαγής και να αυξήσουμε την πιθανότητα αποτελεσματικής, ουσιαστικής και παραγωγικής σύνδεσης. Θα ήταν επίσης ενδιαφέρον να ερευνήσουμε τις εμπειρίες και τις απόψεις των φορέων αλλαγής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ερωτώμενοι και από τις έξι χώρες τόνισαν την ανάγκη να υπάρξει θεσμική επαγγελματική αναγνώριση ρόλων ειδικών στο πλαίσιο των υφιστάμενων δομών συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης. Ένας ερωτώμενος πρότεινε να δημιουργηθεί ένα διεθνές δίκτυο που να υποστηρίζει ανθρώπους από διαφορετικούς επαγγελματικούς χώρους που εργάζονται στο έγκλημα μίσους.²⁹⁴ Την σκέψη αυτή επανέλαβε και ένας άλλος ερωτώμενος ο οποίος πρότεινε, «Το ιδεώδες θα ήταν να έχουμε μία μόνιμη σύνδεση ανάμεσα στους «θύλακες»».²⁹⁵

Η έκθεση αυτή και η έρευνα στην οποία αναφέρθηκε αντανάκλα τις αυξανόμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όλοι όσοι έχουν αποφασίσει να κάνουν το έγκλημα μίσους ορατό και να αντιδράσουν σε αυτό αποτελεσματικά. Στην ενότητα συστάσεις εξετάζεται ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος να ενθαρρυνθούν αυτά τα κομβικά άτομα και οι σχέσεις τους και να ενισχυθεί ο ρόλος τους.

Κατανοώντας και κάνοντας ορατό το εθνικό «αφήγημα» για το έγκλημα μίσους

Αν και βασίζεται στο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο, η χαρτογράφηση της διαδικασίας και των συστημάτων του προγράμματος Facing all the Facts πραγματοποιήθηκε σε εθνικά πλαίσια τα οποία έχουν διαμορφωθεί από το ιστορικό παρελθόν της χώρας, τον πολιτισμό της και την πολιτική της που (παρα)αναγνωρίζουν και κάνουν

²⁹² Ερωτώμενος 4.
²⁹³ Ερωτώμενος 17.
²⁹⁴ Ερωτώμενος 11.
²⁹⁵ Ερωτώμενος 17.

(α)ορατό το έγκλημα μίσους με διαφορετικούς τρόπους. Οι εθνικές εκθέσεις έχουν ως στόχο να καταδείξουν ένα μέρος τουλάχιστον της συνθετότητας των ευρύτερων συνθηκών περιλαμβάνοντας χρονολόγια που παρουσιάζουν τα βασικά συμβάντα που είτε αύξησαν την ευαισθητοποίηση για το έγκλημα μίσους στην εθνική συνείδηση ή αποτελούν ορόσημα για την ανάπτυξη των πλαισίων καταγγελίας, καταγραφής και συλλογής στοιχείων.

Αν και είναι αδύνατο να αποδοθεί αυτή η συνθετότητα για έξι διαφορετικές χώρες, εντοπίστηκαν ορισμένα θέματα. Ένα δυσάρεστο στοιχείο κοινό και στις έξι περιπτώσεις είναι ότι συχνά χρειάστηκε να συμβεί κάποιο τραγικό συμβάν για να ξεκινήσει ο εθνικός διάλογος και η δράση σε επίπεδο νομοθεσίας και πολιτικής για το έγκλημα μίσους. Η δολοφονία ενός Πακιστανού, του Σεχζάντ Λουκμάν, την ώρα που πήγαινε στη δουλειά του, και η μετέπειτα δολοφονία του Παύλου Φύσσα, που αποκάλυψε την εμπλοκή της Χρυσής Αυγής στην οργανωμένη βία και οδήγησε στη δίκη της το 2018-2019, συνέβαλαν σημαντικά στο να μπει το έγκλημα μίσους στην ημερησία διάταξη στην Ελλάδα. Σοβαρά περιστατικά βίας σε διαδοχικές παρελάσεις Pride και οι κατά συρροήν δολοφονίες οικογενειών Ρομά αφύπνισαν την εθνική προσοχή στην Ουγγαρία. Στην Αγγλία και την Ουαλία, η διερεύνηση Macpherson για τη δολοφονία του Stephen Lawrence οδήγησε στη δημιουργία ενός νέου τοπίου για το έγκλημα μίσους σε νομικό και πολιτικό επίπεδο. Η πρόσφατη σειρά ρατσιστικών δολοφονιών αποτελεί σημαντικό σύμβολο στην Ιταλία, όπως και ο φόνος της Lucrecia Perez από ένα μέλος της Πολιτοφυλακής στην Ισπανία. Διάφοροι ερωτώμενοι αναρωτήθηκαν αν η Ιρλανδία περίμενε και αυτή μια τραγωδία για να ψηφιστεί νομοθεσία για το έγκλημα μίσους.

Η κόρη της Lucrecia Perez, Kenia Carvajal Pérez, από την οποία επίσης πήραμε συνέντευξη για τους σκοπούς αυτής της έρευνας, εξήγησε παραστατικότητας ότι τα μαθήματα που παίρνουμε από τα τραγικά περιστατικά θα πρέπει να αποτελέσουν έναυσμα για δουλειά που θα κάνει ορατό το έγκλημα μίσους,

«...ένα από τα πράγματα που θέλουμε να δείξουμε στον κόσμο είναι ότι ο ρατσισμός υπάρχει ακόμα, είναι εκεί. Και αν μπορείς να τον δεις, μπορείς και να τον πολεμήσεις...Νομίζω πραγματικά ότι έχει πολύ νόημα [η παρακολούθηση του εγκλήματος μίσους] γιατί έτσι, όλοι οι άνθρωποι, θα δούνε πραγματικά ότι η ξενοφοβία και ο ρατσισμός είναι σημαντικό ζήτημα και άπαξ και το έχεις κατανοήσει αυτό και έχεις συνείδηση ότι υπάρχει, μπορείς να το πολεμήσεις. Μπορείς να γίνεις καλύτερη χώρα και να το ξεφορτωθείς και να αλλάξεις τις συνθήκες... τα θύματα ήδη ξέρουν ότι [το έγκλημα μίσους] συμβαίνει αλλά υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που δεν γνωρίζουν και ακόμα λένε «μα δεν υπάρχει ρατσισμός, αυτό δε συμβαίνει πια» αλλά με τέτοιου τύπου αριθμούς μπορούμε να δείξουμε ότι είναι πραγματικό, ότι συμβαίνει ακόμα, αλλά ακόμα υπάρχει ελπίδα στο τέλος του τούνελ και αν δουλεύουμε μαζί για να το σταματήσουμε τότε

μπορούμε να προλάβουμε να μην υπάρξει το επόμενο θύμα...»²⁹⁶

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθώς και οι σημαντικές εκθέσεις διεθνών φορέων όπως της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD) είχαν επίσης σημαντικό ρόλο στο να φέρουν το έγκλημα μίσους στην ημερησία διάταξη, αν και μάλλον σε επίπεδο ακτιβιστών και υπευθύνων χάραξης πολιτικής που έχουν γνώση του θέματος μάλλον, και όχι τόσο στο ευρύ κοινό. Επίσης σημαντικές είναι οι νομικές και τεχνικές εξελίξεις που πρέπει να συμβούν για να υπάρξει η καταγραφή. Για παράδειγμα, όπως επισημάνθηκε σε μία χώρα, μέχρι να υπάρξει νομική αναγνώριση της «ίδιας της ύπαρξης» ομόφυλων ζευγαριών, «ήταν δύσκολο να πει κανείς ότι μία κατηγορία ανθρώπων *είναι* ο στόχος αδικημάτων εάν η ίδια η κατηγορία δεν *αναγνωρίζεται* καν από νομικής απόψεως.»²⁹⁷ Σε μία άλλη χώρα, ένας ερωτώμενος παρατήρησε ότι δεν ήταν παρά μόνο μέχρι την στιγμή που η νομολογία αναγνώρισε τους Εβραίους ως εθνική ομάδα που έγινε δυνατό ή τουλάχιστον ευκολότερο να καταγραφούν και να γίνουν ορατά τα εγκλήματα εναντίον της.²⁹⁸

Σε άλλα πλαίσια, οι ενδιαφερόμενοι ασχολήθηκαν με την προσπάθεια να κάνουν την ορολογία του εγκλήματος μίσους ουσιαστική και εφαρμόσιμη στο εθνικό πλαίσιο. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε διάλογος μεταξύ εμπλεκόμενων μερών σε σχέση με το εάν ο όρος «έγκλημα μίσους» θα πρέπει να υιοθετηθεί στην Ελλάδα. Αποφασίστηκε ότι ο όρος δεν μεταφέρει το σωστό νόημα στα ελληνικά, ενώ ο όρος «ρατσιστική βία» ήταν αποδεκτός στις κοινότητες ΛΟΑΤ+ υπό την έννοια ότι κάλυπτε επίσης την στοχευμένη βία που βιώνουν. Μολονότι, η συζήτηση ήταν σε εξέλιξη επί χρόνια, το αποτέλεσμα της οριστικοποιήθηκε σε μία πρόσφατη διοργανική συμφωνία η οποία διευκολύνθηκε από το ΓΔΘΔΑ και συμφωνούσε με τον ορισμό του ΓΔΘΔΑ για το έγκλημα μίσους: ποινικό αδίκημα που έχει ως κίνητρο την προκατάληψη.

Η παρούσα έρευνα έχει προσεγγίσει μόνο ακροθιγώς την επίδραση των εθνικών αφηγημάτων για τον ρατσισμό, την ξενοφοβία και άλλες μορφές μισαλλοδοξίας, που περιλαμβάνουν γεγονότα τεραστίων διαστάσεων που ανήκουν στην κοινή εμπειρία, όπως το Ολοκαύτωμα και άλλες σημαντικές εθνικές εμπειρίες με μακροπρόθεσμες συνέπειες, όπως η αποικιοκρατία.²⁹⁹ Είναι επίσης σημαντικό να εξετάσουμε τον ρόλο του πολωτικού πολιτικού λόγου και τον αντίκτυπο της μεταναστευτικής και προσφυγικής κρίσης, που επηρεάζουν ιδιαίτερα την Ελλάδα και την Ιταλία, και σε μικρότερο βαθμό την Ισπανία. Οι περιοχές αυτές χρειάζονται πολύ βαθύτερη διερεύνηση και ενσωμάτωση στην υφιστάμενη πολιτική και στα προγράμματα της ΕΕ.

296 Ερωτώμενος 24.

297 Ερωτώμενος 19.

298 Ερωτώμενος 30.

299 Perry (2015) και Godzisz (2019).

Πολλές πτυχές της εμπειρίας των θυμάτων είναι οικουμενικές, ανεξάρτητα από τα εθνικά «αφηγήματα», τη διαθεσιμότητα στοιχείων ή την προτεραιότητα που δίνεται σε αυτήν από υπεύθυνους για την χάραξη πολιτικής και απ' όσους εργάζονται στον τομέα. Ωστόσο, το πόσο ορατή είναι η εμπειρία τους ποικίλει ανάλογα με τον τύπο εγκλήματος μίσους. Για παράδειγμα, το ότι το έγκλημα μίσους κατά ατόμων με αναπηρία είναι σχετικά αόρατο ενδέχεται να οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι η βία κατά ατόμων με αναπηρία είναι κρυμμένη σε ιδρύματα και σε σπίτια, όπως αόρατοι έχουν γίνει και οι ίδιοι οι άνθρωποι αυτοί.

Διάφοροι ερωτώμενοι τόνισαν το γεγονός ότι ο περισσότερος κόσμος δεν γνωρίζει ακριβώς τι είναι το «έγκλημα μίσους». Πρέπει να γίνει περισσότερη δουλειά για να αναπτυχθεί η εθνική συζήτηση για τη φύση και τον αντίκτυπο του εγκλήματος μίσους, για να αναπτυχθεί μία κοινή κατανόηση των βασικών στοιχείων της έννοιας του εγκλήματος μίσους και του πώς μπορεί αυτή να περιγράψει και να αντιμετωπίσει τη βία και τη στοχοποίηση που βιώνουν διάφορες ομάδες, αλλά και για να πειραματιστούμε με τη δημιουργία χρήσιμης ορολογίας στην εθνική γλώσσα. Η μεθοδολογία της σύνδεσης και της αλληλεπίδρασης όλων των εμπλεκομένων την οποία προσφέρει το πρόγραμμα Facing all the Facts έχει ως στόχο να υποστηρίξει την εξέταση διαφορετικών οπτικών χωρίς αποκλεισμούς σε εθνικό επίπεδο. Ο πρακτικός της στόχος είναι να κοινοποιηθούν ιστορίες, εμπειρίες και αντιλήψεις και να εξεταστούν οι τρέχουσες συνθήκες, τα προβλήματα, οι ανάγκες και το τι μπορεί να γίνει για όλα αυτά. Αυτές δεν είναι πάντα εύκολες ή σαφείς συζητήσεις και απαιτούν χρόνο και υπομονή. Ωστόσο, είναι απολύτως απαραίτητες εάν θέλουμε να γίνει κατανοητός ο πόνος και ο αντίκτυπος του εγκλήματος μίσους και να υπάρξει η αντίστοιχη αντιμετώπιση σε εθνικό επίπεδο.

Μεθοδολογία

Εισαγωγή

Το παρόν αποτελείται από τρία μέρη:

Το πρώτο μέρος περιγράφει τα ερευνητικά ερωτήματα, το χρονολόγιο των δραστηριοτήτων και τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για να εντοπιστούν κενά και ευκαιρίες στα εθνικά συστήματα καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής σχετικών στοιχείων. Περιλαμβάνει:

- Βιβλιογραφική ανασκόπηση των υφιστάμενων πλαισίων που αφορούν στοιχεία, πολιτικές και πρακτικές, και
- Ένα εργαστήριο μεθοδολογίας που υποστηρίζει τη διμερή και την πολυμερή διαβούλευση και τον από κοινού σχεδιασμό γραφικών απεικονίσεων για την παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας.

Το δεύτερο μέρος χρησιμοποιεί τα σχόλια και τις σκέψεις των εμπλεκομένων μερών για να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα της μεθοδολογίας της έρευνας δράσης.

Το τρίτο μέρος αποτελεί έναν αναλυτικό οδηγό των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας, και συμπεριλαμβάνει εθνικά εργαστήρια και συνεντεύξεις με φορείς αλλαγής.

1ο Μέρος: ερευνητικά ερωτήματα, μέθοδοι και χρονολόγιο

Ερευνητικά ερωτήματα:

Το ερευνητικό πλαίσιο του προγράμματος Facing all the Facts έθεσε τρία ερευνητικά ερωτήματα:³⁰⁰

1. Ποιες μέθοδοι είναι αποτελεσματικές για να συνευρεθούν δημόσιες αρχές (αστυνομία, εισαγγελείς, υπουργεία, δικαστήρια, κλπ.) και ΜΚΟ που εργάζονται με όλες τις ομάδες θυμάτων ώστε:

300 Όσον αφορά το εννοιολογικό της εύρος, η έρευνα εστίασε στην καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους ενώ δεν συμπεριέλαβε την εξέταση της ρητορικής μίσους και των διακρίσεων. Ο λόγος είναι ότι ήταν αναγκαία η εστιασμένη αξιοποίηση του χρόνου και των πόρων στην ανάπτυξη των πειραματικών πτυχών της μεθοδολογίας, όπως τα εργαστήρια και τα γραφικά. Οι διεθνείς και εθνικοί κανόνες, πρότυπα και πρακτικές για την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για τη ρητορική μίσους και τις διακρίσεις είναι εξίσου αναλυτικοί και σύνθετοι με εκείνους που αφορούν το έγκλημα μίσους. Το να είχαν συμπεριληφθεί οι τομείς αυτοί στη μεθοδολογία θα συνεπάγετο πολύ μεγάλο εύρος της έρευνας, πράγμα που δεν θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί στον διαθέσιμο χρόνο.

- Να περιγράψουν από κοινού την υφιστάμενη κατάσταση (τι στοιχεία έχουμε αυτή τη στιγμή; Πού διαπράττονται εγκλήματα μίσους; Προς ποιους;)
 - Να διαγνωσθούν από κοινού κενά και προβλήματα (πού είναι τα κενά; ποιοι έχουν τη λιγότερη προστασία; τι πρέπει να γίνει;), και
 - Να τεθούν από κοινού προτεραιότητες για βελτίωση (ποια είναι τα πιο σημαντικά πράγματα που πρέπει να γίνουν τώρα και στο μέλλον;).
2. Ποιες δράσεις, μηχανισμοί και αρχές υποστηρίζουν ιδιαίτερα και ποιες υπονομεύουν τη συνεργασία μεταξύ δημοσίων φορέων και ΜΚΟ στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή σχετικών στοιχείων;
3. Ποια πράγματα κινητοποιούν και υποστηρίζουν εκείνους που βρίσκονται στο κέντρο των προσπαθειών για τη βελτίωση των εθνικών συστημάτων;

Χρονολόγιο έρευνας

Νοέμβριος 2016 - Φεβρουάριος 2017

- Νοέμβριος 2016: συνάντηση της ομάδας αναφοράς για να συζητήσει και να διαμορφώσει τη μεθοδολογία της έρευνας.
- Δημιούργησε «πίνακα αξιολόγησης» βασισμένη στα «Δέκα Πρακτικά Βήματα (Ten Practical Steps)» του ΓΔΘΔΑ (ODIHR)³⁰¹ και σε κομβικής σημασίας διεθνή πρότυπα και κανόνες με σκοπό την οργάνωση των πληροφοριών που αφορούν την καταγραφή των εγκλημάτων μίσους και τον τρόπο συλλογής στοιχείων από όλες τις δημόσιες αρχές, και ιδιαίτερα την αστυνομία, την εισαγγελική υπηρεσία, τα δικαστήρια και τα εμπλεκόμενα υπουργεία. Ο πίνακας συμπεριέλαβε περιγραφή της συμμετοχής των ΟΚΠ σε όλες τις πτυχές της καταγραφής και της παρακολούθησης εγκλημάτων μίσους (βλ. Παράρτημα 1). Οι εθνικοί εταίροι ανέλαβαν να συμπληρώσουν τον πίνακα στο μέτρο των γνώσεών τους ερχόμενοι επίσης σε επαφή με τα εμπλεκόμενα μέρη σε εθνικό επίπεδο.
- Διαμόρφωσε τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές για την πραγματοποίηση συνεντεύξεων με τους «φορείς αλλαγής». Οι εταίροι άρχισαν να υποδεικνύουν άτομα για τις συνεντεύξεις.
- Άρχισε να διαμορφώνει το πρόγραμμα και τη μεθοδολογία των εργαστηρίων.

Μάρτιος – Μάιος 2017

- Οριστικοποίησε τη μεθοδολογία των εργαστηρίων
- Προγραμμάτισε 6 εθνικά εργαστήρια για να χαρτογραφηθούν τα κενά και οι ευκαιρίες στη συλλογή στοιχείων στις συμμετέχουσες χώρες.

³⁰¹ <https://www.osce.org/odihr/datacollectionguide>

Μάιος – Ιούνιος 2017

- Πραγματοποίησε εργαστήρια στην Αθήνα, τη Βουδαπέστη, τη Ρώμη και το Δουβλίνο.
- Πραγματοποίησε συνεντεύξεις με 20 φορείς αλλαγής στις παραπάνω χώρες (5 σε κάθε χώρα).

Ιούλιος – Οκτώβριος 2017

- Προχώρησε σε ανασκόπηση των ευρημάτων από τα εργαστήρια, σε απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων και στη διενέργεια θεματικής ανάλυσης.
- Πραγματοποίησε εργαστήριο στη Μαδρίτη και συνεντεύξεις με 5 φορείς αλλαγής.

Νοέμβριος 2017

- Πραγματοποίησε στο Leeds εργαστήριο για την Αγγλία και την Ουαλία.
- Πραγματοποίησε συνεντεύξεις με 5 φορείς αλλαγής.

Δεκέμβριος 2017 – Απρίλιος 2018

- Προχώρησε σε ανασκόπηση των ευρημάτων από τα εργαστήρια της Μαδρίτης και του Leeds.
- Οριστικοποίησε «τη γραφιστική απεικόνιση για το ταξίδι ενός εγκλήματος μίσους»
- Οριστικοποίησε το πρότυπο του «χάρτη συστημάτων»
- Ετοίμασε το πρώτο σχέδιο των εθνικών εκθέσεων
- Προγραμμάτισε εργαστήρια διαβούλευσης
- Πραγματοποίησε την ανάπτυξη διαδικτυακού μαθήματος για τον δεύτερο κύκλο εργασιών

Μάιος 2018

- Πραγματοποίησε εργαστήριο διαβούλευσης στη Ρώμη
- Αναθεώρησε το χάρτη συστημάτων και την έκθεση βάσει των αποτελεσμάτων του εργαστηρίου

Ιούνιος – Αύγουστος 2018

- Προγραμμάτισε τα υπόλοιπα εργαστήρια διαβούλευσης
- Οριστικοποίησε τις εκθέσεις για τη διαβούλευση

Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2018

- Πραγματοποίησε εργαστήρια διαβούλευσης στη Μαδρίτη, την Αθήνα, τη Βουδαπέστη, το Δουβλίνο και το Λονδίνο

- Αναθεώρησε τους χάρτες συστημάτων και τις εκθέσεις βάσει των αποτελεσμάτων των εργαστηρίων
- Ετοίμασε το πρώτο σχέδιο της ευρωπαϊκής έκθεσης
- Συνέδριο του Facing all the Facts

Δεκέμβριος 2018 – Σεπτέμβριος 2019

- Οριστικοποίησε και δημοσιοποίησε όλα τα αποτελέσματα

I Περίληψη των αποτελεσμάτων

Οκτώ γραφικά:

- «Το ταξίδι ενός εγκλήματος μίσους» – που απεικονίζει την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη σχετική συλλογή στοιχείων από την οπτική του θύματος. Το γραφικό αναδεικνύει τα στοιχεία και τις πληροφορίες που θα πρέπει να καταγραφούν και να συλλεγούν, τα κύρια εμπλεκόμενα μέρη και τις συνέπειες της απουσίας καταγραφής (στην αγγλική, ουγγρική, ελληνική, ιταλική και ισπανική).
- Έξι εθνικοί «χάρτες συστημάτων» και ένα πρότυπο – που παρουσιάζουν τα κυριότερα μέρη που εμπλέκονται στο «σύστημα» καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων και περιγράφουν τις σχέσεις σε όλο το εύρος του συστήματος ως «κόκκινες», «κίτρινες» ή «πράσινες».

Έξι εθνικές εκθέσεις

- Εκθέσεις για την Αγγλία και την Ουαλία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία, την Ιρλανδία, την Ιταλία και την Ισπανία - θέτουν το πλαίσιο των εθνικών εξελίξεων για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και την συλλογή σχετικών στοιχείων, θέματα που προκύπτουν από τις συνεντεύξεις με «φορείς αλλαγής», ανάλυση των χαρτών συστημάτων και συστάσεις για δράση.

Μία ευρωπαϊκή έκθεση

- Προσδιορίζει αναδυόμενα θέματα στις έξι χώρες που συμμετέχουν στην έρευνα και προχωρεί σε συστάσεις που απευθύνονται σε υπευθύνους χάραξης πολιτικής και σε φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Δύο οδηγοί που υποδεικνύουν τον τρόπο ομαδικής εργασίας σε εθνικό, περιφερειακό/ τοπικό επίπεδο:

- Χαρτογράφηση του ταξιδιού μιας υπόθεσης εγκλήματος μίσους από την σκοπιά του θύματος και εντοπισμός των ισχυρών σημείων και των αδυναμιών των εθνικών διαδικασιών.

- Χαρτογράφηση των βασικότερων εμπλεκόμενων μερών και των σημαντικότερων σχέσεων στα εθνικά συστήματα καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής σχετικών στοιχείων, από κοινού διάγνωση των ισχυρών σημείων και των αδυναμιών καθώς και από κοινού καθορισμός προτεραιοτήτων στις δράσεις για βελτίωση.

Ένα πλαίσιο συνολικής αυτοαξιολόγησης που βασίζεται σε όλα τα σχετικά πρότυπα και κανόνες για την καταγγελία, καταγραφή και συλλογή στοιχείων που αφορούν το έγκλημα μίσους.

Διαδικτυακό μάθημα για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή σχετικών στοιχείων για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων

- Διαδικτυακό μάθημα 1-2 ωρών που αξιοποιεί τις δυνατότητες μάθησης που προσφέρουν τα αποτελέσματα της έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των γραφικών για το Ταξίδι και τα συστήματα καθώς και μελέτες περιπτώσεων καλών πρακτικών που θα βοηθήσουν όσους παρακολουθήσουν το μάθημα να διερευνήσουν τις αρχές της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συλλογής στοιχείων, τα σχετικά διεθνή πρότυπα και κανόνες, αλλά και τρόπους ενίσχυσης της ουσιαστικής και αποτελεσματικής συνεργασίας πέρα από θεσμικά όρια.

Καινοτομική ερευνητική μεθοδολογία

Το πρόγραμμα συνδύασε παραδοσιακές μεθόδους έρευνας, όπως συνεντεύξεις και έρευνα γραφείου, με έναν καινοτομικό συνδυασμό μεθόδων που προέρχονται από τη συμμετοχική έρευνα και την έρευνα σχεδιασμού.³⁰²

Η *έρευνα γραφείου* υποστήριξε την παραγωγή ενός συνόλου προτύπων που προέρχονται από τις υφιστάμενες κανονιστικές υποχρεώσεις και δεσμεύσεις που συνδέονται με την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους που χρησιμοποιήθηκαν σε συμμετοχικές δραστηριότητες για να υπογραμμιστούν τα κενά και οι ευκαιρίες για βελτίωση στα εθνικά «συστήματα».³⁰³

Οι συνεντεύξεις με «φορείς αλλαγής» χρησιμοποιήθηκαν για να γίνουν κατανοητοί οι παράγοντες που υποστηρίζουν ή υποσκάπτουν τη συνεργασία μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων αρχών σχετικά με την καταγγελία και την καταγραφή εγκλημάτων μίσους (τουλάχιστον 5 ανά χώρα του προγράμματος, 32 συνολικά).

Επειδή αυτό το πρόγραμμα που αφορούσε πολλούς φορείς και πολλές χώρες είχε ειδικά ως στόχο να κατανοήσει και να επηρεάσει τα εθνικά «συστήματα» για το έγκλημα μίσους κατά τη διάρκεια του προγράμματος αλλά και πέρα από αυτό, ήταν σημαντικό να υιοθετηθούν μέθοδοι συμμετοχικής έρευνας,

302 Λεπτομερής ακαδημαϊκή ανάλυση της μεθοδολογίας, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων που μπορούν να εξαχθούν για ακαδημαϊκή (ιδιαίτερα κοινωνικο-νομική) και πολιτική έρευνα, παρουσιάζεται στο Perry και Perry-Kessaris (2019).

303 Εισαγωγή συνδέσμου για το πρότυπο έγγραφο

που να εμπλέκουν ενδιαφερόμενους εθνικούς φορείς σε όλες τις πτυχές του προγράμματος.³⁰⁴ Σημαντική προσπάθεια έγινε για τον προσδιορισμό φορέων που ασχολούνται με την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους από όλο το φάσμα, τόσο των δημοσίων αρχών όσο και της κοινωνίας των πολιτών, και για την συμμετοχή τους σε όλες τις πτυχές της έρευνας, με την διπλή ελπίδα ότι η συνεισφορά τους θα προσέφερε γόνιμα και νόμιμα ευρήματα αλλά και ότι η όλη εμπειρία θα εμπλούτιζε τη δική τους πρακτική και λήψη αποφάσεων. Τα ενδιαφερόμενα αυτά μέρη έλαβαν μέρος σε **συμμετοχικά** εργαστήρια και, μεταξύ άλλων, συνέβαλαν ευθέως στη δημιουργία των γραφικών του προγράμματος. Φροντίσαμε ιδιαίτερα να σχεδιαστούν τα εργαστήρια έτσι ώστε να δημιουργείται ένας χώρος ανταλλαγής, μη ιεραρχικός, ασφαλής, σε κλίμα εχεμύθειας, για να μπορέσουν οι συμμετέχοντες να έχουν μία κριτική και ταυτόχρονα εστιασμένη στην επίλυση προσέγγιση προς τις δραστηριότητες.

Ωστόσο, όταν τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι πολλά και εκφράζουν διαφορετικές – ακόμα και αντικρουόμενες – οπτικές, ενώ ταυτόχρονα λειτουργούν σε αποκλίνοντα πλαίσια, ελλοχεύει ο κίνδυνος να προκύψουν ερευνητικά αποτελέσματα που στερούνται εστίασης και συνοχής.³⁰⁵ Για να μετριαστεί ο κίνδυνος, το πρόγραμμα χρησιμοποίησε επίσης και μεθόδους της έρευνας **σχεδιασμού**. Συγκεκριμένα, έκανε τις ιδέες ορατές και απτές ώστε να βοηθηθεί η επικοινωνία και ο πειραματισμός.³⁰⁶ Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια των εθνικών συμμετοχικών εργαστηρίων, τα εμπλεκόμενα μέρη συζήτησαν μεταξύ τους την δημιουργία απεικονίσεων που δείχνουν με τρόπο απτό ποιες πληροφορίες για το έγκλημα μίσους καταγγέλλονται και καταγράφονται, από ποιους και πόσο αποτελεσματικά. Έτσι, προτρέψαμε και διευκολύναμε όσους συμμετείχαν ώστε να μπου σε «λογική σχεδιασμού», να κοιτάξουν και πάλι με «κριτικό», «δημιουργικό» και «πρακτικό» βλέμμα ένα θέμα με το οποίο ήταν πολύ εξοικειωμένοι, και να εξερευνήσουν μαζί το «πραγματικό [και] δυνητικό σύστημα εντός του οποίου γίνεται η καταγγελία και η καταγραφή των εγκλημάτων μίσους» μέσα σε έναν «δομημένο και ταυτόχρονα ελεύθερο» χώρο.³⁰⁷

Σε ένα επόμενο βήμα επίσης βασισμένο στον σχεδιασμό, έγινε η σύνθεση των αποτελεσμάτων αυτών των συμμετοχικών δραστηριοτήτων με τα αποτελέσματα της κλασσικής έρευνας και προέκυψαν δύο ομάδες τυποποιημένων **γραφικών του προγράμματος**, τα οποία με τη σειρά τους τροφοδότησαν πρόσθετες συμμετοχικές δραστηριότητες.³⁰⁸ Ένα γραφικό, «το ταξίδι μιας υπόθεσης εγκλήματος μίσους» σχεδιάστηκε έτσι ώστε να γίνουν ορατά, από την οπτική γωνία ενός θύματος, τα στάδια κατά τα οποία υποθέσεις εγκλημάτων μίσους μπορεί να καταγγεληθούν και/ή να καταγραφούν ή όχι, καθώς και οι βασικοί εμπλεκόμενοι. Η δεύτερη ομάδα γραφικών, οι χάρτες «εθνικών συστημάτων»

304 Bergold and Thomas 2012; Chevalier and Buckles 2013.

305 Bergold and Thomas 2012 paras 2, 42 and 50.

306 Perry-Kessaris 2019 και το υπό έκδοση 2020.

307 Perry and Perry-Kessaris, 2020

308 εισαγωγή συνδέσμου στο ταξίδι και στο χάρτη συστημάτων

είχε ως στόχο να κάνει ορατούς τόσο τους βασικούς εθνικούς φορείς (δημόσιες αρχές και ΟΚΠ) που συνδέονται με την καταγγελία, καταγραφή και ανάλυση των εγκλημάτων μίσους όσο και την αποτελεσματικότητα των σχέσεων ανάμεσα σε αυτούς τους δρώντες.

Από κοινού αυτές οι κλασσικές, συμμετοχικές και βασισμένες στο σχεδιασμό μέθοδοι παρήγαγαν συγκεκριμένες δεσμεύσεις σε εθνικό επίπεδο, καθώς και θεματικά ευρήματα για να επηρεάσουν τα εθνικά πλαίσια και δράση.

Στη συνέχεια, περιγράφεται αναλυτικότερα η έρευνα και γίνεται μία κριτική επισκόπηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών των ερευνητικών μεθόδων. Η κύρια έκθεση περιγράφει τα αναδυόμενα θέματα και τις εθνικές εκθέσεις.

Πρώτο στάδιο

Όπως φαίνεται στο παραπάνω γραφικό, πρώτον, προσδιορίστηκαν τα θέματα που είχε ως σκοπό να διερευνήσει η έρευνα (βλ. στόχους παραπάνω). Δεύτερον, έγιναν ενέργειες για το σχεδιασμό και τη διενέργεια εργαστηρίων, συνεντεύξεων και έρευνας γραφείου (βλ. χρονολόγιο παραπάνω). Τρίτον, εξετάστηκαν μαζί με τους εθνικούς εταίρους τα θέματα και τα αναδυόμενα ερωτήματα, πράγμα που μας έφερε στο δεύτερο στάδιο.

Δεύτερο στάδιο

Η εξέταση των αναδυομένων θεμάτων και των ευρημάτων οδήγησε στην αποκρυστάλλωση δύο κομβικών εννοιών: ότι η καταγραφή εγκλημάτων μίσους και η συλλογή στοιχείων είναι μία **διαδικασία** που (θα έπρεπε να) υποστηρίζεται από ένα **σύστημα** σχέσεων, ποικίλης εντάσεως, σε όλο το εύρος των θεσμικών ορίων.

Το δεύτερο στάδιο αφορούσε το σχεδιασμό και τη δοκιμή δύο γραφικών που παρουσίαζαν τις έννοιες της **διαδικασίας** και του **συστήματος**. Το πρώτο γραφικό, «Το Ταξίδι ενός Εγκλήματος Μίσους» απεικονίζει με κέντρο το θύμα τη διαδικασία του τι θα πρέπει να καταγραφεί, από ποιόν, και γιατί, καθώς και τις συνέπειες της μη καταγραφής.³⁰⁹ Το δεύτερο γραφικό, ο «χάρτης συστημάτων» απεικονίζει τους βασικούς δρώντες που έχουν την ευθύνη της καταγραφής εγκλημάτων μίσους ως σύστημα σχέσεων ποικίλης έντασης. Παράλληλα, αναπτύχθηκε μεθοδολογία εργαστηρίου ώστε να επιτρέψει στους ίδιους εμπλεκόμενους φορείς να χρησιμοποιήσουν τις προσεγγίσεις «ταξίδι» και «χάρτης συστημάτων» για να περιγράψουν από κοινού την υφιστάμενη κατάσταση, να διαγνώσουν από κοινού προβλήματα και ευκαιρίες, αλλά και να θέσουν από κοινού προτεραιότητες όσον αφορά συστάσεις για βελτίωση στα εθνικά τους πλαίσια.³¹⁰ Για να υπάρξει

³⁰⁹ Βλ. την κύρια έκθεση για μία πλήρη παρουσίαση των ευρημάτων που παρουσιάζονται στο Ταξίδι ενός Εγκλήματος Μίσους.

³¹⁰ Βλ. Μέρος III παρακάτω για τον οδηγό που υποδεικνύει τρόπο εργασίας.

διάλογος και αναπληροφόρηση, αναρτήθηκε στο διαδίκτυο σχέδιο του χάρτη συστημάτων, που έδωσε τη δυνατότητα για ένα δεύτερο στάδιο προβληματισμού στο πρόγραμμα.³¹¹

Τα εργαστήρια διαβούλευσης του δεύτερου σταδίου επέτρεψαν διορθώσεις των στοιχείων στους χάρτες συστημάτων καθώς και κριτική αναπληροφόρηση για την ίδια την μεθοδολογία.³¹²

Κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων διαβούλευσης του δεύτερου σταδίου, επετεύχθη συμφωνία για τουλάχιστον μία σύσταση ανά χώρα. Η μέθοδος αυτή συνέβαλε στην οικοδόμηση ομοφωνίας καθώς και κοινών αντιλήψεων από όλους τους βασικούς εμπλεκόμενους φορείς σε εθνικό επίπεδο. Έτσι, η συμμετοχική μεθοδολογία που ήταν βασισμένη στο σχεδιασμό επέτρεψε στα βασικά εμπλεκόμενα μέρη να χρησιμοποιήσουν, να επηρεάσουν και να δώσουν νομιμότητα στο σχεδιασμό των τελικών αποτελεσμάτων της έρευνας.³¹³ Στο κύριο σώμα της ευρωπαϊκής έκθεσης παρουσιάζονται πρόσθετες σκέψεις για τις συχνότερες συστάσεις.

Η αναπληροφόρηση κατά το δεύτερο στάδιο των δύο εθνικών εργαστηρίων διαβούλευσης οδήγησε σε μία πλήρη αναθεώρηση της μεθοδολογίας για τους χάρτες συστημάτων. Σε διάφορα πλαίσια οι συμμετέχοντες στα εργαστήρια επεσήμαναν ότι τα κριτήρια αξιολόγησης των εθνικών πλαισίων δεν ήταν επαρκώς σαφή και διαυγή. Βάσει των αρχών της συμμετοχικής έρευνας σχεδιασμού, αναθεωρήθηκε το πλαίσιο αυτοαξιολόγησης για να συνδέσει ρητώς τα κριτήρια --βάσει διεθνών κανόνων, προτύπων και οδηγιών καθώς και σε διαβούλευση με τους εταίρους-- με άλλους εμπλεκόμενους εθνικούς φορείς, και, άτυπα, με συναδέλφους από διεθνείς οργανισμούς.

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης και τελευταίας φάσης προβληματισμού, οριστικοποιήθηκαν τα γραφικά, συγκεντρώθηκαν τα εθνικά ευρήματα σε έξι εκθέσεις, και διατυπώθηκαν τα θεματικά ευρήματα για όλο το πρόγραμμα στην ευρωπαϊκή έκθεση. Προσδιορίστηκαν συγκεκριμένες αρχές, έννοιες και πρακτικές σύνδεσης, πράγμα το οποίο πλαισίωσε τα ευρήματα της **διεργασίας** και των **συστημάτων**, συμβάλλοντας στην ολοκληρωμένη παρουσίαση του τι ενισχύει τη σύνδεση και την πρόοδο στην κατανόηση των κενών και των ευκαιριών στις προσεγγίσεις της καταγραφής εγκλημάτων μίσους καθώς και στην αντιμετώπισή τους.

311 Το συνέδριο με πολυμέσα του Facing All the Facts που πραγματοποιήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου ήταν μία ακόμα ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων και προβληματισμού επί των ευρημάτων τόσο κατά την πρώτη ολομέλεια όσο και σε ένα παράλληλο εργαστήριο.

312 Αυτό αποδείχθηκε σημαντικό βήμα, που έπρεπε να συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα, καθώς υπήρχαν κενά σε ορισμένους χάρτες συστημάτων. Για παράδειγμα, σε ορισμένα πλαίσια, οι εταίροι βασίζονταν κυρίως σε πληροφορίες που ήταν ήδη στη δημόσια σφαίρα για να εκτιμήσουν το πόσο ισχυρές ήταν οι σχέσεις σε όλο το εύρος του «συστήματος». Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, τα εμπλεκόμενα μέρη τόνισαν τη σημασία που έχει να προσεγγίζονται απευθείας θεσμοί και φορείς για να υπάρχει επιβεβαίωση των υφιστάμενων προσεγγίσεων και να ζητείται σχετική τεκμηρίωση.

313 Από την άλλη, θα ήταν αντιπαραγωγικό να ασκηθεί μεγαλύτερη πίεση στα εμπλεκόμενα μέρη για να συμφωνήσουν σε συγκεκριμένες συστάσεις. Σε ορισμένα πλαίσια, ήταν πιο εποικοδομητικό να προσεγγιστούν οι βασικοί εμπλεκόμενοι ξεχωριστά για τις απόψεις τους επί συστάσεων για τις οποίες είχαν αρμοδιότητα.

Κατανόηση των χαρτών συστημάτων

Ο βασικός στόχος των εθνικών χαρτών «συστημάτων»³¹⁴ είναι να:

1. Εκπροσωπούν εκείνους τους φορείς σε εθνικό επίπεδο που παίζουν σημαντικό ρόλο στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους και στη συλλογή στοιχείων.
2. Προσδιορίζουν πόσο ισχυρές είναι οι σχέσεις στο συνολικό εύρος του συστήματος βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων.

Ένας δεύτερος, ή συγκυριακός, στόχος ήταν να διερευνηθεί κατά πόσο αυτοί οι «χάρτες συστημάτων» θα μπορούσαν να αντανakλούν και αναπτύσσουν την κοινή ιδέα ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (συμπεριλαμβανομένων των ΟΚΠ) είναι ισότιμοι εταίροι σε αυτό το σύστημα, υποστηρίζοντας έτσι την ενεργοποίηση και την ανάπτυξη μακροπρόθεσμης συνεργασίας, η οποία διαπερνά «όρια», σε εθνικό πεδίο.

Εξήγηση των βασικών δρώντων στα εθνικά «συστήματα»

Όπως και στην περίπτωση του γραφικού για το *Ταξίδι*, ο σχεδιασμός προέβλεπε να παρουσιάζονται όλα τα εμπλεκόμενα μέρη σε μία σελίδα, συνδεδεμένα μεταξύ τους με επίκεντρο το θύμα. Ενώ σε ορισμένα πλαίσια υπάρχουν επιπλέον εμπλεκόμενα μέρη που απεικονίζονται στον χάρτη, αυτά που ακολουθούν παρακάτω τα βρίσκουμε σε όλους τους χάρτες. Η ενότητα αυτή εξηγεί το γενικό ρόλο κάθε δρώντος στους χάρτες συστημάτων και θα πρέπει να διαβάζεται σε συνδυασμό με τον πίνακα αυτοαξιολόγησης.

Θύμα – βάσει του γραφικού για το «ταξίδι μιας υπόθεσης εγκλήματος μίσους», το θύμα τοποθετείται στο κέντρο του «συστήματος» συμβολίζοντας το πιο σημαντικό σημείο εστίασης, και το γεγονός ότι, αν το θύμα δεν κάνει καταγγελία, δεν υφίσταται έγκλημα μίσους για να καταγραφεί.

ΟΚΠ που παρακολουθούν βασικούς τύπους εγκλημάτων μίσους – αυτά τα εικονίδια αποτελούν το πρώτο «στρώμα» καταγραφής, και αντιπροσωπεύουν τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που πρέπει να καταγράφουν εγκλήματα μίσους και όντως το κάνουν. Για να περιληφθεί στο γραφικό, η ΟΚΠ πρέπει κανονικά να έχει σαφή μεθοδολογία για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων που να βασίζεται κυρίως στις άμεσες αναφορές θυμάτων και/ή μαρτύρων. Ο βαθμός στον οποίο κοινοποιούν την πληροφορία και ευαισθητοποιούν τα θύματα για τις υπηρεσίες που προσφέρουν αποτυπώνεται στο χρώμα των σχέσεων (βλ. παρακάτω).

314 Ο όρος «σύστημα» χρησιμοποιείται συνήθως με τη στενή έννοια για τα «επίσημα» συστήματα που καταγράφουν και συλλέγουν στοιχεία, όπως είναι η αστυνομία, η εισαγγελία και τα αρμόδια υπουργεία. Τα ευρήματα της έρευνας υποδεικνύουν ότι το νόημα και η χρήση του όρου θα πρέπει να διευρυνθεί για να συμπεριλάβει και εκείνες τις ΟΚΠ που καταγράφουν και συλλέγουν στοιχεία για το έγκλημα μίσους και/ή υποστηρίζουν θύματα.

Φορείς επιβολής νόμου και ποινικής δικαιοσύνης – Αστυνομία/ αρχές επιβολής νόμου – εκτός από τις ΟΚΠ, η αστυνομία είναι ο φορέας που έχει τις περισσότερες πιθανότητες να δεχτεί καταγγελίες από θύματα και μάρτυρες και (οφείλει να) έχει πολύ στενές σχέσεις με την εισαγγελική υπηρεσία, με άλλους φορείς και με υπουργεία. Ακόμα και αν εμφανίζει πολύ περιορισμένο όγκο καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων, περιλαμβάνεται σε όλα τα γραφικά, επειδή αποτελεί το πρώτο σημείο επαφής για τα περισσότερα θύματα και, βάσει των διεθνών κανόνων και προτύπων, έχει τη μεγαλύτερη ευθύνη για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους. Σε πολλούς χάρτες, το εικονίδιο αντιπροσωπεύει ένα μεγάλο εύρος φορέων που υπάγονται στην ευρύτερη κατηγορία «αρχές επιβολής του νόμου». Αυτό μπορεί να απαιτεί περαιτέρω γραπτή επεξήγηση ή περισσότερα από ένα εικονίδια για τις αρχές επιβολής του νόμου.

Εισαγγελία – οι εισαγγελικές υπηρεσίες έχουν, βάσει των διεθνών κανόνων και προτύπων, την υποχρέωση να καταγράφουν πληροφορίες και στοιχεία για το έγκλημα μίσους, ενώ έχουν και σημαντική σχέση με τις αρχές επιβολής του νόμου. Άρα, απεικονίζονται σε όλους τους χάρτες συστημάτων. Σε ορισμένες χώρες, η εισαγγελική υπηρεσία είναι μέρος των δικαστικών αρχών.

Δικαστήρια/ δικαστικοί λειτουργοί – τα δικαστήρια έχουν, βάσει των διεθνών κανόνων και προτύπων, την υποχρέωση να καταγράφουν πληροφορίες και στοιχεία για το έγκλημα μίσους και άρα απεικονίζονται σε όλους τους χάρτες συστημάτων. Και είναι τα στοιχεία τους που (οφείλουν να) δείχνουν ότι έχει εφαρμοστεί η ποινική νομοθεσία. Σε ορισμένα πλαίσια, οι δικαστικές και εισαγγελικές αρχές είναι συνδεδεμένες.

Υπουργεία – στις περισσότερες χώρες τα υπουργεία εσωτερικών και δικαιοσύνης έχουν την αρμοδιότητα της ενοποίησης και της αναθεώρησης στοιχείων για το έγκλημα μίσους που έχουν καταγράψει οι φορείς επιβολής νόμου και ποινικής δικαιοσύνης. Σε ορισμένες χώρες ενεργό ρόλο παίζουν επίσης και άλλα υπουργεία, όπως το υπουργείο Εξωτερικών, υπουργεία που έχουν αρμοδιότητες αναφορικά με τη μετανάστευση και την ενσωμάτωση, αλλά και το πρωθυπουργικό γραφείο.

Τις περισσότερες φορές, τα υπουργεία είναι που καθορίζουν την ευρύτερη πολιτική καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων, η οποία και καθορίζει τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες που έχει η αστυνομία και άλλοι φορείς όσον αφορά την καταγραφή εγκλημάτων μίσους. Με άλλα λόγια, θέτουν τα πλαίσια που επιτρέπουν η ανταλλαγή στοιχείων και η συνεργασία να εξελιχτούν από ad hoc σε συστηματικές. Επίσης, είναι συνήθως αυτοί οι φορείς στους οποίους απευθύνονται τα κοινοβούλια για σχετικά στοιχεία, όταν γίνεται η υποβολή, η συζήτηση και η αναθεώρηση νομοσχεδίων για το έγκλημα μίσους. Όπως συμβαίνει και με την περίπτωση της αστυνομίας, υπάρχουν πολλές προκλήσεις όταν πρόκειται να προσδιορίσουμε το βαθμό λεπτομέρειας και συνθετότητας εκείνων των μονάδων και των διευθύνσεων εντός των υπουργείων που έχουν ενεργό ρόλο στην καταγραφή και συλλογή στοιχείων.

ΔΚΟ

ΑΡΧΕΣ
ΕΠΙΒΟΛΗΣ
ΝΟΜΟΥ

ΔΙΚΤΥΟ

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

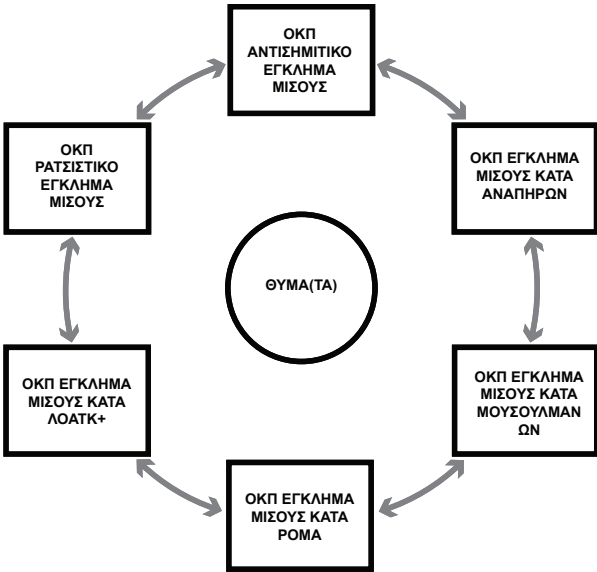
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΣΩΜΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ
ΣΩΜΑ

ΑΛΛΟ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ

Διακυβερνητικές οργανώσεις και φορείς (ΔΚΟ) – Οι ΔΚΟ ζητούν και λαμβάνουν σημαντικό αριθμό στοιχείων και πληροφοριών για το έγκλημα μίσους από τις εθνικές αρχές. Στην περίπτωση ορισμένων ΔΚΟ, οι εθνικές κυβερνήσεις έχουν συγκεκριμένες δεσμεύσεις ανταλλαγής στοιχείων. Μολονότι οι ΔΚΟ δεσμεύονται από λιγότερες υποχρεώσεις απ' ό,τι οι εθνικές αρχές, έχουν δεσμευθεί να ανταλλάσσουν στοιχεία και πληροφορίες αλλά και να εμπλέκουν εθνικούς φορείς σε δίκτυα, χάραξη πολιτικής και δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων.

Το ευρύ κοινό – Το ευρύ κοινό είναι μάρτυρας και, σε ορισμένες περιπτώσεις, θύμα εγκλημάτων μίσους. Είναι επίσης και κομβικό κοινό στόχος προσπαθειών ευαισθητοποίησης για το πρόβλημα και για το τι γίνεται για την κατανόηση και την αντιμετώπισή του.³¹⁵ Η έκταση κατά την οποία το «έγκλημα μίσους» γίνεται μέρος της εθνικής συνείδησης ως πρόβλημα που θα πρέπει να απασχολεί σε εθνικό επίπεδο και να αντιμετωπιστεί ως τέτοιο μπορεί να καθορίσει το βαθμό της πολιτικής προσοχής και των σχετικών δράσεων.

Τα κριτήρια αξιολόγησης των σχέσεων σε όλο το εύρος του «συστήματος» καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων.

Το πλαίσιο αυτοαξιολόγησης

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν για να κατανοήσουν και να περιγράψουν τα σημερινά πλεονεκτήματα και αδυναμίες στις σχέσεις που σχηματίζουν εθνικά συστήματα καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής δεδομένων. Στόχος του είναι να αξιοποιήσει και να συμπληρώσει τις υπάρχουσες προσεγγίσεις, όπως το βασικό πλαίσιο παρατηρήσεων του ΟΑΣΕ-ODIHR και το πρόγραμμα INFANCT. Οδηγίες που σχετίζονται με τα αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να συλλεχθούν, να χρησιμοποιηθούν και να δημοσιευτούν από τις δημόσιες αρχές περιέχονται στην ενότητα Διεθνή πρότυπα παρακάτω. Αυτό το πλαίσιο επιδιώκει να υποστηρίξει μια ολοκληρωμένη και επικεντρωμένη στα θύματα αξιολόγηση της εθνικής κατάστασης, βασισμένη σε μια έννοια σχέσεων. Ενσωματώνει μια εξέταση αποδεικτικών στοιχείων συνεργασίας της δημόσιας αρχής του ΟΚΠ για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή δεδομένων, καθώς και αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την ποιότητα των προσπαθειών της ΟΚΠ για την άμεση καταγραφή και παρακολούθηση εγκλημάτων μίσους κατά των κοινοτήτων που υποστηρίζουν και εκπροσωπούν.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τη γενική προσέγγιση της αυτοαξιολόγησης και των κύριων σχέσεων στο «σύστημα». Ο Πίνακας 2 χρησιμοποιήθηκε για να συμπληρώσει την

315 Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το να είχε συμπεριληφθεί «το ευρύ κοινό» θα συνεπάγετο μεθοδολογική σύγχυση. Πέρα από το να είναι πιθανός μάρτυρας εγκλημάτων μίσους, δεν καταγράφει ούτε συλλέγει στοιχεία για το έγκλημα μίσους. Επιπλέον, ο όρος «ευρύ κοινό» συμπεριλαμβάνει εξαιρετικά διαφορετικούς ανθρώπους, από εκείνες τις κοινότητες που αποτελούν στόχο εγκλημάτων μίσους ή συνεργάζονται στενά με τα θύματα μέχρι εκείνες τις ομάδες που μπορεί να αντιμετωπίζουν ακόμα και εχθρικά τη συγκεκριμένη «ατζέντα». Ο προβληματισμός για το αν θα έπρεπε να συμπεριληφθεί το ευρύ κοινό οδήγησε σε συζητήσεις για το αν θα έπρεπε να συμπεριληφθούν επίσης και άλλοι φορείς, όπως τα «ΜΜΕ» ή το «κοινοβούλιο». Το σημείο αυτό θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω σε μελλοντική έρευνα.

περιγραφή βάσει χώρας. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι μπορεί να υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί φορείς που διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στην καταγραφή και τη συλλογή δεδομένων σε μια χώρα, ειδικά σε ομοσπονδιακά συστήματα. Όπου ήταν δυνατόν, στοχεύσαμε να αποτυπώσουμε αυτήν την πολυπλοκότητα. Για τους σκοπούς αυτού του έργου, το επίκεντρο είναι σε εθνικό επίπεδο. Όπου υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με σημαντικές περιφερειακές διαφορές σε μια χώρα, αυτό επισημαίνεται. Μπορεί επίσης να υπάρξουν σημαντικές διαφορές στη νομική διαδικασία που διέπει τον τρόπο με τον οποίο οι υποθέσεις προχωρούν από την έρευνα σε στάδια δίωξης σε διαφορετικές δικαιοδοσίες. Για παράδειγμα, οι υποθέσεις μπορούν να αναφερθούν απευθείας σε εισαγγελείς σε αντίθεση με την επιβολή του νόμου. ορισμένες υποθέσεις διώκονται από την επιβολή του νόμου και όχι από εισαγγελείς. Και πάλι, αυτή η μεθοδολογία στοχεύει να αντικατοπτρίζει αυτήν την πολυπλοκότητα, ωστόσο παραμένει ένα «έργο σε εξέλιξη», τροποποιήσιμο σε εθνικό επίπεδο μετά τη δημοσίευση.

Πίνακας ένα: Αυτοαξιολογήσεις: γενική προσέγγιση

Σχέση	Αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την περιγραφή σχέσεων Χρησιμοποιούνται δύο βασικές κατηγορίες αποδεικτικών στοιχείων που βασίζονται στους διεθνείς κανόνες και πρότυπα στα οποία παραπέμπουμε.		Βαθμολογία
	Πλαίσιο	Δράση	
Οι βασικές σχέσεις εντοπίζονται σε όλο το σύστημα: Αρχές επιβολής νόμου – εισαγγελία, δικαστικοί λειτουργοί, Υπουργείο Εσωτερικών Εισαγγελία – δικαστικοί λειτουργοί, Υπουργείο Δικαιοσύνης Υπουργεία – Υπουργεία (π.χ. Υπ. Εσωτερικών - Υπ. Δικαιοσύνης, κλπ.) Θύμα – αρχές επιβολής νόμου, εισαγγελία, υπουργεία, ΟΚΠ Ευρύ κοινό – αρχές επιβολής νόμου, υπουργείο(α), εισαγγελία, ΟΚΠ ΟΚΠ – Αρχές επιβολής νόμου, εισαγγελία, υπουργεία, άλλες ΟΚΠ ΔΚΟ – υπουργείο(α), ΟΚΠ Περισσότερες πληροφορίες για τα υφιστάμενα πλαίσια και δράσεις των ΔΚΟ θα βρείτε στο συνοδευτικό έγγραφο για τα πρότυπα. Άλλοι φορείς και υπουργεία παίζουν επίσης ρόλο, μεταξύ των οποίων είναι φορείς ισότητας, φορείς μη-ποινικής δικαιοσύνης καθώς και υπουργεία. Αυτοί έχουν συμπεριληφθεί, κατά περίπτωση, στις εθνικές εκθέσεις.	Τα τεχνικά πλαίσια επιτρέπουν την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων. Τα πλαίσια πολιτικής επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών σε όλο το εύρος του συστήματος. Τα πιο ενεργά και υπεύθυνα υπουργεία παράγουν πλαίσιο πολιτικής που δίνει στην αστυνομία και στους άλλους φορείς την τεχνική δυνατότητα να εντοπίζουν και να καταγράφουν δεδομένα για το έγκλημα μίσους, αλλά και να αναλαμβάνουν τη σχετική δράση. Εάν ένα υπουργείο δεν έχει αναπτύξει ένα διατομεακό πλαίσιο που να επιτρέπει στην αστυνομία να καταγράφει όλα τα κίνητρα προκατάληψης ή δεν έχει ηγηθεί της διαδικασίας ανάπτυξης κοινών οδηγιών για την καταγραφή και τη συλλογή δεδομένων, τα περιθώρια της αστυνομίας όσον αφορά τον τρόπο συσχετισμού με τα θύματα σε αυτή την περιοχή είναι περιορισμένα.	Στοιχεία που αποδεικνύουν ότι τα πλαίσια χρησιμοποιούνται – τα δεδομένα καταγράφονται, ανταλλάσσονται, δημοσιοποιούνται, και ότι η πληροφορία αποτελεί βάση για την ανάπτυξη πολιτικής και τη βελτίωση της ανταπόκρισης. Αυτοί που βρίσκονται στην «πρώτη γραμμή», είτε πρόκειται για ανακριτές, εισαγγελείς ή ΟΚΠ, είναι εκείνοι που «δίνουν ζωή», ή περιορίζονται, από τα υφιστάμενα πλαίσια της αστυνομίας.	Σε κάθε σχέση δίνεται μία βαθμολογία από 0-3 για: 1. «πλαίσιο» 2. «δράση» Συνολική βαθμολογία από 5-6=πράσινο, 3-4=κίτρινο, 0-2=κόκκινο. Πράσινο = καλή σχέση Αποτελεσματικό πλαίσιο και δράση, με περιθώριο βελτίωσης. Κίτρινο = επαρκής σχέση Σχετικά περιορισμένο πλαίσιο και δράση. Κόκκινο = κακή σχέση. Πολύ περιορισμένο πλαίσιο και δράση.

Συγκεκριμένες σχέσεις και κριτήρια

Γενική ανάλυση			
Σχέση	Τεκμήριο : η στήλη αυτή παρουσιάζει τα τεκμήρια που λαμβάνονται υπόψη, όταν περιγράφεται μία σχέση ως «κόκκινη» «κίτρινη» ή «πράσινη» (βλ. Πίνακα ένα) (Μπορείτε να βρείτε τον σχετικό διεθνή κανόνα / πρότυπο στην υποσημείωση στο τέλος)		Βαθμολογία Πλαίσιο: Δράση: Σύνολο: Χρώμα:
	Framework	Δράση	
Αρχές επιβολής νόμου – Αρχές επιβολής νόμου	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Οι αρχές επιβολής του νόμου είναι σε θέση να καταγράφουν αναλυτικά τα εγκλήματα μίσους, περιλαμβανομένων και των δεικτών προκατάληψης και να χρησιμοποιούν ειδική επισήμανση για κίνητρα προκατάληψης και τύπους εγκλημάτων (Πρότυπα 1,2,3,4) Οι αρχές επιβολής του νόμου είναι σε θέση να καταγράφουν πληροφορίες σχετικές με την υποστήριξη και την ασφάλεια των θυμάτων. (Πρότυπο 5) Η εισαγγελία είναι σε θέση να καταγράφει πληροφορίες που διαβιβάστηκαν σε αυτήν από τη αστυνομία και αφορούν κίνητρα προκατάληψης και τύπο εγκλήματος (Πρότυπο 4) καθώς και πληροφορίες σχετικές με την υποστήριξη και την ασφάλεια των θυμάτων (Πρότυπο 5). Τα δύο σώματα είναι μέλη ενός πλαισίου πολιτικής, αλλά και τεχνικού, για την καταγραφή και ανταλλαγή στοιχείων σχετικών με τους δείκτες προκατάληψης, τους τύπους εγκλημάτων και τις ανάγκες υποστήριξης και ασφάλειας των θυμάτων (Πρότυπο 8, Πρότυπο 9)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα παράγει ρεαλιστικά δεδομένα (οι πολύ χαμηλοί αριθμοί δείχνουν μη ρεαλιστικό μέτρο συχνότητας εγκλημάτων μίσους) (Πρότυπα 6 και 7). Υπάρχει συστηματική ανταλλαγή δεδομένων ανάμεσα στην αστυνομία και στην εισαγγελία για να προχωρήσουν οι επιμέρους υποθέσεις, περιλαμβανομένων των αναγκών του θύματος σε επίπεδο ασφάλειας, και για την εξέταση θεμάτων που αφορούν την απόδοση. Οι αρχές επιβολής του νόμου και η εισαγγελία συναντώνται σε τακτική βάση για να παρακολουθούν την πρόοδο να ανταλλάσσουν πληροφορίες και/ή να συμμετέχουν μαζί σε εκπαίδευση.	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	

	Πλαίσιο	Δράση	
Αρχές επιβολής νόμου – Δικαστικοί λειτουργοί	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Η επιβολή του νόμου είναι σε θέση να καταγράφει διεξοδικά τα εγκλήματα μίσους, συμπεριλαμβανομένων δεικτών προκατάληψης και συγκεκριμένα να επισημαίνει τα κίνητρα προκατάληψης και τους τύπους εγκλημάτων (Πρότυπα 1,2,3,4) Τα δικαστήρια έχουν τη δυνατότητα να καταγράφουν πληροφορίες καταδίκης, συμπεριλαμβανομένου του εάν το στοιχείο μίσους εξετάστηκε και το αποτέλεσμα (Πρότυπο 7) Οι δύο φορείς είναι μέλη ενός πολιτικού και τεχνικού πλαισίου που επιτρέπει την παρακολούθηση των περιπτώσεων από τη διερεύνηση έως τα στάδια καταδίκης και την καταγραφή και κοινή χρήση δεδομένων σχετικά με τις ανάγκες ασφάλειας και υποστήριξης των θυμάτων (πρότυπα 5, 8 και 9).	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Ρεαλιστικά δεδομένα παράγονται από το σύστημα (πολύ χαμηλοί αριθμοί υποδεικνύουν ότι δεν χρησιμοποιούνται νόμοι για το έγκλημα μίσους). (Πρότυπα 6 και 7) Χρησιμοποιούνται αναδυόμενες πληροφορίες - για παράδειγμα, συναντήσεις που περιλαμβάνουν και τα δύο μέρη συζητούν τα διαθέσιμα δεδομένα, την επίλυση προβλημάτων και τον εντοπισμό ενεργειών.	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	

Αρχές επιβολής νόμου – Υπουργείο Εσωτερικών	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Η επιβολή του νόμου είναι σε θέση να καταγράφει διεξοδικά τα εγκλήματα μίσους, συμπεριλαμβανομένων δεικτών προκατάληψης, και συγκεκριμένα να επισημαίνει τα κίνητρα προκατάληψης και τους τύπους εγκλημάτων (Πρότυπα 1, 2, 3, 4) Η επιβολή του νόμου είναι σε θέση να καταγράφει πληροφορίες σχετικά με την υποστήριξη και την ασφάλεια των θυμάτων (Πρότυπο 5) Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να κοινοποιηθούν στο Υπουργείο Υγείας ή στο σχετικό υπουργείο για συλλογή και ανάλυση δεδομένων. Οι δύο φορείς είναι μέλη ενός πολιτικού και τεχνικού πλαισίου για την καταγραφή και την ανταλλαγή δεδομένων σχετικά με δείκτες μεροληψίας, τύπους εγκληματικότητας και ανάγκες υποστήριξης / ασφάλειας θυμάτων (πρότυπα 8 και 9).	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Χρησιμοποιούνται αναδυόμενες πληροφορίες - για παράδειγμα, συναντήσεις που περιλαμβάνουν και τα δύο μέρη συζητούν τα διαθέσιμα δεδομένα, την επίλυση προβλημάτων και τον εντοπισμό ενεργειών. Ρεαλιστικά δεδομένα παράγονται από το σύστημα (πολύ χαμηλοί αριθμοί υποδεικνύουν ότι δεν χρησιμοποιούνται νόμοι για το έγκλημα μίσους). (Πρότυπα 6 και 7)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	

	Πλαίσιο	Δράση	
Αρχές επιβολής νόμου- Δικαστικοί λειτουργοί	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Η εισαγγελία είναι σε θέση να καταγράφει σχετικές πληροφορίες σχετικά με αποδεικτικά στοιχεία προκατάληψης και, όπου ενδείκνυται, να τις υποβάλλει συστηματικά στο δικαστήριο (Πρότυπα 4 και 7). Υπάρχει η δυνατότητα καταγραφής πληροφοριών καταδίκης, συμπεριλαμβανομένου του εάν το στοιχείο μίσους εξετάστηκε και το αποτέλεσμα (Πρότυπο 7) Οι δύο φορείς είναι μέλη ενός πολιτικού και τεχνικού πλαισίου για την καταγραφή και την ανταλλαγή δεδομένων σχετικά με τους δείκτες μεροληψίας, τους τύπους εγκληματικότητας και τις ανάγκες υποστήριξης / ασφάλειας των θυμάτων. (Πρότυπα 8 και 9)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Χρησιμοποιούνται αναδυόμενες πληροφορίες - για παράδειγμα, συναντήσεις που περιλαμβάνουν και τα δύο μέρη συζητούν τα διαθέσιμα δεδομένα, την επίλυση προβλημάτων και τον εντοπισμό ενεργειών. Ρεαλιστικά δεδομένα παράγονται από το σύστημα (πολύ χαμηλοί αριθμοί υποδεικνύουν ότι δεν χρησιμοποιούνται νόμοι για το έγκλημα μίσους) (Πρότυπο 6)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	
Αρχές επιβολής νόμου – Υπουργείο Δικαιοσύνης	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Η εισαγγελία είναι σε θέση να καταγράφει σχετικές πληροφορίες - συμπεριλαμβανομένων των αποδεικτικών στοιχείων προκατάληψης - και να τις κοινοποιήσει στο ΜοJ για σκοπούς συλλογής δεδομένων (Πρότυπο 4) Τα δύο όργανα είναι μέλη ενός πολιτικού και τεχνικού πλαισίου για την καταγραφή και την ανταλλαγή δεδομένων σχετικά με δείκτες μεροληψίας, τύπους εγκληματικότητας και ανάγκες υποστήριξης / ασφάλειας θυμάτων Πρότυπα 8 και 9)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Χρησιμοποιούνται αναδυόμενες πληροφορίες - για παράδειγμα, συναντήσεις που περιλαμβάνουν και τα δύο μέρη συζητούν τα διαθέσιμα δεδομένα, την επίλυση προβλημάτων και τον εντοπισμό ενεργειών.	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	

Υπουργείο Εσωτερικών – Υπουργείο Δικαιοσύνης (and other ministries, named at national level)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Οι δύο φορείς λαμβάνουν δεδομένα και πληροφορίες από την αρχή επιβολής του νόμου και την εισαγγελική αρχή, αντίστοιχα (Πρότυπα 1,2,3,4). Τα δύο όργανα είναι μέλη ενός πολιτικού και τεχνικού πλαισίου για την καταγραφή και την ανταλλαγή δεδομένων σχετικά με δείκτες μεροληψίας, τύπους εγκλημάτων και ανάγκες υποστήριξης / ασφάλειας θυμάτων σε όλο το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης (πρότυπα 8 και 9)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Χρησιμοποιούνται αναδυόμενες πληροφορίες - για παράδειγμα, συναντήσεις που περιλαμβάνουν και τα δύο μέρη συζητούν τα διαθέσιμα δεδομένα, την επίλυση προβλημάτων και τον εντοπισμό ενεργειών. Ρεαλιστικά δεδομένα παράγονται από το σύστημα (πολύ χαμηλοί αριθμοί δείχνουν ότι δεν χρησιμοποιούνται νόμοι για το έγκλημα μίσους) (Πρότυπα 6 και 7)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	
Θύμα- Αρχές επιβολής νόμου	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Η επιβολή του νόμου είναι σε θέση να καταγράφει διεξοδικά τα εγκλήματα μίσους, συμπεριλαμβανομένων δεικτών προκατάληψης - συμπεριλαμβανομένης της αντίληψης των θυμάτων - και να επισημαίνει τα κίνητρα προκατάληψης και τους τύπους εγκλημάτων (Πρότυπα 1, 2, 3, 4) Η επιβολή του νόμου είναι σε θέση να καταγράφει πληροφορίες σχετικά με την υποστήριξη και την ασφάλεια των θυμάτων (πρότυπο 5) Υπάρχει μια διαδικασία ενημέρωσης των θυμάτων σχετικά με την πρόοδο της έρευνας (Πρότυπα 10, 11, 12, 13,14) Η επιβολή του νόμου μπορεί να δεχτεί ανώνυμες αναφορές εγκλημάτων μίσους. (Πρότυπο 42).	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα χρησιμοποιείται για την καταγραφή προκαταλήψεων και τύπων εγκληματικότητας και για την εξασφάλιση ειδικής υποστήριξης στα θύματα (πρότυπα 15 και 16) Το σύστημα χρησιμοποιείται για να ενημερώνει τα θύματα για την πρόοδο της έρευνας (Πρότυπο 11) Αναλαμβάνεται δράση για την αύξηση της αναφοράς (Πρότυπο 17)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	

Θύμα - Αρχές επιβολής νόμου	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Υπάρχει μια διαδικασία ενημέρωσης των θυμάτων σχετικά με την πρόοδο της διαδικασίας ποινικής δικαιοσύνης (Πρότυπα 10, 11, 12, 13, 14, 18, 19).	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα χρησιμοποιείται για την ενημέρωση των θυμάτων	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	
Θύμα - Υπουργείο Εσωτερικών (or relevant ministry) -	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Υπάρχει ένα καθιερωμένο και πόρο για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με το μη αναφερόμενο έγκλημα μίσους - για παράδειγμα μέσω ερευνών θυματοποίησης που περιλαμβάνουν ερωτήσεις σχετικά με το έγκλημα μίσους (πρότυπα 20, 21, 22, 42)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Έχουν αναληφθεί σχετικές πολιτικές δεσμεύσεις για τη βελτίωση της αναφοράς και της υποστήριξης (Πρότυπο 17) Διεξάγονται έρευνες θυματοποίησης και τα αποτελέσματα δημοσιεύονται σε προσβάσιμη μορφή (Πρότυπο 23)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	

	Πλαίσιο	Δράση	
Θύμα - ΟΚΠ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ –	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το CSO είναι σε θέση να καταγράφει συστηματικά εγκλήματα μίσους και περιστατικά χρησιμοποιώντας μια διαφανή μεθοδολογία επικεντρωμένη στα θύματα, η οποία είναι προσβάσιμη στην κοινότητα στόχου της (Πρότυπα 31 και 42)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα χρησιμοποιείται από τα θύματα. Η CSO παρέχει τακτικά άμεση υποστήριξη σε θύματα ή παραπομπές σε υπηρεσίες υποστήριξης (Πρότυπο 29)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	
Θύμα - ΟΚΠ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΤΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το CSO είναι σε θέση να καταγράφει συστηματικά εγκλήματα μίσους και περιστατικά χρησιμοποιώντας μια διαφανή μεθοδολογία εστιασμένη στα θύματα, η οποία είναι προσβάσιμη στην κοινότητα-στόχο (πρότυπα 31 και 42)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα χρησιμοποιείται από τα θύματα. Η CSO παρέχει τακτικά άμεση υποστήριξη σε θύματα ή παραπομπές σε υπηρεσίες υποστήριξης (Πρότυπο 29)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	
Θύμα- ΟΚΠ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΤΑ ΛΟΑΤΚ+	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το CSO είναι σε θέση να καταγράφει συστηματικά εγκλήματα μίσους και περιστατικά χρησιμοποιώντας μια διαφανή μεθοδολογία εστιασμένη στα θύματα, η οποία είναι προσβάσιμη στην κοινότητα-στόχο (πρότυπα 31 και 42)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα χρησιμοποιείται από τα θύματα. Η CSO παρέχει τακτικά άμεση υποστήριξη σε θύματα ή παραπομπές σε υπηρεσίες υποστήριξης (Πρότυπο 29)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	
Θύμα - ΟΚΠ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΤΑ ΡΟΜΑ	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το CSO είναι σε θέση να καταγράφει συστηματικά εγκλήματα μίσους και περιστατικά χρησιμοποιώντας μια διαφανή μεθοδολογία επικεντρωμένη στα θύματα, η οποία είναι προσβάσιμη στην κοινότητα στόχου της (Πρότυπα 31 και 42)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα χρησιμοποιείται από τα θύματα. Η CSO παρέχει τακτικά άμεση υποστήριξη σε θύματα ή παραπομπές σε υπηρεσίες υποστήριξης (Πρότυπο 29)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	

	Πλαίσιο	Δράση	
Θύμα- ΟΚΠ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το CSO είναι σε θέση να καταγράφει συστηματικά εγκλήματα μίσους και περιστατικά χρησιμοποιώντας μια διαφανή μεθοδολογία εστιασμένη στα θύματα, η οποία είναι προσβάσιμη στην κοινότητα-στόχο (πρότυπα 31 και 42)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα χρησιμοποιείται από τα θύματα. Η CSO παρέχει τακτικά άμεση υποστήριξη σε θύματα ή παραπομπές σε υπηρεσίες υποστήριξης (Πρότυπο 29)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	
Θύμα- ΟΚΠ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΤΑ ΜΟΥΣ- ΟΥΛΜΑΝΩΝ	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το CSO είναι σε θέση να καταγράφει συστηματικά εγκλήματα μίσους και περιστατικά χρησιμοποιώντας μια διαφανή μεθοδολογία εστιασμένη στα θύματα, η οποία είναι προσβάσιμη στην κοινότητα-στόχο (πρότυπα 31 και 42)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το σύστημα χρησιμοποιείται από τα θύματα. Η CSO παρέχει τακτικά άμεση υποστήριξη σε θύματα ή παραπομπές σε υπηρεσίες υποστήριξης (Πρότυπο 29)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	
ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ- Αρχές επιβολής νόμου	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Η επιβολή του νόμου είναι σε θέση να καταγράφει περιεκτικά εγκλήματα μίσους, συμπεριλαμβανομένων δεικτών προκατάληψης και συγκεκριμένα να επισημαίνει τα κίνητρα προκατάληψης και τους τύπους εγκλημάτων (Πρότυπα 1,2,3) Δείτε τη σχέση επιβολής του νόμου-εισαγγελέα για λεπτομέρειες σχετικά με δεδομένα που έχουν καταγραφεί από την αστυνομία.	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Τα δεδομένα εγκλήματος μίσους παράγονται, δημοσιεύονται και καθίστανται προσβάσιμα (Πρότυπο 6) Αναλαμβάνεται δράση για την αύξηση της αναφοράς (Πρότυπα 17 και 42)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	

ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ - Υπουργείο Εσωτερικών	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το ΜοΙ έχει πρόσβαση στις αρχές επιβολής του νόμου και σε άλλα επίσημα δεδομένα εγκλήματος μίσους (βλ. Σχετικές σχέσεις).	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Τα δεδομένα και οι πληροφορίες (για παράδειγμα σχετικά με τη στρατηγική και τα σχέδια δράσης για το έγκλημα μίσους) παράγονται, δημοσιεύονται και καθίστανται προσβάσιμα (Πρότυπο 6).	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	

	Πλαίσιο	Δράση	
ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ- Αρχές επιβολής νόμου	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Η υπηρεσία εισαγγελίας καταγράφει και καταγράφει δεδομένα σχετικά με τον αριθμό και τα αποτελέσματα των δώξεων εγκλημάτων μίσους (πρότυπα 4 και 7).	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Τα δεδομένα σχετικά με τη δίωξη του εγκλήματος μίσους παράγονται, δημοσιεύονται και καθίστανται προσβάσιμα (Πρότυπο 6).	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	
ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ - Δικαστικοί λειτουργοί	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Τα δικαστήρια καταγράφουν και συλλογίζουν δεδομένα σχετικά με τον αριθμό και τα αποτελέσματα των υποθέσεων στις οποίες εφαρμόστηκαν οι νόμοι περί εγκλήματος μίσους (Πρότυπο 4).	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Τα δεδομένα σχετικά με τις ποινές εγκλήματος μίσους παράγονται, δημοσιεύονται και καθίστανται προσβάσιμα (Πρότυπα 6 και 7)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	
ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ - ΟΚΠ	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το CSO είναι σε θέση να καταγράφει συστηματικά εγκλήματα μίσους και περιστατικά χρησιμοποιώντας μια διαφανή μεθοδολογία εστιασμένη στα θύματα, η οποία είναι προσβάσιμη στην κοινότητα-στόχο (πρότυπα 31 και 42)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Η CSO δημοσιεύει τακτικά δεδομένα και πληροφορίες που περιγράφουν τις εμπειρίες των θυμάτων από εγκλήματα μίσους με βάση τα δικά τους συστήματα εγγραφής (Πρότυπο 39). Το CSO χρησιμοποιεί τα δεδομένα του για να ευαισθητοποιήσει σχετικά με το πρόβλημα και να υποστηρίξει βελτιώσεις (Πρότυπο 40).	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	

CSO-Αρχές επιβολής νόμου	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Οι δύο φορείς είναι μέλη μιας συμφωνίας για παραπομπή υποθέσεων για υπηρεσίες υποστήριξης (Πρότυπα 16 και 29) Υπάρχει μια δομή για σύνδεση, η οποία θα μπορούσε να περιλαμβάνει εξειδικευμένα αστυνομικά δίκτυα, συμφωνία εκπαίδευσης, πρωτόκολλο ανταλλαγής πληροφοριών κ.λπ. (Πρότυπα 24, 25, 26, 41, 42) Και οι δύο οργανισμοί είναι μέλη μιας διακυβερνητικής ομάδας που εξετάζει τακτικά αποδεικτικά στοιχεία για την επικράτηση εγκλημάτων μίσους και απαντήσεις στο πρόβλημα και εξετάζει ενέργειες για βελτίωση. (Πρότυπα 8 και 9)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Οι δομές και τα πλαίσια χρησιμοποιούνται με ουσιαστικό τρόπο / τα δύο σώματα συνδέονται με ουσιαστικούς τρόπους. Για παράδειγμα, το CSO χρησιμοποιεί τα δεδομένα του για να ευαισθητοποιήσει το πρόβλημα και να υποστηρίξει βελτιώσεις (Standard 40).	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	

	Πλαίσιο	Δράση	
ΟΚΠ- Αρχές επιβολής νόμου	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Χωρίς προσδοκία ότι υπάρχει συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών. Και οι δύο οργανισμοί είναι μέλη μιας διακυβερνητικής ομάδας που εξετάζει τακτικά αποδεικτικά στοιχεία για την επικράτηση εγκλημάτων μίσους και τις απαντήσεις στο πρόβλημα και εξετάζει δράσεις για βελτίωση (πρότυπα 8, 9 και 41)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Αποδεικτικά στοιχεία της εισφοράς CSO στην εκπαίδευση εισαγγελέων. ή / και κοινές αναθεωρήσεις υποθέσεων ή / και εξειδικευμένες εισαγγελικές αρχές που κάνουν συνδέσεις με CSO (Πρότυπο 25)	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης:	
	Πλαίσιο	Δράση	
ΟΚΠ - Υπουργεία	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Σημείωση - δεν θα έχουν όλα τα υπουργεία σχέσεις με τους ΟΚΠ. Γενικά, το επικεφαλής υπουργείο για το έγκλημα μίσους πρέπει να έχει κάποιους δεσμούς. Πλαίσιο: Η CSO είναι μέλος διακυβερνητικού πλαισίου με έμφαση στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή δεδομένων (πρότυπα 8 και 9)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Οι ΟΚΠ διαδραματίζουν ενεργό ρόλο σε αυτά τα πλαίσια, τα δεδομένα της ΟΚΠ εξετάζονται ενεργά στη χάραξη κυβερνητικών πολιτικών. Το CSO χρησιμοποιεί τα δεδομένα του για να ευαισθητοποιήσει σχετικά με το πρόβλημα και να υποστηρίξει βελτιώσεις (Πρότυπο 40).	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	

ΔΙΚΤΥΟ* – ΟΚΠ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΤΑ ΛΟΑΤΚ++	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Και οι δύο φορείς είναι μέλη ενός πλαισίου που μοιράζεται δεδομένα και συνεργάζεται για να υποστηρίξει βελτιώσεις στις απαντήσεις στο έγκλημα μίσους (Πρότυπο 31)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το πλαίσιο χρησιμοποιείται. Υπάρχουν ενδείξεις δημιουργίας συνασπισμών και συνηγορίας που βασίζονται σε κοινές θέσεις.	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
* ‘Δίκτυο’ σημαίνει μια ομάδα CSO που συνεργάζονται για την καταγραφή και την παρακολούθηση του εγκλήματος μίσους χρησιμοποιώντας μια κοινή μεθοδολογία. Αυτό το δίκτυο μπορεί να είναι ένας μικρός ή μεγάλος αριθμός CSO που συντονίζεται από ένα άτομο ή έναν οργανισμό μέλους.	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	

	Πλαίσιο	Δράση	
ΔΙΚΤΥΟ – ΟΚΠ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΤΑ ΡΟΜΑ	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Και οι δύο φορείς είναι μέλη ενός πλαισίου που μοιράζεται δεδομένα και συνεργάζεται για να υποστηρίξει βελτιώσεις στις απαντήσεις στο έγκλημα μίσους (Πρότυπο 31)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το πλαίσιο χρησιμοποιείται. Υπάρχουν ενδείξεις δημιουργίας συνασπισμών και συνηγορίας που βασίζονται σε κοινές θέσεις.	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Πλαίσιο	Δράση	
ΔΙΚΤΥΟ – ΟΚΠ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Και οι δύο φορείς είναι μέλη ενός πλαισίου που μοιράζεται δεδομένα και συνεργάζεται για να υποστηρίξει βελτιώσεις στις απαντήσεις στο έγκλημα μίσους (Πρότυπο 31)	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Το πλαίσιο χρησιμοποιείται. Υπάρχουν ενδείξεις δημιουργίας συνασπισμών και συνηγορίας που βασίζονται σε κοινές θέσεις.	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	

	Πλαίσιο	Δράση	
ΔΚΟ – relevant government ministry/ CJ agency	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Υπάρχει συμφωνία και πλαίσιο για κοινή χρήση δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα μίσους με ένα IGO και το αντίστροφο. (Πρότυπα 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37) Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να επηρεάσουν τους διεθνείς κανόνες και πρότυπα σχετικά με την αναφορά εγκλημάτων μίσους, την καταγραφή και τη συλλογή δεδομένων και συναφείς δραστηριότητες και οδηγίες Δείτε το έγγραφο προτύπων για πληροφορίες τρέχουσες πλατφόρμες ανταλλαγής και συνεργασίας.	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Ανατρέξτε στο έγγραφο προτύπων για τη συνεχιζόμενη δράση των IGO για σύνδεση με τις εθνικές αρχές σχετικά με την αναφορά, την καταγραφή και τη συλλογή δεδομένων για εγκλήματα μίσους Η εθνική αξιολόγηση θα εξετάσει αυτούς τους παράγοντες: Τα δεδομένα κοινοποιούνται στο IGO σύμφωνα με τις συμφωνημένες υποχρεώσεις / ως μέρος των τακτικών αιτημάτων. Οι εθνικοί εκπρόσωποι παρευρίσκονται στις εκδηλώσεις δικτύωσης του IGO Οι εθνικοί εκπρόσωποι ζητούν και εφαρμόζουν δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων στον τομέα της καταγραφής και της συλλογής δεδομένων για εγκλήματα μίσους.	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	
	Δεν ισχύει - αυτό είναι ένα καθορισμένο διεθνές πλαίσιο.		
	Πλαίσιο	Δράση	

ΔΚΟ- ΔΙΚΤΥΟ	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Υπάρχει συμφωνία και πλαίσιο για κοινή χρήση δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα μίσους με ένα IGO και το αντίστροφο (Πρότυπο 37) Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να επηρεάσουν τους διεθνείς κανόνες και πρότυπα σχετικά με την αναφορά εγκλημάτων μίσους, την καταγραφή και τη συλλογή δεδομένων και συναφείς δραστηριότητες και οδηγίες Δείτε το έγγραφο προτύπων για πληροφορίες τρέχουσες πλατφόρμες ανταλλαγής και συνεργασίας.	Σχετικός κανόνας / πρότυπο: Τα δεδομένα κοινοποιούνται μεταξύ των δύο μερών ως μέρος των τακτικών αιτημάτων. Οι ΟΚΠ παρευρίσκονται σε εκδηλώσεις δικτύωσης IGO και ζητούν και εφαρμόζουν δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων στον τομέα της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συλλογής δεδομένων	Πλαίσιο: Δράση: Χρώμα:
	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης Δεν ισχύει - αυτό είναι ένα καθορισμένο διεθνές πλαίσιο.	Περιγραφή της εθνικής κατάστασης	

Κριτική αξιολόγηση των μεθόδων του Ταξιδιού και των Συστημάτων³¹⁶

Και τα δύο γραφικά χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλεία συνεργασίας κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης των εθνικών εργαστηρίων. Η ενότητα αυτή προσδιορίζει μεθοδολογικά θέματα που προέκυψαν από αυτή τη δουλειά.

Οι μέθοδοι των εργαστηρίων υποστήριξαν την συνεργασία:

Όσοι συμμετείχαν στην πρώτη φάση των εργαστηρίων ανέφεραν ότι τους βοήθησε πολύ το γεγονός ότι συνδέθηκαν με συναδέλφους τους από άλλους οργανισμούς και θεσμούς – συχνά για πρώτη φορά – και αντάλλαξαν πληροφορίες για το πώς αποκτούν στοιχεία για το έγκλημα μίσους, τι κενά υπάρχουν αλλά και τις πιθανές συνέπειες αυτών των κενών. Σε όλα τα εργαστήρια, οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι είχαν μάθει νέες πληροφορίες για την υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά τα συστήματα καταγγελίας, καταγραφής και συλλογής στοιχείων. Σε πολλά εργαστήρια, οι συμμετέχοντες έφτασαν σε συμφωνία αναφορικά με συγκεκριμένες ενέργειες συνεργασίας – για παράδειγμα, τον σχεδιασμό συναντήσεων με σκοπό να συζητήσουν περαιτέρω πως μπορεί να βελτιωθεί η καταγραφή εγκλημάτων μίσους και η συλλογή στοιχείων σε έναν ή περισσότερους φορείς. Μεταξύ των σχολίων που ακούστηκαν μετά τα διαδραστικά εργαστήρια περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- «Είναι χρήσιμο να βλέπουμε και να συγκρίνουμε τις διαφορετικές αντιλήψεις» (ΟΚΠ)
- «Ήταν ενδιαφέρον να μπορείς να κοιτάξεις τον άλλον στα μάτια και να ομολογείς ότι η σχέση μπορεί να βελτιωθεί.» (δημόσια αρχή)
- «Δεν είμαι συνηθισμένος σε αυτόν τον τρόπο δουλειάς – το πιο σημαντικό πράγμα είναι ότι αντικατοπτρίζει πολλά στοιχεία.» (ΟΚΠ)
- «Άξιζε τον κόπο, επειδή μολονότι συμφωνήσαμε, είχαμε επίσης και διαφορές.» (δημόσια αρχή)

Αυτά τα σχόλια καθώς και οι συμφωνίες συνεργασίας μετά τα εργαστήρια αποδεικνύουν ότι η μέθοδος αλληλεπίδρασης με κέντρο το θύμα πέτυχε τον στόχο της: να δημιουργήσει δηλαδή συνδέσεις, να δημιουργήσει μία κοινή βάση και να οικοδομήσει σχέσεις σε εθνικό επίπεδο.

Η ανάγκη να ληφθεί υπόψη το εθνικό πλαίσιο

Η ίδια μεθοδολογία χρησιμοποιήθηκε σε όλα τα εργαστήρια, με εξαίρεση το τελικό εργαστήριο διαβούλευσης για την Αγγλία και την Ουαλία. Ο λόγος ήταν ότι:

³¹⁶ Το τρίτο μέρος περιγράφει αναλυτικά τις δραστηριότητες του εργαστηρίου.

- Το βρετανικό σύστημα καταγραφής εγκλημάτων μίσους είναι πολύ σύνθετο. αν η εθνική έκθεση και ένα εργαστήριο διαβούλευσης διάρκειας μισής μέρας είχαν εστιάσει στο σύνολο του «συστήματος», υπήρχε ο κίνδυνος να είχαμε απλώς μία επανάληψη πραγμάτων που είναι ήδη γνωστά, χωρίς να έχει υπάρξει κάποια πρόοδος σε επίπεδο γνώσης ή δράσης.
- Οι συνεντεύξεις με φορείς της αλλαγής έσπρωχναν την έρευνα προς την κατεύθυνση εις βάθος ενασχόλησης με την καταγγελία σε τρίτους – την υφισταμένη κατάστασή της και πιθανές μελλοντικές κατευθύνσεις. Σύμφωνα με την μεθοδολογία μας, συμμετοχική και βασισμένη στο σχεδιασμό, η έρευνα εστίασε κατά προτεραιότητα σε αυτό το θέμα ως χρησιμότερο σε αυτούς που εμπλέκονται με αυτά τα ζητήματα σε εθνικό επίπεδο.

Άρα, χρησιμοποιήσαμε το εργαστήριο διαβούλευσης στο Λονδίνο για να εξετάσουμε τα ευρήματά μας σχετικά με την καταγγελία σε τρίτους και να επιδιώξουμε συμφωνία όσον αφορά πιθανές συστάσεις. Δεν πραγματοποιήσαμε την άσκηση του «χάρτη συστημάτων» στον αυτοκόλλητο πίνακα ούτε εξετάσαμε το σχέδιο του χάρτη συστημάτων σε βάθος.³¹⁷

■ Χρησιμοποιώντας τον “αυτοκόλλητο πίνακα”³¹⁸

Ο “αυτοκόλλητος πίνακας” είναι ένα μεγάλο κομμάτι ύφασμα που ψεκάζεται με κόλλα [εισαγωγή συνδέσμου για το βίντεο με τον τρόπο εφαρμογής]. Το κρεμάμε στον τοίχο χρησιμοποιώντας μπλου τακ ή ταινία. Χρησιμοποιείται ποικιλοτρόπως ως εποπτικό εργαλείο σε επιμορφωτικά σεμινάρια και σε εργαστήρια. Όπως περιγράφεται παρακάτω στον αναλυτικό οδηγό δραστηριοτήτων, κατά τη διάρκεια των πρώτων εργαστηρίων, οι συμμετέχοντες δούλεψαν σε μικρές ομάδες για να τοποθετήσουν σε συγκεκριμένες θέσεις τις πληροφορίες και τα στοιχεία που συλλέγονται και καταγράφονται στα στάδια της καταγγελίας, της διερεύνησης, της δίωξης και της έκδοσης απόφασης. Οι συμμετέχοντες κολλούσαν, αφαιρούσαν και μετακινούσαν ετικέτες και χαρτιά κατά βούληση, και συχνά αποφασίζοντας μετά από συζήτηση. Στο δεύτερο εργαστήριο, οι συμμετέχοντες δημιούργησαν τους δικούς τους «χάρτες συστημάτων». Τους ζητήθηκε να τοποθετήσουν κόκκινο, κίτρινο ή πράσινο νήμα για να δείξουν πόσο στενές ήταν οι συνδέσεις και οι σχέσεις, και πάλι μετά από συζητήσεις και διαπραγματεύσεις ξεπερνώντας τις «διαφορές» τους για να προσπαθήσουν να συμφωνήσουν για το τελικό χρώμα του νήματος. Σε όλα τα εργαστήρια, οι περισσότεροι συμμετέχοντες πήραν φωτογραφίες της τελικής διαμόρφωσης του πίνακα. Τα σχόλια για το εργαλείο ήταν θετικά.

317 Βλ. 'Connecting on hate crime recording and data collection in England and Wales Report'.

318 Ευχαριστούμε το Institute of Cultural Affairs για την ιδέα αυτής της μεθόδου.

Τα σχόλια περιελάμβαναν τα παρακάτω θέματα:

- Η τεχνική επέτρεψε στους συμμετέχοντες να οικοδομήσουν και να δουν μία πληρέστερη εικόνα της καταγραφή εγκλημάτων μίσους και της συλλογής στοιχείων,
- Ήταν διαδραστικό και διασκεδαστικό,
- Ήταν πρακτικό.

Ειδικότερα από την οπτική των δημοσίων αρχών, αυτές οι ιδιαίτερα διαδραστικές και εν μέρει πειραματικές προσεγγίσεις ήταν κάτι καινούργιο που σπάνια συναντούν στα εργαστήρια, συναντήσεις και επιμορφωτικά σεμινάρια στα οποία συμμετέχουν συνήθως. Ήταν ενθαρρυντικό να βλέπουμε τους περισσότερους συμμετέχοντες να χρησιμοποιούν τον τοίχο και να είναι ανοικτοί σε αυτή τη νέα τεχνική [εισαγωγή φωτογραφιών]. Παραταύτα, ορισμένοι από τους συμμετέχοντες που εργάζονταν σε κάποια δημόσια υπηρεσία θεώρησαν ότι ο «νεωτερισμός» του αυτοκόλλητου τοίχου και του χρωματιστού νήματος υπονόμει τη «σοβαρότητα» των δραστηριοτήτων. Ένας από τους συμμετέχοντες είπε ότι τέτοιου τύπου προσεγγίσεις δεν πρέπει απλά να χρησιμοποιούνται μια φορά, αλλά θα πρέπει να ενθαρρύνεται η χρήση τους τακτικά ακόμα και σε πιο επίσημα πλαίσια σε επίπεδο αρχών του δημοσίου μέχρι να γίνουν πλήρως αποδεκτοί, αξιόπιστοι τρόποι κινητοποίησης των συμμετεχόντων. Αυτή είναι μία σημαντική επισήμανση για μελλοντικές προσπάθειες.

Μεθοδολογικοί περιορισμοί των εθνικών εργαστηρίων

Δεν υπήρχε σε όλα τα εργαστήρια πλήρης εκπροσώπηση όλων των σχετικών θεσμών, οργανώσεων και επηρεαζόμενων ομάδων. Ως εκ τούτου, έλειπαν βασικές οπτικές. Τα κενά αυτά ενδέχεται να οφείλονται μεταξύ άλλων στα εξής:

- Ο φορέας που είχε προσκληθεί δεν είχε επαρκή δέσμευση στη σημασία της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συλλογής στοιχείων,
- Κάποιο πρόβλημα στη σχέση ανάμεσα στον εθνικό εταίρο και στον σχετικό θεσμό ή οργάνωση,
- Ελλιπές δυναμικό: μπορεί να επηρεάζεται από το έγκλημα μίσους ένα μεγάλο εύρος ομάδων, ωστόσο δεν εκπροσωπείται κάθε ομάδα αποτελεσματικά στις εθνικές δραστηριότητες παρακολούθησης από ΜΚΟ. Για παράδειγμα, ενώ τα άτομα με αναπηρία είναι γνωστός στόχος εγκλημάτων μίσους σε όλη την Ευρώπη, πολύ λίγες ΜΚΟ καταγράφουν και παρακολουθούν αποτελεσματικά αυτόν τον χώρο.

Η ελλιπής συμμετοχή κάποιων από τα βασικά εμπλεκόμενα μέρη στα εργαστήρια αντιμετωπίστηκε με έρευνα γραφείου και συγκεκριμένες ενέργειες παρακολούθησης όταν ολοκληρώθηκαν οι χάρτες συστημάτων.

Τα εθνικά εργαστήρια και τα σχετικά αποτελέσματα δεν μπορούν να απεικονίσουν την ποικιλομορφία των περιφερειακών και των τοπικών προσεγγίσεων. Έτσι, μεγάλος όγκος σημαντικού και καλής ποιότητας έργου δεν εμφανίζεται στις εθνικές εκθέσεις και στους χάρτες συστημάτων. Προτείνεται να πραγματοποιούνται αντίστοιχα εργαστήρια σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, βάσει του οδηγού δραστηριοτήτων που παρατίθεται παρακάτω.

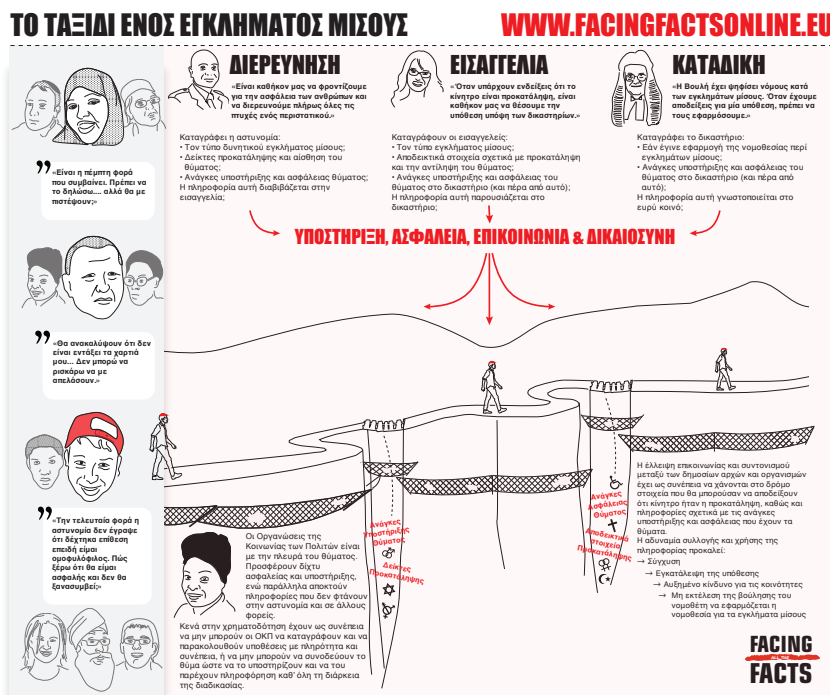
Πλεονεκτήματα και προκλήσεις στο γραφικό το Ταξίδι ενός Εγκλήματος Μίσους

Δείξαμε την εικόνα με το **Ταξίδι** κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων διαβούλευσης. Ανάμεσα στα σχόλια που ακούστηκαν ήταν τα εξής:

- Το να δούμε το θέμα από την οπτική του θύματος κάνει σαφές το γεγονός ότι το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης μας δεν έχει αυτή την προσέγγιση – (δημόσια αρχή)
- Η εμπειρία του θύματος μοιάζει ουσιαστικά με λαβύρινθο. Τα θύματα χτυπάνε πάνω σε «τοίχους», αισθάνονται ακινητοποιημένα και δεν ξέρουν πού να πάνε – (πανεπιστημιακός)
- Είναι πραγματικά χρήσιμο να βλέπουμε όλους τους φορείς ως κομμάτι της ίδιας εικόνας – (ΜΚΟ)
- Μπορώ να το χρησιμοποιήσω αυτό στην επιμόρφωση με συναδέλφους – (δημόσια αρχή)
- Το γραφικό παρουσιάζει ευρήματα που για να τα παρουσιάσει κανείς σε μορφή αφήγησης θα χρειαζόντουσαν πολλές σελίδες (δημόσια αρχή)
- Η εικόνα δε αντανakλά επαρκώς το εν γένει «εχθρικό» περιβάλλον που έχουν να αντιμετωπίσουν πολλά θύματα (δημόσια αρχή)
- Πώς μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι αντικατοπτρίζονται όλες οι ομάδες θυμάτων σε αυτό το γραφικό; (ΜΚΟ και πανεπιστημιακός)
- Να την τυπώσετε αυτή την εικόνα και να την δίνετε σε σεμινάρια και σε άλλες δραστηριότητες (ΜΚΟ)
- Το γραφικό για το Ταξίδι απεικονίζει μόνο τρία στάδια της διαδικασίας της ποινικής δικαιοσύνης. Το στάδιο πριν από την καταγγελία δεν εμφανίζεται, όπως επίσης δεν εμφανίζεται και το στάδιο μετά την καταδίκη. Αυτό σημαίνει ότι δεν απεικονίζονται σημαντικές λειτουργίες που συνδέονται με τις τοπικές αρχές, επιτήρηση/αναστολή και φυλάκιση (σχόλια διαφόρων)

Τα παραπάνω σχόλια δείχνουν τη δυναμική ευελιξία του γραφικού ως εργαλείου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία ενδιαφέροντος και για κατάρτιση. Προτείνεται να χρησιμοποιηθεί το γραφικό σε έγχρωμη, έντυπη μορφή σε μέγεθος Α3 για να μπορούν οι εκπαιδευτές αλλά και όσοι παρακολουθούν τα εργαστήρια ή εκπαιδεύονται να συμπληρώνουν πληροφορίες για το εθνικό πλαίσιο ή για να απεικονίσουν στοιχεία γύρω από την εμπειρία του θύματος. Προτείνεται επίσης να δημιουργηθούν και άλλα γραφικά που να παρουσιάζουν και άλλες πτυχές

των εμπειριών που συνδέονται με το έγκλημα μίσους πριν από την καταγγελία ή/ και μετά την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου (π.χ. αναστολή). Ως πρώτο βήμα, δημιουργήθηκε ένα βίντεο που εξηγεί πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί το γραφικό ως εργαλείο κατάρτισης και ανάπτυξης στα πλαίσια της διαδικτυακής μάθησης που απευθύνεται σε υπευθύνους για λήψη αποφάσεων.

Προκλήσεις και μεθοδολογικοί περιορισμοί των χαρτών συστημάτων –

Απαιτήθηκε πολύς χρόνος και προσπάθεια για να συμπληρώσουν η βασική ερευνητρια και οι εθνικοί εταίροι τους χάρτες συστημάτων.³¹⁹ Ήταν δύσκολο να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο που να ανταποκρίνεται στους στόχους μας, οι οποίοι ήταν να δημιουργήσουμε μία συνολική και εστιασμένη στο θύμα αποτίμηση της κατάστασης σε εθνικό επίπεδο, βασισμένη στην έννοια των **σχέσεων** που να εμπεριέχει τεκμηριωμένη θεώρηση της συνεργασίας ΟΚΠ - δημοσίων αρχών, καθώς και τεκμήρια της ποιότητας των προσπαθειών των ΟΚΠ να καταγράφουν άμεσα και να παρακολουθούν εγκλήματα μίσους κατά των κοινοτήτων που υποστηρίζουν και εκπροσωπούν. Η σύνθετη διαδικασία της δημιουργίας χαρτών εθνικών συστημάτων αποκάλυψε ότι το τρέχον κανονιστικό πλαίσιο:

1. Δεν υποχρεώνει τα εμπλεκόμενα μέρη να υλοποιήσουν έναν πρακτικό τρόπο σύνδεσης μεταξύ τους (π.χ. κοινόι ορισμοί του εγκλήματος μίσους ως βάση για ένα σύστημα επισήμανσης, η τεχνική δυνατότητα να διαβιβάζονται πληροφορίες και στοιχεία από τον έναν φορέα στον άλλο),

319 Βλ. εθνικές εκθέσεις για τους εθνικούς χάρτες συστημάτων.

2. Δεν θεωρεί τις σχέσεις σε όλο το εύρος των εμπλεκόμενων μερών ως θεμελιώδους σημασίας όταν γεννώνται κανονιστικές υποχρεώσεις.

Σε τελική ανάλυση είναι σαφές ότι, εξαιρουμένης της Οδηγίας για τα Θύματα, το τρέχον κανονιστικό πλαίσιο εστιάζει στους **θεσμούς** και όχι στο **θύμα**. Ενώ οι περισσότερες διεθνείς υποχρεώσεις εστιάζουν στην καταγραφή και στη συλλογή στοιχείων ανά θεσμό, η Οδηγία υποχρεώνει τους θεσμούς να συνεργάζονται μεταξύ τους αλλά και με ΟΚΠ για να έχουν τα θύματα πληροφόρηση, να παραμένουν ασφαλή ενώ ταυτόχρονα να συλλέγονται και στοιχεία βάσει αυτών των υποχρεώσεων. Η κύρια έκθεση προτείνει ένα μοντέλο που έχει στο κέντρο του το θύμα, για την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων, και το οποίο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο και πιθανώς να βελτιώσει αυτού του τύπου τις αποτιμήσεις στο μέλλον.

Συγκεκριμένοι περιορισμοί των χαρτών συστημάτων:

- Οι χάρτες αντικατοπτρίζουν μόνο το εθνικό επίπεδο: δεν ήταν δυνατόν να συμπεριληφθεί στην έρευνα όλη η δραστηριότητα καταγραφής και συλλογής στοιχείων που πραγματοποιείται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Έτσι, δεν εμφανίζονται ισχυρές τοπικές και περιφερειακές πρακτικές ενώ ελλοχεύει ο κίνδυνος να υπεραπλουστεύεται η πολυπλοκότητα των εθνικών φορέων και δομών επιβολής του νόμου, ιδιαίτερα σε ομοσπονδιακά συστήματα, όπως η Ισπανία και η Ιταλία, ή συστήματα με υψηλό βαθμό αποκέντρωσης, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο.³²⁰
- Η περιγραφή και των δύο «πλευρών» μίας σχέσης με μία «γραμμή». Σε ορισμένες σχέσεις, η μία πλευρά κάνει την περισσότερη «δουλειά». Για παράδειγμα, η ροή πληροφοριών και στοιχείων μπορεί να είναι θετική από μία ΟΚΠ προς μία δημόσια αρχή αλλά όχι και το αντίστροφο. Ως εκ τούτου, σε ορισμένες εργαστήρια οι συμμετέχοντες επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν δύο χρώματα για να περιγράψουν την ίδια σχέση. Στον διαδικτυακό χάρτη συστημάτων, η γραμμή μπορεί να είναι μόνο ένα χρώμα και το αφήγημα της αυτοαξιολόγησης έχει ως στόχο να περιγράψει πού η μία «πλευρά» διαθέτει ένα ισχυρότερο πλαίσιο ή/και είναι πιο «ενεργή» από την άλλη.
- Ορισμένες σχέσεις είναι από τη φύση τους «μονόδρομες». Για παράδειγμα, δεν περιμένουμε τα θύματα να δίνουν συστηματικά στοιχεία και πληροφορίες στις ΟΚΠ ή σε δημόσια αρχές, όπως είναι η αστυνομία. Ωστόσο, περιμένουμε ότι η αστυνομία θα αναλάβει να διασφαλίσει ότι έχει συλλέξει όλα τα στοιχεία ενός εγκλήματος μίσους, να επικοινωνήσει με τα θύματα και να ενθαρρύνει την καταγγελία.
- Ορισμένες σχέσεις δεν χρειάζεται να υπάρχουν. Για παράδειγμα, το Υπουργείο Εσωτερικών μπορεί να αναλάβει τον συντονισμό στοιχείων και πληροφοριών

320 Ένας τρόπος αντιστάθμισης αυτών των αδυναμιών είναι να χρησιμοποιηθεί η ίδια μεθοδολογία σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο ή να επικεντρωθούμε σε μία περιοχή εγκλημάτων μίσους ή σε ένα μέρος του συστήματος. Αυτό επιτρέπει μεγαλύτερο βαθμό λεπτομέρειας εντός της μεγαλύτερης, εθνικής εικόνας που προσφέρουν αυτές οι εκθέσεις.

προς τις ΔΚΟ. Ως εκ τούτου, δεν είναι αναγκαίο να υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στην αστυνομία, την εισαγγελία ή άλλα υπουργεία και ΔΚΟ. Αυτό εξηγείται επίσης στις εθνικές αναλύσεις.

- Πολύ υψηλός βαθμός πολυπλοκότητας έναντι υπεραπλούστευσης – Από τη μία, ο αριθμός των γραμμών και των σχέσεων μπορεί να αυξήσει τη δυσκολία της «ανάγνωσης» του χάρτη. Από την άλλη, πολλοί από τους χάρτες δεν μπορούν να αντικατοπτρίσουν το βάθος και τη συνθετότητα των δράσεων σε εθνικό επίπεδο γιατί υπάρχει ο κίνδυνος οι πληροφορίες να είναι πάρα πολλές.³²¹ Έγιναν προσπάθειες να επιτευχθεί ισορροπία, υπάρχουν ωστόσο ακόμα περιθώρια βελτίωσης. Θα ήταν ενδιαφέρον να εξετάσουμε τεχνολογικές προσεγγίσεις που επιτρέπουν να τονίσουμε ή να υπογραμμίσουμε οπτικά κάποιες σχέσεις ή/και να «ζουμάρουμε» ορισμένες περιοχές του χάρτη για να τις δούμε από πιο κοντά μέσα στο ευρύτερο εθνικό πλαίσιο.
- Λείπουν πληροφορίες – Ενώ έχει γίνει κάθε δυνατή προσπάθεια να δουλέψουμε μαζί με τα μέρη που εμπλέκονται σε εθνικό επίπεδο ώστε να επαληθεύσουμε ποιες πληροφορίες και στοιχεία είναι ακριβή, είναι αναπόφευκτο κάποια να λείπουν ή πιθανώς να είναι εσφαλμένα. Οι χάρτες συστημάτων έχουν σχεδιαστεί για να είναι δυναμικοί και να ανανεώνονται με διορθώσεις όπως μεταβάλλονται και εξελίσσονται οι εθνικές συνθήκες. Τα μέρη που εμπλέκονται σε εθνικό επίπεδο θα μπορέσουν να δουλέψουν με το Facing all the Facts για να προσθέσουν στους χάρτες νέα στοιχεία μετά τη δημοσίευσή τους.
- Η παρουσίαση μίας συγκριτικής εικόνας διαφορετικών πλαισίων – Ορισμένα πλαίσια έχουν προχωρήσει σημαντικά στο δρόμο της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συλλογής στοιχείων, ενώ άλλες είναι στην αρχή του. Για παράδειγμα, η Αγγλία και η Ουαλία έχουν μία στρατηγική προσέγγιση στο θέμα της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων από το 2008, ενώ η Ιρλανδία δεν έχει ακόμα. Το πλαίσιο της αξιολόγησης αποτιμά θετικά και το πλαίσιο (η Αγγλία και η Ουαλία θα πάρουν υψηλότερη βαθμολογία) και τη δράση που αναλαμβάνουν μαζί τα εμπλεκόμενα μέρη (εδώ αντικατοπτρίζονται οι προσπάθειες των εμπλεκόμενων μερών στην Ιρλανδία). Η προσέγγιση αυτή υποστηρίζει καλύτερα μια συγκριτική περιγραφή.
- Περιγραφή όχι «αποτίμηση»: Το πρόγραμμα Facing all the Facts δεν έχει ως στόχο να καθορίσει πρότυπα και κανόνες για την περιοχή της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συλλογής στοιχείων ή να προσφέρει μια επίσημη «αποτίμηση» των εθνικών προσπαθειών. Αντίθετα, έχει ως στόχο να αναπτύξει διαφανή εργαλεία, βάσει υφιστάμενων προτύπων, για φέρει κοντά βασικά εμπλεκόμενα μέρη για να συν-περιγράψουν το τρέχον σύστημα και σχέσεις, για να συν-διαγνώσουν περιοχές που χρειάζονται βελτίωση και για να θέσουν από κοινού προτεραιότητες για τα πράγματα που πρέπει να γίνουν βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Άρα, χρησιμοποιείται ο όρος «περιγραφή» και υπογραμμίζεται η σημασία της αναθεώρησης της περιγραφής σε διάφορες στιγμές στο μέλλον.

321 Για παράδειγμα, μπορεί να υπάρχει μεγάλη συνθετότητα και λεπτομέρειες που αφορούν όλους τους τύπους εγκλημάτων καθώς και προστατευόμενα χαρακτηριστικά/ προκατάληψη ως κίνητρο που καταγράφουμε σε εθνικό επίπεδο. Όπου υπάρχουν κενά (π.χ. ΛΟΑΤ+), αυτά αναφέρονται, δεν υπάρχει ωστόσο αναλυτική περιγραφή των τύπων εγκλημάτων και των προστατευόμενων χαρακτηριστικών σε κάθε εθνικό πλαίσιο. Μπορεί να προστεθεί στο εθνικό επίπεδο ανά πάσα στιγμή.

Συμπεράσματα

Η αναπληροφόρηση και η ανάλυση της μεθοδολογίας έρευνας-δράσης του προγράμματος και των αποτελεσμάτων δείχνουν ότι:

- Το να αφιερωθεί χρόνος ώστε να συμμετάσχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς στη διαδικασία της περιγραφής και της κατανόησης του εθνικού «συστήματος» καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων μπορεί να βοηθήσει να κατανοηθεί σε εθνικό επίπεδο καλύτερα η φύση και ο αντίκτυπος των εγκλημάτων μίσους καθώς και το ποιος κάνει τι σε αυτό το χώρο,
- Η επικέντρωση στις σχέσεις και στην έντασή τους τονίζει τη δυναμική και σύνθετη φύση του συστήματος που πρέπει να κατανοηθεί και να υποστηριχθεί,
- Η ρητή επικέντρωση στις σχέσεις ΟΚΠ/ΜΚΟ - δημοσίων φορέων μετακίνησε τις ΟΚΠ από την περιφέρεια στο εσωτερικό αυτού του «συστήματος» ως κεντρικούς δρώντες, και ενεθάρρυνε την επικέντρωση στο θύμα.

Ωστόσο, η διαδικασία ήταν χρονοβόρα και με υψηλό βαθμό αταξίας σε διάφορα στάδια, καθώς απαιτούσε να δοθεί πολύ πληροφόρηση από τους εθνικούς εταίρους. Ο λόγος ήταν εν μέρει ότι ήταν η πρώτη φορά που δημιουργήθηκε ένα κανονιστικό πλαίσιο, που ενσωμάτωνε την οπτική των θυμάτων και της κοινότητας και χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει και να διαγνώσει τα εθνικά συστήματα. Προς τα τελικά στάδια της έρευνας, όταν είχαν οριστικοποιηθεί οι αναλύσεις για κάθε χώρα, η ερευνητική ομάδα κατέληξε ότι η διαδικασία ήταν τόσο δύσκολη εν μέρει επειδή το υφιστάμενο πλαίσιο δεν αντιμετωπίζει συγκεκριμένα τα παρακάτω ζητήματα:

- Το ότι θα έπρεπε να υπάρχουν «κόμβοι» σύνδεσης για όλους τους θεσμούς που μπορούν να δημιουργηθούν μέσα από συμφωνίες, σε θέματα τεχνικά και θέματα πολιτικής, όπως διαθεσμικοί ορισμοί και οδηγίες για την επισήμανση των εγκλημάτων μίσους, τράπεζες δεδομένων σε ψηφιακή ή φυσική μορφή που να είναι συνδεδεμένες μεταξύ τους, ή
- Το ότι οι σχέσεις, με τακτικές συναντήσεις, επικοινωνία και κοινούς στόχους μεταξύ φορέων είναι σημαντικές.

Οι συνέπειες αυτών των κενών είναι ότι είναι δύσκολο να αναπτυχθεί, να περιγραφεί και να υλοποιηθεί ένα «σύστημα» με **εστίαση στο θύμα**. Από την οπτική του θύματος και της κοινότητας, η προστασία των θεσμικών ορίων, μέλημα πολλών δημοσίων αρχών, μπορεί να συγκρούεται με τις προσπάθειες να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα που είναι η ασφάλεια, η προστασία και η δικαιοσύνη. Μέχρι να ενσωματωθεί αυτή η οπτική στο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο, η άρτια περιγραφή, η αποτίμηση καθώς και ο καθορισμός προτεραιοτήτων θα παραμείνουν δύσκολη υπόθεση. Αναφερόμαστε πιο αναλυτικά στα σημεία αυτά στην κύρια έκθεση.

Επιπλέον, ένα λίγο πιο πρακτικό θέμα, εργαστήρια που διαρκούν μία ή μισή μέρα και οι εθνικές εκθέσεις και οι χάρτες συστημάτων που προκύπτουν από αυτά θα έχουν περιορισμένο αντίκτυπο, εάν δεν επανεξετάζονται και αναθεωρούνται. Προτείνεται οι εμπλεκόμενοι εθνικοί φορείς να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν τα εργαλεία που προέκυψαν από το πρόγραμμα για να επαναξιολογούν την κατάστασή τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αλλά και να συμφωνούν σε συγκεκριμένες δράσεις και να προχωρούν στην ενημέρωση των χαρτών συστημάτων τους ανάλογα.

Μέρος III: Οδηγός συντονιστή για τα Εθνικά Εργαστήρια και τις συνεντεύξεις με τους φορείς αλλαγής

Εθνικά Εργαστήρια

Προσδιορίστηκαν τα εμπλεκόμενα μέρη από όλο το εύρος των ΟΚΠ και των δημοσίων φορέων και προσκλήθηκαν να συναντηθούν για να χαρτογραφήσουν τα υφιστάμενα συστήματα καταγραφής και την εθνική εικόνα των εγκλημάτων μίσους, αλλά και για να συμφωνήσουν ποια είναι τα κενά καθώς και ποιες δράσεις βελτίωσης πρέπει να γίνουν. Τα εργαστήρια ήταν μία άσκηση συλλογής στοιχείων για τις υφιστάμενες πρακτικές και κενά, αλλά είχαν επίσης ως στόχο να δοκιμάσουν νέους τρόπους για να φέρουν κοντά ανθρώπους που εργάζονται στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους και οι οποίοι συνήθως δεν συνεργάζονται επί του θέματος.

Η μεθοδολογία του εργαστηρίου εστίασε σε δραστηριότητες και εργαλεία, όπως ο «αυτοκόλλητος τοίχος», που ενθαρρύνουν διαφορετικά εμπλεκόμενα μέρη να δουν και ακόμα και να βιώσουν τα πράγματα από την σκοπιά του άλλου, αλλά και να κατανοήσουν τι θα μπορούσαν να προσφέρουν ο ένας στον άλλον ώστε να βελτιωθούν οι διαθέσιμες πληροφορίες για τη συχνότητα του εγκλήματος μίσους και τον αντίκτυπό του, αλλά και για να υπάρχει καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες του θύματος για υποστήριξη και προστασία, και να συμφωνήσουν επ' αυτών.

Στόχος μας ήταν να δοκιμάσουμε τρόπους να συννευρεθούν βασικοί φορείς και οργανώσεις και να τους προσφέρουμε ένα χώρο για να:

- Συν-περιγράψουν πώς καταγράφονται και από ποιον τα εγκλήματα μίσους
- Συν-διαγνώσουν υφιστάμενα κενά στην καταγραφή
- Αρχίσουν να θέτουν από κοινού προτεραιότητες για δράσεις βελτίωσης

Οι συμμετέχοντες:

- Ελαβαν μέρος σε μία διαδικασία προβληματισμού που τους ενεθάρρυνε να δουν το θέμα και από άλλη γωνία
- Χρησιμοποίησαν μελέτες περιπτώσεων για να εξηγήσουν πώς θα κατέγραφαν ένα έγκλημα μίσους χρησιμοποιώντας την υφιστάμενη μεθοδολογία τους, από την οπτική, για παράδειγμα, μιας ΟΚΠ ή της αστυνομίας.
- Αντήλλαξαν και χαρτογράφησαν μαζί υφιστάμενες πληροφορίες για τη συχνότητα και τον αντίκτυπο του εγκλήματος μίσους, ενώ συζήτησαν ανοιχτά την αξιοπιστία και την εγκυρότητά του από διαφορετικές οπτικές γωνίες,

- Εντόπισαν πιθανά επόμενα βήματα και δράσεις που μπορούν να κάνουν από κοινού, και
- Σχολίασαν τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες της μεθοδολογίας του εργαστηρίου.

Όταν δουλεύαμε για να συμφωνήσουμε για τις εθνικές συστάσεις, βασιστήκαμε σε διεθνείς πόρους, όπως οι δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων που προσφέρουν ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), και το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - ΓΔΘΔΑ (ODIHR).

Η επόμενη ενότητα παρέχει αναλυτικές οδηγίες για τη διεξαγωγή αυτών των δραστηριοτήτων. Οι οδηγίες είναι το απόσταγμα όσων μάθαμε από το συντονισμό 12 εργαστηρίων σε διάστημα δύο ετών. Η ευρωπαϊκή έκθεση αντλεί στοιχεία από θέματα που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα ενώ οι εθνικές εκθέσεις εξετάζουν αναλυτικά τα ευρήματα των εργαστηρίων.

Συνεντεύξεις με φορείς αλλαγής

Τι εννοούμε όταν λέμε φορείς αλλαγής; Υπάρχουν λίγοι ορισμοί για τους φορείς αλλαγής, αλλά εν συντομία, μπορούν να περιγραφούν ως άτομα ή ομάδες που προκαλούν μία αλλαγή στον τρόπο με τον οποίον γίνονται τα πράγματα ή αντιμετωπίζονται οι ιδέες. Στην περίπτωση της καταγραφής εγκλημάτων μίσους μπορεί να είναι άτομα που έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη βελτιώσεων σε αυτόν τον τομέα, από την πλευρά της αστυνομίας, της εισαγγελίας, των δικαστηρίων ή των ΜΚΟ. Μπορεί να εργάζονται σε έναν δημόσιο φορέα, ΟΚΠ, να έχουν εκπαιδευτικό ρόλο ή να έχουν περάσει από έναν χώρο σε έναν άλλο. Μπορεί να έχουν συστήσει ένα νέο σύστημα παρακολούθησης, να έχουν πείσει έναν φορέα να εισάγει επιμορφωτικά σεμινάρια για το έγκλημα μίσους, ή να έχουν συμβάλει σημαντικά στην ευαισθητοποίηση γύρω από το έγκλημα μίσους και την ανάγκη να αντιμετωπιστεί σε βάθος, που ορισμένες φορές μπορεί να σημαίνει χρόνια.

Ενώ τα εργαστήρια είναι συλλογικά και βασίζονται σε ομάδες, ο σκοπός των συνεντεύξεων με φορείς αλλαγής ήταν να μελετηθεί σε μεγαλύτερο βάθος η δική τους οπτική σε συγκεκριμένα, σύνθετα ή ευαίσθητα θέματα

Οι βασικοί εταίροι εντόπισαν άτομα σε κομβικές θέσεις – «φορείς αλλαγής»– που βρίσκονται στο κέντρο των προσπαθειών κατανόησης και αντιμετώπισης του εγκλήματος μίσους σε εθνικό επίπεδο. Θέλαμε να δούμε τι, κατά τη γνώμη τους, υποστηρίζει και τι υπονομεύει τη συνεργασία ανάμεσα στις αρχές και σε εκείνες τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που έχουν δραστηριότητες καταγραφής και παρακολούθησης. Θέλαμε επίσης τη δική τους οπτική για την «ιστορία» του εγκλήματος μίσους στη χώρα: ποια ήταν τα σημαντικά περιστατικά που διαμόρφωσαν την εθνική συνείδηση για το έγκλημα μίσους; Σε επίπεδο

συγκεκριμένων βημάτων που πρέπει να γίνουν για να βελτιωθεί η εικόνα των στοιχείων για το έγκλημα μίσους, τι πρέπει να γίνει από εδώ και πέρα;

Οι συνεντεύξεις έγιναν την ίδια βδομάδα με τα εργαστήρια, σε τόπο και χρόνο που εξυπηρετούσε τον ερωτώμενο.

Οι εταίροι του προγράμματος συνεργάστηκαν με τον επικεφαλής της έρευνας για να βρεθούν πέντε άτομα ανά χώρα που να εκφράζουν διαφορετικές οπτικές.

Έπρεπε να ληφθούν υπόψη τα παρακάτω ζητήματα:

- Βιντεοσκόπηση: οι συνεντεύξεις με τους φορείς αλλαγής βιντεοσκοπήθηκαν.
- Έπρεπε να διασφαλιστεί πλήρης ή μερική ανωνυμία, όταν το ζητούσε ο ερωτώμενος (π.χ. μόνο χώρα, όχι όνομα, να παραμείνει ανώνυμο μόνο μέρος της συνέντευξης, κλπ.)
- Έπρεπε να σχεδιαστεί ένας οδηγός συνεντεύξεων που να διαπερνά την επιφάνεια των φραγμών που τίθενται στην καταγραφή εγκλημάτων μίσους ή/και στην συνεργασία με ΟΚΠ και να πηγαίνει στην καρδιά των προκλήσεων που είχαν αντιμετωπίσει αλλά και των επιτυχιών τους, παρουσιάζοντας νέες και πρωτότυπες ιδέες.
- Έπρεπε να αποφευχθεί η συνήθης εστίαση στην ανταλλαγή «καλών πρακτικών» και να διερευνηθεί αντ' αυτής το τι είναι αποτελεσματικό για την υποστήριξη και την διατήρηση της πρακτικής αυτών των συγκεκριμένων φορέων αλλαγής στο δικό τους πλαίσιο και, υπό αυτή την οπτική, να συναχθούν κοινά στοιχεία που θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση εθνικών και ευρωπαϊκών συστάσεων. Έπρεπε να διερευνηθεί τι δεξιότητες και τεχνικές είναι αποτελεσματικές, συμπεριλαμβανομένης και της διπλωματικότητας. Διερευνήθηκε τι είδος μοντέλου χρησιμοποιούν οι επιτυχείς φορείς αλλαγής σε διάφορα θεσμικά πλαίσια.

Ο οδηγός των συνεντεύξεων παρατίθεται στο παράρτημα 1 αυτής της έκθεσης. Στην ευρωπαϊκή έκθεση, εξηγούνται θέματα που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα και προέκυψαν από τις συνεντεύξεις, ενώ ευρήματα που αφορούν συγκεκριμένες χώρες παρουσιάζονται στις εθνικές εκθέσεις.

Γενικές οδηγίες για τον σχεδιασμό ενός εργαστηρίου

- Προσκαλείτε άτομα που εκπροσωπούν όλο το φάσμα δημοσίων φορέων και έχουν κάποια αρμοδιότητα για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους, όπως η αστυνομία, εισαγγελική υπηρεσία, δικαστήρια, στατιστικές αρχές.
- Βεβαιωθείτε ότι οι ΟΚΠ που προσκαλείτε ασχολούνται ήδη με την καταγραφή περιστατικών μίσους κατά μίας ή περισσότερων ομάδων στόχο ακολουθώντας μία στιβαρή και διάφανη μεθοδολογία, όπως άμεσες καταγγελίες από θύματα που υποβάλλονται προσωπικά ή διαδικτυακά.

- Σε ορισμένα πλαίσια, δεν θα είναι εύκολο να πείσετε εκπροσώπους δημοσίων αρχών να συμμετάσχουν. Μπορεί να μην θεωρούν το έγκλημα μίσους ως προτεραιότητα, μπορεί να μην έχετε τις κατάλληλες διασυνδέσεις, μπορεί να θεωρούν το θέμα του εργαστηρίου πολύ ευαίσθητο πολιτικά, κλπ. Προσπαθήστε να αντιμετωπίσετε αυτά τα ζητήματα συνεργαζόμενοι με άλλους που έχουν σχέσεις με τη ομάδα στόχο και που μπορούν να παρουσιάσουν τα κατάλληλα επιχειρήματα, πληροφορίες και υποστήριξη ώστε να τους πείσουν να συμμετάσχουν.
- Πρακτικά ζητήματα: χρειάζονται εγκαταστάσεις για διερμηνεία και, ιδεωδώς, χώρος για εργασία μικρών ομάδων (είτε μεγάλο δωμάτιο είτε μικρότερα δωμάτια εξωτερικά), καφέδες, αναψυκτικά, κλπ.

Δραστηριότητα ένα: βλέποντας το θέμα από την οπτική «του άλλου»: τι σημαίνει το έγκλημα μίσους για μένα;

Λογική:

Σκοπός αυτής άσκησης είναι να **υιοθετήσουμε** διαφορετικές οπτικές γωνίες, όταν σκεφτόμαστε τι σημαίνει έγκλημα μίσους, τον αντίκτυπό του και τη σημασία του. Ο στόχος είναι να συνδέσουμε τους συμμετέχοντες με διάφορους τρόπους και να αναμείξουμε τις «ιεραρχίες» ευθύς εξ' αρχής.

Χρειάζονται:

Περίπου δέκα φύλλα A4

Οδηγίες:

Πριν το εργαστήριο

Πάρτε διάφορα φύλλα A4

Χρησιμοποιώντας ένα φύλλο χαρτί για κάθε έναν από τους παρακάτω ρόλους, γράψτε:

- «θύμα»
- «αστυνομικός»
- «μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ)
- «φορέας χάραξης πολιτικής» (Υπουργείο Δικαιοσύνης / Υπουργείο Εσωτερικών)
- «Εισαγγελέας»
- «Δικαστής»
- «Στατιστικολόγος»
- Κλπ.

Γράψτε τον ρόλο και στα Αγγλικά και σε όποια άλλη γλώσσα απαιτείται.

Κοιτάξτε τον κατάλογο των συμμετεχόντων και σημειώστε τι ρόλο θα πρέπει να δώσετε σε κάθε συμμετέχοντα. Για παράδειγμα, μπορεί να υπάρχει κάποιος που θα μπορούσε να ωφεληθεί από το να λάβει υπόψη του κάποια συγκεκριμένη οπτική γωνία. Φροντίστε να δώσετε στους συμμετέχοντες ρόλους που **δεν έχουν** αυτή τη στιγμή.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου

1. Παρουσιάστε τη δραστηριότητα και πείτε στους συμμετέχοντες:

Σας έχει δοθεί ένας «ρόλος» που είναι διαφορετικός από αυτό που κάνετε κάθε μέρα ή νομίζουμε ότι είναι διαφορετικός από την εμπειρία σας. Σκεφτείτε για λίγα λεπτά τι σημαίνει για σας το έγκλημα μίσους, από αυτήν την οπτική γωνία, και πείτε τις σκέψεις σας στην ομάδα σας. Τι είναι αξιόλογο και τι είναι σημαντικό; Τι χρειάζεστε;³²²

Για παράδειγμα, αν σας έχει δοθεί ο ρόλος του «θύματος», τι σημαίνει για σας το έγκλημα μίσους; Τι είναι σημαντικό για σας και τι χρειάζεστε;

Αντίστοιχα, αν είστε αρμόδιος για χάραξη πολιτικής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης ή στο Υπουργείο Εσωτερικών για παράδειγμα, τι σημαίνει για εσάς το έγκλημα μίσους; Τι είναι σημαντικό και τι πρέπει να ξέρετε για αυτό;

Αν είστε αστυνομικός, τι σημαίνει το έγκλημα μίσους για εσάς; Τι είναι σημαντικό με αυτό και τι σημαίνει; Τι χρειάζεστε για να κάνετε τη δουλειά σας;

2. Μοιράστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες μέχρι 5 άτομα. Ζητήστε τους να βρουν έναν χώρο όπου μπορούν να συζητήσουν ως ομάδα.

Ερωτήσεις συζήτησης/ σύνοψη

3. Ξαναφέρτε τους συμμετέχοντες στη μεγάλη ομάδα και ζητήστε τους να αναφέρουν ένα-δύο βασικά σημεία που τους έκαναν εντύπωση κατά τη διάρκεια της άσκησης. Σημειώστε τα σημαντικά σημεία που ακούγονται σε χαρτοπίνακες που βρίσκονται γύρω στην αίθουσα.

³²² Σκεφτείτε μήπως μοιράσετε το κείμενο αυτό τυπωμένο σε όλα τα τραπέζια.

Δραστηριότητα δύο: η υπόθεση του «ταξιδιού» ενός εγκλήματος μίσους

Λογική:

Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να χαρτογραφηθεί το ταξίδι μιας υπόθεσης από την οπτική της εμπειρίας του θύματος. Στο τέλος της άσκησης, οι συμμετέχοντες θα σκεφτούν τι πληροφορίες **συλλέγονται** και τι πληροφορίες θα **πρέπει να συλλέγονται** για να διασφαλιστεί η ασφάλεια και η δικαιοσύνη, και ποιος είναι ο ρόλος της αστυνομίας, του εισαγγελέα, του υπεύθυνου χάραξης πολιτικής, και της ΟΚΠ σε αυτό.

Χρειάζονται:

- «αυτοκόλλητος τοίχος»³²³
- Μαύροι μαρκαδόροι (οι Sharpie δουλεύουν μια χαρά)
- Χρωματιστές κάρτες αποδελτίωσης (τουλάχιστον 20 κάρτες σε διάφορα ζωηρά χρώματα)
- Κόλλα τακ
- Τυπωμένο αντίγραφο του εγγράφου της μελέτης υπόθεσης
- Το γραφικό για το Ταξίδι ενός Εγκλήματος Μίσους

Οδηγίες:

Πριν το εργαστήριο

Εξετάστε προσεκτικά τον κατάλογο των συμμετεχόντων και δημιουργήστε ομάδες με ανάμεικτους ρόλους και οπτικές. Επίσης, σκεφτείτε αν θέλετε να βάλετε μαζί συγκεκριμένα άτομα, για παράδειγμα όταν μπορεί να υπάρχει πιθανότητα να υπάρξει συμφωνία και πρόοδος μεταξύ τους.

Πάρτε κάρτες και γράψτε:

- «θύμα» ή ζωγραφίστε ένα ανθρωπάκι
- «διερεύνηση»
- «δίωξη»
- «καταδικαστική απόφαση»
- «ερωτήσεις»
- «προβλήματα» ή ζωγραφίστε ένα θαυμαστικό !

Φτάστε νωρίς στο χώρο του εργαστηρίου και τοποθετήστε τον αυτοκόλλητο τοίχο έτσι ώστε να υπάρχει αρκετός χώρος για να μπορούν οι συμμετέχοντες να στέκονται μπροστά και γύρω του.

323 Βλ. εδώ για περισσότερες πληροφορίες - <http://www.facilitationcenter.com/sticky-walls.html>

Τώρα,

- Τοποθετήστε τις κάρτες «διερεύνηση», «δίωξη», «καταδικαστική απόφαση» στο πάνω μέρος του τοίχου.
- Τοποθετήστε το «θύμα» οπουδήποτε πάνω στον τοίχο.
- Τοποθετήστε τις κάρτες για ερωτήσεις και προβλήματα στο κάτω μέρος του τοίχου.
- Πάρτε επιπλέον κάρτες και μαρκαδόρους και βάλτε τα στα τραπέζια των συμμετεχόντων. Μη τα τσιγκουνευτείτε.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου

1. Χωρίστε τους συμμετέχοντες στις ομάδες που έχουν κανονιστεί εκ των προτέρων και μοιράστε τους τα έντυπα που περιγράφονται παρακάτω.
2. Εξηγήστε τους ότι θα βάλουν στον τοίχο όλα όσα ξέρουν για το πώς γίνεται η καταγραφή, η διερεύνηση, η δίωξη και έκδοση της απόφασης για το έγκλημα μίσους γράφοντας πληροφορίες στις κάρτες τις οποίες θα κολλήσουν μετά στον τοίχο. Εξηγήστε ότι όλοι έχουν πληροφορίες να προσθέσουν στον τοίχο, είτε είναι αστυνομικοί, δικαστές, εκπρόσωποι ΟΚΠ, εισαγγελείς, εκπρόσωποι υπουργείου ή άλλοι. Μετακινήστε το θύμα σε κάθε ένα από τα τρία στάδια για να δείξετε ότι στόχος της ομάδας είναι να απεικονίσει πληροφορίες που αποκτάμε για την εμπειρία του θύματος. Εξηγήστε ότι οι ερωτήσεις και τα προβλήματα θα πρέπει να καταγραφούν και να τοποθετηθούν στο κάτω μέρος του χάρτη.
3. Δώστε στους συμμετέχοντες 30-45 λεπτά να δουλέψουν στις μικρότερες ομάδες τους για να συμφωνήσουν ποιες πληροφορίες θέλουν να μοιραστούν με τους άλλους και να τις γράψουν. Ζητήστε τους να τοποθετήσουν τα χαρτάκια τους στον τοίχο.
4. Δώστε στους συμμετέχοντες χρόνο να κοιτάξουν γύρω στον τοίχο και να δούνε τι έγραψαν οι άλλοι. Μπορείτε να το κάνετε αυτό κατά τη διάρκεια του διαλείμματος για τον καφέ.
5. Συγκεντρώστε και πάλι τους συμμετέχοντες στην μεγάλη ομάδα για να συζητήσουν τι κάνανε.

Σημεία συζήτησης

Τονίστε τα παρακάτω σημεία κατά τη διάρκεια της συζήτησης:

- Οι ΟΚΠ έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να είναι με την πλευρά του θύματος σε κάθε στάδιο ή/και σε όλη τη διαδικασία (παρακολουθούν τη διαδικασία αλλά δεν μπορεί να είναι υπεύθυνες για ποσοτικά στοιχεία).
- Υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες κάπου στην πορεία – ανάμεσα στη διερεύνηση, τη δίωξη, τα δικαστήρια, τη χάραξη πολιτικής– να χαθούν πληροφορίες.
- Η εμπειρία των θυμάτων μπορεί να είναι σύγχυση, επαναθυματοποίηση, εγκατάλειψη της διαδικασίας και αυξημένος κίνδυνος.

- Εξηγήστε γιατί κάτι τέτοιο είναι σημαντικό – χωρίς αυτήν την πληροφορία δεν γνωρίζουμε αν τα θύματα έχουν πρόσβαση σε ασφαλείς συνθήκες και στη δικαιοσύνη.
6. Τώρα, μοιράστε τα αντίγραφα (A3) του Ταξιδιού ενός Εγκλήματος Μίσους. Δώστε λίγο χρόνο στους συμμετέχοντες για να μελετήσουν το γραφικό. Είτε σε μικρές ομάδες είτε στη μεγάλη ομάδα, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν τα ακόλουθα ερωτήματα: το γραφικό απεικονίζει τις πληροφορίες που έχουν ήδη εντοπίσει; Τι λείπει; Τι είναι καινούργιο; Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να γράψουν ή να ζωγραφίσουν πάνω στο γραφικό για να προσθέσουν εθνικές πληροφορίες ή για να μεταδώσουν την εμπειρία του θύματος βάσει των πληροφοριών που έχουν.

Έντυπο που θα μοιραστεί στους συμμετέχοντες:

Γενικές πληροφορίες:

Η υπόθεση αφορά έναν άντρα αφρικανικής καταγωγής που έπεσε θύμα ρατσιστικής επίθεσης στους δρόμους μιας μεγάλης πόλης. Την επίθεση πραγματοποίησαν δύο άντρες και κατά τη διάρκειά της χρησιμοποιήθηκαν ρατσιστικές βρισιές και η φράση «γύρνα στη χώρα σου». Ένας μάρτυρας κάλεσε την αστυνομία που πήρε κατάθεση από το θύμα και από άλλους μάρτυρες. Επιβεβαιώνεται ότι το περιστατικό είναι ρατσιστική επίθεση.

Στην ομάδα σας προσπαθήστε να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

Τι πληροφορίες συλλέγει η **αστυνομία** για αυτή την υπόθεση; Δεδομένου ότι πρόκειται σαφώς για ρατσιστικό περιστατικό, πώς συλλέγεται και διαβιβάζεται αυτή η πληροφορία; Πώς συμπεριλαμβάνεται το περιστατικό στα στατιστικά για το έγκλημα μίσους;

Γράψτε αυτήν την πληροφορία στα χαρτιά που σας έχουν δοθεί. Χρησιμοποιείτε όσα κομμάτια χαρτί θέλετε.

Ποια είναι τα κενά; Υπάρχουν πληροφορίες που δεν καταγράφονται;

Η υπόθεση προχωρά στο στάδιο της **δίωξης**. Πώς καταγράφεται η πληροφορία αυτή από τις εισαγγελικές αρχές; Αν ο εισαγγελέας αποφασίσει να προχωρήσει με δίωξη εγκλήματος μίσους, πώς καταγράφεται αυτό; Μπορεί να συμπεριληφθεί σε στατιστικά;

Τι συμβαίνει αν το θύμα αποφασίσει να μην δώσει στοιχεία, την πληροφορία αυτή την καταγράφει η εισαγγελία ή η αστυνομία;

Γράψτε αυτήν την πληροφορία στα χαρτιά που σας έχουν δοθεί. Χρησιμοποιείστε όσα κομμάτια χαρτί θέλετε.

Η υπόθεση πηγαίνει στο **δικαστήριο**. Μπορεί η υπόθεση να καταγραφεί από το δικαστήριο ως υπόθεση εγκλήματος μίσους; Εάν ναι, πώς;

Τι συμβαίνει σε περίπτωση αθώωσης, καταγράφεται η πληροφορία στα στατιστικά του δικαστηρίου; Και σε περίπτωση καταδίκης; Είναι δυνατόν να καταγραφεί ότι εφαρμόστηκε νόμος περί των εγκλημάτων μίσους;

Γράψτε αυτήν την πληροφορία στα χαρτιά που σας έχουν δοθεί. Χρησιμοποιείστε όσα κομμάτια χαρτί θέλετε.

Το θύμα παραπέμπεται σε μία ΜΚΟ για υποστήριξη. Πώς καταγράφεται η πληροφορία αυτή από την ΜΚΟ; Τι άλλες πληροφορίες συλλέγονται; Τι συμβαίνει αν το θύμα είναι δυσαρεστημένο από τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε από την αστυνομία;

Τι άλλο καταγράφουν οι ΜΚΟ; Καταγράφονται οι αντιδράσεις της αστυνομίας, της εισαγγελίας και του δικαστηρίου; Πώς γίνεται η ανταλλαγή πληροφοριών με την αστυνομία και την εισαγγελία;

Γράψτε τις πληροφορίες στα χαρτιά που σας έχουν δοθεί. Χρησιμοποιείστε όσα κομμάτια χαρτί θέλετε.

Τώρα φανταστείτε ότι ως υπεύθυνος για την χάραξη πολιτικής πρέπει να συγκεντρώσετε στατιστικά στοιχεία αναφορικά με τον αριθμό των εγκλημάτων που καταγράφει η αστυνομία, τον αριθμό των διώξεων, των καταδικαστικών αποφάσεων, κλπ. Πού θα βρείτε αυτές τις πληροφορίες; Γράψτε το στα χαρτιά σας.

Γράψτε αυτήν την πληροφορία στα χαρτιά που σας έχουν δοθεί. Χρησιμοποιείστε όσα κομμάτια χαρτί θέλετε.

Αφού έχετε σημειώσει στο χαρτί το σύστημα καταγραφής από κάθε ένα από τα εμπλεκόμενα μέρη, σκεφτείτε ποια είναι τα κενά που υπάρχουν ακόμα. Για παράδειγμα, αν πρόκειται για ομοφοβική επίθεση, θα γινόταν καταγραφή των ίδιων στοιχείων; Τι διαφορές θα υπήρχαν; Γράψτε αυτά τα κενά και τα ερωτήματα.

Τώρα πηγαίνετε στον «αυτοκόλλητο τοίχο» και βάλτε τα χαρτιά σας κάτω από τις κατηγορίες «διερεύνηση», «δίωξη» και «απόφαση δικαστηρίου».

Κολλήστε τα κενά και τις ερωτήσεις που έχετε σημειώσει στο κάτω μέρος του τοίχου.

Δραστηριότητα τρία: το «σύστημα» καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων

Λογική:

Σκοπός της δραστηριότητας αυτής είναι:

- Να οικοδομήσουμε μια εικόνα του εθνικού «συστήματος» καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων
- Να εντοπίσουμε τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του συστήματος
- Να θέσουμε από κοινού προτεραιότητες για δράσεις βελτίωσης

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η δραστηριότητα αυτή θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε συνδυασμό με μία πολύ βαθύτερη ερευνητική δραστηριότητα κατά την οποία χαρτογραφείται το εθνικό «σύστημα» χρησιμοποιώντας το πλαίσιο αυτοαξιολόγησης που περιγράφεται στο Μέρος II. Συνολικά, η διαδικασία απαιτεί χρόνο και πόρους.

Οι συμμετέχοντες θα ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα σε δύο στάδια. Πρώτον, θα χαρτογραφήσουν το υφιστάμενο σύστημα στον αυτοκόλλητο τοίχο, εστιάζοντας στις δικές τους σχέσεις. Δεύτερον, θα ξανακοιτάξουν τον χάρτη που δημιούργησαν κατά την φάση της έρευνας και θα διαμορφώσουν συστάσεις για βελτίωση (βλ. ενότητα I και II παραπάνω).

Χρειάζονται:

- «αυτοκόλλητος τοίχος»³²⁴
- Μαύροι μαρκαδόροι (οι Sharpie δουλεύουν μια χαρά)
- Χρωματιστές κάρτες αποδελτίωσης (τουλάχιστον 30 κάρτες σε διάφορα ζωηρά χρώματα)
- Κόλλα τακ
- Μερικά μέτρα κίτρινος, κόκκινος ή πράσινος σπάγκος (το νήμα για πλέξιμο είναι επίσης καλή επιλογή επειδή είναι ελαφρύ και κολλάει πιο εύκολα στον τοίχο)
- Τυπωμένο αντίγραφο του γραφικού με τον χάρτη συστημάτων
- Τυπωμένο αντίγραφο της εθνικής αυτοαξιολόγησης που έχει ετοιμαστεί εκ των προτέρων.

324 Βλ. εδώ για περισσότερες πληροφορίες - <http://www.facilitationcenter.com/sticky-walls.html>

Οδηγίες:

Πριν το εργαστήριο

Ολοκληρώστε την αυτοαξιολόγηση της χώρας με τους εθνικούς εταίρους (βλ. μεθοδολογία στο Μέρος Ι). Θα πρέπει να προβλέψετε αρκετές βδομάδες για αυτή τη διαδικασία.

Ιδεωδώς, το σχέδιο της αυτοαξιολόγησης θα πρέπει να μοιραστεί στους εμπλεκόμενους εταίρους πριν το εργαστήριο. Αυτό θα τους δώσει τη δυνατότητα να κατανοήσουν τη διαδικασία και να διορθώσουν πιθανά λάθη. Εξηγήστε τους ότι η αυτοαξιολόγηση δεν είναι δημοσιοποιημένη και ότι τα εμπλεκόμενα μέρη θα έχουν τη ευκαιρία να κάνουν τα σχόλια τους κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου αλλά και γραπτά μετά το εργαστήριο.

Αμέσως πριν το εργαστήριο, πάρτε τις κάρτες αποδελτίωσης και γράψτε τις παρακάτω λέξεις (σε κάθε κάρτα) στα αγγλικά και στη γλώσσα της χώρας στην οποία γίνεται το εργαστήριο.

- Θύμα
- «ΑΣ» (AS) (σημαίνει ΟΚΠ που καταγράφουν και παρακολουθούν το αντισημιτικό έγκλημα)
- «ΑΜ» (AM) (σημαίνει ΟΚΠ που καταγράφουν και παρακολουθούν το αντιμουσουλμανικό έγκλημα μίσους)
- «ΑΑ» (AD) (σημαίνει ΟΚΠ που καταγράφουν και παρακολουθούν έγκλημα μίσους κατά ατόμων με αναπηρία)
- «ΑΡ» (AR) (σημαίνει ΟΚΠ που καταγράφουν και παρακολουθούν το έγκλημα μίσους κατά των Ρομά)
- «Ρατσιστικό» (Racist) (σημαίνει ΟΚΠ που καταγράφουν και παρακολουθούν το ρατσιστικό έγκλημα)
- «αντι-ΛΟΑΤΚ» (anti-LGBTI) (σημαίνει ΟΚΠ που καταγράφουν και παρακολουθούν το έγκλημα κατά ΛΟΑΤΚ)
- Αρχές επιβολής νόμου (Law enforcement)
- Εισαγγελική υπηρεσία (Prosecution Service)
- Δικαστικοί λειτουργοί (Judiciary)
- Υπουργείο Δικαιοσύνης (Ministry of Justice)
- Υπουργείο Εσωτερικών (Ministry of Interior)
- Υπουργείο Εξωτερικών (προαιρετικό) (Ministry of Foreign Affairs)
- Ευρύ Κοινό
- ΔΚΟ (IGO) (διακυβερνητικές οργανώσεις που περιλαμβάνουν τις OSCE-ODIHR, FRA, UN, ECRI)
- «ΦΙ» (EB) (Φορέας ισότητας)

- Άλλος (προσθέστε το όνομα οποιουδήποτε άλλου φορέα που παίζει σημαντικό ρόλο στην καταγραφή και παρακολούθηση του εγκλήματος μίσους σε εθνικό επίπεδο)

Βάλτε τις κάρτες αποδελτίωσης την μία πάνω στην άλλη με την παραπάνω σειρά, τοποθετώντας το «θύμα» πάνω πάνω.

Τώρα, πάρτε το νήμα και κόψτε περίπου 15 κομμάτια από το κάθε χρώμα σε μήκος περίπου 50 εκατοστά. Δέστε τα χαλαρά σε δέσμες των 5 κομματιών. Τώρα έχετε αρκετό υλικό για τρεις μικρές ομάδες.

Εξετάστε προσεκτικά τον κατάλογο των συμμετεχόντων και δημιουργήστε ομάδες με ανάμεικτους ρόλους και οπτικές. Επίσης, σκεφτείτε αν θέλετε να βάλετε μαζί συγκεκριμένα άτομα, για παράδειγμα όταν είναι πιθανό να υπάρξει συμφωνία και πρόοδος μεταξύ τους.

Φτάστε στο χώρο του εργαστηρίου αρκετά νωρίς ώστε να έχετε χρόνο να τοποθετήσετε τον αυτοκόλλητο τοίχο και να βάλετε τα τραπέζια σε ομάδες, αν το επιτρέπουν οι ανάγκες της διεργασίας.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου

1. Χωρίστε τους συμμετέχοντες στις προαποφασισμένες ομάδες.
2. Εξηγήστε τον σκοπό της συγκεκριμένης συνόδου: Θέλουμε:
 - Να οικοδομήσουμε μια εικόνα του εθνικού «συστήματος» της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συλλογής στοιχείων
 - Να εντοπίσουμε τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του συστήματος
 - Να θέσουμε από κοινού προτεραιότητες για δράσεις βελτίωσης
3. Εξηγήστε ότι θα συζητήσετε τους χάρτες συστημάτων αναλυτικά στο δεύτερο μέρος του εργαστηρίου. Στο πρώτο μέρος θα εστιάσετε στη διαδικασία σύνδεσης με τους άλλους συμμετέχοντες και θα κοιτάξετε πιο αναλυτικά τις συνδέσεις και τα κενά στις σχέσεις σας όσον αφορά την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων.
4. Εξηγήστε ότι θα ξεκινήσετε προσδιορίζοντας τις βασικές οργανώσεις και θεσμούς που επιτελούν αυτό το έργο.
5. Αρχίστε τοποθετώντας τις κάρτες στον αυτοκόλλητο τοίχο.
 - Αρχίστε με την κάρτα «θύμα», εξηγήστε ότι το θύμα είναι και θα πρέπει να είναι στο κέντρο των προσπαθειών καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής στοιχείων.
 - Συνεχίστε με τις κάρτες ΑΣ, ΑΜ, ΑΡ, Ρατσιστικό, αντι-ΛΟΑΤΚ και ΑΑ εξηγώντας ότι αντιστοιχούν σε ΟΚΠ που καταγράφουν και παρακολουθούν εγκλήματα μίσους και υποστηρίζουν θύματα.
 - Μετά τοποθετήστε τις κάρτες για τις αρχές επιβολής νόμου, την εισαγγελία, και το δικαστικό σώμα εξηγώντας ότι ο κάθε ένας από αυτούς τους φορείς

- έχει την ευθύνη να καταγράφει πληροφορίες για τις έρευνες, τις διώξεις και τις αποφάσεις των δικαστηρίων αναφορικά με το έγκλημα μίσους.
- Τοποθετήστε τις κάρτες για τα υπουργεία και εξηγήστε ότι έχουν ένα ρόλο στη συγκέντρωση και την ανάλυση στοιχείων που προέρχονται από τους φορείς της ποινικής δικαιοσύνης και άλλες πηγές.
 - Τοποθετήστε την κάρτα για τον φορέα ισότητας και εξηγήστε ότι παίζει επίσης ρόλο στην παρακολούθηση του εγκλήματος μίσους
 - Τοποθετήστε την κάρτα για τις ΔΚΟ εξηγώντας ότι τα υπουργεία, άλλες αρχές και ΟΚΠ συχνά στέλνουν στοιχεία για λόγους που συνδέονται με την παρακολούθηση της πορείας της χώρας ή/και για τις ετήσιες εκθέσεις, ότι οι εθνικοί εκπρόσωποι συμμετέχουν στις διεθνείς συναντήσεις και σε δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων, κλπ.
 - Τοποθετήστε την κάρτα για το ευρύ κοινό εξηγώντας ότι είναι επίσης σημαντικό να δούμε ποιο είδος πληροφορίες για το έγκλημα μίσους είναι εύκολα προσβάσιμες στη δημόσια σφαίρα.
 - Τέλος – ή όταν θεωρήσετε ότι είναι η σωστή στιγμή – προσθέστε πιθανές οργανώσεις ή αρχές που θεωρείτε ότι είναι σχετικοί.

Τώρα έχετε τον σκελετό του χάρτη συστημάτων.

6. Εξηγήστε στους συμμετέχοντες ότι τώρα θα χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους για να προσθέσουν πληροφορία στον χάρτη και να αξιολογήσουν πόσο ισχυρές είναι οι συνδέσεις σε όλο το σύστημα.
7. Επισημάνετε ότι το θέμα είναι η καταγραφή εγκλημάτων μίσους και η συλλογή στοιχείων, και όχι άλλες πτυχές της ανταπόκρισης στο έγκλημα μίσους. Ζητήστε τους να χρησιμοποιήσουν τον περιορισμένο χρόνο που έχουν στη διάθεσή τους για να επικεντρωθούν στις μεταξύ τους σχέσεις. Για παράδειγμα, αν υπάρχει ένας αστυνομικός και μία ΟΚΠ που καταγράφουν εγκλήματα μίσους κατά κοινοτήτων ΛΟΑΤΚ+ επικεντρώνονται στο να αξιολογήσουν αυτή τη σχέση μαζί. Αντίστοιχα, και όταν υπάρχει ένας αστυνομικός και ένας εισαγγελέας στην ίδια ομάδα.
8. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να συζητήσουν σε ζευγάρια δύο συγκεκριμένες περιοχές σύνδεσης:
 - Διαθέτουν ένα κοινό πλαίσιο, τεχνικό και πολιτικό, για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων, για την προστασία και την υποστήριξη του θύματος; Για παράδειγμα, υπάρχει εθνική συμφωνία που καθορίζει πώς καταγράφονται τα εγκλήματα μίσους και πώς συλλέγονται τα στοιχεία καθώς και πώς αποκτώνται οι πληροφορίες για την υποστήριξη και την ασφάλεια των θυμάτων; Υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα που να αποτυπώνει αυτές τις πληροφορίες, υπάρχουν οδηγίες που καθορίζουν τα βήματα της διαδικασίας αυτής; Ζητήστε τους να συμφωνήσουν τι βαθμό θα βάλουν, από 0-3. Το 0 σημαίνει λίγη σχέση και το 3 στενή.
 - Τι δράσεις γίνονται για να καταγράφουν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες (σεβόμενοι τη νομοθεσία για την προστασία δεδομένων και την

εμπιστευτικότητα αναφορικά με το θύμα); Τι ενέργειες γίνονται για να διασφαλιστεί ότι τα θύματα παραπέμπονται σε φορείς υποστήριξης και ότι λαμβάνονται μέτρα για την προστασία των στοιχείων τους; Ζητήστε τους να συμφωνήσουν τι βαθμό θα βάλουν, από 0-3. Το 0 σημαίνει μικρή σχέση και το 3 στενή.

••••• Εξηγήστε ότι θα δώσουν στη «σχέση» τους ένα χρώμα. Συνολική βαθμολογία από 0-2=κόκκινο, 3-4=κίτρινο, 5-6=πράσινο.

9. Δώστε στις ομάδες περίπου 60 λεπτά για να συζητήσουν τη δραστηριότητα και να αρχίσουν να συμφωνούν για τα «χρώματα». Όταν υπάρχει διαφωνία, ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να επιλέξουν ένα μόνο χρώμα. Όπου αυτό δεν είναι δυνατό, επιτρέψτε στους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν περισσότερο από ένα χρώμα στον χάρτη. Σκοπός της δραστηριότητας αυτής είναι να ενθαρρύνει τη συμμετοχή, τη σύνδεση και τη συζήτηση πέρα από «όρια». Δεν είναι απαραίτητο να επιτευχθεί μία «οριστική διατύπωση» για την εθνική κατάσταση. Να θυμάστε ότι θα ασχοληθούμε με τον τελικό χάρτη συστημάτων με αναλυτικά στοιχεία στο δεύτερο μέρος της άσκησης.
10. Όταν τελειώσουν οι συμμετέχοντες να τοποθετούν το χρωματιστό νήμα στον αυτοκόλλητο τοίχο, συγκεντρώστε ολόκληρη την ομάδα για να συζητήσουν για τη διαδικασία και το αποτέλεσμα.

Κλείσιμο

11. Ζητήστε σχόλια για τη διαδικασία. Σε τι ήταν χρήσιμη η διαδικασία; Τι θα μπορούσε να βελτιωθεί;
12. Ζητήστε μία περίληψη του τι προσέφερε ο καθένας. Ποιες συνδέσεις κοιτάξαν; Τι χρώμα έδωσαν στη σύνδεση; Γιατί;

Εχετε τελειώσει το πρώτο στάδιο της άσκησης. Ίσως εδώ να κάνετε διάλειμμα.

13. Τώρα δείξτε στην ομάδα τον ετοιμασμένο από πριν αναλυτικό χάρτη συστημάτων. Κάντε μία σύντομη επισκόπηση του χάρτη και της αυτοαξιολόγησης. Εξηγήστε ότι δεν υπάρχει χρόνος να δείτε όλα τα στοιχεία αναλυτικά, αλλά ότι οι εμπλεκόμενοι μπορούν να δώσουν γραπτά σχόλια μετά το εργαστήριο.
14. Δώστε στους συμμετέχοντες περίπου 30-40 λεπτά για να μελετήσουν τον χάρτη και το πλαίσιο αυτοαξιολόγησης.
15. Τώρα ξεκινήστε μια γενική συζήτηση. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες αν θα ήθελαν να μιλήσουν για κάποιες γενικές σκέψεις τους σχετικά με την αξιολόγηση.
16. Κλείστε τη γενική συζήτηση θυμίζοντας στους συμμετέχοντες ότι μπορούν να κάνουν γραπτά σχόλια μετά το εργαστήριο. Εξηγήστε ότι στην τελική φάση της δραστηριότητας, θα προσδιορίσετε δράσεις για βελτίωση της κατάστασης. Ζητήστε από την ομάδα να σας πει ποιες είναι οι προτεραιότητες για δράση βάσει αυτής της δουλειάς που έγινε; Σε τι μπορούν να συμφωνήσουν εδώ; Τοποθετήστε τις βασικές ιδέες στον αυτοκόλλητο τοίχο.
17. Κλείστε τη δραστηριότητα με πιθανές τελικές σκέψεις. Ενθαρρύνετε τους

συμμετέχοντες να πάρουν φωτογραφίες του τελικού χάρτη.³²⁵

18. Ενσωματώστε καινούργια αναπληροφόρηση και ευρήματα στον εθνικό Χάρτη Συστημάτων.

³²⁵ Σημείωση: η δραστηριότητα αυτή συμπλήρωσε την ανάπτυξη εθνικών διαδικτυακών «χαρτών συστημάτων» για κάθε χώρα, που θα συζητηθούν θεματικά στην ευρωπαϊκή έκθεση και αναλυτικά στις επιμέρους εκθέσεις για κάθε χώρα.

Παράρτημα ένα: Πίνακας αξιολόγησης των εθνικών στοιχείων για το έγκλημα μίσους

Ο πίνακας αυτός βασίζεται στον οδηγό του ΓΔΘΔΑ (ODIHR), ο οποίος προσδιορίζει «δέκα πρακτικά βήματα» που μπορούν να κάνουν οι κυβερνήσεις και οι δημόσιες αρχές για να αξιολογήσουν το πλαίσιο καταγραφής εγκλημάτων μίσους που διαθέτουν αυτή τη στιγμή και να εντοπίσουν προτεραιότητες και δράσεις.

Για να ανταποκριθεί στις ανάγκες αυτού του προγράμματος, ο πίνακας εστιάζει και σε τρεις επιπλέον περιοχές. Την εμπλοκή των ΟΚΠ σε κάθε βήμα, μία αξιολόγηση των συστημάτων παρακολούθησης των ΟΚΠ, και μία αξιολόγηση των δράσεων βελτίωσης της καταγγελίας εγκλημάτων μίσους.

Ο πίνακας συμπληρώθηκε μαζί με τους εθνικούς εταίρους για να δημιουργηθεί μία εθνική επισκόπηση της καταγραφής εγκλημάτων μίσους και της συνεργασίας ΟΚΠ - δημοσίων αρχών σε κάθε χώρα πριν από το εργαστήριο. Η επισκόπηση προσδιόρισε πιθανές περιοχές εστίασης για τα εθνικά εργαστήρια και, σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα των εργαστηρίων, αποτέλεσε τη βάση των τελικών εθνικών και ευρωπαϊκών εκθέσεων.

Περιοχή πολιτικής	Περιγραφή και αξιολόγηση	Ρόλος ΟΚΠ
1: Υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο για το έγκλημα μίσους;	Περιγράψτε τις υφιστάμενες νομικές διατάξεις, περιλαμβανομένων συνδέσμων, και αξιολογήστε τα κενά (τύπους εγκλημάτων/ προστατευόμενα χαρακτηριστικά)	Πώς εμπλέκονται/ έχουν εμπλακεί οι ΟΚΠ στην ανάπτυξη και στη θέσπιση της συγκεκριμένης νομοθεσίας αλλά και στην εφαρμογή της;
2: Υπάρχει δομή εθνικού συντονισμού που παρακολουθεί τα στοιχεία του εγκλήματος μίσους και εμπλέκει τις ΟΚΠ ως εκπροσώπους;	Καταγράψτε τους εμπλεκόμενους θεσμούς και περιγράψτε την τυπική ατζέντα των συναντήσεων, τη συχνότητά τους, το επίπεδο εμπλοκής των κρατικών υπαλλήλων, εάν λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένες υποθέσεις εγκλημάτων μίσους, εάν υπάρχουν τοπικές ή/και περιφερειακές δομές, εάν οι δομές λαμβάνουν υπόψη τα εγκληματολογικά χαρακτηριστικά ή εξάρσεις στα εγκλήματα μίσους και τα σχετικά αίτια.	Έχουν οι ΟΚΠ σαφή ρόλο στην προετοιμασία της ατζέντας/ εκπροσωπούνται όλες οι επηρεαζόμενες ομάδες στις συναντήσεις; Εμπλέκονται οι ΟΚΠ σε συζητήσεις για συγκεκριμένες υποθέσεις; Κοινοποιούνται τα στοιχεία στις ΟΚΠ; Εάν υπάρχουν τοπικές ή περιφερειακές ομάδες, συζητούνται οι πληροφορίες για τα εγκληματολογικά χαρακτηριστικά/ τις επηρεαζόμενες ομάδες με ΟΚΠ; Πόσο εποικοδομητικός είναι αυτός ο διάλογος σε κλίματα 1-10; Ποια είναι τα προβλήματα;

3: Υπάρχει κοινός ορισμός για το «έγκλημα μίσους» για την αστυνομία, την εισαγγελική υπηρεσία και τα δικαστήρια;	Περιλάβετε τους φορείς που υιοθετούν αυτόν τον ορισμό και τις ειδικές κατηγορίες πληροφοριών που περιλαμβάνονται. Συμπεριλάβετε τα κίνητρα προκατάληψης και τους τύπους εγκλημάτων που περιλαμβάνονται στους ορισμούς καθώς και εκείνους που εξαιρούνται. Προσδιορίστε εάν αυτός ο ορισμός έχει εφαρμογή σε όλη τη χώρα ή μόνο σε ορισμένες περιοχές/ δικαιοδοσίες.	Κοινοποιούνται τα στοιχεία στις ΟΚΠ; Υπάρχει συνεργασία για συγκεκριμένες υποθέσεις; Οι εκθέσεις των ΟΚΠ αναφέρονται στους ίδιους εθνικούς ορισμούς για το έγκλημα μίσους ή/και τους ακολουθούν;
4: Έχει καθιερωθεί ένα σύστημα για την καταγραφή στοιχείων που να περιλαμβάνει και τα σχετικά πεδία (κίνητρα προκατάληψης και τύποι εγκλημάτων) σε φόρμες καταγραφής/ ηλεκτρονικά συστήματα; Είναι σαφές ποιανού αρμοδιότητα είναι η καταγραφή και η εξακρίβωση περιστατικών ως εγκλήματα μίσους; Συλλέγονται δεδομένα σε όλο το εύρος του φάσματος αστυνομία, εισαγγελική υπηρεσία, δικαστήρια και άλλοι φορείς; Είναι συγκρίσιμα; Έχουν δοθεί σε όλο το προσωπικό οδηγίες για τον τρόπο προσδιορισμού και καταγραφής εγκλημάτων και περιστατικών μίσους;	Περιγράψτε το υφιστάμενο σύστημα καταγραφής και τα κενά του.	Έχουν συμμετάσχει ΟΚΠ στην ανάπτυξη σχετικών οδηγιών; Αντίστοιχα, υπάρχουν συμφωνίες ανταλλαγής στοιχείων; Τι στοιχεία ΟΚΠ είναι διαθέσιμα; Πόσο συμφωνούν με τα «επίσημα» στοιχεία; Ποια είναι τα κενά;

4α. Τι μεθόδους καταγραφής εγκλημάτων μίσους χρησιμοποιούν οι ΟΚΠ;	Καταγράψτε τις ΟΚΠ που ασχολούνται με την παρακολούθηση εγκλημάτων μίσους και περιγράψτε εν συντομία τις μεθόδους τους και τους τύπους εγκλημάτων μίσους που παρακολουθούν. Αξιολογήστε τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες τους (σύνδεσμος με το FF διαδικτυακά)	
5. Υπάρχει πρόγραμμα επιμόρφωσης για την αστυνομία, τους εισαγγελείς και όλους τους άλλους που καλούνται να χρησιμοποιούν το σύστημα καταγραφής;	(ανατρέξτε στις πληροφορίες της Έκθεσης Επιμόρφωσης η οποία είναι στα στάδια της σύνταξης)	Εμπλέκονται ΟΚΠ στον σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτών των επιμορφωτικών σεμιναρίων;
5.α Τι τύπου κατάρτιση προσφέρουν οι ΟΚΠ σε όσους -προσωπικό και εθελοντές- συμμετέχουν στις δράσεις παρακολούθησης	Περιγράψτε τι επιμόρφωση παρέχουν οι ΟΚΠ για τη δουλειά παρακολούθησης.	
6. Συλλέγονται και καταγράφονται στοιχεία; Ποια προσέγγιση έχει υιοθετηθεί; Χρησιμοποιείται η ευρύτερη δυνατή προσέγγιση για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους; Για παράδειγμα, λαμβάνεται υπόψη η αντίληψη του θύματος; Είναι αναλυτικές οι πληροφορίες που συλλέγονται;	Περιγράψτε τα βήματα της διαδικασίας που ακολουθεί ένας αστυνομικός πρώτης γραμμής όταν εξετάζει αν ένα περιστατικό θα πρέπει να καταχωρηθεί ως έγκλημα μίσους. Περιγράψτε τα βήματα της διαδικασίας που ακολουθεί ο εισαγγελέας όταν καταγράφει την απόφασή του να βασιστεί στις εθνικές διατάξεις για το έγκλημα μίσους. Περιγράψτε τα βήματα της διαδικασίας που ακολουθεί το δικαστήριο όταν καταγράφει αποφάσεις του που βασίζονται στις εθνικές διατάξεις για το έγκλημα μίσους.	Εάν μία ΟΚΠ εμπλέκεται στην υποστήριξη του θύματος και είναι σε επικοινωνία με τις αρχές, υπάρχει διαδικασία για να ληφθούν υπόψη οι απόψεις/αντιλήψεις τους περί του εάν ένα περιστατικό ήταν έγκλημα μίσους και γιατί; Τα στοιχεία/ αποδείξεις των ΟΚΠ για τη δικαστική παρακολούθηση και την ανταπόκριση της αστυνομίας/ εισαγγελίας λαμβάνονται υπόψη από τους υπευθύνους για τη διαμόρφωση πολιτικής;

7. Υπάρχουν δημοσκοπήσεις νοικοκυριών για το έγκλημα ή για τη θυματοποίηση στις οποίες ρωτάται ο γενικός πληθυσμός αν καταγγέλλει τη δική του εμπειρία από έγκλημα; Συμπεριλαμβάνει ερωτήσεις για τη θυματοποίηση που συνδέεται με το έγκλημα μίσους; Εάν δεν υπάρχουν τέτοιες δημοσκοπήσεις, πώς γίνεται η μέτρηση των εγκλημάτων για τα οποία δεν έχει γίνει καταγγελία: Έχει χρηματοδοτηθεί ή έχει ανατεθεί κάποια έρευνα μικρής κλίμακας; Ποια ήταν τα ευρήματα;	Περιγράψτε δημοσκοπήσεις που διεξάγονται αυτή τη στιγμή και που έχουν ως σκοπό την κατανόηση και τη μέτρηση εγκλημάτων μίσους για τα οποία δεν έχει γίνει καταγγελία.	Έχουν συμμετάσχει ΟΚΠ στον σχεδιασμό ερευνών θυματοποίησης; Έχει ανατεθεί σε ΟΚΠ να διενεργήσει μικρής κλίμακας δημοσκόπηση σε επηρεαζόμενες ομάδες;
8. Γίνεται τακτικά αναθεώρηση και ανάλυση των στοιχείων για το έγκλημα μίσους ώστε να κατανοηθεί καλύτερα και να βελτιωθεί η ανταπόκριση σε αυτό; Αυτό θα μπορούσε να γίνει σε τοπικό επίπεδο ή/και εθνικό.	Περιγράψτε διαδικασίες που υπάρχουν για την αναθεώρηση υφιστάμενων στοιχείων και για τη χρήση αυτών των στοιχείων για τη βελτίωση της ανταπόκρισης σε εγκλήματα μίσους.	Λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των ΟΚΠ για την αναθεώρηση και αξιολόγηση των στοιχείων για το έγκλημα μίσους;
8.α Αναθεωρούνται και αναλύονται τακτικά τα στοιχεία των ΟΚΠ για να γίνουν πιο κατανοητές οι υπηρεσίες τους και η ποιότητα των στοιχείων τους;	Περιγράψτε διαδικασίες που υπάρχουν για την αναθεώρηση υφιστάμενων στοιχείων και για τη χρήση αυτών των στοιχείων για τη βελτίωση της ανταπόκρισης σε εγκλήματα μίσους.	

9. Δημοσιοποιούνται στοιχεία για το έγκλημα μίσους καθώς και οι προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπιστεί το έγκλημα μίσους; Δημοσιοποιούνται επίσης και οι πληροφορίες; Δημοσιοποιούνται μαζί όλα τα στοιχεία, δηλ. στοιχεία αστυνομίας, εισαγγελικών υπηρεσιών και δημοσκοπήσεων για το έγκλημα;	Δώστε συνδέσμους για τυχόν δημοσιευμένες εκθέσεις. Εξηγήστε αν γίνονται ενέργειες για να υπάρξει ευαισθητοποίηση όσον αφορά τη δημοσίευση.	Περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία ΟΚΠ; Περιλαμβάνονται οι ΟΚΠ στις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης;
10. Λαμβάνονται υπόψη και θέματα φύλου ή άλλα ευρύτερα ζητήματα διατομεακότητας; Πώς;	Οι άνθρωποι μπορεί αν στοχοποιηθούν βάσει μιας ή περισσότερων ταυτοτήτων και μπορεί να έχουν ανάγκες που συνδέονται με ενδιαφέρουσες ταυτότητες (για παράδειγμα, θρησκεία και φύλο). Εξηγήστε πώς λαμβάνεται αυτό υπόψη στις οδηγίες και την κατάρτιση για εγκλήματα μίσους καθώς και στην καταγραφή τους.	
11. ΝΕΟ: γίνονται σε εθνικό επίπεδο προσπάθειες να βελτιωθεί η καταγγελία του εγκλήματος και της ρητορικής μίσους;	Περιγράψτε τυχόν προσπάθειες, όπως δραστηριότητες ευαισθητοποίησης, εκστρατείες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δραστηριότητες εμπλοκής της κοινότητας, κλπ.	Επιδιώκουν αυτές τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών;

Παράρτημα δύο: Οδηγός συνεντεύξεων με φορείς αλλαγής

Οι ερωτώμενοι (από ΟΚΠ και δημόσιους φορείς) ενθαρρύνονται να πούνε την ιστορία της δουλειά τους γύρω από το έγκλημα μίσους, περιγράφοντας το ρόλο τους σε ένα «ταξίδι» για βελτιωθεί και η κατανόηση της κατάστασης και η ανταπόκριση σε αυτήν. Θα ενθαρρυνθούν να περιγράψουν «καθοριστικές στιγμές» που κίνησαν τα πράγματα προς τα εμπρός ή, ορισμένες φορές, προς τα πίσω.

Οι συνεντεύξεις θα βιντεοσκοπηθούν, ωστόσο αν ο ερωτώμενος δεν το θέλει ή θέλει να βιντεοσκοπηθεί μέρος μόνο της συνέντευξης, μπορεί να γίνει.

Θα διερευνηθούν ειδικά συγκεκριμένα θέματα.

- Ερώτηση για το ρόλο και τις αρμοδιότητες που έχουν αυτή τη στιγμή
- «Παρακαλώ, μπορείτε να μου πείτε δύο ή τρεις από τις πιο σημαντικές – από απόψεως θετικού ή/και αρνητικού αντικτύπου – εμπειρίες σας όταν δουλεύατε για την αντιμετώπιση του εγκλήματος μίσους με ΟΚΠ και δημόσιες υπηρεσίες;»
- Ποιες είναι οι προκλήσεις όσον αφορά τη διασφάλιση αποτελεσματικής και ίσης εμπλοκής και συνεργασίας μεταξύ ΟΚΠ και δημοσίων φορέων για το έγκλημα μίσους;
- Τι γίνεται, στο δικό σας πλαίσιο, με το εθνικό, πολιτικό και πολιτιστικό πλαίσιο, και πώς αυτά μπορούν να βοηθήσουν ή να εμποδίσουν δράσεις βελτίωσης της καταγραφής εγκλημάτων μίσους;
- Τι είδος μοντέλου χρησιμοποιούν οι επιτυχείς φορείς αλλαγής σε διάφορα θεσμικά πλαίσια. Δεξιότητες; Τεχνικές; Διπλωματία;
- Ποιες είναι οι ομοιότητες και ποιες οι διαφορές ανάμεσα στα μοντέλα καταγραφής που χρησιμοποιεί το κράτος και σε εκείνα που χρησιμοποιούν οι ΟΚΠ; Ποιοι είναι οι λόγοι για αυτές τις διαφορές; Ποιες είναι οι συνέπειες;
- Μιλήστε μας για την εμπειρία σας με τα πρακτικά ζητήματα, θετικά και αρνητικά, που συνδέονται με τον εντοπισμό και την εμπλοκή «κατάλληλων» ΟΚΠ στην:
 - Παρακολούθηση του εγκλήματος μίσους
 - Ανταλλαγή στοιχείων
 - Συμμετοχή σε εθνικές, διακυβερνητικές στρατηγικές ομάδες για το έγκλημα μίσους
 - Εισαγωγή στοιχείων στις οδηγίες καταγραφής εγκλημάτων μίσους από την αστυνομία, την εισαγγελία
 - Ανάπτυξη και πραγματοποίηση προγραμμάτων επιμόρφωσης
- Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των ΟΚΠ που δουλεύουν με διαφορετικές ομάδες

στόχο; Τι σημαίνει αυτό όσον αφορά την εμπλοκή;

- Όσον αφορά τις προσδοκίες των πολλών ΜΚΟ που εργάζονται στον τομέα, ποιος νομίζετε ότι είναι ο καλύτερος τρόπος ανταπόκρισης σε αυτές και διαχείρισής τους;
- Τι περαιτέρω βελτιώσεις θέλετε να δείτε στην ανταπόκριση στο έγκλημα μίσους;
- Πώς μπορεί το «έγκλημα μίσους» να «μεταφραστεί» σε διαφορετικά πλαίσια; Υπάρχει κατανόηση του φαινομένου και της έννοιας σε εθνικό επίπεδο; Μεταξύ των δημοσίων φορέων; Των ΟΚΠ; Του ευρέως κοινού;
- Ποια ήταν η φύση της αλλαγής διαχρονικά; Τι έχει προκαλέσει και τι έχει συμβάλει στην αλλαγή;
- Μπορείτε να περιγράψετε «ένα περιστατικό που έφερε αλλαγή»; Ποια αλλαγή έφερε;
- Μπορεί η αλλαγή στο πλαίσιό σας να περιγραφεί ως «μικρο-αλλαγή» - όπως το νερό που σταλάζει πάνω στο βράχο επιφέροντας αργές αλλαγές που έκαναν να υπάρχουν τα σωστά πράγματα ώστε να ανταποκριθούν σε ένα συγκεκριμένο περιστατικό;
- Σκεφτείτε μία πρωτοβουλία για δράση βελτίωσης των στοιχείων/ της ανταπόκρισης στο έγκλημα μίσους. Τι έχει δουλέψει; Ποιες είναι οι προκλήσεις; Τι θα θέλατε να δείτε να αλλάζει;

Παράρτημα τρία: Διεθνή πρότυπα για την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους

Το παρόν κείμενο καταγράφει τα «πρότυπα» στα οποία βασίζονται τα εθνικά πλαίσια αυτοαξιολόγησης. Τα πρότυπα περιλαμβάνουν νομικώς δεσμευτικά εργαλεία, πολιτικώς δεσμευτικές υποχρεώσεις και απλές συστάσεις από σχετικές οδηγίες. Στόχος είναι να προσφέρουμε ένα «σημείο αφετηρίας» που συγκεντρώνει διάφορους νόμους, πολιτικές δεσμεύσεις, καλές πρακτικές και άλλα έγγραφα για να διαμορφώσει τη βάση του πρώτου ολοκληρωμένου πλαισίου για την καταγγελία και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους που έχει ως κέντρο του το θύμα χωρίς αποκλεισμούς και συμπεριλαμβάνει την οπτική της κοινωνίας των πολιτών. Οι εκθέσεις των επιμέρους χωρών και τα διαδραστικά εργαστήρια ήταν μία δοκιμή για το πλαίσιο ενώ η κύρια έκθεση προσδιορίζει περιοχές προς ανάπτυξη ώστε να ενσωματωθεί καλύτερα και να ενισχυθεί το υφιστάμενο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους.

Εν συντομία, τα «πρότυπα» που περιλαμβάνονται σε αυτό το έντυπο είναι:

- Νομικώς δεσμευτικά πρότυπα, όπως αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η Σύμβαση για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, και ευρωπαϊκή νομοθεσία, όπως η Οδηγία για τα Θύματα και η Απόφαση Πλαίσιο για τον ρατσισμό και την ξενοφοβία
- Υπουργικές δεσμεύσεις στον ΟΑΣΕ
- Εγγραφα κατευθύνσεων και αρχών που συντάχθηκαν υπό την αιγίδα της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία
- Γενικές Συστάσεις Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας - EEPM (ECRI)
- Γνωμοδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA)
- Εκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών
- Επιχειρησιακές οδηγίες που έχουν συνταχθεί από ΔΚΟ και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Κατάλογος προτύπων

Πρότυπο 1: Αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προσδιορίζουν ότι οι αρχές επιβολής νόμου έχουν το καθήκον να «ξεσκεπάζουν» την προκατάληψη ως κίνητρο σε εγκλήματα μίσους. Για το ρατσιστικό κίνητρο βλ. ΕΔΔΑ, Šečić κατά Κροατίας, Αρ. 40116/02, 31 Μαΐου 2007 -για αντιθρησκευτικό κίνητρο, βλ. ΕΔΔΑ, Milanović κατά Σερβίας, Νο. 44614/07, 14 Δεκεμβρίου 2010 -για ομοφοβικό κίνητρο, βλ. ΕΔΔΑ, Identoba και άλλοι κατά Γεωργίας, Νο. 73235/12, 12 Μαΐου 2015. Κρίσιμο βήμα στην διαδικασία του «ξεσκεπάσματος» είναι η σωστή καταγραφή των εγκλημάτων και περιστατικών μίσους.

Πρότυπο 2: ΕΕΡΜ ΓΣΠ 11 (2007), παράγραφος 68: «Προκειμένου να σχηματιστεί γενική εικόνα της κατάστασης όσον αφορά τις εκδηλώσεις ρατσισμού στην κοινωνία, η οποία να είναι όσο γίνεται πιο ακριβής και να υπάρξει παρακολούθηση της ανταπόκριση των αρχών ποινικής δικαιοσύνης προς τέτοιες εκδηλώσεις, είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί ένα αξιόπιστο σύστημα για την καταγραφή και την παρακολούθηση περιστατικών ρατσισμού».

Πρότυπο 3: Βασικές Κατευθυντήριες Αρχές για την Καταγραφή Εγκλημάτων Μίσους - Υποομάδα, υπεύθυνη για μεθοδολογίες καταγραφής εγκλημάτων μίσους και συλλογής σχετικών στοιχείων, της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό, την Ξενοφοβία και άλλες μορφές Μισαλλοδοξίας: «Οι πρότυπες διαδικασίες λειτουργίας των φορέων επιβολής νόμου οφείλουν να παρέχουν στους αστυνομικούς εργαλεία για να χρησιμοποιούν ειδική επισήμανση που να δηλώνει πιθανή ύπαρξη κινήτρου προκατάληψης και να απαιτούν τα εργαλεία αυτά να χρησιμοποιούνται. Οι αστυνομικοί πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν δείκτες προκατάληψης και να εντοπίζουν κίνητρα προκατάληψης. Οι αστυνομικοί πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ειδική επισήμανση που υποδεικνύει ότι ορισμένα περιστατικά ενδεχομένως να αποτελούν εγκλήματα μίσους και να καταγράφουν πληροφορίες σχετικές με προκατάληψη οι οποίες μπορεί να είναι χρήσιμες για να υποστηρίξουν περαιτέρω διερεύνηση.»

Πρότυπο 4: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών για την εφαρμογή της Απόφασης-Πλαισίου 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκφράσεων του ρατσισμού και της ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου, 27 Ιανουαρίου 2014: «Η ύπαρξη αξιόπιστων, συγκρίσιμων και συστηματικά συλλεγόντων στοιχείων μπορεί να συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή της Απόφασης-Πλαισίου. Τα περιστατικά ρητορικής μίσους και εγκλημάτων μίσους που καταγγέλλονται θα πρέπει πάντα να καταγράφονται, καθώς και το ιστορικό της υπόθεσης, προκειμένου να προσδιορίζεται το επίπεδο των διώξεων και των ποινών.»

Πρότυπο 5: Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων, Άρθρο 22(1): «Ατομική

αξιολόγηση των θυμάτων για τον προσδιορισμό συγκεκριμένων αναγκών προστασίας. Τα Κράτη Μέλη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι τα θύματα υποβάλλονται σε έγκαιρη και ατομική αξιολόγηση, σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, προκειμένου να προσδιοριστούν συγκεκριμένες ανάγκες προστασίας καθώς και εάν και σε ποιο βαθμό θα μπορούσαν τα θύματα να επωφεληθούν από ειδικά μέτρα στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, όπως προβλέπεται από τα Άρθρα 23 και 24, καθώς είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε δευτερογενή και επανειλημμένη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντίποινα.... (3) Στο πλαίσιο της ατομικής αξιολόγησης, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί σε θύματα... εγκλημάτων που είχαν ως κίνητρο προκατάληψη ή διακρίσεις που θα μπορούσαν να συνδέονται, ιδιαίτερα, με τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά... Υπό αυτήν την έννοια, τα θύματα... εγκλημάτων μίσους... θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη. Για τους σκοπούς του προσδιορισμού και της ανταπόκρισης στις ανάγκες των θυμάτων, είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα σύστημα που να είναι σε θέση να καταγράφει αυτές τις ανάγκες.

Πρότυπο 6: Απόφαση Αρ. 9/09 του Συμβουλίου Υπουργών του ΟΑΣΕ: Τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ έχουν δεσμευτεί «να συλλέγουν, να τηρούν και να δημοσιοποιούν αξιόπιστα στοιχεία και στατιστικές που περιλαμβάνουν επαρκείς λεπτομέρειες για εγκλήματα μίσους και βίαιες εκδηλώσεις μισαλλοδοξίας καθώς και τον αριθμό των υποθέσεων για τις οποίες έχει γίνει καταγγελία στις αρχές επιβολής νόμου, τον αριθμό των διώξεων και τις ποινές που επεβλήθησαν.»

Πρότυπο 7: ECRI ΓΣΠ Αρ. 1 (1996): «Διασφαλίζουν ότι έχουν συλλεγεί και δημοσιοποιηθεί ακριβή στοιχεία και στατιστικές για τον αριθμό ρατσιστικών και ξενοφοβικών αδικημάτων που καταγγέλλονται στην αστυνομία, για τον αριθμό των υποθέσεων που παραπέμπονται στη δικαιοσύνη, για τους λόγους της μη παραπομπής και για την έκβαση υποθέσεων που έχουν παραπεμφθεί.»

Πρότυπο 8: Μηχανισμοί συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους και παρακολούθησής του: Ένας πρακτικός Οδηγός, σύσταση 18 του ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ (2014): «Καθιερώνουν επίσημες κυβερνητικές ομάδες εργασίας για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους, για τη βελτίωση της συλλογής στοιχείων, για την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και για την ανάπτυξη πιο συντονισμένης και στρατηγικής εθνικής προσέγγισης στην αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους. Στόχος είναι να συμμετέχουν όλες οι κρατικοί φορείς και οι υπηρεσίες που εμπλέκονται σε οποιαδήποτε πτυχή των εγκλημάτων μίσους, καθώς και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών. (<https://www.osce.org/odihr/datacollectionguide>)

Πρότυπο 9: Ελλάδα - το πρωτόκολλο για τη διαθεσμική συνεργασία, που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος του ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ «Οικοδομώντας μία Ολοκληρωμένη Ανταπόκριση της Ποινικής Δικαιοσύνης στο Έγκλημα Μίσους», το οποίο χρηματοδοτείται από την ΕΕ, περιλαμβάνει υποχρεώσεις τόσο των δημοσίων αρχών όσο και των ΟΚΠ να καταγράφουν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες για τα εγκλήματα μίσους (<https://www.osce.org/odihr/402260?download=true>)

Πρότυπο 10: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 1, Στόχοι (1): «Σκοπός αυτής της Οδηγίας είναι να διασφαλίσει ότι τα θύματα εγκλημάτων λαμβάνουν την κατάλληλη πληροφόρηση, υποστήριξη και προστασία αλλά και ότι μπορούν να συμμετέχουν στην ποινική διαδικασία. Τα Κράτη Μέλη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι τα θύματα αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται με σεβασμό, με ευαισθησία, με επαγγελματικό τρόπο που αντιμετωπίζει κάθε περίπτωση ως ξεχωριστή, χωρίς διακρίσεις, σε όλες τις επαφές με υπηρεσίες ή αρχή αρμόδια για την υποστήριξη θυμάτων ή την αποκαταστατική δικαιοσύνη, που λειτουργούν στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία θα ισχύουν για θύματα χωρίς διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένου και του σεβασμού για το καθεστώς διαμονής τους.» Για τους σκοπούς του προσδιορισμού και της ανταπόκρισης στις ανάγκες των θυμάτων για πληροφόρηση, υποστήριξη και προστασία, είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα σύστημα το οποίο να είναι σε θέση να καταγράφει αυτές τις ανάγκες.

Πρότυπο 11: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 6, Δικαίωμα πληροφόρησης για την υπόθεση: «Τα Κράτη Μέλη διασφαλίζουν ότι τα θύματα ενημερώνονται, χωρίς καθυστερήσεις, για το δικαίωμά τους να λαμβάνουν... πληροφόρηση σχετικά με την ποινική διαδικασία που έχει κινηθεί μετά την καταγγελία σχετικά με το ποινικό αδίκημα που υπέστη το θύμα και ότι, μετά από αίτημα, λαμβάνουν τη σχετική πληροφόρηση. Η πληροφόρηση αυτή περιλαμβάνει λεπτομέρειες για την πορεία και την έκβαση της ποινικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένης και της απόφασης να δοθεί τέλος σε μία διερεύνηση ή να μην ασκηθεί δίωξη κατά ενός δράστη, την έκβαση της δίκης, τις κατηγορίες, την τοποθεσία, κλπ., καθώς και εάν έχει ο δράστης αφεθεί ελεύθερος ή εάν έχει δραπετεύσει, καθώς και τον τύπο των μέτρων προστασίας που προκύπτουν εξ αυτού. Το πρότυπο αυτό απαιτεί ένα σημείο επαφής και ένα σύστημα για την ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στο θύμα και στους υπευθύνους για διάφορες πτυχές της διαδικασίας της ποινικής δικαιοσύνης.

Πρότυπο 12: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 6, Δικαίωμα να κατανοείς και να σε κατανοούν: «Τα Κράτη Μέλη θα λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να βοηθούν τα θύματα να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά από την πρώτη επαφή και κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε αναγκαίας περαιτέρω συναλλαγής με αρμόδια αρχή στα πλαίσια της ποινικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων κατά τις οποίες παρέχεται πληροφόρηση από εκείνη την αρχή.» Αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα σε προσβάσιμη πληροφόρηση και το δικαίωμα να συνοδεύονται από άτομο της επιλογής τους για να τους βοηθά να έχουν πρόσβαση σε αυτό το δικαίωμα. Το πρότυπο αυτό απαιτεί οι αρμόδιες αρχές να εντοπίζουν, να καταγράφουν και να ενεργούν βάσει των πληροφοριών για τις ανάγκες επικοινωνίας.

Πρότυπο 13: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 4: Το δικαίωμα να έχουν πληροφόρηση από την πρώτη επαφή με αρμόδια αρχή επιβάλλει στα Κράτη Μέλη την υποχρέωση να διασφαλίσουν ότι προσφέρονται στα θύματα διάφορες πληροφορίες, «χωρίς περιττές καθυστερήσεις, από την πρώτη επαφή τους με αρμόδια αρχή προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στα δικαιώματα που αναφέρονται σε αυτήν την Οδηγία», συμπεριλαμβανομένου του τύπου της διαθέσιμης υποστήριξης, προστασίας, νομικών συμβουλών, αποζημίωσης και άλλων πληροφοριών που τους δίνουν τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στα δικαιώματά τους. Η υποχρέωση αυτή απαιτεί να εφαρμόζουν οι αρμόδιες αρχές ένα σύστημα επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών με τα θύματα.

Πρότυπο 14: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 7: Δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση.

Πρότυπο 15: Τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ έχουν δεσμευτεί «να διερευνούν χωρίς καθυστέρηση εγκλήματα μίσους και να διασφαλίζουν ότι αναγνωρίζονται τα κίνητρα όσων έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα μίσους» (ΟΑΣΕ, Απόφαση ΣΥ Αρ. 9/09)

Πρότυπο 16: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 8: Το δικαίωμα να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων: Τα Κράτη Μέλη έχουν την υποχρέωση να «διασφαλίζουν ότι τα θύματα, ανάλογα με τις ανάγκες τους, έχουν πρόσβαση σε εμπιστευτικές υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων, ενεργώντας προς το συμφέρον των θυμάτων πριν, κατά τη διάρκεια και για εύλογο χρονικό διάστημα μετά την ποινική διαδικασία.» Αυτό περιλαμβάνει τη διευκόλυνση της παραπομπής σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης, δωρεάν, ανεξάρτητα από το εάν το θύμα υποβάλει καταγγελία αναφορικά με ένα αδίκημα. Η συμμόρφωση με αυτήν την υποχρέωση προϋποθέτει την ύπαρξη συστήματος που προσφέρει δυνατότητα επαφής με τα θύματα, αξιολόγηση και καταγραφή των αναγκών τους και σχετικές ενέργειες για την κάλυψή τους.

Πρότυπο 17: Τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ έχουν δεσμευτεί «να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να ενθαρρύνουν τα θύματα να καταγγέλλουν εγκλήματα μίσους» (ΟΑΣΕ, Υπουργική Απόφαση Δέσμευσης Αρ. 9/09), «να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να ενθαρρύνουν τα θύματα να καταγγέλλουν εγκλήματα μίσους, αναγνωρίζοντας ότι ο μικρός αναλογικά αριθμός καταγγελιών εγκλημάτων μίσους δεν επιτρέπει στις χώρες να διαμορφώσουν αποτελεσματικές πολιτικές. Υπό αυτή την έννοια, να διερευνήσουν, ως συμπληρωματικά μέτρα, μεθόδους που διευκολύνουν τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών στην καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους» (Απόφαση ΣΥ, Αρ. 9/09)

Πρότυπο 18: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 10: Το δικαίωμα ακρόασης Η υποχρέωση αφορά το δικαίωμα για ακρόαση των θυμάτων από το δικαστήριο.

Πρότυπο 19: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 11: Δικαιώματα σε περίπτωση απόφασης για μη άσκηση δίωξης. «Τα Κράτη Μέλη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι τα θύματα, ανάλογα με το ρόλο τους στο σχετικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης έχουν το δικαίωμα αναθεώρησης απόφασης για μη άσκηση δίωξης.» Η υποχρέωση αυτή καθιερώνει την υποχρέωση των σχετικών αρχών να έρχονται σε επαφή με τα θύματα και να επικοινωνούν με αυτά.

Πρότυπο 20: ΕΕΡΜ ΓΣΠ Αρ. 4 (1998): «Συνιστά στις κυβερνήσεις των κρατών μελών να λαμβάνουν μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οργανώνονται εθνικές δημοσκοπήσεις για την εμπειρία και την αντίληψη του ρατσισμού και των διακρίσεων από την σκοπιά δυνητικών θυμάτων.»

Πρότυπο 21: Μηχανισμοί συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους και παρακολούθησής του: Πρακτικός Οδηγός, ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ (2014), Σύσταση 20: «Ο σχεδιασμός και η πραγματοποίηση δημοσκοπήσεων θυματοποίησης που επικεντρώνουν στα ίδια κίνητρα προκατάληψης και στους ίδιους τύπους εγκλημάτων που αποτυπώνονται στις επίσημες στατιστικές, προκειμένου να επιτρέψουν απλές και ουσιαστικές συγκρίσεις στοιχείων και να αξιολογηθεί η έκταση κατά την οποία δεν γίνονται καταγγελίες για εγκλήματα μίσους, και γιατί.»

Πρότυπο 22: Πρακτική της Καταγραφής Εγκλημάτων Μίσους και Συλλογής Στοιχείων στην ΕΕ, ΟΘΔ (FRA), Γνωμοδότηση 3: «Προκειμένου να αποκτήσουν καλύτερη εικόνα για τη θυματοποίηση εξ αιτίας εγκλημάτων μίσους στις χώρες τους, οι εθνικές αρχές θα πρέπει να σχεδιάσουν και να πραγματοποιήσουν δημοσκοπήσεις θυματοποίησης εξ αιτίας εγκλημάτων οι οποίες θα περιλαμβάνουν και ερωτήσεις που αναφέρονται ειδικά στα εγκλήματα μίσους. Τα ευρήματα αυτών των ερευνών θα πρέπει να συμπεριληφθούν στις εκθέσεις των Κρατών Μελών για το έγκλημα μίσους οι οποίες παρουσιάζουν τα περιστατικά εγκλημάτων μίσους που έχουν καταγραφεί από την αστυνομία.»

Πρότυπο 23: Μηχανισμοί συλλογής στοιχείων για το έγκλημα μίσους και παρακολούθησής του: Πρακτικός Οδηγός, ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ (2014), Σύσταση 24: Η παράλληλη δημοσίευση επίσημων στοιχείων για εγκλήματα μίσους και στοιχείων από τις δημοσκοπήσεις θυματοποίησης, προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα συγκρίσεων μεταξύ των εγκλημάτων μίσους για τα οποία έχει γίνει καταγγελία και εκείνων για τα οποία δεν έχει γίνει.»

Πρότυπο 24: Εκπαίδευση για το Έγκλημα μίσους για τις Αρχές επιβολής νόμου και Ποινικής δικαιοσύνης, 10 κατευθυντήριες αρχές, Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και Άλλων Μορφών Μισαλλοδοξίας: «Αρχή δύο, Προσδιορίζοντας Στόχους και Οικοδομώντας Συνέργειες, Ανάπτυξη

Μοντέλου Δομημένης Συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών, ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=43050

Πρότυπο 25: Πρακτική της Καταγραφής Εγκλημάτων Μίσους και Συλλογής Στοιχείων στην ΕΕ, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) Γνωμοδότηση 4: «Τα Κράτη Μέλη της ΕΕ πρέπει να δημιουργήσουν πλαίσια συστηματικής συνεργασίας ανάμεσα στις αρχές επιβολής νόμου και στις σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ). Αυτό μπορεί να γίνει στον τομέα της ανταλλαγής στοιχείων και πληροφοριών, με έγκαιρη διαβούλευση με τις σχετικές ΟΚΠ αξιοποιώντας την εμπειρία τους, τη συνεργασία για την ανάπτυξη οδηγιών καθοδήγησης ή επιμόρφωσης για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη, την βελτίωση και την αναθεώρηση δεικτών προκατάληψης, και εντάσσοντας ΟΚΠ σε ομάδες εργασίας για την βελτίωση της καταγραφής εγκλημάτων μίσους.»

<https://fra.europa.eu/en/publication/2018/hate-crime-recording>

Πρότυπο 26: Στην περίπτωση της *Identoba* κατά Γεωργίας, το ΕΔΔΑ (ECHR) διαπίστωσε ότι η αστυνομία της Γεωργίας θα όφειλε να γνωρίζει τη συγκεκριμένη απειλή που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες ΛΟΑΤ+ βάσει των ευρημάτων ΟΚΠ που παρακολουθούν την κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων της Διεθνούς Ένωσης Λεσβιών και Ομοφυλοφίλων (ILGA) και τοπικών ΟΚΠ, οι οποίες είχαν εντοπίσει αρνητικές στάσεις «σε τμήματα της γεωργιανής κοινωνίας απέναντι στις σεξουαλικές μειονότητες». Το δικαστήριο αναφέρθηκε σε συγκεκριμένα στοιχεία σοβαρής βίας κατά ΛΟΑΤ+ που κατέγραψε η ILGA και τοπικές ΟΚΠ, και υποστήριξε ότι βάσει αυτών των στοιχείων, η αστυνομία της Γεωργίας θα έπρεπε να είχε προβεί σε πιο αποτελεσματικές ενέργειες για να αποτρέψει επιθέσεις κατά ανθρώπων που συμμετείχαν σε πορεία για την Διεθνή Ημέρα κατά της Ομοφοβίας το 2012. Αυτό προσφέρει μία σημαντική λογική για την συστηματική σύνδεση των αρχών επιβολής του νόμου με ΟΚΠ που παρακολουθούν την κατάσταση για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους: μια τέτοια συνεργασία θα μπορούσε να προσφέρει στην αστυνομία αποτελεσματική πληροφόρηση για τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι μειονοτικές κοινότητες έτσι ώστε να ληφθούν μέτρα πρόληψης (βλ. επίσης ΟΘΔ, 2018, *Unmasking bias motives in crimes: selected cases of the European Court of Human Rights*,

<https://fra.europa.eu/en/publication/2018/unmasking-bias-motives>

Πρότυπο 27: ΟΑΣΕ, Απόφαση ΣΥ Αρ. 4/13, ειδικός κανόνας για τους Ρομά και Σίντι: «φορείς επιβολής νόμου και προσωπικό για τον εντοπισμό, για τη συλλογή στοιχείων, για τη διερεύνηση και για την δώξη εγκλημάτων μίσους κατά Ρομά και Σίντι.»

Πρότυπο 28: Παράρτημα της Απόφασης ΣΥ Αρ. 12/04 ΟΑΣΕ, ειδικός Κανόνας για το αντισημιτικό έγκλημα μίσους και ρατσιστικά και ξενοφοβικά εγκλήματα μίσους: «[να] συλλέγουν και να τηρούν αξιόπιστες πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για τα αντισημιτικά εγκλήματα / εγκλήματα μίσους που έχουν ως κίνητρο τον ρατσισμό, την ξενοφοβία και ανάλογες διακρίσεις και μισαλλοδοξία.

Πρότυπο 29: ΟΚΠ που δέχονται καταγγελίες από θύματα για εγκλήματα και περιστατικά μίσους θα πρέπει να εκπαιδεύονται ώστε να αναγνωρίζουν και να καταγράφουν εγκλήματα μίσους και είτε να παρέχουν απ' ευθείας υποστήριξη είτε να παραπέμπουν τα θύματα στις σχετικές υπηρεσίες στήριξης. Facing Facts! Guidelines for Monitoring Hate Crimes and Hate Incidents, Chapter three, <https://ceji.org/wp-content/uploads/2012/11/Guidelines-for-monitoring-of-hate-crimes-and-hate-motivated-incidents-PROTECTED.pdf>

Πρότυπο 30: ΟΑΣΕ, Απόφαση ΣΥ Αρ. 13/06: Ο ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ αναλαμβάνει να «συνεχίσει να λειτουργεί ως σημείο συλλογής πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων για τα εγκλήματα μίσους και τη σχετική νομοθεσία που προβλέπεται από τις συμμετέχουσες χώρες και να δημοσιοποιεί αυτές τις πληροφορίες μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την Ανεκτικότητα και την Αποφυγή των Διακρίσεων που διαθέτει καθώς και την έκθεσή του για τις Προκλήσεις και την Ανταπόκριση σε Περιστατικά που έχουν ως κίνητρο το μίσος στην περιοχή του ΟΑΣΕ.»

Πρότυπο 31: Facing Facts! Οδηγίες για την Παρακολούθηση Εγκλημάτων Μίσους, Κεφάλαιο 2: Τα συστήματα καταγραφής των εγκλημάτων και των περιστατικών μίσους βασίζονται σε σαφείς κατηγοριοποιήσεις εγκλημάτων που είναι συγκρίσιμες με αντίστοιχες στα συστήματα καταγραφής της αστυνομίας. Οι μέθοδοι καταγραφής θα πρέπει να περιλαμβάνουν τεκμήρια δεικτών βίας, συμπεριλαμβανομένης της αντίληψης του θύματος ή οποιουδήποτε άλλου ατόμου. Οι πλατφόρμες καταγγελιών θα πρέπει να είναι γνωστές στις κοινότητες στόχο και προσβάσιμες από αυτές. <https://ceji.org/wp-content/uploads/2012/11/Guidelines-for-monitoring-of-hate-crimes-and-hate-motivated-incidents-PROTECTED.pdf>

Πρότυπο 32: ΟΑΣΕ, Απόφαση ΣΥ Αρ. 9/09: Τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ έχουν δεσμευτεί «[να] αναφέρουν περιοδικά στο ΓΔΘΔΑ αξιόπιστες πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για τα εγκλήματα μίσους».

Πρότυπο 33: ΟΑΣΕ, Απόφαση ΣΥ Αρ. 9/09: Τα κράτη που συμμετέχουν στον ΟΑΣΕ έχουν συμφωνήσει «να διορίζουν... ένα εθνικό σημείο επαφής για τα εγκλήματα μίσους και να αναφέρουν στο ΓΔΘΔΑ αξιόπιστες πληροφορίες και στατιστικές για τα εγκλήματα μίσους».

Πρότυπο 34: Οδηγία για τα θύματα, Άρθρο 64: «Η συστηματική και επαρκής συλλογή στατιστικών στοιχείων αναγνωρίζεται ως ουσιαστικό συστατικό

της αποτελεσματικής χάραξης πολιτικής στον τομέα των δικαιωμάτων που προσδιορίζονται σε αυτή την Οδηγία. Προκειμένου να διευκολυνθεί η αξιολόγηση της εφαρμογής αυτής της Οδηγίας, τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να αναφέρουν στην Επιτροπή σχετικά στατιστικά στοιχεία για την εφαρμογή των εθνικών διαδικασιών στα θύματα εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένου τουλάχιστον του αριθμού και του τύπου των εγκλημάτων που έχουν καταγγελλεί και, στο μέτρο που τα σχετικά στοιχεία είναι γνωστά και διαθέσιμα, τον αριθμό, την ηλικία και το φύλο των θυμάτων. Τα σχετικά στατιστικά στοιχεία μπορούν να περιλαμβάνουν στοιχεία που έχουν καταγράψει οι δικαστικές αρχές και οι φορείς επιβολής νόμου και, στο μέτρο του δυνατού, διοικητικά στοιχεία που έχουν συγκεντρώσει υπηρεσίες φροντίδας υγείας και κοινωνικής πρόνοιας καθώς και δημόσιες ή μη κυβερνητικές υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων ή αποκαταστατικής δικαιοσύνης καθώς και άλλες οργανώσεις που εργάζονται με θύματα εγκλημάτων. Τα δικαστικά στοιχεία μπορούν να περιλαμβάνουν πληροφορίες για καταγγελλθέντα εγκλήματα, τον αριθμό των υπό διερεύνηση υποθέσεων και άτομα κατά των οποίων έχει ασκηθεί δίωξη και έχουν καταδικαστεί. Τα διοικητικά στοιχεία που προέρχονται από διάφορες υπηρεσίες μπορεί να περιλαμβάνουν, στο μέτρο του δυνατού, στοιχεία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίον τα θύματα χρησιμοποιούν υπηρεσίες που παρέχουν κυβερνητικοί φορείς καθώς και δημόσιες και ιδιωτικές οργανώσεις υποστήριξης, όπως ο αριθμός των παραπομπών από την αστυνομία σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων και ο αριθμός των θυμάτων που ζητούν, λαμβάνουν ή δεν λαμβάνουν υποστήριξη ή αποκαταστατική δικαιοσύνη.»

Πρότυπο 35: ΕΕΦΔ (Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων - CERD): Οι χώρες θα πρέπει να αναφέρουν τακτικά στοιχεία στην Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων στα πλαίσια της υλοποίησης της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (iCERD). Μπορεί να περιλαμβάνονται στοιχεία και πληροφορίες για το έγκλημα μίσους. (<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CERD/Pages/CERDIntro.aspx>)

Πρότυπο 36: Η Παγκόσμια Περιοδική Ανασκόπηση (Universal Periodic Review - UPR), υπό την αιγίδα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ, επιτρέπει στις χώρες να παρέχουν πληροφορίες για τις κινήσεις που έχουν κάνει για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, περιλαμβανομένης της κατανόησης και της αντιμετώπισης της ρατσιστικής βίας. Οι χώρες είναι υπεύθυνες για την υλοποίηση των συστάσεων της ΠΠΑ (UPR). (<https://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/uprmain.asp>)

Πρότυπο 37: ΟΑΣΕ, Απόφαση ΣΥ Αρ. 13/06: Στο ΟΑΣΕ-ΓΔΘΔΑ ανατίθεται να «συνεχίσει τη στενή του συνεργασία με άλλους σχετικούς διακυβερνητικούς φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της προώθησης του αμοιβαίου σεβασμού καθώς και της κατανόησης και της καταπολέμησης της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων, μεταξύ άλλων και μέσω της συλλογής στοιχείων.»

Πρότυπο 38: Οδηγία για τα Θύματα, Άρθρο 9: Υποστήριξη από υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων. Η Οδηγία υποχρεώνει, «Τις υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων, όπως αναφέρονται στο Άρθρο 8(1) να παρέχουν το ελάχιστο επίπεδο υπηρεσιών, περιλαμβανομένων πληροφόρησης και παροχής συμβουλών σχετικά με τα δικαιώματά τους, καθώς και πληροφόρηση σχετικά με εξειδικευμένες υπηρεσίες ή απ' ευθείας παραπομπή σε αυτές.» Οι υποχρεώσεις αυτές απαιτούν να διαθέτουν οι σχετικές ΟΚΠ σύστημα επικοινωνίας με τα θύματα και αξιολόγησης των αναγκών τους για υποστήριξη και προστασία καθώς και ανταπόκριση σε αυτές.

Πρότυπο 39: Facing Facts! Οδηγίες για την Παρακολούθηση Εγκλημάτων και Περιστατικών Μίσους, Κεφάλαιο τρία: Τα στοιχεία για το έγκλημα μίσους που έχουν συλλεγεί από ΟΚΠ θα πρέπει να δημοσιεύονται τακτικά, και να στοχεύουν σε σχετικές ομάδες στόχο, περιλαμβανομένων υπευθύνων για τη χάραξη πολιτικής, επηρεαζόμενες κοινότητες και το ευρύ κοινό. <https://ceji.org/wp-content/uploads/2012/11/Guidelines-for-monitoring-of-hate-crimes-and-hate-motivated-incidents-PROTECTED.pdf>

Πρότυπο 40: Facing Facts! Οδηγίες για την Παρακολούθηση Εγκλημάτων και Περιστατικών Μίσους, Κεφάλαιο επτά: Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στοιχεία για το έγκλημα μίσους που έχουν συλλεγεί από ΟΚΠ προκειμένου να προωθούνται προτάσεις για βελτίωση στην κατανόηση και στην αντίδραση στο έγκλημα μίσους σε εθνικό επίπεδο, μεταξύ άλλων μέσω επιμόρφωσης αστυνομίας/ εισαγγελικών λειτουργών ή/και επηρεασμού των υπευθύνων χάραξης πολιτικής <https://ceji.org/wp-content/uploads/2012/11/Guidelines-for-monitoring-of-hate-crimes-and-hate-motivated-incidents-PROTECTED.pdf>

Πρότυπο 41: Οδηγία για τα Θύματα, Παράγραφος 62: «Τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και να συνεργάζονται στενά με αυτές, συμπεριλαμβανομένων αναγνωρισμένων και ενεργών μη κυβερνητικών οργανώσεων που εργάζονται με θύματα εγκλημάτων, ειδικότερα σε πρωτοβουλίες χάραξης πολιτικής, εκστρατείες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης, ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα και σε επιμόρφωση, καθώς και στην παρακολούθηση και αξιολόγηση του αντικτύπου των μέτρων υποστήριξης και προστασία θυμάτων εγκλημάτων.» «Η στενή συνεργασία» συνεπάγεται τη δημιουργία δομών συνεργασίας, τακτικές συναντήσεις και κοινή δουλειά, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής στοιχείων με σκοπό την παρακολούθηση της επιτυχίας της υλοποίησης πολιτικών.

Πρότυπο 42: Οδηγία για τα Θύματα, παράγραφος 63: «Άτομα που εργάζονται με θύματα και ενδέχεται να δεχθούν αναφορές από αυτά για ποινικά αδικήματα θα πρέπει να έχουν την κατάλληλη κατάρτιση ώστε να διευκολύνουν την καταγγελία των εγκλημάτων, ενώ θα πρέπει να ληφθούν μέτρα που να δίνουν τη δυνατότητα να γίνονται καταγγελίες από τρίτους, μεταξύ άλλων και από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα να κάνουν χρήση

της τεχνολογίας επικοινωνίας, όπως ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, βιντεοσκοπήσεις ή άλλες διαδικτυακές ηλεκτρονικές μορφές υποβολής παραπόνων.»

Βασικές πληροφορίες για τις σχέσεις των ΔΚΟ σε εθνικά συστήματα

Πλατφόρμες ΔΚΟ για σύνδεση με εθνικές αρχές και ΟΚΠ για την καταγγελία, καταγραφή και συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους

Οι πλατφόρμες αυτές είναι χώρος για σύνδεση και επιτρέπουν στις εθνικές αρχές να τροφοδοτήσουν την ανάπτυξη διεθνών κανόνων, προτύπων, οδηγιών και δραστηριοτήτων που συνδέονται με την καταγγελία, την καταγραφή και τη συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους.

Υπάρχει ήδη ένα άτυπο πλαίσιο συναντήσεων Εθνικών Σημείων Επαφής (βλ. για παράδειγμα, <https://www.osce.org/odihr/403199>). Συχνά προσκαλούνται ΟΚΠ για να παρακολουθήσουν συγκεκριμένες συνεδρίες.

Συναντήσεις της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία, που δημιουργήθηκε το 2016, επιτρέπουν σε Κράτη Μέλη της ΕΕ να τροφοδοτούν την πολιτική για το έγκλημα μίσους και έχει οδηγήσει στην σύνταξη διαφόρων κειμένων αρχών, συμπεριλαμβανομένης και της καταγραφής εγκλημάτων μίσους από την αστυνομία, τα οποία αναφέρονται στο παρόν. Στα μόνιμα μέλη της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και Άλλων Μορφών Μισαλλοδοξίας περιλαμβάνονται ΟΚΠ με δίκτυο σε επίπεδο ΕΕ, ενώ συμμετέχουν ad hoc και εθνικές ΟΚΠ. Όπως αναφέρεται στην κεντρική της σελίδα, «Σκοπός της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου είναι να αποτελέσει μία πλατφόρμα που υποστηρίζει ευρωπαϊκές και εθνικές προσπάθειες προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματική υλοποίηση σχετικών κανόνων και να θεσπιστούν αποτελεσματικές πολιτικές για την αποτροπή και την καταπολέμηση εγκλημάτων και ρητορικής μίσους. Αυτό γίνεται με την προώθηση θεματικών συζητήσεων γύρω από τα κενά, τις προκλήσεις, τους τρόπους ανταπόκρισης, την ανταλλαγή καλών πρακτικών, την ανάπτυξη καθοδήγησης και την ενίσχυση της συνεργασίας και των συνεργειών μεταξύ των βασικών εμπλεκομένων μερών.

https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=51025

Η ΕΕΡΜ αποτελείται από ένα εθνικό εκπρόσωπο από κάθε ένα από τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το σώμα αναπτύσσει και δημοσιεύει Γενικές Συστάσεις Πολιτικής. Βλ. <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/ecri-standards>.

Συνεχιζόμενες ενέργειες ΔΚΟ προκειμένου να συνδεθούν με εθνικές αρχές για την καταγγελία, καταγραφή και συλλογή στοιχείων για το έγκλημα μίσους.

Οι επισκέψεις της EEPM στις χώρες βασίζονται στην συλλογή και αναθεώρηση εθνικών στοιχείων για το έγκλημα μίσους σε συνεργασία με εθνικές αρχές. Η ακριβής μεθοδολογία δεν έχει δημοσιοποιηθεί. Βλ. <https://rm.coe.int/ecri-european-commission-against-racism-and-intolerance-brochure/16808c6e42>, βλ. επ. <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/country-monitoring>

Ο ΟΘΔ (FRA) δημοσιεύει τακτικά γενικές και ειδικές δημοσκοπήσεις θυματοποίησης για το έγκλημα μίσους, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να τροφοδοτήσουν την πολιτική για το έγκλημα μίσους σε εθνικό επίπεδο. (βλ. <https://fra.europa.eu/en/research/surveys>)

Ο ΟΘΔ ζητεί τακτικά πληροφορίες για τις μεθοδολογίες που ακολουθούν οι χώρες για την καταγραφή εγκλημάτων μίσους και τη συλλογή στοιχείων. Η πιο πρόσφατη έκθεσή του παρουσιάζει λεπτομερή συγκριτική επισκόπηση των προσεγγίσεων των χωρών (FRA 2018).

ΔΚΟ δημοσιεύουν καθοδηγητικά κείμενα και οδηγίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα πλαίσια της διαμόρφωσης πολιτικής και πρακτικών σε εθνικό επίπεδο. Σε αυτές παραπέμπουμε σε όλο αυτό το κείμενο.

Αν και δεν αποτελεί τμήμα του Υπουργικών δεσμεύσεων στον ΟΑΣΕ, η Ετήσια Έκθεση για το Έγκλημα Μίσους του ΓΔΘΔΑ περιλαμβάνει πληροφορίες για περιστατικά που έχουν υποβάλλει ΟΚΠ. <http://hatecrime.osce.org/what-do-we-know/our-methodology>.

Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων θα εξετάζει και θα δημοσιεύει πληροφορίες που προέρχονται από ΟΚΠ, περιλαμβανομένων πληροφοριών για το έγκλημα μίσους, στα πλαίσια της τακτικής της επισκόπησης της υλοποίησης της Σύμβασης για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (iCERD) σε εθνικό επίπεδο. <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/ngosnhris.aspx>

Οι εκθέσεις της EEPM περιλαμβάνουν πληροφορίες από ΟΚΠ, δεν υπάρχει ωστόσο δημοσιοποιημένη μέθοδος που να εξηγεί πώς γίνεται αυτό.

Η Πλατφόρμα Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του ΟΘΔ (FRA) παρέχει ένα μηχανισμό για σύνδεση και συνεργασία σε διάφορους τομείς συμπεριλαμβανομένου του εγκλήματος μίσους. (<https://fra.europa.eu/en/cooperation/civil-society>)

Ο FRA δημοσιεύει τακτικά γενικές και ειδικές δημοσκοπήσεις θυματοποίησης για το έγκλημα μίσους, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να τροφοδοτήσουν ενέργειες προάσπισης δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο. <https://fra.europa.eu/en/research/surveys>.

ΔΚΟ δημοσιεύουν καθοδηγητικά κείμενα και οδηγίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα πλαίσια της διαμόρφωσης πρακτικών και ενεργειών προάσπισης δικαιωμάτων από ΟΚΠ σε εθνικό επίπεδο. Σε αυτές παραπέμπουμε σε όλο αυτό το κείμενο.